

Весна Лучић

МЕТОДИЧКИ ПРИРУЧНИК

за наставу историје у седмом разреду основне школе

БИГЗ школство

МЕСЕЧНИ ПЛАН РАДА за септембар школске _____ године

Име и презиме наставника: _____

Предмет: _____

Разред _____

Редни број	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА		ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	НАСТАВНА МЕТОДА	КОРЕЛАЦИЈА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ЕВАЛУАЦИЈА КОРЕКЦИЈА
	тема	час							
1.	Обнављање старог и упознавање ученика са новим грађивом		систематизација	фронтални, индивидуални	Тест, уџбеник	дијалогска; демонстративна		1.1.2; 1.1.6; 1.1.7; 1.1.8; 1.2.4 2.1.1; 3.1.3.	
2.	Основне одлике новог века (појам «нови век», хронолошки и просторни оквири)		обрада	фронтални, рад у пару	Историјска карта, атлас; табела за ученике; уџбеника за седми	монолошко-дијалогска метода; демонстративна		1.1.2; 1.1.6; 1.2.1; 1.2.3; 3.2.1;	
3.	Велика географска открића (научно-технолошка открића као предуслов – унапређивање бродоградње, усавршавање компаса, астролоба, дурбина и часовника; путовања Бартоломеја Дијаса, Васка да Гаме, Кристифора Колумба и Фернанда Магелана; индијанске цивилизације и колонизација Новог света)		обрада	фронтални, рад у пару	Историјска карта, атлас; текст за ученике	монолошко-дијалогска метода; демонстративна; смислено вербално рецептивно учење; брејнсторминг; мајеутика; текст метода	Географија	1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 2.1.1; 3.1.5;	
4.	Основне одлике новог века Велика географска открића		утврђивање	фронтални, индивидуални	Историјска карта, атлас; Радна свеска за седми; уџбеника за седми	монолошко-дијалогска; демонстрација	Географија	1.1.8; 1.2.4; 2.1.1; 2.1.6; 3.1.6;	
5.	Градови у новом веку (улога и значај великих европских градова у периоду од краја XV до краја XVIII века – Фиренце, Венеције, Ђенове, Париза, Лондона, Антверпена, Амстердама; мануфактура као нови начин производње, почеци грађанске класе, свакодневни живот у граду).		обрада	фронтални индивидуални	Историјска карта, атлас, уџбеник	смислено вербално рецептивно учење; текст метода; брејнсторминг	Географија;	1.1.8; 1.1.10; 1.2.3; 3.1.6;	
6.	Хуманизам и ренесанса (књижевност, уметност и политичка мисао – Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо, Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Микеланђело Буонароти, Леонардо да Винчи, Рафаело Санти, Тицијан Веничело, Албрехт Дирер...).		обрада	фронтални, индивидуални, групе	Уџбеник за седми разред, историјска карта Европе у XV веку; шема за дијамант, материјал за групе	техника дијамант; смислено вербално рецептивно учење; текст метода; кооперативно ученик-ученик; елементи пројектне наставе	Ликовно	1.1.6; 1.1.8; 1.1.9; 1.2.1; 2.1.6; 2.2.2;	
7.	Градови у новом веку Хуманизам и ренесанса		утврђивање	фронтални, индивидуални	Историјска карта, атлас; радна свеска и уџбеник за седми разред	дијалогска; демонстративна	Географија Ликовно	1.1.8; 1.1.9; 2.1.6; 3.1.6; 3.2.4;	
8.	Реформација и противреформација (узроци, улога Мартина Лутера, протестантизам, католичка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови)		обрада	фронтални	Историјска карта, атлас, уџбеник	монолошко-дијалогска; демонстративна	Веронаука	1.1.4; 1.1.8; 1.1.9; 1.2.7; 2.1.4; 3.1.5	

Основна школа _____

МЕСЕЧНИ ПЛАН РАДА за октобар _____ школске _____ године

Име и презиме наставника: _____ Предмет: _____ Разред _____

Редни број	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА		ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	НАСТАВНА МЕТОДА	КОРЕЛАЦИЈА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ЕВАЛУАЦИЈА КОРЕКЦИЈА
	тема	час							
I		9.	Репорформација и противреформација	утврђивање	фронтални, индивидуални	Историјска карта, атлас; уџбеник за седми	дијалогска, демонстративна	Веронаука	1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.3; 2.1.4; 2.1.6.
		10.	Апсолутистичке монархије (појам апсолутистичке монархије, сталешко друштво, примери Француске, Енглеске, Пруске, Аустрије, Русије, Шпаније).	обрада	фронтални	Историјска карта, атлас; табела за ученике; уџбеник за седми; радна свеска за седми	монологско-дијалогска метода; демонстративна; смислено вербално рецептивно учење;	Географија;	1.1.8; 1.1.9; 1.2.4; 1.2.6;
		11.	Успон Европе XV – XVIII века: личности	утврђивање	фронтални, групни рад	Историјска карта; атлас; текст за ученике	дијалогска; демонстративна; учење уз ослањање на школску библиотеку, медијатеку, интернет	Ликовно, географија, веронаука	1.2.1; 2.1.1; 3.1.2; 3.1.3;
		12.	Успон Европе XV – XVIII века	обнављање	фронтални, индивидуални	Тест, дијалогска	тест	Ликовно, географија, веронаука	1.1.2; 1.1.6; 1.1.8; 1.1.10; 2.1.6;
		13.	Успон Европе XV – XVIII века	систематизација	фронтални, рад у пару	Историјска карта, уџбеник за седми; тест, лента времена, мапа ума А-4 папир, креп трака	монологско-дијалогска метода; демонстративна; лента времена, мапа ума	Ликовно, географија, веронаука	1.1.8; 3.1.1; 3.1.4; 3.2.5;
II		14.	Турска освајања, друштво и држава XVI-XVIII века (Сулејман Величанствени – врхунац османске моћи, Турска као апсолутистичка монархија, друштво – муслимани и хришћани; тимарски систем, култура).	обрада	фронтални	Историјска карта, атлас, уџбеник;	монологско-дијалогска; демонстративна; смислено вербално рецептивно учење;	Географија;	1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.3;
		15.	Турска освајања, друштво и држава XVI-XVIII века	утврђивање	фронтални, индивидуални	Уџбеник за седми разред, историјска карта Европе у XV веку; шема за дијамант, материјал за групе	техника дијамант; текст метода; дијалогска	Географија	1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 3.2.4; 3.2.7;
		16.	Положај Срба у Турском царству (друштвене категорије – раја и власи)	обрада	фронтални, индивидуални, групни	Историјска карта, атлас; уџбеник за седми разред; текстови	дијалогска, текст метода	Српски језик	1.1.7; 1.2.1; 2.2.1; 3.1.2;
		17.	Положај Срба у Турском царству (друштвене категорије – раја и власи, исламизација хајдуци, ускоци, свакодневни живот)	обрада/ утврђивање	фронтални, индивидуални	Историјска карта, атлас, уџбеник	брјесторминг, дијалогска; израда табеле; текст метода; дискусија	Српски језик	1.1.7; 1.1.9; 1.2.2; 1.2.5;

МЕСЕЧНИ ПЛАН РАДА за новембар школске _____ године

Име и презиме наставника: _____ Предмет: _____ Разред _____

Редни број		НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	НАСТАВНА МЕТОДА	КОРЕЛАЦИЈА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ЕВАЛУАЦИЈА КОРЕКЦИЈА
тема	час								
18.		Српска православна црква (Пећка – српска патријаршија: верска, културна, национална и политичка установа).	обрада	фронтални, индивидуални	Историјска карта «Пећка патријаршија», атлас; уџбеник за седми	монолошко-дијалогска метода; демонстративна, смислено вербално рецептивно учење; мапа ума	Веронаука	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.5; 3.1.3; 3.1.6;	
19.		Положај Срба у Турском царству од XVI-XVIII века и Српска православна црква	утврђивање	фронтални, индивидуални	Историјска карта, атлас; уџбеник за седми; радна свеска за седми разред	дијалогска, демонстративна	Веронаука; Географија	1.1.7; 1.1.9; 2.1.5; 3.1.3; 3.1.6;	
20.		Срби у ратовима Аустрије и Млетачке републике против Турског царства (Дуги – Сисачки, Кандијски, Велики бечки, ратови 1716–1718. и 1737–1739. године, Кочина крајина)	обрада	фронтални, индивидуални	Историјска карта; атлас; текст за ученике; мапа ума; графоскоп или видео бим	дијалогска; демонстративна; мапа ума	Географија	1.1.7; 1.1.9; 2.1.6; 3.1.3; 3.1.4;	
21.		Срби у ратовима Аустрије и Млетачке републике против Турског царства од XVI-XVIII века	обрада/утврђивање	фронтални, индивидуални	Документарни филм „Османлије под Бечом -1683.“; питања за ученике; лап-топ; видео бим	Демонстративна, дијалогска	Географија	1.1.9; 1.2.1; 1.2.3; 2.1.6; 2.2.2;	
22.		Срби у ратовима Аустрије и Млетачке републике против Турског царства од XVI-XVIII века	утврђивање	фронтални, индивидуални	Радна свеска, историјска карта	Дијалогска, демонстративна, дебата	Географија	1.2.7; 2.2.5; 3.2.6; 3.2.7;	
23.		Сеобе Срба (Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка,Срем)	обрада	фронтални , рад у пару	Историјска карта «Сеобе Срба», атлас; уџбеник за седми; текст	монолошко-дијалогска метода; демонстративна; смислено-вербално рецептивна, текст метода	Географија, веронаука	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.5;	
24.		Сеобе Срба XIV-XVIII века	утврђивање	Фронтални, индивидуални	Историјска карта,атлас, уџбеник;радна свеска за седми разред	дијалогска; демонстративна; метод, истраживање	Географија,	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.5;	
25.		Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу (статус и привилегије, Војна крајина, Карловачка митрополија, покатolicавање и унијађење, Дубровник између Млетачке републике и Турског царства, културни и привредни значај	обрада	фронтални	Уџбеник за седми разред, историјска карта Војне крајине; шема за дијамагм, материјал за групе	монолошко-дијалогска метода; демонстративна; смислено-вербално рецептивна	Географија, веронаука	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.5;	

	Дубровачке републике)								
26.	Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу	утврђивање	фронтални, у пару, индивидуал ни	Историјска карта,атлас; уџбеник за седми разред; радна свеска за седми; текстови	асоцијација, анализа, дијалошка; текст метода; демонстративна	Географија, веронаука	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.3; 3.1.5;		
27.	Почетци грађанске класе код Срба (школске реформе Марије Терезије и Јосифа II, настаanak нове образоване елите – трговци, официри, свештеници, чиновници, учитељи, правници; Доситеј Обрадовић, Карловачка гимназија)	обрада	фронтални, индивидуал ни	Уџбеник, басне	монолошко-дијалошка; демонстративна; смислено- вербално рецептивна метода; текст метода	Српски језик, географија, веронаука	1.1.7; 1.1.10; 3.1.2;		

МЕСЕЧНИ ПЛАН РАДА за децембар школске _____ године

Име и презиме наставника: _____ Предмет: _____ Разред _____

Редни број тема	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА		ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	НАСТАВНА МЕТОДА	КОРЕЛАЦИЈА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ЕВАЛУАЦИЈА КОРЕКЦИЈА
	Редни број	час							
II	27.		обрада	фронтални,индив идуални	Уџбеник, басне	монолошко-дијалошка; демонстративна; смислено- вербално рецептивна метода; текст метода	Српски језик, географија, веронаука	1.1.7; 1.1.10; 3.1.2;	
	28.		утврђивање	фронтални, индивидуални	Радна свеска за седми разред	монолошко- дијалошка метода; текст метода	Веронаука; Српски	1.1.7; 1.2.1; 1.2.5; 2.1.5;	
	29.		обнављање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник: 46/47. стр. као и 100/101. страна; целуљнице за ланац знања	ланац знања, мапа ума, лента времена, дијалошка метода	Веронаука; Српски Географија	1.1.4; 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.5; 3.1.2;	
	30.		систематизац ија	Фронтални, индивидуални;	Тест, решења и критеријум	тест; дијалошка	-	1.1.6; 1.1.7; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3;	
	31		обрада	фронтални	Уџбеник за седми (104-111); Тест, решења и критеријум	Монолошко- дијалошка метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода; брејнсторминг, текст метода	Географија; техничко образовање	1.1.8; 1.1.10; 1.2.1;	
III	32		обрада	фронтални	Уџбеник за седми (112-121)	монолошко-дијалошка метода; смислено-вербално рецептивна;	Географија, грађанско васпитање	1.1.8; 1.1.10; 2.1.4; 2.1.6; 3.1.4;	
	33		утврђивање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник; радна свеска за седми разред	дијалошка; демонстративна; текст метода,	Географија; грађанско васпитање	1.1.8; 1.1.10; 2.1.6; 3.2..5;	
	34.		систематизац ија	Фронтални, индивидуални	Белешке наставника; уџбеник, свеске ученика	дијалошка метода; лента времена	-	1.1.7; 1.1.8; 1.1.9;1.1.10; 3.1.1; 3.1.4;	

МЕСЕЧНИ ПЛАН РАДА за **јануар** школске _____ године

Име и презиме наставника: _____ Предмет: _____ Разред _____

Редни број тема	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА		ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	НАСТАВНА МЕТОДА	КОРЕЛАЦИЈА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	ЕВАЛУАЦИЈА КОРЕКЦИЈА
	час								
	35	Европа и свет од краја XV до краја XVIII века	систематизација	Фронтални, индивидуални	Уџбеник за седми;	тест ; дијалогска		1.1.6;1.1.7; 1.1.8; 3.1.3;	
	36	Француска револуција (повод и узроци, утицај присветитељских идеја, Волтера, Монтескјеа и Русоа, личности Луја XVI и Марије Антоанете, вође: Лафајет, Мирабо, Дантон, Робеспјер; укидање феудализма, Декларација о правима човека и грађанина, устав, идеје уставне монархије, републике, либерализма, демократије; терор, револуционарни ратови, национализам, романтизам)	обрада	Фронтални	Уџбеник за седми	монолошко-дијалогска метода; смислено-вербално рецептивна;	Грађанско васпитање	1.1.8; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.4; 2.1.6;	
	37.	Француска револуција	утврђивање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник; радна свеска за седми разред	дијалогска; демонстративна; текст метода,	Грађанско васпитање	1.1.8;1.1.10; 3.2.4; 3.2.6;	
III	38.	Наполеоново доба (личност, војна и политичка каријера Наполеона Бонапарте; Наполеонов кодекс)	обрада	Фронтални	Уџбеник, историјска карта	монолошко-дијалогска метода; смислено-вербално рецептивна; демонстративна	Грађанско васпитање; Географија	1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 2.1.6;	
	39.	Француска револуција и Наполеоново доба	утврђивање	Фронтални, индивидуални	Преглед анегдота везаних за Наполеона Бонапарту; мапа учења; задаци за следећи час	дијалогска метода, демонстративна, текст метода; израда логичне шеме организације појмова; елементи пројектне наставе; анализа повезаности појмова и прављење прегледа дотађаја	Сви предмети	1.2.1; 1.2.8; 2.1.1;2.2.1; 2.2.4	
	40.	Наполеон- личност и дело	обнављање	Фронтални, групни, индивидуални	Правила дебате; табела за процену дебатора	дијалогска метода; дебата, текст метода;	Сви предмети	1.2.1; 1.2.8; 2.1.1;2.2.1; 2.2.4	

МЕСЕЧНИ ПЛАН РАДА за фебруар школске _____ године

Име и презиме наставника: _____ Предмет: _____ Разред _____

Редни број тема	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА		ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	НАСТАВНА МЕТОДА	КОРЕЛАЦИЈА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	Евалуација Корекција
	час								
	40.	Наполеон- личност и дело	обнављање	Фронтални, групни, индивидуални	Правила дебате; табела за процену дебатера	дијалoшка метода, дебата, текст метода;	Сви предмети	1.2.1; 1.2.8; 2.1.1;2.2.1; 2.2.4	
	41.	Револуција 1848/1849.године (повод и узроци, јачање идеја национализма, либерализма, демократије, социјализма; примери: Француска, Хабзбуршка монархија, италијанске и немачке земље)	обрада	Фронтални, рад у пару	Уџбеник за седми; Историјска карта	Дијалoшка метода, демонстративна, текст метода	Географија; грађанско васпитање	1.1.8;1.1.9; 1.1.10; 1.2.1;	
	42	Уједињење Немачке и Италије (улога Пијемонта у уједињењу Италије, истакнуте личности- Камило Кавур, Ђузепе Мацини, Ђузепе Гарибaldi; ратови за уједињење Италије; улога Пруске и њеног канцелара Ота фон Бизмарка у уједињењу Немачке, ратови за уједињење, проглашење Другог немачког царства)	обрада	фронтални	Уџбеник за седми ; Историјска карта	монолошко-дијалoшка метода; смислено- вербално рецептивна; демонстративна	Географија	1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1;	
	43.	Револуција 1848/49. године и уједињење Немачке и Италије	утврђивање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник; радна свеска за седми разред	дијалoшка; демонстративна; текст метода,	Географија; грађанско васпитање	1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 2.1.1; 3.1.6;	
III	44.	Грађански рат у САД (територијално ширење-излазак на Пацифик, индустријски успон, грађанска демократија, индијанско питање, положај робова, личност Абрахама Линколна, сукоб Севера и Југа, грађански рат)	обрада	Фронтални, индивидуални	Белешке наставника; уџбеник, историјска карта; одломак из декларације независности	монолошко- дијалoшка метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода; текст метода	Географија; грађанско васпитање	1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.2;	
	45.	Велике силе, Источно питање и балкански народи (појам велике силе, појам Источно питање; политика Русије, Хабзбуршке монархије, Велике Британије и Француске према Турској и балканским народима; Кримски рат, улога Балканских народа-Српска револуција, Грчка револуција, национални покрети Румуна, Бугара, Албанаца; Велика источна криза и Берлински конгрес)	обрада	Фронтални	Уџбеник за седми, историјска карта	монолошко- дијалoшка метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода;	Географија	1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 3.1.6;	
	46.	Грађански рат у САД; Велике силе, Источно питање и балкански народи	утврђивање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник за седми, историјска карта; радна свеска	Дијалoшка, текст метода, демонстративна	Географија; грађанско васпитање	1.1.8; 1.1.9; 1.1.10;2.2.4; 3.2.6;	
	47.	Доба револуција	систематизација	Фронтални, индивидуални	Тест, уџбеник за седми	Тест, дијалoшка, демонстративна	Географија	1.1.6; 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.6; 3.1.1;	

МЕСЕЧНИ ПЛАН РАДА за март школске _____ године

Име и презиме наставника: _____ Предмет: _____ Разред: _____

Редни број тема	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА		ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	НАСТАВНА МЕТОДА	КОРЕЛАЦИЈА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	Евалуација Корекција
	час								
IV	48.	Српска револуција (обележја: национална, социјална, фазе- ратни период 1804-1815, и мирнодопски период 1815-1835, повод и узроци; вође- вожд Карађорђе Петровић и кнез Милош Обреновић, културни и просветни реформатори Доситеј Обрадовић и Вук Караџић)	обрада	Фронтални	Уџбеник за седми; Историјска карта,	Монолошко-дијалoшка метода, текст метода; вођена дискусија, брејнсторминг	Грађанско; географија, српски језик	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 1.2.1;	
	49.	Прилике у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века	утврђивање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник за седми; Историјска карта, Почетак буне на дахије; радна свеска за седми	Дијалoшка метода, текст метода; праћење развојне линије феномена	Географија; српски језик; грађанско	1.1.7; 1.1.10; 1.2.2; 2.1.2; 2.1.5;	
	50	Први српски устанак до 1804.-1813. год.(Збор у Орашцу, битке на Иванковцу, Мишару, Делиграду и Чегру; заједничко ратовање Срба и Руса, Букурешки мир и пропаст устанка, личности: Стеван Синђелић, Младен Миловановић, Хајдук Велько Петровић)	обрада	Фронтални	Уџбеник за седми ; Историјска карта Првог српског устанка; текст Устаничке заклетве	Монолошко-дијалoшка метода; смислено- вербално рецептивна; демонстративна, текст метода	Географија;	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.5;	
	51.	Први српски устанак 1804-1813 год.	утврђивање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник; радна свеска за седми разред ; биографије војсковођа	Дијалoшка метода; текст метода, прављење каталога војсковођа; ланац знања	Географија; Српски језик	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.1; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3.	
V	52.	Организација устаничке власти (организација устаничке државе, личности: Прота Матеја Ненадовић, Божидар Грујовић, оснивање Велике школе)	обрада	Фронтални, индивидуални	Белешке наставника; уџбеник, историјска карта;	Монолошко- дијалoшка метода,; текст метода; мозагица	Грађанско васпитање	1.1.7; 1.2.1; 2.2.1;	
	53.	Први српски устанак	обнављање	Фронтални, рад у пару, индивидуални	Уџбеник за седми, историјска карта; нема карта Београдског пашалука	мапа ума, лента времена, графички приказ историјских периода са њиховим кључним одликама; дијалoшка, демонстративна	Географија, сви предмети	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5;	
	54.	Други српски устанак (неуспех Хаџи Проданове буне, ток Другог српског устанка-сабор у Такову, битке на Љубићу, Палежу, Дубљу; споразум кнеза Милоша и Марашли Али-паше)	обрада	Фронтални, индивидуални	Уџбеник за седми, историјска карта Други српски устанак, Милошев говор у Такову, слика Таковски устанак	монолошко-дијалoшка метода, илустративна- демонстративна, текст метода, смислено вербално рецептивна	Географија;	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5;	
	55.	Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића (територија и становништво, борба за аутономију, Хатишериф из 1829, 1830. и 1833.године, Сретенски устав, укидање феудализма 1835, Турски устав; оснивање Гимназије и штампарије 1833, покретање Новина србских 1834, позоришта 1835, Лицеја 1838, унутрашња и спољна политика кнеза Милоша; личности: кнегиња Љубица, Димитрије Давидовић, Тома Вучић Перишић, Аврам Петровијевић...)	обрада	Фронтални	уџбеник за седми, карта аутономие Србије	монолошко-дијалoшка метода, текст метода; смислено вербално рецептивна;	Географија, грађанско	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5;	

МЕСЕЧНИ ПЛАН РАДА за април школске _____ године

Име и презиме наставника: _____ Предмет: _____ Разред _____

Редни број тема	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	НАСТАВНА МЕТОДА	КОРЕЛАЦИЈА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	Евалуација Корекција
56.	Србија 1815-1842.године	утврђивање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник за седми; Историјска карта, радна свеска	дијалогска метода; текст метода; игра памћења	Грађанско; географија, српски језик	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5;	
57.	Карађорђе Петровић и Милош Обреновић	утврђивање	Фронтални, групни	Уџбеник за седми; биографије, цедулице на поделу за групе, лозе, флип-чарт, маркери, лепак...	дијалогска метода; кооперативно у групама ученика; прављење панона истакнутих историјских личности; текст метода; венов дијаграм	Сви предмети	1.1.7; 3.1.3; 3.2.1;	
58	Србија од краја XVIII века до 1842. године	провера знања, обнављање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник за седми ; Историјска карта, тест, кључ, критеријум оцењивања	Тест, дијалогска	Географија	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.1; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3.	
59.	Уставобранитељски режим и кнез Александар Карађорђевић (развој државних установа, Грађански законик 1844, Начертаније, Друштво српске словесности, ; личности кнеза Александра Карађорђевића, кнегиње Персиде, Илије Гарашанина, Мише Анастасијевића, Јована Хаџића, Вук Караџић)	обрада	Фронтални, индивидуални	Уџбеник;	монолошко-дијалогска метода, текст метода; смислено вербално рецептивна; брејнсторминг	Грађанско Српски:	1.1.7; 1.1.10;; 2.1.1; 2.1.5;	
60.	Уставобранитељски режим и кнез Александар Карађорђевић	утврђивање	Фронтални, индивидуални, рад у пару	Уџбеник, радна свеска	Дијалогска метода,; текст метода; ланац знања, лента времена, драматизација	Грађанско васпитање; српски	1.1.7; 2.1.1; 3.1.1; 3.1.3;	
61.	Друга владавина Милоша и Михаила Обреновића (1858-1868) (Светоандрејска скупштина, унутрашња и спољна политика, ; национална политика кнеза Михаила и Илије Гарашанина и стварање првог балканског савеза либерална опозиција, Уједињена омладина српска,добивање градова; Београд као престоница, успон грађанске класе; културна и просветна политика- оснивање Велике школе, Српског ученог друштва, Народног позоришта; свакодневни живот; личности кнеза Михаила, кнегиње Јулије, Јеврема Грујића, Владимира Јовановића)	обрада	Фронтални	Уџбеник за седми, историјска карта;	монолошко-дијалогска метода, текст метода; смислено вербално рецептивна	Географија, грађанско	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3;	
62.	Србија на путу ка независности 1868-1878.године (Друго намесништво, Устав из 1869.,унутрашња и спољна политика, српски национални покрет и романтизам, ослободилачки ратови 1876-1878; Србија на Берлинском конгресу, територијално проширење и независност; личности кнеза Милана Обреновића, Јована Ристића, генерала Черњајева)	обрада	Фронтални	Уџбеник за седми, историјска карта	монолошко-дијалогска метода, илустративна- демонстративна, текст метода; смислено вербално рецептивна	Географија; грађанско	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5; 3.1.3;	
63.	Србија 1858-1878.године	утврђивање	Фронтални, индивидуални	уџбеник за седми, радна свеска за седми разред	дијалогска метода, текст метода; демонстративна	Географија, грађанско	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5;	

Редни број тема	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА	НАСТАВНА МЕТОДА	КОРЕЛАЦИЈА	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА	Евалуација Корекција
IV	64. Црна Гора у доба владичанства (територија и становништво, друштвене категорије-племена и братства; теократски облик владавине, Цетињска митрополија, унутрашња и спољна политика Петра I, Петра II и њихове личности)	обрада	Фронтални, индивидуални	Уџбеник за седми; Историјска карта	монолошко-дијалогска метода, текст метода; смислено вербално рецептивна; брејнсторминг-асоцијације, техника двоструког записа	Грађанско; географија, српски језик	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 1.2.1; 2.1.1;	
	65. Кнежевина Црна Гора (појам световне државе, Законик Данила I, унутрашња и спољна политика кнеза Данила и књаза Николе; национална политика, савез са Србијом и учешће у ослободилачким ратовима 1876-1878, Црна Гора на Берлинском конгресу-територијално проширење и независност; Цетиње-престони град Петровића Његоша, личности кнеза Данила и кнеза Николе Петровића Његоша)	обрада	Фронтални	Уџбеник за седми;	Монолошко-дијалогска метода; смислено вербално рецептивна;	Грађанско, географија	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5;	
	66. Црна Гора у новом веку	утврђивање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник за седми ; Историјска карта, Радна свеска	дијалогска метода; текст метода; демонстративна	Географија, грађанско	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3	
	67. Српске земље од краја XVIII века до 1878. године	систематизација, провера знања	Фронтални, индивидуални	тест тест, кључ, критеријум оцењивања	Тест, дијалогска	-	1.1.7; 1.2.1; 2.1.1; 3.1.3.	
	68. Срби под Хабзбуршком влашћу (Јужна Угарска, Хрватска, Славонија, Далмација, Босна и Херцеговина, Стара Србија и Македонија; Которска; Темилварски сабор, одјели српске револуције, Матица српска, револуција 1848/1849, Војводство Србија и Тамишки Банат, национални покрет, Аустро-угарска нагодба и Хрватско-угарска нагодба, личности: Сава Текелија, митрополит Стефан Штратимировић, патријарх Јосиф Рајачић, Светозар Милетић)	обрада е	Фронтални, рад у пару	Уџбеник, историјска карта; картице са појмовима за слагалицу	монолошко-дијалогска метода; смислено вербално рецептивна, слагалица	Грађанско васпитање; географија	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.5;	
V	69. Положај Срба у Османском царству (Босна и Херцеговина, Стара Србија и Македонија; криза турске државе и друштва и покушаји реформи; одјели Српске револуције; устаници Луке Вукаловића, Невесињска пушка, личности: Хусеин капетан Градашчевић, Омер-паша Латас, Мића Љубибратић)	обрада	Фронтални	Уџбеник за седми, историјска карта;	монолошко-дијалогска метода, текст метода; смислено вербално рецептивна	Географија	1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1;2.1.2; 2.1.5;	
	70. Срби ван Србије у XIX веку до 1878.године	утврђивање	Фронтални, индивидуални	Уџбеник за седми, историјска карта; Радна свеска	дијалогска метода, текст метода; илустративна-демонстративна,	Географија;	1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3;	
	71. Нови век (револуције, личности, династије, простор, временске одреднице)	систематизација	Фронтални, индивидуални	уџбеник за седми, радна свеска за седми разред; историјске карте за нови век, атлас	дијалогска метода, текст метода; демонстративна	Географија, грађанско	1.1.9; 1.2.4; 3.1.1	
	72. Закључивање оцена	систематизација	Фронтални, индивидуални	Евиденција наставника	дијалогска	-		

Час број 1

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Градиво 5.-ог, 6.-ог и 7.-ог разреда

Наставна јединица: Обнављање старог и упознавање ученика са новим градивом

Тип часа: систематизација

Циљ часа:

Процењивање предходних постигнућа ученика ради планирања рада наставника и даљег праћења напредовања ученика

Проверавање степена знања и умења из предходних година ради самопроцене ученика

Успостављање правила рада на часовима и упознавање ученика са материјалима које ће користити током школске године

Облик рада: фронтални рад са елементима индивидуалног рада (уколико се наставник одлучи за тест)

Метод рада: дијалогска метода, демонстративна

Стандарди: 1.1.2; 1.1.6; 1.1.7; 1.1.8; 1.2.4; 2.1.1; 3.1.3;

Очекивани исходи:

Сваки ученик, према својим способностима се подсетио предходног градива.

Наставна средства:

- Питања за испитивање (или тест)

- Уџбеник за VII разред основне школе и радна свеска

Литература за наставнике:

Уџбеници петог, шестог и седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Кључни појмови из петог и шестог разреда

Повезаност са будућим градивом:

Дефинисање принципа рада на часу, као и материјалима који ће се користити

Корелација:-

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Добродошлица ученицима у новој школској години

Упознавање ученика са принципима и правилима рада на часовима, начинима и врстама оцењивања.

Упознавање ученика са наставним материјалима које ће користити на часу.

Објаснити ученицима како треба да уче градиво и како да користе уџбеник.

Одговорити (појаснити) ученицима, ако имају неких питања и недоумица око наведеног.

Главни део часа:

Проверавање степена знања и умења постигнућа ученика.

Варијанте:

а) Наставник даје тест ученицима (предлог теста-прилог.1.), који раде 25 минута и ученици дају сами себи оцену на крају теста. Наставник прегледа тест кући и враћа им следећи час, са освртом на њихова постигнућа и самопроцењене оцене.

б) Наставник, користи питања са теста, репродукујући их на графофолији или видео-биму, на која ученици одговарају фронтално. На крају часа, ученици на ленти знања од 1-5, процењују степен предходно усвојених знања.

в) Наставник користи радне свеске из петог и шестог разреда за проверу знања ученика (преко

изабраних питања). На крају часа ученици на ленти знања од 1-5, процењују степен предходно усвојених знања.

Завршни део часа:

Наставник похваљује ученике, који су били успешни на часу. Подсећа да је заборављање нормалан процес, али да знају више него што су мислили.

Наставник позива ученике да самопроцене своје знање на ленти знања, која ће бити на папиру окачена (или нацртана) на табли. Свако од ученика треба да приђе и стави некакву ознаку (звездицу, цветић, круну...) онде где процењује да се тренутно налази са својим знањем. Наставник чува папир до краја школске године, да би се на крају упоредили њихове самопроцене знања са почетка и краја школске године.

1	2	3	4	5	

Лента знања

Прилог.1. Иницијални тест-седми разред (градиво петог и шестог разреда)

1. а) Именујте историјске периоде, тако што ћете њихове називе исписати на дужим цртама.

б) Те именоване историјске периоде ћете повезати са појашњењима, од када до када трају, која се налазе на десној страни. Слово испред објашњења стави на малу цртицу поред назива периода.

_____	_____	а) Од V до XV века
_____	_____	б) Од XV века до краја XIX века
_____	_____	в) Од краја XIX века до данас
_____	_____	д) Од средине IV миленијума п.н.е. до V века

(8*0,5=4)

2. Заокружите појмове који не припадају средњем веку:

Властела робовласници свештенство кметови робови легионари вазал

(3*0.5=1,5)

3. На карти:

а) **Убележите** где су се налазиле државе: Вандали, Острогота, Визигота и Византија.

б) **Заокружите** на карти Рим, Цариград (Константинопољ), Јерусалим и Средоземно море

(4+ 4*0,5= 6)

4. На основу **аналогije** одговорите на питања:

- а) Оно што је за хришћанство Библија, то је за ислам _____.
- б) Оно што су Ђирило и Методије за _____, то су Климент и Наум за ћирилицу.
- в) Оно што је у старом веку робовласништво, то је у средњем веку _____.
- г) Оно што је _____ за хришћанство то је Мухамед за ислам.
- д) Оно што је за хришћанство црква, то је за ислам _____.

(5)

5. **Повежите догађај и годину када се то десило**, тако што ћете на цртици испред догађаја написати слово испред одговарајуће године.

_____ Пад Цариграда под Турке	а) 1459.године
_____ Пад Србије (Смедерева)	б) 15/28.јуна 1389.година
_____ Раскол хришћанске цркве	в) 476.година
_____ Маричка битка	г) 622. година
_____ Пропаст Западног римског царства	д) 1453.година
_____ Настанак ислама	ђ) 1054. година
_____ Косовска битка	е) 1371.година

(8*0,5 = 4)

6. Попуните **логично** низ.

- а) Шегрт----- _____ ----- мајстор
- б) Сениор----- феуд----- _____
- в) 1219. година----- _____ Аутокефалност српске цркве
- г) _____ година ----- Стефан Првовенчани ----- Српска краљевина

(4*0,5=2)

7. **Који манастири стоје иза ових испремештаних слова?** На линији поред напишите ту реч.

ЧИЖА _____ АГРАНЧИЦА _____ РАДНАЛИХ _____ ДЕСТИНАЦУ _____

(4*0,5=2)

8. **Повежите** државе са одговарајућим владарским титулама, владарима и династијама. На цртици испред титуле, владара и династије, ставите слово, које се налази испред одговарајуће државе.

а) Венеција	____, ____ , ____	Цар	____ Ђурађ Бранковић	____ Каролинзи
б) Енглеска	____ Кнез		____ Мехмед Освајач	____ Немањићи
в) Византија	____ Калиф		____ Мухамед	____ Османлије
г) Франачка	____ Султан		____ Карло Велики	____ Бранковићи
д) Турска	____ Дужд		____ Стефан Немања	____ Лазаревићи
ђ) Арабљани	____, ____ , ____	Краљ	____ Стефан Душан	
е) Србија	____ Деспот		____ Ричард Лавље Срце	
	____ Велики жупан			

(24*0,5=12)

9. Шта **повезује** наведене појмове? На линији поред њих напишите одговор.

- а) Ричард Лавље Срце, Саладин, Фридрих Барбароса, Јерусалим _____
- б) Магна карта, Златна була, Душанов законик _____
- в) Срби, Хрвати, Бугари, Словенци _____
- г) Рас, Крушевац, Београд, Смедерево _____

(4*0,5=2)

10. Пажљиво прочитајте следеће тврдње. Ако сматрате да је тврдња тачна, заокружите ДА, ако сматрате да је нетачна, заокружите НЕ.

Натурална привреда је размена робе за робу.	ДА	НЕ
Натурална привреда је развијенија од робно-новчане привреде.	ДА	НЕ
Од Словена су се развиле три велике групе народа: Северни, Западни и Јужни Словени.	ДА	НЕ
Чувени вођа Хуна је био Атила «Бич божији».	ДА	НЕ

(4*0,5=2)

11. **Повежите** називе појмове са леве стране, са њиховим појашњењима са десне. На цртици испред појашњења ставите слово, које се налази испред адекватног појма.

1. Повеља _____ Задужбинар, оснивач манастира
2. Житије _____ Установа где се чувају писани историјски извори
3. Ктитор _____ Документ који издаје владар и којим се потврђује нечије власништво
4. Фреска _____ Слика којом су украшаване средњовековне књиге
5. Архив _____ Слика на зиду, урађене на свежем малтеру
6. Минијатура _____ Описи живота светаца

(6*0,5=3)

12. **Избаците уљеза.** Заокружите слово испред појма, који се не уклапа са другим појмовима.

а) Папа	б) Бискуп	в) Надбискуп	г) Патријарх	д) Опат
а) Патријарх	б) Папа	в) Архиепископ	г) Епископ	д) Парох

(1*0,5=1)

13. **Заокружите слово** испред тачног одговора:

Жена кнеза Лазара се звала:

- а) Мара б) Јелена в) Милица г) Јефимија д) Оливера

Јањичари су:

- а) Коњица б) Пешадија в) Артиљерија г) Исламско свештенство д) Раја

У Маричкој бици су учествовали:

- а) Краљ Вукашин б) Цар Урош в) Краљ Милутин г) Влад Цепеш Дракула д) Скендербег

У Косовској бици су се сукобили:

- а) Кнез Лазар и Мехмед Освајач б) Вукашин Мрњавчевић и краљ Артур в) Кнез Лазар и султан Мурат

(4*0,5=2)

14. **Допуните реченице**, тако да исказ буде тачан.

- а) У манастирима живе _____.
- б) Хришћанска ера почиње (догађај) _____, а муслиманска ера почиње (догађај) _____.
- в) Владар који је рођен у Царичином граду и саградио је Свету Софију у Цариграду је _____.

(4*1=4)

Име и презиме: _____ Одељење: _____

Број поена: _____ Самопроцена : _____ Оцена: _____

Час број 2.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)

Наставна јединица: Основне одлике новог века

Тип часа: обрада

Циљ часа:

- Разумевање и усвајање појма нови век и основних одлика тог историјског периода
- Уочавање хронолошких и просторних оквира новог века

Облик рада: фронтални рад; рад у пару;

Метод рада: дијалогско - монолошко метода, демонстративна

Стандарди:

1.1.2; 1.1.6; 1.2.1; 1.2.3; 3.2.1;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да именује историјски период, који траје од половине XV до почетка XX века - Зна хронолошке оквири новог века - Зна да именује историјске периоде и зна њихов хронолошки редослед -Зна да разврста и наведе, уз помоћ, историјске изворе за нови век -Зна да именује најближи архив или музеј у месту где живи и зна зашто су те институције важне	- Зна да наведе основне карактеристике историјског периода званог нови век -Зна да објасни зашто смо за почетак и крај новог века узели баш те хронолошке одреднице -Зна да именује музеје: Историјски, Етнолошки, Музеј науке и технике ... и зашто су важни	- Уме да изврши селекцију историјских извора и појмова по историјским периодима

Наставна средства:

- Материјал за рад у пару
- Уџбеник за VII разред основне школе

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са хронолошким одредницама и карактеристикама старог и средњег века

Повезаност са будућим градивом:

Појам – нови век кроз читаво градиво

Корелација:-

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Први део:

Уколико се спроведе иницијално тестирање на првом (предходном) часу, у уводном делу овог часа ће се донети резултати теста. Ученицима ће се тест дати на увид, да упореде своје процењене оцене и оне које су стварно добили. Наставник ће дати процену знања и вештина на нивоу одељења. Истаћи, на нивоу одељења, најбоље и најлошије урађена питања и шта је то на чему треба ове године појачати рад.

Други део:

Селекција појмова по историјским периодима.

*Наставник даје сваком ученичком пару, у клупи, задатак. Инструкција гласи: Пред вама се налазе појмови које треба да распоредите у табелу, по принципу, да ли припадају старом, средњем или новом веку. Пошто нови век, још нисмо учили и то је за вас ново, радићете по принципу елиминације. Разврстаћете познато у стари и средњи век, а оно што не знате шта је у нови век. Имате за рад 5 минута.

*Ученици разврставају појмове.

* Наставник исту табелу има или на флип-чарт папиру или на табли (прилог 1.) Кад по паровима разврстају појмове, фронтално анализирају одговоре. Један пар почне, а остали дају мишљење да ли су одговори тачни или не, па онда други итд. Ученик или наставник попуњава табелу на табли или флип-чарт папиру.

Главни део часа:

*** Анализа појма „нови век“ и основних одлика тог историјског периода.**

Кад је табела готова, наставник прави осврт на нови историјски период нови век. Од када до када траје, како се дели, у чему се разликује од предходних периода. Истаћи да нови век за све народе, не почиње и не завршава се у исто време и да сви догађаји немају за све државе и народе подједнак значај.

Неке од главних одлика новог века наставник записује на табли.

Током упознавања са главним карактеристикама и догађајима у новом веку, наставник користи ленте времена из уџбеника, које се налазе на почетку сваке наставне теме, да проведе ученике кроз овај период:

Успон Европе: стране 1-2.

Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века: стране 46-47.

Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века): стране 102-103.

Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног признања 1878. године): стране 76-177.

Српски народ под страном влашћу од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века: стране 240-241.

***Историјски извори карактеристични за нови век**

Истаћи по којим историјским изворима је карактеристичан нови век. По могућству, показати слике из различитих историјских периода за упоређивање. Истаћи значај изума штампарije Јохана Гутенберга.

Да ли има историјских извора из новог века у нашем месту?

Наставник анализира са ученицима, који су то остаци из новог века у месту одакле

су; да ли таквих историјских извора има више него оних из средњег века; зашто?
Где се чувају историјски извори?

Завршни део часа:

***Наставник утврђује градиво са часа кроз питања:**

- Како се зове историјски период који траје од XV до почетка XX века?
- Које догађаје узимамо за почетак, а које за крај новог века?
- По чему се разликује нови век од предходних историјских периода?

Наставник похваљује ученике, који су били успешни на часу и **води евиденцију** о ангажованости ученика у својој свесци.

Домаћи:

Посетите локални музеј или архив и забележите, бар пет остатака из новог века у свеске.

Изглед табле

Основне одлике новог века

Нови век је период историје који траје од XV до почетка XX века.

Велика географска открића

Доминација и пропаст Османског царства у Европи

Развитак градова

Феудализам се замењује капитализмом.

Нови изуми: штампарија (Јохан Гутенберг), парна машина (Џејмс Ват)...

Прилог 1.

Пред вама су појмови који су везани за стари, средњи или нови век. Распоредите их у табелу испод текста. За рад имате 5 минута.

Робовласништво; феудализам; капитализам; од настанка писма до пада Западног римског царства; од пада Западног римског царства до Колумбовог открића Америке; од Колумбовог открића Америке до Првог светског рата; Пирамиде; Студеница; Версај; Октавијан Август; Стефан Немања; Сулејман Величанствени; Мирослављево јеванђеље; Библија; Декларација права човека и грађанина;

	Стари век	Средњи век	Нови век
Временске одреднице			
Друштвени односи			
Личности			
Списи			
Грађевине			

Час број 3.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)

Наставна јединица: Велика географска открића

Тип часа: обрада

Циљ часа:

-Усвајање основних хронолошких одредница везаних за Велика географска открића

-Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја: техничка открића и географска; велика географска открића и њихове последице:

- Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у Великим географским открићима: Колумбо, Васко да Гама, Магелан

- Корелација са географијом: развијање умења коришћења историјске карте – велика географска открића, Европа, земље на Атлантику

-Усвајање појмова: колонизација, Нови свет, Стари свет

-Развијање умења коришћења историјских извора

Облик рада: фронтални рад;рад у пару

Метод рада: дијалошко - монолошка метода, демонстративна; смислено вербално рецептивно учење; брејнсторминг; мајеутика; текст метода

Стандарди:

1.1.8;1.1.9; 1.1.10; 1.2.4;2.1.1;3.1.5.

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да наведе три највећа географска открића -Зна да именује морепловце који су их открили и хронолошки приближно зна, када су се десила -Зна да наведе нека научно-технолошка открића са почетка новог века -Зна да објасни, уз помоћ наставника, зашто су ови научно-технолошки проналасци били важни за Велика географска открића -На слици препознаје и именује каравелу - Уме на карти, уз помоћ наставника, да покаже три главна Велика географска открића	-Зна да наведе узрок, повод и предуслове за Велика географска открића -Зна да објасни последице Великих географских открића -Зна самостално на карти да покаже Велика географских открића -Зна ко су Кристифор Колумбо, Васко да Гама, Фернандо Магелан и зашто су важни -Зна, да објасни разлику појмова Нови свет-Стари свет	-Зна целовито узрочно-последично логично, хронолошки тачно, уз показивање на карти, да опише Велика географска открића -Зна ко је Бартоломео Дијаз -Зна да наведе већину последица Великих географских открића и да их препозна на примерима из садашњости

Наставна средства:

-Уџбеник за VII разред основне школе (2-9.странице)

-Историјска карта Велика географска открића; карта у књизи (3. и 8. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Значај штампарије из предходне лекције

Појам-Стари свет (6. разред)

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља Успон Европе

Корелација:

Корелација са географијом: развијање умења коришћења карте – велика географска открића, Европа, Атлантук...

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Шта је то откриће?

Техником брејнсторминг записати све ученичке одговоре на табли, флип-чарт папиру. Изабрати заједно са ученицима оно, које најбоље описује појам откриће.

Зашто људи трагају за открићима?

Повезати потребе људи и њихово остварење.

Наставник записује на табли наслов лекције: Велика географска открића.

Главни део часа:

***УЗРОК великих географских открића**

Подсетити ученике на пут свиле и пут мириса, главне, до тада, трговачке, караванске, копнене везе између Европе и Азије.

Уколико неко зна од ученика, може их показати на карти, уколико не, то ради наставник.

Наставник подсећа на артикле које су међусобно размењивали Европа и Азија. Истиче значај зачина и њихову скупocenост у то време (слика у књизи 2. страна). После овог подсећања наставник поставља питање ученицима, користећи карту света и карту из књиге (стр.3.).

Зашто Европљани у XV веку траже нове путеве до Индије, далеког истока?

Наставник наводи ученике да уоче Османлијско царство на карти у уџбенику (стр.3.) и присете се градива из шестог разреда о почецима ширења овог Царства и његовим односима са европским државама у то време.

Наставник записује на табли повод:

Узрок- због ширења Османског царства отежана је копнена трговина између Европе и Азије.

***Техничка открића-предуслов за Велика географска открића**

Како Европљани могу да стигну до Индије, а да избегну опасности од Османлијског царства?

Брејнсторминг техником ученици предлажу разна решења, наставник их записује на флип-чарт папиру/табли и свако се анализира са позиције реалности остварења у XV веку. Навести их на решење проналаска поморског пута.

Колико су Европљани до тада познавали свет, поморске путеве?

(користити у карту света Клаудија Птоломеја у уводном делу уџбеника)

Очекивани одговор: северна Африка, Блиски исток и Европа-што зовемо Стари свет.

Шта нам је све потребно да би пловили месецима у непознато?

Наставник записује све ученичке одговоре на флип-чарт папир. Заокружује оне проналаске који су били кључни за велика географска открића: компас, барут, астралаб, брод на једра-каравела (стр.2). На сликама у књизи се показују наведена техничка открића.

Наставник записује на табли најзначајнија техничка открића која су омогућила Велика географска открића, а то су: каравела-брод на једра, мапе, барут, компас, астралаб, часовник, дурбин...

***ВЕЛИКА ГЕОГРАФСКА ОТКРИЋА**

Које земље су кренуле прве у велика географска открића?

Гледајући карту света (странице 3. и 8.), ученици предлажу могуће земље. Из њихових предлога се издвајају Португалија и Шпанија, као прве, а касније Енглеска, Француска и Холандија (Низоземска).

Наставник кроз **кратко предавање** презентује путовања: **Кристифора Колумба** и **Васка де Гаме** и како су Португалија и Шпанија разграничиле своје поморске зоне (страница 8.).

Наставник записује на табли:

1492. година- Кристифор Колумбо открива пут за Америку

1498. година-Васко да Гама открива пут за Индију

Кратко предавање о томе како је **Америго Веспучи** схватио да је Колумбо, открио нови континент, па је по њему прозван Америка. Због Колумбове грешке, јер је сматрао да је открио Индију, староседеоце Америке и данас зовемо индијанцима, а Колумбија-држава у Јужној Америци је добила име по Колумбу.

Потом следи **кратко излагање** о експедицији **Фернанда Магелана** (1519-1522), које ученици прате на картама у својим књигама (страница 3.), а наставник показује на карти Велика географска открића или карти Света. Кад стигне до момента уласка Магеланове експедиције у Тихи океан наставник даје ученицима да анализирају кратак историјски извор (прилог.1.).
Варијанта:

а) Наставник чита кратак одломак са овог путовања наглашавајући тешкоће са којима су се сусретали морнари, пловећи непознатим морима. Пре него што почне читање наставник објашњава ученицима ко је писао текст (савременик, учесник Магеланове експедиције) и да током његовог читања уоче одговор на питања:

На које проблеме су наилазили морнари током путовања?

Шта је за вас најпотресније у овом одломку.

б) Наставник ученицима у пару дели папир са откуцаним одломком и питањима. Ученици добијају 5 минута да прочитају одломак и одговоре на питања. Ученици, се по жељи јављају и одговарају на питања.

Након анализе текста, наставник довршава кратким предавањем Магеланово путовање.

Наставник записује на табли:

1519-1522. – Магеланова експедиција опловљава свет.

Наставник довршава овај део кратким освртом на **шпанске конквистадоре** (Пизаро и Алмагро), који су у исто време када и Магелан кренули у освајање Средње и Јужне Америке. Објашњава реч конквистадор.

***ПОСЛЕДИЦЕ великих географских открића**

Да ли је свет остао исти после великих географских открића?

Шта се променило?

На страни 7. уџбеника је табела биљака и животиња које су размењиване између континената.

Да ли се данас користе културе које смо добили из Америке?

Навести ученике на одговоре: ропство, колонизација, развој прекоокеанске трговине, развитак земаља на Атлантику, развитак бродоградње...

Наставник записује на табли последице Великих географских открића: развој интерконтиненталног саобраћаја, трговине; ропство, колонизација...

Завршни део часа:

Обнављање лекције.

Ученици усмено одговарају на питања са краја лекције на страни 9.

Неколико ученика показује на карти Велика географска открића или карти Света Велика географска открића.

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током часа.

Домаћи:

Да за следећи час да одговоре на питање у свеске.

Наведите позитивне и негативне последице Великих географских открића.

Изглед табле:

Велика географска открића

Узрок - због ширења Османског царства отежана је копнена трговина између Европе и Азије.

Техничка открића: каравела-брод на једра, мапе, барут, компас, астролаб, часовник, дурбин...

1492. година- Кристифор Колумбо открива пут за Америку

1498. година-Васко де Гама открива пут за Индију

1519-1522. –Магеланова експедиција опловљава свет.

Конквистадори: Пизаро и Алмагро

Последице Великих географских открића: развој саобраћаја, трговине; ропство, колонизација...

Прилог 1.

Тешкоће Магелановог пута око света

Одломак из дела *Вести о Новом свету*, Антонија Пифагете, Италијана, који је био учесник Магеланове експедиције.

„По том мору једрили смо три месеца и двадесет дана, немајући ни најмање свежје хране. Двопек што смо га јели није више био хлеб, него само прашина, која је била измешана са црвима који су појели вредну материју у двопеку, а осим тога је била прожета неподношљивим смрадом од мишијег измета. Вода коју смо морали пити била је такође трула и смрадна. Да не умремо од глади, били смо присиљени да једемо и говеђе коже којима је био обмотан велики крст на јарболу за заштиту ужета... Често смо долазили у положај да смо морали јести пиљевину, па чак и мишеви, ма колико су одвратни људима, постали су тако тражено јело да су људи плаћали и по пола дуката за једног миша.

Али, то није било још све. ..Захватила нас је болест од које је нашим људима зубно месо у горњој и доњој чељустима тако отежало да је прекрило зубе те болесник није могао јести никакву храну...“

На које проблеме су наилазили морнари током путовања?

Шта је за вас најпотресније у овом одломку.

Час број 4.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)

Наставна јединица: Основне одлике новог века и Велика географска открића

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

Обнављање и утврђивање стечених знања из предходне две лекције

Развијање умења коришћења историјске карте и анализе историјских извора

Самопроцењивање знања од стране ученика и процена знања (постигнућа) ученика од стране наставника

Облик рада: фронтални рад; индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода, демонстративна

Стандарди:

1.1.8;1.2.4;2.1.1; 2.1.6;3.1.6;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходне две припреме.

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (2-9.странице)

- Историјска карта Велика географска открића; карта у књизи (3. и 8. страна)

- Радна свеска из историје за седми разред (6-11. странице)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Обнављање градива из предходне две лекције

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља Успон Европе

Корелација:

Корелација са географијом: развијање умења коришћења карте – велика географска открића, Европа, Атлантук...

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник води евиденцију о редовности доношења домаћег задатка

Анализа домаћег.

Један ученик записује на табли позитивне, а други негативне последице Великих географских открића на основу одговора ученика, који се по жељи јављају.

Главни део:

Ученици, индивидуално, свако за себе, одговарају на питања из радне свеске (странице 6-11).
За рад имају 20. минута.

Након тога, фронтално ученици одговарају на питања, а остали ученици треба да процене да ли је одговор тачан или не.

Завршни део.

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

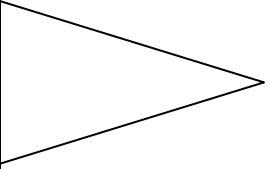
Наставник даје инструкцију ученицима:

- а) Процените своје научено знање из ове лекције, дајући сами себи оцену у радној свесци.
- б) Када то учините, на ленти знања на табли, ставите звездицу, цветић, плусић или неки други знак поред оцене која одговара вашем знању. Наставник чува овај папир да би га упоредио са резултатима тестирања које ће спровести на крају теме.

Прилог 1.

Научио/ла сам досадашње градиво за оцену?

1	2	3	4	5
Нисам ништа научио/ла	Упамтио/ла сам по нешто	Упамтио/ла сам пола градива	Упамтио/ла сам скоро све	Упамтио/ла сам све

Час број 5.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)

Наставна јединица: Градови у новом веку

Тип часа: обрада

Циљ часа:

- Усвајање основних појмова капиталистичког друштва (радник, капиталиста, мануфактура, колонија)
- Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја: географска открића-развој мануфактуре...
- Разумевање историјских процеса и токова: развој колонизације, трговине и земаља, градова на Атлантику
- Развијање умења коришћење историјске карте и анализе историјског извора

Облик рада: фронтални, индивидуални

Метод рада: смислено вербално рецептивно учење; текст метода, брејнсторминг

Стандарди:

1.1.8; 1.1.10; 1.2.3 ; 3.1.6.

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна да репродукује дефиницију појма мануфактура - Зна период када се јавља мануфактура - Зна да опише принцип рада у мануфактури уз помоћ наставника - Зна да именује градове у којима се развијају мануфактуре и да их уз помоћ наставника пронађе на карти: Париз, Лондон, Антверпен, Амстердам - Зна да објасни, уз помоћ наставника, појмове робно-новчана привреда; мануфактурна и капиталистичка привреда	- Зна целовито да објасни мануфактуру (узрок настанка, где се развила, принцип рада, последице) - Зна на карти самостално да покаже наведене градове - Зна да објасни почетке настанка и развоја грађанске класе - Разликује начине производње у средњем веку и у новом веку и зна да то објасни	- Зна да уочи и објасни улогу и значај великих европских градова у периоду од краја XV до краја XVIII века - Зна да сам осмисли и наведе пример мануфактуре - С обзиром на принцип рада мануфактуре, зна да уочи пример из садашњости

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (10-17. стране)

- Историјска карта Велика географска открића; карта у књизи (3. и 8. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Велика географска открића

Еснафска производња и живот у средњовековним градовима

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља Успон Европе и Доба револуција

Корелација:

Корелација са географијом: развијање умења коришћења карте : Фиренца,

Венеција, Ђенова, Париз, Лондон, Антверпен, Амстердам

СТРУКТУРА ЧАСА**Уводни део:**

Поновити са ученицима градиво из шестог разреда о животу у средњовековним градовима, са акцентом на еснафе, кроз питања:

Који су највећи европски градови у средњем веку?

Чиме се бавило становништво средњовековних градова?

Шта су то еснафи?

Како се производило у еснафској радионици?

Наставник записује на табли наслов лекције: Градови у новом веку.

Главни део часа:***Развитак нововековних градова**

Кроз **кратко предавање** наставник објашњава настанак, улогу и значај великих европских градова од краја XV до краја XVIII века.

Подстицајна питања за ученике:

Које државе крећу у велика географска открића?

Које су последице великих географских открића?

Наставник записује на табли.

Велика географска открића су утицала на премештање трговачких путева са

Средоземног мора на Атлантук.

Нововековни трговачки центри: Амстердам, Антверпен, Лондон...

Рад на тексту

Ученицима се задаје да прочитају историјски извор из уџбеника на страни 13.

Инструкција: Имате 5 минута да прочитате текст на страни 13. уџбеника и да пронађете одговоре на питања, која се налазе испод текста. Разговараћемо усмено.

Ученици читају текст.

Одговарање на питања испод текста.

***Развитак мануфактуре**

Питање за ученике:

Пошто начин производње у еснафима не може да подмири новооткривене територије, тржиште, шта мислите, на који начин треба организовати производњу да би била већа, ефикаснија и бржа?

Брејнсторминг техником ученици предлажу разна решења, наставник их записује на флип-чарт папиру и ти предлози се разматрају са позиције реалности остварења. Заокружује се најреалније остварење.

Ако нема тачног одговора наставник објашњава узрок настанка, принцип рада у мануфактури и последице њеног настанка. Упоредљује се еснафски начин производње са мануфактурним.

Наставник записује на табли:

Мануфактура је радионица у којој се ради ручно, а рад је подељен, па сваки радник обавља само по један део посла.

Производња је већа, бржа и захтева краће време за обучавање радника.

Последица: -пропадају занатске радионице
-миграције људи из села у градове

*** Развитак грађанства**

Последице развоја трговине, банкарства и мануфактуре, су миграције људи из села у градове, а самим тим и повећање броја људи у градовима, лоши услови живота у предграђима, на радним местима...

Један део грађанства економски јача-капиталисти, а други део грађанства ради за капиталисте и они су радници. Економски јако грађанство ће поред економске, желети да има и политичку моћ, што ће довести до револуција.

Наставник записује на табли:

Капитализам, економски поредак у ком разликујемо капиталисте и раднике.

Завршни део часа:

Обнављање лекције.

Ученици усмено одговарају на питања са краја лекције на страни 17.

Неколико ученика показује на карти Велика географска открића или карти Света градове: Лондон, Париз, Амстердам, Антверпен, Венецију, Ђенову.

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током часа и о томе их обавештава.

Домаћи:

Питања од 12-16. стране у радној свесци.

Изглед табле:

Градови у новом веку.

Велика географска открића су утицала на премештање трговачких путева са Средоземног мора на Атлантук.

Нововековни трговачки центри: Амстердам, Антверпен, Лондон

Мануфактура је радионица у којој се ради ручно, а рад је подељен, па сваки радник обавља само по један део посла.

Производња је већа, бржа и захтева краће време за обучавање радника.

Последица: -пропадају занатске радионице

-миграције људи из села у градове

Капитализам, економски поредак у ком разликујемо капиталисте и раднике.

Час број 6.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)

Наставна јединица: Хуманизам и ренесанса

Тип часа: обрада

Циљ часа:

-Усвајање појмова: хуманизам и ренесанса

-Корелација са ликовном културом, уметници хуманизма и ренесансе и њихова дела

-Стицање знања о личностима, које су обележиле епоху: Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо, Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Микеланђело Буонароти, Леонардо да Винчи, Рафаело Санти, Тицијан Веничело, Албрехт Дирер

- Упознавање са културним и научним достигнућима новог века: штампарија, дела хуманизма и ренесансе, развој наука...

- Развијање умења рада на тексту и у групи

Облик рада: фронтални, групни, индивидуални рад

Метод рада: техника дијамант; смислено вербално рецептивно учење; текст метода, кооперативно ученик-ученик; елементи пројектне наставе (приказ историјског периода са њиховим кључним одликама)

Стандарди:

1.1.6; 1.1.8; 1.1.9; 1.2.1; 2.1.6; 2.2.2;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна дефиницију појмова: хуманизам, ренесанса - Зна да хронолошки и просторно смести хуманизам и ренесансу - Зна, по сопственом избору, да наведе три представника хуманизма и ренесансе -Зна ко су Микеланђело и Леонардо да Винчи	-Зна да опише узроке и последице настанка хуманизма и ренесансе - Зна, по сопственом избору, да наведе пет представника хуманизма и ренесансе и њихова дела -Зна на примерима слика да препозна да ли припадају периоду средњег века или хуманизму и ренесанси и да објасни свој закључак	-Зна да узрочно-последично повеже настанак и развој хуманизма и ренесансе са предходним лекцијама -Зна да наведе примере и објасни основне разлике између културе хуманизма и ренесансе и културе средњег века -Зна ко су следеће личности: Данте Алигијери, Франческо Петрарка, Ђовани Бокачо, Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Албрехт Дирер... и у чему је њихов значај

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (18-25. стране)
- Историјска карта Велика географска открића; карта у књизи Европа у XVI веку (34..страна)
- шема за дијамант
- материјал за групе(6. група)
- цедуљице за називе група
- цедуљице за поделу на групе
- 6 пута по пола флип-чарт папира
- цедуљице са примером шеме (6 комада)
- креп-трака, фломастери

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Развитак градова; проналазак штампарије

Повезаност са будућим градивом:

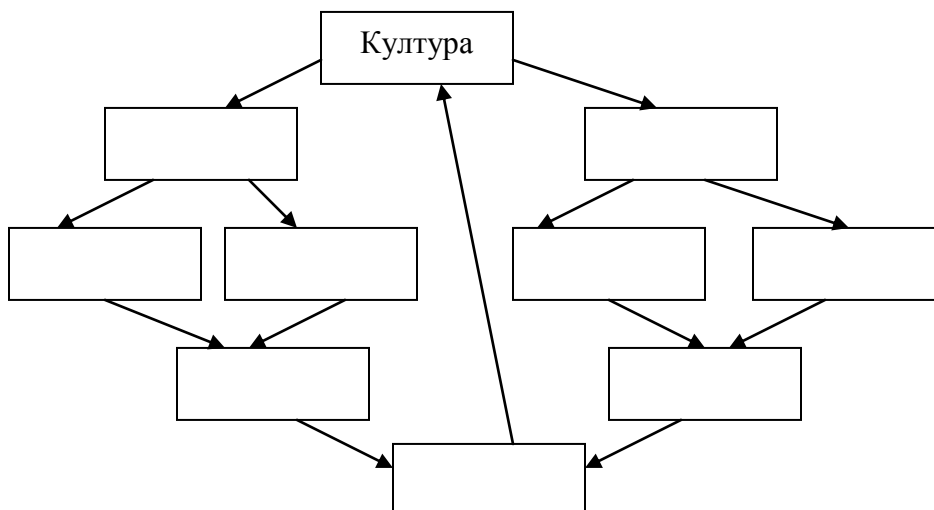
Лекције из поглавља Успон Европе

Корелација:

Корелација са ликовним васпитањем: уметници хуманизма и ренесансе

СТРУКТУРА ЧАСА**Уводни део:**

Наставник је на флип-чарт папиру исцртао шему дијамант и написао на врху појам култура. Ученици асоцирају, а наставник попуњава поља.

Наставник истиче термин култура, шта је то и колико је важно? Анализа ученичких одговора из шеме. Разговор о томе.

Наставник записује на табли наслов лекције: Хуманизам и ренесанса

Главни део часа:***Обележја хуманизма и ренесансе**

Наставник тражи од ученика да упореде слике Богородице са Исусом из средњег века и ренесансе (страна 18 у уџбенику).

Кроз **кратко предавање** наставник објашњава време и простор настанка, улогу и значај хуманизма и ренесансе од XIV до краја XVI века. Истиче значај штампарије, за развој хуманизма.

Наставник записује на табли.

Хуманизам-окренутост човеку

Ренесанса-препород

Хуманизам и ренесанса се јавља у Италији: Фиренца, Венеција, Рим...

Траје од XIV до краја XVI века

	Средњи век	Хуманизам и ренесанса
Вера	хришћанство	протестантизам
Простор	село	град
Централна тема	Бог	човек
Друштвени слој	племство, свештенство	грађанство

*** Наука, уметност, књижевност хуманизма и ренесансе****Подела на групе:**

Ученици извлаче цедуљице на којима се налазе имена личности хуманизма и ренесансе и бројка која им помаже да знају у којој су групи (прилог 1.). Биће 6 група (2-наука, 2-уметност и 2-књижевност). Свака група добија одштампан задатак, пола флип-чарт папира и фломастере.

Задатак за групе:

а) Прво ће свако за себе прочитати поглавље у уџбенику, које се односи на његову групу: наука (19/20. страна); уметност (20/21. страна) и књижевност (23/24. страна)

б) Свака група ће добити шему (прилог 2.), као пример, по коме ће свако попунити онај део, који је везан за личност коју је извукао на цедуљици. Наставник ће изабрати било ког члана групе за презентацију рада, тако да сви морају знати да представе целу шему

в) Имате за рад 10 минута. Кад завршите, пано окачите на таблу.

Рад на тексту и попуњавање паноя.**Излагање група.**

Једна група изложи, а друга –иста група контролише, упоређује са својим радом и истичу се сличности и разлике.

Наставник и ученици процењују која група је најсвеобухватније, најпрегледније урадила пано, као и презентацију урађеног.

Завршни део часа:

Обнављање лекције.

Ученици усмено одговарају на питања са краја лекције на страни 25.

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током часа и о томе их обавештава.

Домаћи:

По сопственом избору, запишите у свеске пет уметника хуманизма и ренесансе и њихова дела.

Изглед табле:

Хуманизам и ренесанса

Хуманизам-окренутост човеку

Ренесанса-препород

Хуманизам и ренесанса се јавља у Италији: Фиренца, Венеција, Рим...

Траје од XIV до краја XVI века

	Средњи век	Хуманизам и ренесанса
Вера	хришћанство	протестантизам
Простор	село	град
Централна тема	Бог	човек
Друштвени слој	племство, свештенство	грађанство

Прилог 1.

Називи група, који ће се ставити на поједина места у учионици да би ученици пронашли своју групу:

1-Наука; 2-Наука; 1-Уметност; 2-Уметност; 1-Књижевност; 2-Књижевност

Цедуљице за поделу на групе:

1-Наука

1-наука; Никола Коперник
1-наука; Галилео Галилеј
1-наука; Ђордано Бруно
1-наука; Јохан Гутенберг

2-Наука

2-наука; Никола Коперник
2-наука; Галилео Галилеј
2-наука; Ђордано Бруно
2-наука; Јохан Гутенберг

1-Уметност

1-уметност; Микеланђело Буонароти
1-уметност; Леонардо да Винчи
1-уметност; Албрехт Дирер
1-уметност; Тицијан
1-уметност; Јан Ван Ајк

2-Уметност

2-уметност; Микеланђело Буонароти
2-уметност; Леонардо да Винчи
2-уметност; Албрехт Дирер
2-уметност; Тицијан
2-уметност; Јан Ван Ајк

1-Књижевност

1-књижевност; Данте Алигијери
1-књижевност; Франческо Петрарка

2-Књижевност

2-књижевност; Данте Алигијери
2-књижевност; Франческо Петрарка

1-књижевност; Ћовани Бокачо
1-књижевност; Еразмо Ротердамски
1-књижевност; Николо Макијавели
1-књижевност; Виљем Шекспир

2-књижевност; Ћовани Бокачо
2-књижевност; Еразмо Ротердамски
2-књижевност; Николо Макијавели
2-књижевност; Виљем Шекспир

Прилог 2.

Задатак за групе:

- а) Прво ће свако за себе прочитати поглавље у уџбенику, које се односи на његову групу: наука (19/20. страна); уметност (20/21. страна) и књижевност (23/24. страна)
б) Свака група ће добити шему (прилог 2.) по коме ће свако попунити онај део, који је везан за личност, коју је извукао на цедуљици. Наставник ће изабрати било ког члана групе за презентацију рада, тако да сви морају знати да представе целу шему.
в) Имате за рад 10 минута. Кад завршите, пано окачите на таблу.

Шема за попуњавање за групе:

Пример:

Час број 7.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)

Наставна јединица: Градови у новом веку и Хуманизам и ренесанса

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

Обнављање и утврђивање стечених знања из предходне две лекције

Развијање умења коришћења историјске карте и анализе историјских извора

Самопроцењивање знања и учествовања у раду од стране ученика и процена знања (постигнућа) ученика од стране наставника

Облик рада: фронтални рад; индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода, демонстративна

Стандарди:

1.1.8;1.1.9; 2.1.6;3.1.6;3.2.4;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходне две припреме.

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (18-25.странице)

- Историјска карта Европа од XV-XVIII века (34.страница у уџбенику),карта Велика географска открића (странице 3. и 8.)

- Радна свеска из историје за седми разред (12-21.странице)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Обнављање градива из предходне две лекције

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља Успон Европе и Доба револуција

Корелација:

Корелација са географијом и ликовним: васпитањем

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник води евиденцију о редовности доношења домаћег задатка

Главни део:

*** Градови у новом веку**

Анализа одговора на питања из радне свеске (12-16.странице), која су на часу „Градови у новом веку“ задата за домаћи. Ученици се добровољно јављају и одговарају на питања. а

*** Хуманизам и ренесанса**

Одговарати питање по питање из радне свеске (17-21. странице). Ученицима дати кратко време да одговоре на питање, па их прозивати по принципу добровољности. Остали ученици слушају одговоре и процењују да ли је одговор тачан или не.

Завршни део.

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

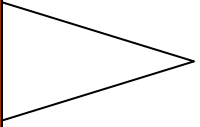
Наставник даје инструкцију ученицима:

- а) Процените своје научено знање из ове лекције, дајући сами себи оцену у радној свесци, на крају лекције.
- б) Када то учините, на ленти процене на табли, ставите звездицу, цветић, плусић или неки други знак којим ћете проценити своје досадашње ангажовање на часовима. Наставник чува овај листић да би га упоредио са оним показатељима које ће добити током године и кориговао свој рад.

Прилог 1.

Колико сам се ангажовао/ла се на часовима?

Нисам учествовао/ ла на часовима	Понекад сам се ангажовао/ла на часу	Учествовао/ла сам на пола часова	Учествовао/ ла сам на већини часова.	Учествујем на сваком часу
---	--	--	---	---------------------------------

Час број 8.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Редни број часа:****Наставна тема:** Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)**Наставна јединица:** Реформација и противреформација**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање појмова: протестантизам, језуити, противреформација
- Разумевање историјских процеса и токова: узроци и последице развоја протестантизма
- Стицање знања о развоју религије у новом веку
- Стицање знања о личностима, које су обележиле епоху: Мартин Лутер
- Развијање умења коришћења карте: да зна да покаже просторе где је настао, куда се проширио протестантизам, као и друге религије у Европи у овом периоду

Облик рада: фронтални**Метод рада:** монолошко-дијалошка; демонстративна; смислено вербално рецептивно учење;**Стандарди:**

1.1.4; 1.1.8; 1.1.9; 1.2.7; 2.1.4; 3.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна дефиницију појма протестантизам -Зна ко је Мартин Лутер и зашто је значајан -Зна хронолошку одредницу, која се узима за настанак протестантизма и ком веку припада -Зна ко је папа -Зна да наведе начине на које је реаговала Римокатоличка црква на протестантизам, уз помоћ наставника -Зна на карти, уз помоћ легенде и наставника, да покаже распоред највећих протестантских група	-Зна да објасни узроке настанка протестантизма -Зна да објасни начине супротстављања протестантизму од стране Римокатоличке цркве -Зна основне чињенице о језуитима -Зна на карти, самостално, да покаже распоред највећих протестантских група -Уочава да и данас постоје протестантске државе и зна самостално да неке од њих наведе као пример	-Зна да интерпретира развој хришћанства од настанка, преко раскола до појаве протестантског покрета -Зна да узрочно-последично повеже предходно градиво са развојем протестантизма у Европи и Новом свету -Зна да на основу историјског извора (слика, текст) упореди организацију римокатоличке цркве са организацијом протестантских заједница (примери из садашњости)

Наставна средства:

-Уџбеник за VII разред основне школе (26-33. стране)

-Историјска карта Ширење протестантизма у Европи; карта у књизи Верске поделе Европе у XVI веку (30.страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Пети разред-Постанак хришћанства

Шести разред - Хришћанска црква и њен раскол

Седми разред-Развитак градова; проналазак штампарије; хуманизам и ренесанса

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља Успон Европе и Доба револуција

Корелација:

Корелација са веронауком: хијерархија хришћанске цркве; раскол; карактеристике протестантских цркава

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Обнављање градива из предходног градива, важног за ову лекцију, кроз следећа могућа питања:

О којим верама смо до сада говорили?

Када је настало хришћанство и ко је његов утемељитељ?

До које године говоримо о јединственој хришћанској цркви?

Зашто долази до црквеног раскола?

Када је преведена Библија на старословнски језик?

Који језик су користили мисионари у средњем веку, када су покрштавали Словене?

Какав је био став Рима према богослужењу на народном језику?

Ко је у средњем веку разумео службу на латинском језику?

Наставник записује на табли наслов лекције: Реформација и противреформација

Главни део часа:

***УЗРОК појаве протестантизма**

Кроз краће предавање наставник упознаје ученике са процесом слабљења католичке цркве и главним узроцима појаве реформације. Истиче значај штампарије и појаву опроштајница грехова, за развој реформације.

Наставник записује на табли.

Углед католичке цркве се нарушава због разних злоупотреба:нпр опроштајница грехова...

*** Мартин Лутер**

Кроз **кратко предавање** наставник објашњава време и простор настанка протестантизма, улогу и значај Мартина Лутера за његов настанак.

Наставник записује на табли.

1517. година - Мартин Лутер – почетак реформације

*** Развитак протестантских покрета**

Кроз анализу шеме на 29. страни уџбеника и историјске карте на 30. страни, наставник објашњава развој реформације и настанак најважнијих протестантских заједница. Упоређује у најкарактеристичнијим сегментима протестантске заједнице са римокатоличком црквом (народни језик у богослужењу, женидба свештеника, скромност, служење владару, а не папи; промене у верским правилима-ублажавање поста, укидање неких светих тајни...)

Наставник записује на табли:

Ширење реформације Лутерани, Калвинисти, Англиканци

* Противреформација

Наставник кроз краће предавање истиче промене које је појава реформације изазавала у римокатоличкој цркви и како су се ти сукоби протестаната и римокатолика развијали и завршили.

Наставник записује на табли:

Противреформација:

- унутрашња реформа католичке цркве;
- језуити;
- инквизиција-црквени суд
- верски ратови
- списак забрањених књига

1555.година-Мир у Аугзбургу „Чија је земља, онога је и вера“

1618-1648-Тридесетогодишњи рат

Завршни део часа:

Обнављање лекције.

Ученици усмено одговарају на питања са краја лекције на страни 33.

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током часа и о томе их обавештава.

Домаћи:

Урадити у свеске питања са краја лекције, која остану необрађена на часу.

Изглед табле:

Реформација и противреформација

Углед католичке цркве се нарушава због разних злоупотреба: нпр опроштајница грехова

1517. година - Мартин Лутер – почетак реформације

Ширење реформације Лутерани, Калвинисти, Англиканци

Противреформација:

- унутрашња реформа католичке цркве;
- језуити;
- инквизиција-црквени суд
- верски ратови
- списак забрањених књига

1555.година-Мир у Аугзбургу „Чија је земља, онога је и вера“

1618-1648-Тридесетогодишњи рат

Час број 9.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)

Наставна јединица: Реформација и противреформација

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Утврђивање појмова: протестантизам, језуити, противреформација
- Разумевање историјских процеса и токова: узроци и последице развоја протестантизма; улога религије у новом веку
- Утврђивање знања о личностима, које су обележиле епоху: Лутер
- Развијање умења коришћења карте: да зна да покаже просторе где је настао, куда се проширио протестантизам, као и друге религије у Европи у овом периоду
- Самопроцењивање знања и учествовања у раду од стране ученика и процена знања (постигнућа) ученика од стране наставника

Облик рада: фронтални рад; индивидуални рад

Метод рада: дијалошка метода, демонстративна

Стандарди:

1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.3; 2.1.4; 2.1.6;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходној припреми

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (26-33.странице)
- Историјска карта Европа од XV-XVIII века (30.страна у уџбенику)
- Радна свеска из историје за седми разред (22-24.странице)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Радна свеска за седми разред;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Обнављање градива из предходне лекције

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља Успон Европе и Доба револуција и историја за осми разред

Корелација:

Корелација са веронауком: хијерархија хришћанске цркве; раскол; карактеристике протестантских цркава

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник подсећа ученике на наставну јединицу са прошлог часа.

Наставник задаје ученицима да ураде, свако за себе, питања из радне свеске од 22- 24. стране. Имају за рад 20 минута.

Главни део:

- Ученици одговарају на питања у радне свеске при чему могу да користе уџбеник.
- Ученици усмено одговарају на питања из радне свеске по принципу случајног одабира
- Ученици током одговарања исправљају своје одговоре у радним свескама
- Уколико остане времена разговарати о томе: које су данас земље протестантске у Европи, у чему се разликују протестантске и римокатоличка црква, да ли у нашој држави има протестаната...

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Наставник даје инструкцију ученицима:

а) Процените своје научено знање из ове лекције, дајући сами себи оцену у радној свесци, на крају лекције.

Час број 10.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Редни број часа:****Наставна тема:** Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)**Наставна јединица:** Апсолутистичке монархије**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

-Обнављање појмова: сталеж, сталешка монархија, република

-Усвајање и разумевање појмова: апсолутна монархија, просвећени апсолутизам

-Усвајање знања о државном и друштвеном уређењу земаља новог века, као и њиховој владарској идеологији Француске, Енглеске, Шпаније, Русије, Хабзбуршке монархије

- Развијање умења коришћења историјске карте, да покаже наведене државе

Облик рада: фронтални**Метод рада:** монолошко-дијалошка; демонстративна; смислено вербално рецептивно учење;**Стандарди:**

1.1.8; 1.1.9; 1.2.4; 1.2.6;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да објасни појмове апсолутна монархија, сталеж, република -Зна да именује сталеже (племство-аристократија, свештенство и грађанство-III сталеж) - Зна да именује друштвене групе које улазе у грађански сталеж (селяци, градско становништво, трговци, занатлије, професори, учитељи) -Зна да именује и на карти покаже апсолутистичке монархије: Француску, Русију, Свето римско царство, Османско царство -Зна да разликује трећи сталеж од других сталежа на примерима	-Разграничава и упоређује појмове: сталешка и апсолутна монархија; монархија и република; апсолутна монархија и просвећени апсолутизам -Зна да опише принцип (начин) владавине у апсолутној монархији -Зна, уз помоћ наставника, да опише интересе сталежа који подржавају апсолутну монархију -Зна ко су Петар Велики и Марија Терезија -Зна да повеже државу и династију која њоме влада и титулатуру те династије тј.државе (Русија-Рјуриковић, Романови, царство; Аустрија, Хабзбурзи, царство; Турска – Османовићи-султан)) - Препознаје разлике између сталешке или апсолутне монархије	-Зна да су апсолутистичке монархије: Пруска, Шпанија -Зна да повеже процес привредних и друштвених промена у Европи у XVI и XVII веку са настанком апсолутних монархија - Зна да повеже државу, династију која њоме влада, титулатуру и дворце те династије тј.државе (Француска-Валоа, Бурбони, краљ;Пруска-Хоенцолерни, цар, краљ) и дворци: Лувр, Шенбрун, Кремљ, Версај -Разуме и узрочно-последично објашњава прелазак са сталешке на апсолутну монархију -Зна, на примеру држава које смо до сада учили, да одреди тип државног уређења

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (34-43. стране)
- Историјска карта: Карта Европе у XVI веку (34.страна); карта Европе око 1780. године (39. страна) и карта колонијалних посела европских држава почетком XVIII века (42. страна)
- Радна сваска за седми разред (26-29.стране)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;
Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Шести разред – појмови: република, монархија, сталешка монархија, сталеж
Седми разред-развитак градова; проналазак штампарије; хуманизам и ренесанса; реформација

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља Доба револуција

Корелација:

Корелација са географијом: државе Европе

СТРУКТУРА ЧАСА**Уводни део:**

- Наставник задаје ученицима да погледају пажљиво карте Европе из XVI (34.стр.) и XVIII века (39.стр.) из уџбеника.

Питања:

1. Упоредите карте Европе из XVI и XVIII века. Шта примећујете?

Очекивани одговори: распад Немачке, повећање Хабзбуршке монархије, појава Холандије, смањење територије Османског царства, нестанак и настанак Португалије...

2. Именујте три највеће државе по површини у овом периоду.

Очекивани одговори: Хабзбуршка монархија, Османско царство, Русија, Пољска, Шпанија, Велика Британија, Француска.

- Наставник задаје ученицима да пажљиво погледају карту колонијалних посела европских држава почетком XVIII века (42. страна)

Питање:

1. Уочите и именујте три европске државе су имале власт у великом делу света?

Очекивани одговор: Русија, Османско царство, Шпанија и допуна: Енглеска, Француска

Данас ћемо учити како су биле организоване ове највеће европске државе од XVI и XVIII века.

Наставник записује на табли назив лекције: Апсолутистичке монархије

Главни део часа:*** Обнављање градива из шестог разреда:**

Питања:

1. Шта је монархија?

2. Шта је република?

3. Наведите примере за монархију и републику од средњовековних држава које смо учили?

4. Шта су то сталежи?

5. Које сталеже издвајамо у средњем веку?

***Обнављање градива из седмог разреда:**

Питања:

1. Које промене су се дешавале у Европи у XV/XVI веку?

2. Који сталеж активно учествује у овим променама?

***УЗРОК појаве апсолутистичких монархија**

Кроз краће предавање наставник упознаје ученике са процесом слабљења положаја племства и свештенства у новом веку, постепеног јачања грађанства и моћи владара. Објашњава кроз шему развоја облика државног уређења од средњег века до савременог доба (35. страна).

Наставник записује на табли.

Апсолутистичка монархија је држава у којој краљ има највећу моћ, уз помоћ административног апарата и војске.

*** Најзначајније апсолутистичке монархије и њени представници**

У кратким цртама наставник наводи најзначајније апсолутистичке монархије и династије које су њима владале и показује их на карти. Истиче главне карактеристике држава просвећеног апсолутизма: Хабзбуршке монархије, Пруске и Русије).

Наставник записује на табли:

Најзначајније апсолутистичке монархије су биле:

Француска- Валоа и Бурбон (Луј XIV)

Енглеска-Тјудор (Елизабета I), Стјуарт

Хабзбуршка монархија-Хабзбург (Марија Терезија)

Пруска- Хоенцолерн (Фридрих II)

Русија- Рјуриковић (Иван IV Грозни) и Романов (Петар Велики и Катарина Велика)

Шпанија- Карло V

*** Завршни део предавања**

Наставник даје инструкцију ученицима да на странама 37, 38/39 и 41. погледају дворце саграђене у периоду апсолутистичких монархија.

Питања:

1. Шта је заједничко свим овим дворцима? (одговор: грандиозност, монументалност, величина, уређеност, лепота...)

2. О чему сведоче ова грандиозна здања? (одговор: о моћи оних који су их градили-владара...)

Завршни део часа:

***Обнављање лекције.**

Ученици усмено одговарају на питања са краја лекције на страни 43. и у радној свесци на странама 26-29.

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током часа и о томе их обавештава.

***Наставник најављује тест за седам дана, који ће обухватити градиво из целе области.**

Домаћи:

Наставник даје инструкцију за обнављање градива на следећем часу.

Поделићемо се на групе (прилог 1.) тако што ће свако од вас извући картицу на којој је написано име по једне познате личности из целокупног периода (од XV до XVIII века) који смо учили. Пронаћи ћете остале чланове своје групе по личностима које сте извукли, а са којима је ваша личност у вези.

Задатак за групе (прилог 2.)

Ученици извлаче цедуљице и проналазе чланове своје групе

Изглед табле:

Апсолутистичке монархије

Апсолутистичка монархија је држава у којој краљ има највећу моћ, уз помоћ административног апарата и војске.
Најзначајније апсолутистичке монархије су биле:
Француска- Валоа и Бурбон (Луј XIV)
Енглеска-Тјудор (Елизабета I), Стјуарт
Хабзбуршка монархија-Хабзбург (Марија Терезија)
Пруска- Хоенцолерн (Фридрих II)
Русија- Рјуриковић (Иван IV Грозни) и Романов (Петар Велики и Катарина Велика)
Шпанија- Карло V

Прилог 1.

Подела на групе: (кориговати картице у складу са бројем ученика у одељењу)

Морепловци (5):

Кристифор Колумбо, Васко да Гама, Фернандо Магелан, Америго Веспучи, Бартоломео Дијаз, Марко Поло

Сликари (5):

Рафаел, Микеланђело, Леонардо да Винчи, Албрехт Дирер, Тицијан, Јан Ван Ајк

Писци (5):

Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Виљем Шекспир, Данте Алигијери, Ђовани Бокачо, Франческо Петрарка

Научници (4):

Никола Коперник, Галилео Галилеј, Ђордано Бруно, Јохан Гутенберг

Протестантизам (4):

Мартин Лутер, Хенри VIII, Жан Калвин, Игнацио Лојола

Апсолутистички владари (5):

Луј XIV, Елизабета I, Марија Терезија, Петар Велики, Фридрих II

Прилог 2.

Задатак за групе:

- Свако од вас ће за следећи час на основу уџбеника, енциклопедије, интернета, да припреми кратак животопис те личности.
 - Као група ћете урадити каталог личности које сте извукли.
 - За сваку личност имате по минут, за презентацију каталога минут.
 - Проценићемо рад групе на основу појединачних излагања животописа, као и изгледа и садржаја каталога личности, које будете урадили.
- Ученици извлаче цедуљице и проналазе чланове своје групе

Час број 11.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)

Наставна јединица: Успон Европе XV - XVIII века

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

-Обнављање градива, кроз излагање животописа најзначајнијих личности овог периода у Европи

-Развијање умења излагања и презентовања

-Подстицање жеље за истраживањем

-Развијање комуникацијских вештина

Облик рада: фронтални, групни

Метод рада: дијалошка; демонстративна; учење уз ослањање на школску библиотеку, медијатеку, интернет; пројектна настава (израда каталога); морепловаца, апсолутистичких владара; стваралаца хуманизма и ренесансе; верских реформатора

Стандарди:

1.2.1; 2.1.1; 3.1.2; 3.1.3;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Уме усмено да се изражава држећи се основног захтева у познатим и једноставним ситуацијама и износећи неке појединости -Препознаје о којој личности, догађају и историјској појави је реч	– Уме усмено да одговори на захтеве у познатим и једноставним ситуацијама -Повезује личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом	-Уме да се писано, усмено и визуелно изражава на разумљив и уверљив начин у складу са ситуацијом и захтевима; -Зна специфичне детаље из опште историје

Наставна средства:

-Уџбеник за VII разред основне школе (34-43. стране)

- Енциклопедије, интернет...

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Седми разред-област Успон Европе

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља Доба револуција

Корелација:

Корелација са географијом, ликовним васпитањем и веронауком.

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

- Наставник подсећа ученике на проверу знања која ће бити следећи час и област из које ће бити провера, на задатке за групе, који су добили прошли час и да се морају држати предвиђеног времена за излагање. Подсећа на критеријуме процене за групе.

Задатак за групе:

а) Свако од вас ће за следећи час на основу уџбеника, енциклопедије, интернета, да припреми кратак животопис те личности.

б) Као група ћете урадити каталог личности које сте извукли.

в) За сваку личност имате по минут, за презентацију каталога минут.

г) Проценићемо рад групе на основу појединачних излагања животописа, као и изгледа и садржаја каталога личности, које будете урадили.

Може се одредити један ученик који ће мерити време. Наставник одлази у задњу клупу и препушта место групама.

Главни део часа:

***Ученици излажу по групама овим редом:**

- 1) Морепловци
- 2) Писци
- 3) Сликари
- 4) Научници
- 5) Протестантизам
- 6) Апсолутистички владари

Морепловци (5):

Кристифор Колумбо, Васко да Гама, Фернандо Магелан, Америго Веспучи, Бартоломео Дијаз, Марко Поло

Сликари (5):

Рафаел, Микеланђело, Леонардо да Винчи, Албрехт Дирер, Тицијан, Јан Ван Ајк

Писци (5):

Еразмо Ротердамски, Николо Макијавели, Виљем Шекспир, Данте Алигијери, Ђовани Бокачо, Франческо Петрарка

Научници (4):

Никола Коперник, Галилео Галилеј, Ђордано Бруно, Јохан Гутенберг

Протестантизам (4):

Мартин Лутер, Хенри VIII, Жан Калвин, Игнацио Лојола

Апсолутистички владари (5):

Луј XIV, Елизабета I, Марија Терезија, Петар Велики, Фридрих II

*** Завршни део часа**

***Након излагања група наставник даје да одељење процени рад група, тако што ће:**

а) Испод најбољег каталога, да ставе неки знак, симбол... (процењује сеестетика, прегледност, избор података, који су ушли у њега...)

б) Поред броја групе написаног на табли такође да ставе неки знак, симбол... (процењује се начин излагања, јасноћа, стил, чињенице које су изнели...)

* Ученици образлажу свој избор

* Наставник даје своју оцену рада група

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током часа (за сваког појединачно), даје 5 у своју бележницу сваком члану групе која је била најбоља (по мишљењу свих): излагање и каталог и о томе их обавештава.

***Наставник подсећа на проверу знања следећи час, која ће обухватити градиво из целе области.**

Час број 12.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)

Наставна јединица: Успон Европе XV - XVIII века

Тип часа: обнављање

Циљ часа:

-Обнављање градива

-Проверавање и утврђивање степена знања и умења ученика из ове наставне теме

Облик рада: фронтални, индивидуални

Метод рада: Тест, дијалошка

Стандарди:

1.1.2; 1.1.6; 1.1.8; 1.1.10; 2.1.6;

Очекивани исходи:

Наведени су у лекцијама обраде из ове области.

Наставна средства:

- Питања за испитивање или тест

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда; (од почетка књиге до 45. стране)

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Седми разред-област Успон Европе

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља Доба револуција

Корелација:

Корелација са географијом, ликовним васпитањем и веронауком.

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник дели ученицима тестове (прилог 1.) и даје им 25 минута за његову израду.

Главни део часа:

***Ученици раде тест**

Завршни део часа

***Саопштавање тачних одговора и обавештавање ученика о критеријуму оцењивања (прилог 2.).**

Ученици одговарају на питања из теста.

Наставник записује бодовну скалу процене теста на табли и бележи у своју евиденцију ученике који су одговарали на питања.

Уколико има оних који су незадовољни својим тестом треба да се припреме да одговарају следећи час, када ће им бити и саопштене оцене са теста.

Прилог 1. (предлог теста) Успон Европе

Име и презиме: _____ Разред: _____

Број поена: _____ Оцена: _____

1. У означена поља, у линији времена, унесите **називе историјских периода** по њиховом **хронолошком** редоследу.

--	--	--	--

(4*0,5=2)

2. Пажљиво прочитајте следеће исказе. Ако је исказ **тачан** заокружите **ДА**, а ако је **нетачан** **НЕ**.
Ако су искази нетачни, **подвуците** нетачну реч и на цртицама поред њих напишите **реч**, која дати исказ претвара у тачан.

- а) Астеци и Инке су насељавали Азију. ДА НЕ _____
б) Конквистадори су енглески освајачи Новог света. ДА НЕ _____
в) Нови свет је по Америгу Веспучију назван Америка. ДА НЕ _____
г) После Великих географских открића Европљани су се упознали са кукурузом и кромпиром. ДА НЕ _____

(8*0,5=4)

3. Попуните табелу:

Морепловац	Поморско откриће	Година открића
	Пут за Нови свет (Америку)	
Васко да Гама		
		1519-1522.

(6)

4. **Повежите** наведене **личности** и њихова **дела**. На цртици поред дела ставите слово које се налази испред одговарајуће личности.

- а) Албрехт Дирер _____ Оснивач монашког реда Језуита
б) Еразмо Ротердамски _____ Давид
в) Микеланђело _____ Четири јахача апокалипсе
г) Бартоломео Дијаз _____ Мона Лиза
д) Леонардо да Винчи _____ Похвала лудости (глупости)
ђ) Игнацио Лојола _____

(5*0,5=2,5)

5. Повежите **речи** са њиховим **значењима**. На цртицама испред објашњења дате речи, ставите слово које се налази испред одговарајућег појма.

- а) Хуманизам _____ Радионица у којој се ради ручно и рад је подељен
б) Ренесанса _____ Наука окренута човеку
в) Каравела _____ Покрет против папске свемоћи, а за промене у Католичкој цркви
г) Реформација _____ Препород
д) Мануфактура _____ Брод на једра

(5*0,5=2,5)

6. Наведене државе **разврстајте** по **владарској титулатури**, да ли су биле царевине или краљевине. На цртици, напишите слово које се налази испред одговарајуће државе.

- а) Француска б) Русија в) Аустрија г) Енглеска

Цареви: _____, _____

Краљеви: _____, _____

(4*0,5=2)

7. Следеће исказе **разврстајте по логичном редоследу: узрок, последица**. У табеле испод исказа, ћете у одговарајуће колоне, **уписати** исказе с обзиром да ли су узрок или последица за дату појаву. Сваки израз се може употребити само по једном.

- а) Потреба за златом, слоновачом и зачинима
- б) Интерконтинентална размена пољопривредних култура
- в) Сигурнија пловидба на отвореним морима
- г) Велика географска открића
- д) Урушен углед Римокатоличке цркве
- ђ) Протестантизам
- е) Противреформација
- ж) Јачање грађанства и супротстављање Цркви
- и) Уметност окренута човеку, као центру света
- ј) Отварање великих тржишта за робу из Европе Великим географским открићима
- к) Већа, бржа и јефтинија производња
- л) Развој градова
- љ) Колонијализам
- м) Ропство

Узрок	Појава	Последица
1. _____	Велика техничка открића	1. _____

Узрок	Појава	Последица
1. _____	Велика географска открића	1. _____ 2. _____ 3. _____

Узрок	Појава	Последица
1. _____	Мануфактура	1. _____ 2. _____

Узрок	Појава	Последица
1. _____	Реформација	1. _____ 2. _____

Узрок	Појава	Последица
1. _____	Хуманизам и ренесанса	1. _____

(14*0,5=7)

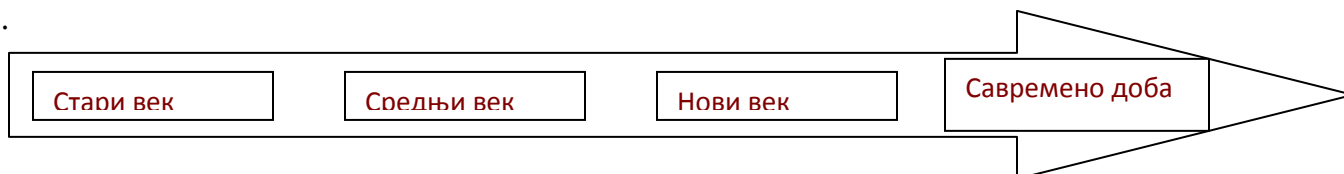
8. На цртици, поред наведених година, напишите шта се тада догодило.

1450. година _____
 1453. година _____
 1517. година _____
 1648. година _____

(4)

Прилог 2. Успон Европе (решења и критеријум)

1.

(4*0,5=2)

2.

- а) Астеци и Инке су насељавали Азију. ДА НЕ Америку
 б) Конквистадори су енглески освајачи Новог света. ДА НЕ Шпански
 в) Нови свет је по Америгу Веспучију назван Америка. ДА НЕ _____
 г) После Великих географских открића Европљани су се упознали са кукурузом и кромпиром. ДА НЕ _____

(8*0,5=4)

3.

Морепловац	Поморско откриће	Година открића
(Кристофер) Колумбо	Пут за Нови свет (Америку)	1492.
Васко да Гама	Пут за Индију	1498.
Фернандо Магелан	Опловио свет	1519-1522.

(6)

4.

- а) Албрехт Дирер **ђ** Оснивач монашког реда Језуита
 б) Еразмо Ротердамски **в** Давид
 в) Микеланђело **а** Четири јахача апокалипсе
 г) Бартоломео Дијаз **д** Мона Лиза
 д) Леонардо да Винчи **б** Похвала лудости (глупости)
 ђ) Игнацио Лојола

(5*0,5=2,5)

5.

- а) Хуманизам **д** Радионица у којој се ради ручно и рад је подељен
 б) Ренесанса **а** Наука окренута човеку
 в) Каравела **г** Покрет против папске свемоћи, а за промене у Католичкој цркви
 г) Реформација **б** Препород
 д) Мануфактура **в** Брод на једра

(5*0,5=2,5)

6.

- а) Француска б) Русија в) Аустрија г) Енглеска
 Цареви: **б,в** Краљеви: **а,г**

(4*0,5=2)

7.

Узрок	Појава	Последица
1. Сигурнија пловидба на отвореним морима-в	Велика техничка открића	1. Велика географска открића-г
Узрок	Појава	Последица

1. Потреба за златом, слоновачом зачинама-а	Велика географска открића	1.Интерконтинентална размена пољопривредних култура-б 2. Колонијализам-љ 3. Ропство-м
--	------------------------------	--

Узрок	Појава	Последица
1.Отварање великих тржишта за робу из Европе Великим географским открићима - ј	Мануфактура	1. Већа, бржа и јефтинија производња-к 2. Развој градова-л

Узрок	Појава	Последица
1. Урушен углед Римокатоличке цркве-д	Реформација	1. Протестантизам-ђ 2. Противреформација-е

Узрок	Појава	Последица
1.Јачање грађанства и супротстављање Цркви-ж	Хуманизам и ренесанса	1. Уметност окренута човеку, као центру света-и

(14*0,5=7)

8.

1450. година - Проналазак штампарије

1459.година - Пад Србије под Османску власт

1517. година - Мартин Лутер написао 95 теза (побунио се против папе) или почетак реформације

1648. година - Вестфалски мир/ крај Тридесетогодишњег рата/ помирење између Римокатолика и протестаната

(4)

Критеријум оцењивања: максимум 30, минимум 12

12-16 =2

16,5 – 21 = 3

21,5 – 25,5 =4

26 – 30 =5

Час број 13.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Успон Европе (Европа од краја XV до краја XVIII века)

Наставна јединица: Успон Европе XV - XVIII века

Тип часа: систематизација

Циљ часа:

-Систематизација градива

-Развијање умења коришћења разних техника систематизације градива

Облик рада: фронтални, рад у пару

Метод рада: дијалогска, демонстративна, мапа ума, лента времена

Стандарди:

1.1.8; 3.1.1; 3.1.4; 3.2.5;

Очекивани исходи:

Наведени су у лекцијама обраде из ове области.

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
– Уме усмено, писано и визуелно да се изражава држећи се основног захтева у познатим и једноставним ситуацијама и износећи неке појединости.	– Уме усмено, писано и визуелно да одговори на захтеве у познатим и једноставним ситуацијама.	– Уме да се писано, усмено и визуелно изражава на разумљив и уверљив начин у складу са ситуацијом и захтевима; – Уме да прилагођава писано, усмено и визуелно изражавање различитим контекстима.

Наставна средства:

- Лента времена (1. страна уџбеника)
- Мапа ума (44. страна уџбеника)
- Питања за систематизацију (45. страна уџбеника)
- Папири А-4 за рад у пару
- Креп трака

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда; (од почетка књиге до 45. стране)

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Седми разред-област Успон Европе

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља Доба револуција; осми разред

Корелација:

Развијање умења систематизације градива могу применити у свакој области.

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

***Доношење резултата тестирања и уношење оцена у дневник.**

Наставник доноси тестове које су ученици радили на предходном часу.

Ученици имају право на примедбу уколико сматрају да су оштећени.

Након проверавања свих примедби, наставник уписује оцене у дневник.

Главни део часа:

*** Варијација 1.**

Уколико има заинтересованих ученика да поправе оцену наставник их испитује. За то време остали ученици, одговарају у свеске на питања на страни 45.

*** Варијација 2.**

Уколико нема заинтересованих ученика да поправљају оцене наставник заједно са ученицима анализира ленту времена (1. страна) и мапу ума (44. страна) за ову наставну тему. Истиче да ове облике систематизације могу да примене у свакој научној области.

*** Израда ленте времена**

Наставник задаје инструкцију ученицима:

Радите у пару. Изаберите из ове наставне теме 7 најважнијих догађаја и унесите их на ленту времена, коју ћете нацртати на папирима А-4. За рад имате 10 минута.

*** Ученици израђују ленту времена за наставну тему Успон Европе**

Док ученици раде, наставник надгледа рад, помаже онима којима је помоћ потребна, даје сугестије, мотивише...

*** Изложба ленти времена**

Након истека датог времена, израђене ленте времена ученика се лепе на таблу. Ученици и наставник анализирају догађаје које су издвојили као најзначајније за овај период и прегледност ленте времена. Консензусом доносе одлуку које три ленте времена су најзанимљивије, најпрегледније и садржински најбоље.

*** У зависности од времена које преостане, одговорити на питања за систематизацију теме на 45-ој страни.**

Завршни део часа

Наставник у своју свеску бележи:

а) имена ученика који су урадили најзанимљивије, најпрегледније и садржински најбоље ленте времена

б) наставник бележи у свеску ученике који су одговарали на питања са 45-е стране у уџбенику.

Наглашава да смо овим завршили једну наставну тему и да од следећег часа прелазимо на другу.

Домаћи:

За следећи час ћете, свако за себе, у својим свескама, урадити мапу ума: Европа од XV до XVIII века.

Час број 14.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Наставна јединица: Турска освајања, друштво и држава XVI-XVIII века

Тип часа: обрада

Циљ часа:

- Разумевање и усвајање појмова: султан, везир, порта, јањичар, спахија, раја, ислам, тимарски систем
- Усвајање знања о државном и друштвеном уређењу Османског царства, као и његовој владарској идеологији
- Допуњавање знања о исламу и његовој улози у Турском друштву
- Стицање знања о личностима, које су обележиле Османско царство у XVI веку: Сулејман Величанствени
- Развијање умења коришћења историјских карата за период ширења Османског царства
- Разумевање историјских процеса и токова: ширења и опадања Турског царства (хронолошки и просторни оквири)

Облик рада: фронтални

Метод рада: монолошко-дијалошка; демонстративна; смислено вербално рецептивно учење;

Стандарди:

1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.3;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна ко је Сулејман Величанствени и зашто је значајан - Препознаје да је Османско царство апсолутна монархија - Зна да покаже на карти Османско царство у свом највећем обиму - Зна, уз помоћ наставника, да објасни феудално уређење Османског царства и да разликује и именује друштвене категорије: јањичари, спахије, раја - Зна када је била Мохачка битка (1526) и зашто је важна - Зна да објасни појмове: ислам, исламизација, данак у крви, султан	- Зна да објасни појам тимарски систем и да га опише - Зна, уз помоћ наставника, да покаже на карти ширење Османског царства - Зна да опише узроке успона Османског царства - Зна да наведе административну поделу Османског царства: пашалук, санџак, нахија - Зна да наведе примере турског наслеђа, које се одржало до данас, на подручју Србије (јастук, јорган, бубрег, кафа, турцизми, топоними: Мегдан, Турица, Теразије ...)	- Зна да објасни појмове везане за административну поделу Царства: ејалет или беглербеглук; Румелијски пашалук (беглербеглук) - Зна да објасни појмове: канун и шеријат - Зна самостално да покаже на карти ширење Османског царства у Европи, уз повезивање са хронолошким одредницама тог ширења (1354, 1395, 1453, 1459, 1463, 1496, 1526) - Уме да упореди привредни и друштвени развој Западне и Југо-источне Европе у XV и XVI веку

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (48-55. стране)
- Историјска карта: Ширење Османског царства (48.страна);
- Радна сваска за седми разред (32-37.стране)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;
Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Шести разред – појмови: султан, јањичар, спахија, раја; ширење Османског царства до краја XV века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Корелација са географијом: државе Европе, Блиски Исток, северна Африка, Средоземно море

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

- Наставник задаје ученицима да погледају пажљиво карту ширење Османског царства (48.страна) из уџбеника.

Питања:

1. Пронађите на карти језгро Турске државе?
2. До којих граница се проширило Турско царство до краја XVII века?
3. Подсетите се и покажите на карти: како је текло ширење турске власти на Балкану до краја XV века?
4. Да ли се сећате неких важнијих битака које су Османлије водиле на Балкану до краја XV века? Наведите их и покажите на карти где су се одиграле.
5. Које државе су Турци освојили на Балкану до краја XV века?
6. До ког великог главног града у Европи су стигли Турци, али га нису освојили?

Наставник записује на табли назив лекције:

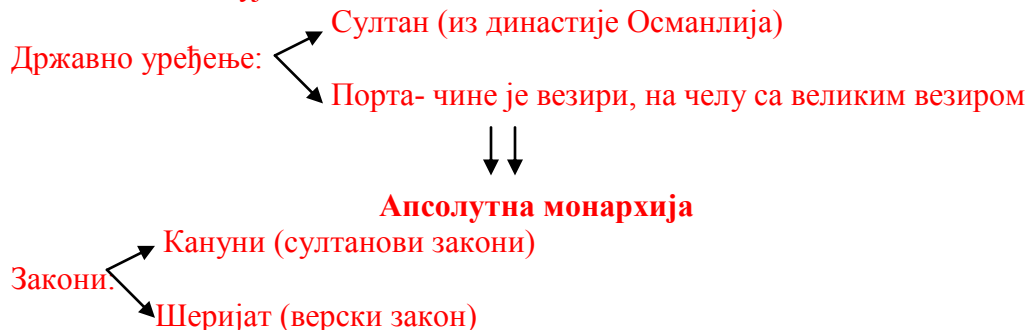
Турска освајања, држава и друштво од XV до XVIII века

Главни део часа:

*** Државно уређење Османског царства**

Наставник у основним цртама, објашњава државно уређење Османског царства, као и који закони су се у њему поштовали

Наставник записује на табли:

*Административна подела Османског царства

Наставник објашњава административну поделу Османског царства.

Наставник записује на табли:

Административна подела:

пашалук (беглербеглук, ејалет) → санџак → нахија

* Друштвено уређење Османског царства

Наставник објашњава друштвено уређење Османског царства, положај сваког појединачног друштвеног слоја.

Наставник пише на табли:

Друштвено уређење: феудално

Војници → Спахије (коњица) → Спахилук (тимарски систем)
→ Јањичари (пешадија)

Чиновници

Свештенство → Ислам → Вакуф
→ Остале религије

Раја (зависни сељаци)

* Ширење Османског царства до краја XVI века

Наставник објашњава ко је Сулејман Величанствени Кануни (Законодавац), када је владао, зашто је значајан (слика на страни 50. у уџбенику).

Наставник записује на табли:

Сулејман Величанствени (1520-1566), врхунац моћи Османског царства

- 1526. –Мохачка битка

- 1529. - Прва опсада Беча

Завршни део часа:.

*Обнављање лекције.

Ученици усмено одговарају на питања са краја лекције на страни 55.

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током часа и о томе их обавештава.

Домаћи:

Наставник препоручује ученицима да погледају на интернету немачки документарни филм из 2006. године, Турска опсада Беча 1529. године.

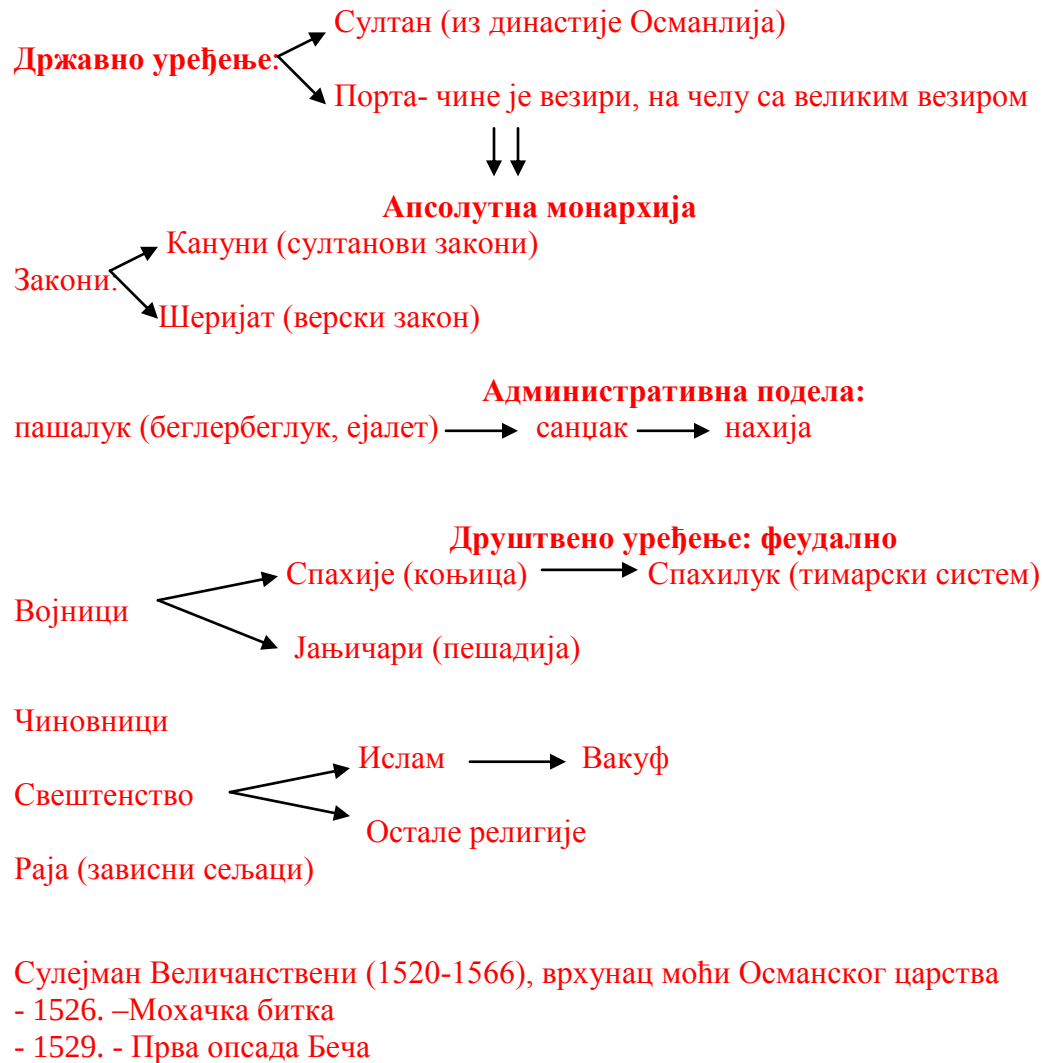
<http://www.youtube.com/watch?v=fh5lZdnExRc>

А о Сулејману Величанственом сајт Историјске библиотеке на адреси:

<http://www.istorijskabiblioteka.com/art:sulejman-i-velicanstveni>

Изглед табле:

Турска освајања, држава и друштво од XV до XVIII века

Час број 15.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Наставна јединица: Турска освајања, друштво и држава XVI-XVIII века

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Утврђивање појмова: султан, везир, порта, јањичар, спахија, раја, ислам, тимарски систем
- Утврђивање знања о државном и друштвеном уређењу Османског царства, као и његовој владарској идеологији
- Развијање умења коришћења историјских карата за период ширења Османског царства
- Разумевање историјских процеса и токова: ширења и опадања Турског царства (хронолошки и просторни оквири)
- Утврђивање знања о личностима, које су обележиле епоху: Сулејман Величанствени
- Развијање умења анализе историјских извора, текста
- Самопроцењивање знања и учествовања у раду од стране ученика и процена знања (постигнућа) ученика од стране наставника

Облик рада: фронтални рад; индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода, демонстративна

Стандарди:

1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 3.2.4; 3.2.7;

Очекивани исходи:

Наведени су у припреми за предходни час

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (48-55.странице)
- Историјска карта Европа од XV-XVIII века (48.страна у уџбенику)
- Радна свеска из историје за седми разред (32-37.странице)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Радна свеска за седми разред;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Обнављање градива из предходне лекције

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

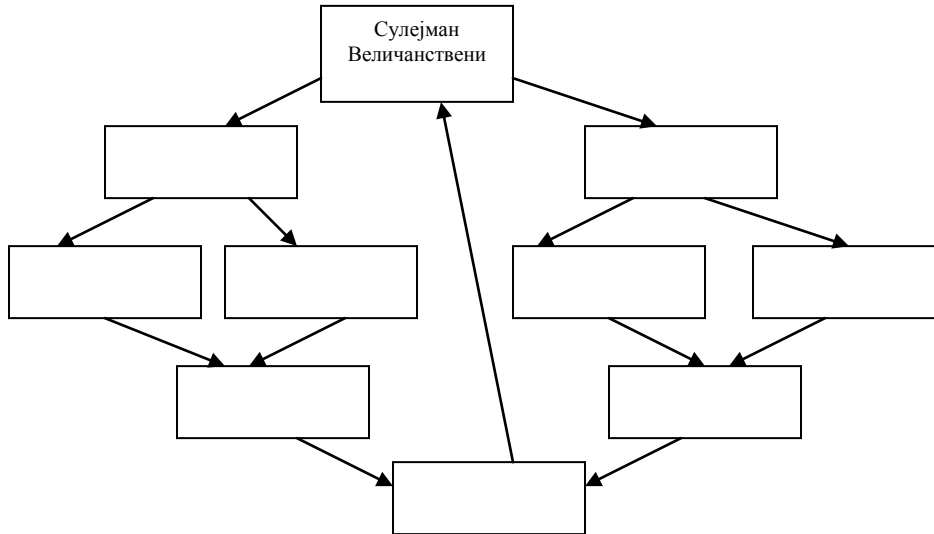
Корелација са географијом: државе Европе, Блиски Исток, северна Африка, Средоземно море

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Асоцијација за увод у обнављање предходне лекције.

Наставник је на флип-чарт папиру исцртао шему дијамант и написао на врху појам Сулејман Величанствени. Ученици асоцирају, а наставник попуњава поља.

Анализа ученичких одговора из шеме.

Уколико је неко од ученика погледао препоручене сајтове: немачки документарни филм „Опсада Беча 1529. године“ или текст о Сулејману Величанственом, позвати га да исприча њихову садржину.

Уколико то нико није урадио, задатак за све ученике је да свако за себе прочита текст о Сулејману Величанственом у Радној свесци за седми разред на 36. страни и да у тексту подвуку одговоре на постављена питања испод текста. Кад заврше текст фронтално одговарају, по принципу добровољности.

Главни део:

*Инструкција за рад

Наставник задаје ученицима да ураде, свако за себе, питања из радне свеске од 32-37. стране. Имају за рад 20 минута.

* Одговарање на питања из радне свеске индивидуално

Ученици одговарају на питања у радне свеске при чему могу да користе уџбеник.

* Анализа одговора

Пре почетка одговарања наставник тражи да процене своје знање, тако што ће себи уписати оцену на почетку странице за вежбање.

Ученици усмено одговарају на питања из радне свеске по принципу случајног одабира.

Ученици током одговарања исправљају своје одговоре у радним свескама.

Кад су сва питања одговорена треба опет да процене своје стварно показано знање и дају себи оцену на крају вежбања.

Завршни део:

Наставник и ученици коментаришу како су себе проценили на почетку вежбања, док нису знали тачне одговоре и на крају. Колико је процена била добра. Где су погрешили? Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

За следећи час, припремите пројектни задатак са 37 странице у Радној свесци: истражите да ли у вашем крају има остатака турске културе у архитектури, говору, јелима, називима места...

Час број 16. (Мора се водити рачуна да табеле стану на једну страну)

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Наставна јединица: Положај Срба у Турском царству

Тип часа: обрада

Циљ часа:

- Усвајање појмова: раја, влах, исламизација, данак у крви, кулук, харач, филурија...
- Усвајање знања о државном и друштвеном уређењу земаља: Османског царства и положаја Срба у том царству
- Уочавање разлика између потчињених друштвених слојева: дербенције, мартолози, војнуци, власи, раја, као и између муслиманског и хришћанског становништва
- Развијање умења коришћења и анализе историјских извора

Облик рада: рад у групи, индивидуални, фронтални рад

Метод рада: текст метода; кооперативно наставник-ученик и ученик-ученик ; дијалогска метода

Стандарди:

1.1.7;1.2.1; 2.2.1;3.1.2;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Уме да покаже на карти државе под којима су Срби живели од XVI до XVIII века - Именује повлашћене слојеве хришћанског становништва и разликује их: војници (војнуци, мартолози, дербенције), влашки сточари -Именује основне порезе које раја плаћа Османским властима (харач, кулук, десетак, данак у крви) уз помоћ наставника -Уме да издвоји информације из ист. извора, а које се односе на опис положаја хришћанске раје -Препознаје да је филурија везана за влашке сточаре и да се разликује од харача -Зна шта је исламизација	-Зна да објасни разлику између влашких сточара и остале раје -Зна да наведе дефиницију појма филурија и да објасни разлику између ње и харача -Зна да опише породичну задругу -Зна да упореди слојеве хришћанског становништва на основу анализе понуђених историјских извора - Описује основне порезе које раја плаћа Османским властима (харач, кулук, десетак, данак у крви)	-Уме да опише положај хришћанске раје, сваког слоја понаособ, у Османском царству -Са лакоћом анализира понуђене историјске изворе о положају хришћанске раје у Османском царству и на основу упоређеног категорише их -Зна критички да анализира упоредну табелу положаја хришћанске раје

Наставна средства:

-Историјска карта „Ширење Османлијског царства од XVI до XVIII века“

-Исфотокопирани текстови-историјски извори за сваку групу: „Положај хришћанског становништва у Османлијском царству“-из Канун-наме за Пожешки санџак из 1545; „Мартолози и војнуци“-Константин Михаиловић у својим *Успоменама јањичара*; „Влашки сточари“- турски пописни дефтер влаха у Херцеговини из 1477.године

-Уџбеник, странице 56-58 (поглавља: Друштвене категорије-раја и власи и Повлашћено српско становништво)

-Пак папир за анализу текстова или табла или графофолија

-А-4 папири са шемом за сваку групу

-Свеске, табла, креда ...

Литература за наставнике:

-Уџбеник за седми разред- БИГЗ

Повезаност са предходним градивом:

Предходних часова анализирано је друштвено уређење Османлијског царства и позиција владајућих слојева

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Српски језик: анализа текста

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

***Подсећање ученика на градиво са предходних часова**

Наставник фронтално обнавља са ученицима градиво са предходног часа, које се односи на државно и друштвено уређење Турског царства, овог периода.

То чини кроз следећа питања:

1. Покажите на карти Турског царство од XVI до XVIII века?
2. Опишите државно уређење Турског царства од XVI до XVIII века?
3. Објасните појмове: султан, порта, везир, Османлије
4. Опишите друштвено уређење Османлијског царства?
5. Које друштвене слојеве смо описали прошлих часова? О ком слоју нисмо много говорили?

***Наставник издваја тему часа.**

Прошли час смо говорили о повлашћеном слоју Турског царства од XVI до XVIII века, а данас ћемо допунити наша знања анализом положаја потчињеног становништва у Турском царству од XVI до XVIII века. Довољно је истаћи да су Срби, хришћани, неколико стотина година били у таквом положају у Турској. Како су живели наши преци?

Наставник пише наслов наставне јединице на табли:

Положај Срба у Турском царству од XVI до XVIII века.

Главни део часа:

*** Наставник даје инструкцију за рад**

Свака група (ученици из две суседне клупе) ће добити инструкцију за рад (прилог 1.), папир са табелом (прилог 2.).текстове-историјске изворе за овај период Турског царства (прилог 3).

Инструкција: Прочитаћете пажљиво ова три историјска извора, као и текст из уџбеника: Друштвене категорије-раја и власи (56/57) и Повлашћено српско становништво (57/58). Поделите текстове у групи, свакоме по један и након читања, заједно попуните табелу. У табели треба да наведете обавезе хришћанске раје у Турској. Онде где знате да је за неку друштвену групу, била обавеза, а немате наведен број или количину давања ставите + (плус), а ако нема одређене обавезе ставите – (минус). Имате 25 минута за анализу текстова и попуњавање табеле.

Наставник дели материјале за рад у групи

***Рад у групи ученика уз повремене консултације са наставником.**

*** Анализа одговора/табеле**

Наставник лепи празан пак папир/флип чарт (прилог 2а.) на коме је исцртана табела или је табела на графофолији.

Даје инструкцију за рад: Сада ћемо анализирати ваше одговоре и уписивати решења на таблу. Ви ћете проверавати и исправљати грешке у вашим табелама.

Фронтално, кроз добровољно јављање ученика, наставник попуњава табелу. Наставник води рачуна да ангажује што више ученика.

***Извођење закључака из табеле.**

Након попуњавања табеле, наставник фронтално анализира са ученицима целу табелу и прочитане текстове.

Ученици одговарају на следећа питања:

1. Издвојте заједничке порезе за све потчињене хришћане?
2. Да ли је сва хришћанска раја у истом положају? Објасните?
3. Каква је разлика у натуралним давањима сељака-земљорадника и сточара? Зашто је то тако?
4. Који хришћански слојеви су повлашћени? Зашто је то тако?
5. Постоји ли разлика у обавезама између муслиманске и хришћанске раје? Ако постоји у ком примеру из текста то видимо?
6. Шта мислите зашто су многи од покореног народа прихватали ислам?

Завршни део часа:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током часа и о томе их обавештава.

Домаћи

Наставник задаје ученицима домаћи:

- а) Преписаћете табелу у свеску за следећи час.
- б) Научићете целу лекцију из уџбеника (од 56. до 63. стране), сем поглавља о хајдуцима и ускоцима (59. и 60. страна).
- в) Подсетите се песама хајдучког и ускочког циклуса, које сте радили, до сада, из српског језика.

Прилог 1.

Инструкција за рад:

Прочитаћете пажљиво ова три историјска извора, као и текст из уџбеника: Друштвене категорије-раја и власи (56/57) и Повлашћено српско становништво (57/58). Поделите текстове у групи, свакоме по један и након читања, заједно попуните табелу. У табели треба да наведете обавезе хришћанске раје у Турској. Онде где знате да је за неку друштвену групу била обавеза, а немате наведен број или количину давања ставите + (плус), а ако нема одређене обавезе ставите – (минус). Имате 25 минута за анализу текстова и попуњавање табеле.

Прилог 2. Табела

Порези	Земљорадници	Војници		Власи (сточари)
		Мартолози	Војнуци	
Војница				
Пољопривредни производи				
Стока				
Харач (главарина)				
Девширма (данак у крви)				
Траварина				
Воденица				
Кулук (бесплатан рад)				
Закључак				

Прилог 2а. Решење табеле

Порези	Земљорадници	Војници		Власи (сточари)
		Мартолози	Војнуци	
Војница	50 акчи - ако је мањи поход 60 акчи - ако је већи поход, кад води султан	Добијају плату (златник за осам дана службе) и за сваки месец Носе оружје	Не добијају плату и не дају ништа од пореза, чувају путеве, кланце, сређују тврђаве... Носе оружје	На 10 кућа један коњаник под оружјем за поход
Пољопривредни производи	1/10 на: - земљорадничке производе (пшеница) - виноград - кошнице	-	-	-
Стока	На две овце или две свиње = једна акча	-	-	Једна овца са јагњетом = 12 акчи Један ован = 15 акчи На 50 кућа = 2 овна = 60 акчи На један шатор = 100 акчи
Харач (главарина)	+	+	+	1 филирија = златник на кућу, једанпут годишње на Ђурђевдан
Девширма (данак у крви)	+	+	+	+
Траварина	5 акчи	-	-	-
Воденица	На малим рекама = 32 акче На великим рекама = 50 акчи	-	-	-
Кулук (бесплатан рад)	+	+	+	+
Закључак	У најгорем положају	У најбољем положају, али су малобројни и нестају у време опадања турске моћи		У бољем положају од земљорадника

Прилог 3. Текстови за рад у групи (прилагођени су узрасту ученика основне школе)

Историјски извор број 1.

Обавезе земљорадника

Из Канун-наме¹ за Пожешки санџак наводимо најзначајније обавезе (земљорадника), осим харача, ког су хришћани плаћали као припадници друге религије. Документ је издат 1545. године.

„ Како је код раје, која је у поменутом вилајету, устаљени обичај да при одласку својих бегова на војнички поход, дају од сваке куће 50 акчи² као војницу, заповеђено је такође по 60 акчи као сефер-филуриси³, јер су одсада обавезни да дају и војницу од 60 акчи од сваке куће, ако настане величанствени војнички поход и његово величанство суверени падишах лично благоизволи поћи на победоносни ратни поход.

Пре се у том вилајету давао од обрађених и урађених жита порез плуг⁴. Сад је пак праведним царским ферманом порез плуг укинут, те је заповеђено да се од све пшенице, осталих жита и уопште од земљорадничких производа узима десетина према одредбама светог шеријата и захтевима царске заповести... На сваки дунум⁵ оног винограда који у време пописа вилајета буде у уживању мислимана, нека се узме по пет акчи. Од винограда који се налазе у рукама хришћана нека се узме десетина. Одсада, ако муслимани купе винограде од хришћана од којих је одређена десетина, нека опет дају десетину. Али ако хришћанин купи од муслимана виноград, нека не дају пет акчи на сваки дунум, него нека дају десетину... Раја нека своје вино не продаје док се царско вино не прода.⁶

На десет кошница нека се узме једна кошница, а на две овце или два свињчета по једна акча... И од сада нека се узима од сваке куће по пет акчи траварине. Више нека се не тражи.

Будући да је код њих устаљени обичај да се од старина узима порез од воденица које се налазе на рекама Дунаву, Сави, Вуки и Драви по 50 акчи, а да се од воденица које су на другим малим рекама и потоцима узима као порез од воденица, за читаву годину 32 акче, а за пола године 16 акчи, то је ово забележено сходно старом начину.“

Историјски извор број 2.

Мартолози и војнуци

Одломак из дела Константина Михаиловића „Успомене јањичара“ (написане између 1497-1501.)

„ Мартолози⁷ су хришћани, а особито на крајинама бивају и они добијају плату на коња златник за осам дана. А плата им се такође даје за сваки месец свакоме без закашњења, као и сарахорима⁸, али њима служба траје докле ко хоће. Оружје имају исто као и сарахори. Али ко хоће више да има то је у његовој вољи. Има исто тако и неких хришћана слободних, који не дају никоме ништа, а никакву плату не добијају. Зову их војнуци.⁹ Они цару служе и празне царево коње воде, где је потребно. Мартолоза и војнука има неколико стотина.“

¹ Канун-наме-збирка одредаба за састављање земљишних (катастарских) књига

² Акча-турски новац

³ Сефер-филуриси-ратни дукат

⁴ Плуг-намет од једног плуга као мере за њиву

⁵ Дунум-јединица мере за земљу од 40 корака у квадрат

⁶ Кроз два месеца смело се продавати само царско вино, одбијено десетком

⁷ Мартолози-хришћани који служе у турској војсци у пограничним крајевима.

⁸ Сарахори-сељаци, који кулуком оправљају тврђаве.

⁹ Војнуци-коњушари

Историјски извор број 3.

Влашки сточари

Одломак из турског пописног дефтера влаха у Херцеговини из 1477. године.

„Закони скупине влаха¹⁰ вилајета Херцегова јесу ово што се наводи:

„На дан који је по имену познат као Ђурђевдан дају они сваке године с куће на кућу 1 филурију (златник), 1 овцу са јагњетом или као вредност тога 12 акчи, и 1 овна или као његову вредност 15 акчи. На сваких 50 кућа они дају 2 овна или као њихову вредност 60 акчи. И на сваких 50 кућа 1 шатор или као његова вредност 100 акчи. Осим свега овога, кад буде поход, из сваких десет кућа излази један коњаник под оружјем и на коњу учествује у походу. Пошто све споменуто буде извршено, они су ослобођени и опроштени од осталих намета.“

¹⁰ Власи- сточари

Час број 17.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века****Наставна јединица:** Турска освајања, друштво и држава XVI-XVIII века**Тип часа:** обрада и утврђивање**Циљ часа:**

- Утврђивање градива са предходног часа
- Усвајање знања о начинима борбе Срба против Османске власти: хајдуци и ускоци
- Усвајање знања о основним карактеристикама хајдука и ускока (простор, организација, разлике и сличности...)
- Корелација са српским језиком: коришћење песама хајдучког и ускочког циклуса, као историјског извора за анализу хајдука и ускока

Облик рада: фронтални рад; индивидуални рад**Метод рада:** дијалогска метода, демонстративна, брејнсторминг**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.2.2; 1.2.5;

Очекивани исходи:

Наведени су у припреми за предходни час

И за овај час допуна исхода:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Именује облике отпора српског народа Османској власти -Зна, уз помоћ наставника, да опише хајдуке и њихову организацију - Зна, уз помоћ наставника, да опише ускоке и њихову организацију - Разликује хајдуке и ускоке на примерима јунака из српских народних јуначких песама	-Зна да објасни када се и где јављају хајдуци и ускоци -Зна самостално да упореди хајдуке и ускоке -Уме, уз помоћ наставника, да анализира добре и лоше стране хајдучије -Зна да из српских народних јуначких песама уочи и издвоји делове у којима се описује хајдучка и ускочка организација	-Зна кроз примере из историјских извора да примени знање о хајдучима и ускоцима (особине, начин борбе, начин живота, простор где живе...) -Зна критички да сагледа добре и лоше стране ова два покрета отпора против Османлија

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (48-55.странице)
- Историјска карта Османског царства од XV-XVIII века (48.страница у уџбенику)
- Радна свеска из историје за седми разред (39 страница)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Радна свеска за седми разред (38-42.странице);

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Српски народ под страном влашћу од XVI до

краја XVIII века, које смо прошли

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Корелација са српским језиком: песме хајдучког и ускочког циклуса

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

*** Наставник проверава да ли су ученици унели у свеске шему која је рађена на предходном часу.**

*** Асоцијација за увод у обнављање предходне лекције (брејнсторминг-мозгалице).**

Наставник на флип-чарт папиру пише појам раја и тражи од ученика да му кажу што више речи-појмова, прво што им падне на памет, кад се помене реч раја.

Анализа ученичких одговора.

Главни део:

*** Наставник подсећа ученике на градиво са предходног часа и бележи на табли главне тезе.**

Питања за подсећање са прошлог часа.

О чему смо учили прошли час?

Које категорије хришћанског становништва разликујемо у Турском царству од XVI до краја XVIII века?

Које су заједничке обавезе свих хришћана, немуслимана у Турском царству од XVI до краја XVIII века?

Који хришћански слој је у најповлашћенијем положају у Турском царству од XVI до краја XVIII века?

Шта је то филурија?

Наставник пише наслов наставне јединице на табли:

Положај Срба у Турском царству од XVI до XVIII века.

Раја-зависни сељаци, земљорадници

Повлашћени слојеви хришћанског становништва су:

1. Војници: војнуци, мартолози, дербенције...

2. Влашки сточари, који плаћају филурију

*** Исламизација и свакодневни живот**

Наставник подсећа ученике на домаћи који су имали након лекције о Турској држави и друштву да попишу остатке турске културе у архитектури, говору, јелима, називима

места... Тражи од њих да му изнесу шта су записали, а те речи бележи на флип чарт папиру.

Наставник кроз разговор са ученицима објашњава појам исламизације и разлоге зашто је неко прелазио на ислам, о међусобним културним утицајима на овим просторима...

Вођена дискусија о томе, колико је данак у крви помагао исламизацију. Пример: Мехмед-паше Соколовића (58. страна уџбеника-кратка биографија)

Наставник бележи на табли:

Исламизација је процес ширења исламске вере и културе на немуслиманско становништво

Наставник чита текст на 39. страни Радне свеске за седми разред, одломак из царске наредбе за немуслимане из 1631. године, а ученици треба да уоче одговор на питање: Због чега хришћани не смеју да буду исто обучени као муслимани?

***Обрада: хајдуци и ускоци**

Пошто је био тежак положај немуслиманског становништва у Турском царству, појављују се облици отпора тој власти, а за нас су најкарактеристичнији: хајдуци и ускоци.

Кроз разговор са ученицима, наставник попуњава табелу која се налази на табли или флип-чарт папиру. Користи њихова знања из српског језика, елементе из песама хајдучког и ускочког циклуса.

	Хајдуци	Ускоци
Простор деловања	Османско царство	На границама суседних држава Османском царству: у Хабзбуршкој монархији и Млетачкој републици
Организација	Чете од 10-30 људи	Јединице са више стотина људи
Начин живота	Скривају се по планинама, зими код јатака	Живе у својим кућама, имају породице
Начин борбе	Нападају из заседе, изненада	Нападају организовано, и на копну и на мору
Време борбе	Од Ђурђевдана до Митровдана	Током целе године
Најпознатији	Старина Новак, Вељко Петровић...	Илија Смиљанић, Стојан Јанковић...

На крају вођена дискусија о ефектима борбе хајдука и ускока против Османског царства.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

У Радним свескама питања са страна 38-42.

Изглед табле:

Положај Срба у Турском царству од XVI до XVIII века.

Раја-зависни сељаци, земљорадници

Повлашћени слојеви хришћанског становништва су:

1. Војници: војнуци, мартолози, дербенције...

2. Влашки сточари, који плаћају филурију

Исламизација је процес ширења исламске вере и културе на немуслиманско становништво

Начини борбе против Турака: хајдуци и ускоци

Час број 18.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века****Наставна јединица: Српска православна црква****Тип часа: обрада****Циљ часа:**

-Обнављање појмова: СПЦ и православне црквене хијерархије

-Усвајање појмова: Пећка патријаршија, Карловачка и Цетињска митрополија

-Уочавање улоге истакнутих личности: Макарије Соколовић, Мехмед-паша Соколовић

-Упознавање са улогом и значајем СПЦ од 1557-1766.за културу, организацију и национални опстанак Срба...

-Развијање умења коришћења историјске карте: да уме да покаже простор деловања СПЦ, значајније црквене центре: Пећ, Цетиње, Сремски Карловци, Фрушкогорски манастири...

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко-дијалогска метода, демонстративна, смислено вербално рецептивно учење; мапа ума**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.5; 3.1.3; 3.1.6;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Уме да објасни скраћеницу СПЦ - Зна, уз помоћ наставника, када је обновљена и зашто Пећка патријаршија, - Зна, уз помоћ наставника, када је укинута и зашто Пећка патријаршија -Зна да наведе, уз помоћ наставника, у чему је значај Пећке патријаршије, -Зна на карти да покаже простор утицаја Пећке патријаршије - Зна да је Мехмед-паша Споколовић важан за обнављање СПЦ -Зна да именује православну хијерархију	- Повезује појам патријаршије са знањем из средњег века (време оснивања архиепископије, патријаршије, црквена хијерархија...) -Зна ко су Макарије Соколовић, Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић - Зна да објасни самостално зашто је обновљена, а зашто је укинута Пећка патријаршија -Зна да покаже на карти где се налазе: Пећ, Цетиње и Сремски Карловци - Зна да објасни значај Мехмед-паше Соколовића за СПЦ -Зна да се снађе на мапи ума Пећка патријаршија и прочита тражене информације	-Зна целовито (узрочно-последично) да опише улогу Пећке патријаршије у српском народу од XVI до XVIII века -Разуме повезаност и значај СПЦ у новом веку и савременом добу (крунисање патријараха у Пећи, Карловачка и Цетињска митрополија...) -Зна, кроз коришћење примера, да опише значај Пећке патријаршије, зашто је обновљена, зашто укинута... -Зна да повезује сегменте мапе ума у целовиту причу

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (64-71. стране)
- Историјска карта Пећка патријаршија средином XVII века (65. страна у уџбенику)
- Шема, мапа ума Пећка патријаршија

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Радна свеска за седми разред (43-46. стране);

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Пети разред: хришћанство

Шести разред: Српска архиепископија, патријаршија

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Корелација са веронауком

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

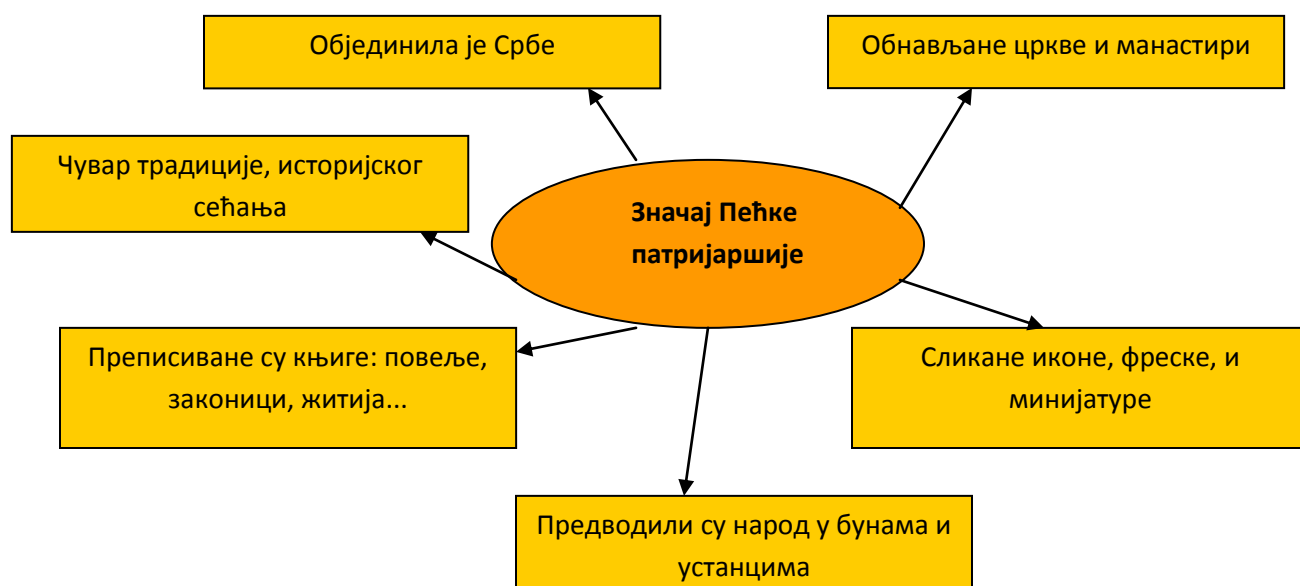
*** Наставник обнавља са ученицима градиво о хришћанству и СПЦ из петог и шестог разреда, кроз следећа, могућа, питања:**

1. Када је настало хришћанство?
2. Како се зове света књига хришћана?
3. Када су Срби примили хришћанство?
4. Зашто је за Србе било важно прихватање хришћанства?
5. Када је Српска црква постала аутокефална и зашто је то важно?
6. Када је СПЦ уздигнута на ниво патријаршије?
7. Какав је положај и значај имало свештенство у средњовековној Србији?
8. Шта се дешава са СПЦ када је Османско царство освојило Србију? Кроз ово питање издваја се назив данашње лекције: Пећка патријаршија.

Главни део:

*** Наставник представља ученицима шему/мапу ума Пећка патријаршија**

Наставник може да ископира мапу ума Пећка патријаршија, за сваког ученика по један примерак, или да је у пару прате, а ако нема техничких могућности, онда може да је нацрта на табли и да сачека пет до десет минута да је ученици препишу, а онда да почне предавање.

Варијација овог дела часа:

Наставник даје ученицима празну шему „Значај Пећке патријаршије“, а они треба да је попуне на основу текста у уџбенику на странама 66. и 67.

*** Крај Пећке патријаршије**

Наставник кроз кратко предавање истиче главне узроке укидања Пећке патријаршије. Када су престала турска освајања и када су почели да губе територије Срби им више нису били потребни као војници.

Пошто се Срби све више буне и прикључују турским противницима, а на челу им се налазило свештенство, Пећка патријаршија је укинута 1776. године. Потчињена је Васељенској патријаршији у Цариграду.

*** Значај Карловачке и Цетињске митрополије**

После укидања Пећке патријаршије Срби су црквени и политички живот наставили под окриљем Карловачке и Цетињске митрополије.

Срби су на простору Аустрије 1707. године основали Карловачку митрополију.

Цетињска митрополија је постала центар окупљања Срба под турском влашћу и носилац борбе против турске власти крајем XVIII века.

Завршни део:

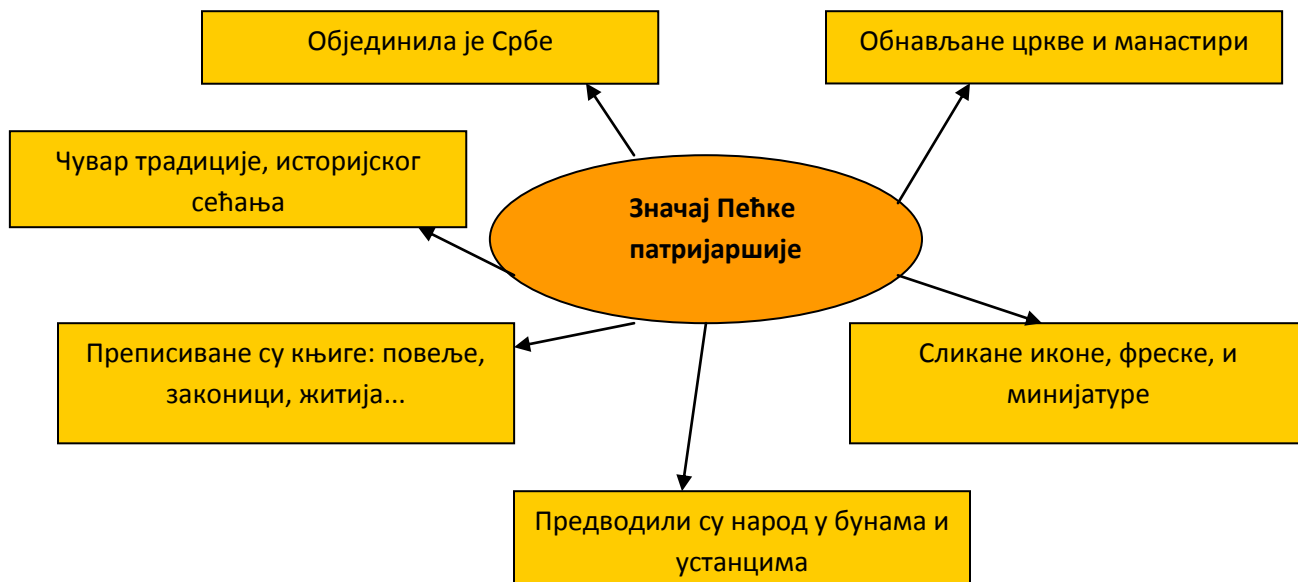
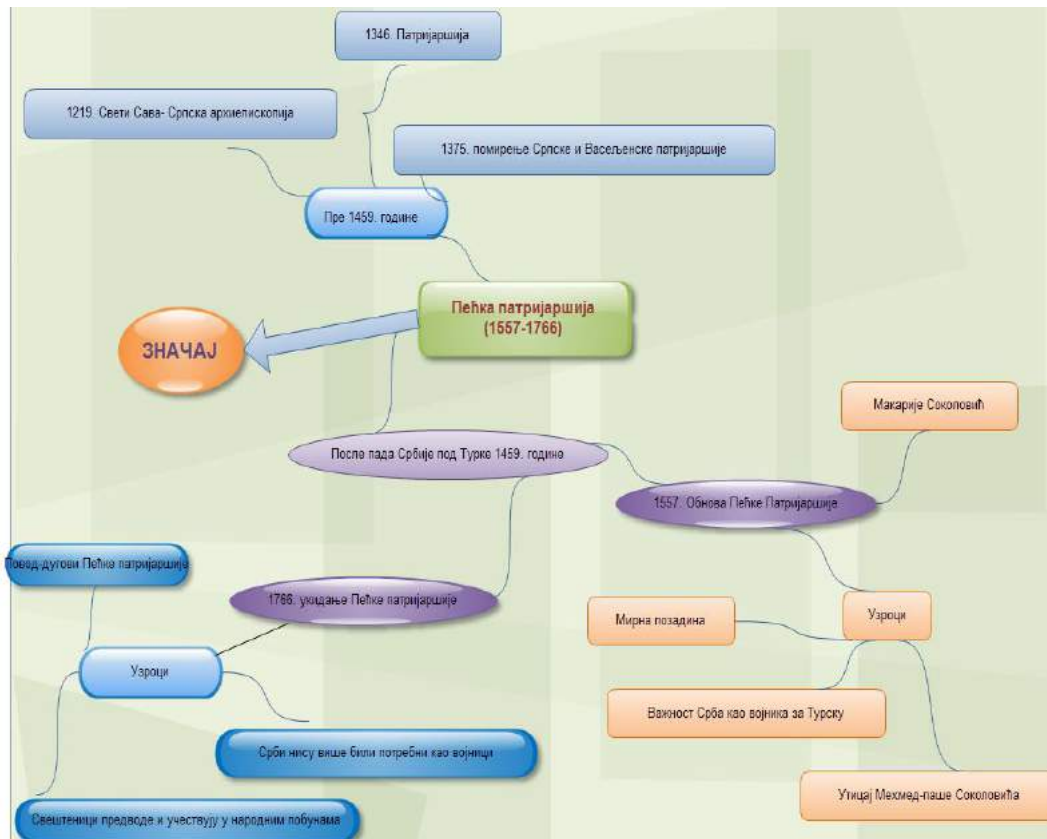
Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена, обновити лекцију питањима на страни 71. уџбеника.

Домаћи:

У Радним свескама урадити питања са страна 43-46. стране.

Изглед табле:

Час број 19.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Наставна јединица: Положај Срба у Турском царству XVI-XVIII века и Српска православна црква

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Утврђивање појмова: раја, влашки сточари, данак у крви, хајдуци, ускоци, Пећка патријаршија, Карловачка и Цетињска митрополија
- Утврђивање знања о облицима отпора против турске власти: хајдуцима и ускоцима; о значају Пећке патријаршије, узроцима њене обнове и укидања; о положају хришћанске раје
- Утврђивање знања о личностима, које су обележиле епоху: Макарије Соколовић и Мехмед-паша Соколовић
- Развијање умења анализе историјских извора, текста
- Самопроцењивање знања и учествовања у раду од стране ученика и процена знања (постигнућа) ученика од стране наставника

Облик рада: фронтални рад; индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода, демонстративна

Стандарди:

1.1.7;1.1.9; 2.1.5; 3.1.3; 3.1.6;

Очекивани исходи:

Наведени су у припремама за предходне часове

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (64-71.странице)
- Историјска карта Европа од XV-XVIII века (65. страна у уџбенику)
- Радна свеска из историје за седми разред (38-42. и од 43-46. странице)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Радна свеска за седми разред;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Обнављање градива из предходне две лекције

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Корелација са географијом (Балканско полуострво, Пећ, Сремски Карловци, Цетиње, Будим...) и веронауком

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

- Наставник подсећа ученике на предходне две лекције и да ће данас бити њихово обнављање кроз анализу одговора на питања из Радне свеске, која су била за домаћи.
- Пре него што се почне са проверавањем одговора, треба сваки ученик за себе да процени на почетку лекције у радној свесци, број питања за која мисли да је тачно урадио, а на крају часа ће утврдити и написати број својих тачних одговора

Главни део:

***Обнављање лекције Положај Срба у Османском царству (38-42. стране)**

Ученици се јављају по принципу добровољности, а остали проверавају своје одговоре и исправљају погрешне.

*** Обнављање лекције Српска православна црква (43-46. стране)**

Ученици се јављају по принципу добровољности, а остали проверавају своје одговоре и исправљају погрешне.

*** Анализа одговора, тачности урађених тестова**

Кад су сва питања одговорена треба опет да процене своје стварно показано знање и дају себи оцену на крају вежбања.

Завршни део:

Наставник и ученици коментаришу како су себе проценили на почетку вежбања, док нису знали тачне одговоре и на крају.

Колико је процена била добра. Где су погрешили?

Који део градива им је био тежак? Има ли нешто нејасно?

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

За следећи час, припремите пројектни задатак са 42 странице у Радној свесци: есеј да као страни посматрач у Србији од XVI до XVIII века, напишете чланак за новине о положају Срба у Османском царству

Час број 20.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века****Наставна јединица:** Срби у ратовима Аустрије и Млетачке републике против Турског царства**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

-Усвајање хронолошких одредница везаних за велике ратове хришћанских сила против Османлија

-Усвајање знања и уочавање узрочно-последичних веза између догађаја: учешће Срба у ратовима хришћанских сила против Турског царства и последице тих ратова

-Развијање умења коришћења карте: Беч, Сремски Карловци, Сава, Дунав, Србија, Београд, Пожаревац

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко- дијалогска метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.6; 3.1.3; 3.1.4;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да наведе бар један разлог зашто учимо ратове великих хришћанских сила против Османског царства XVII и XVIII веку -Зна, уз помоћ наставника, да наведе узроке пропадања Османског царства (превелика територија, читлучење, појава апсолутне монархије у Европи...) -Зна основне хронолошке одреднице везане за Велики бечки рат (1683-1699; сеоба Срба 1690.; Карловачки мир 1699, битка код Качаника 1690.) уз помоћ наставника - Зна да наведе, уз помоћ наставника, последице ратова хришћанских сила на подручју Србије у XVIII веку (Друга сеоба Срба, освајање дела Србије; Пожаревачки мир 1718.) - Зна на карти да покаже Саву и Дунав - Зна да, уз помоћ наставника, изradi ленту	-Зна да узрочно-последично, повезујући досадашње градиво, објасни узроке пропадања Османског царства -Зна да уочи, издвоји и опише показатеље пропадања Османског царства -Уочава и описује улогу Русије у ратовима са Османским царством током XVIII века -Зна хронолошки редослед и значај аустро-турских ратова у XVII и XVIII-ом веку - Зна на карти да покаже (Беч, Сремске Карловце, Саву, Дунав, Србију, Београд, Пожаревац) -Зна да на мапи ума повеже последице по Србе које су ти ратови изазвали, због нашег учешћа у тим ратовима	-Зна узрочно-последично, кроз примере, да опише опадање Османске моћи у XVII и XVIII веку -Зна да опише последице које су имали Срби због учешћа у ратовима великих хришћанских сила против Османлија у XVII и XVIII веку - Зна да самостално направи мапу ума ратова хришћанских сила против Османског царства у XVII и XVIII веку -Зна целовито, узрочно-последично логично, хронолошки прецизно да исприча о Великом бечком рату (1683-1699)

времена с основним чињеницама везаним за ратове хришћанских сила против Османлија -Зна, уз помоћ наставника, да се снађе на мапи ума Ратови великих хришћанских сила против Османског царства у XVII и XVIII веку и прочита тражене информације	-Зна самостално да изради ленту времена везану за ратове великих хришћанских сила против Турака у XVII и XVIII веку	
---	--	--

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (72-79..странице)
- Историјска карта Балкан у ратовима између Аустрије и Османског царства (72..страна у уџбенику)
- Шема, мапа ума Ратови великих хришћанских сила против Османског царства

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Корелација са географијом: Беч, Београд, Скопље, Сава, Дунав, Пожаревац, Сремски Карловци

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник подсећа ученике да су за овај час требали да припреме пројектни задатак са 42. странице у Радној свесци: есеј да као страни посматрач у Србији од XVI до XVIII века, напишу чланак за новине о положају Срба у Османском царству.

Два ученика, по принципу добровољности излазе и читају своје радове.

Процењује се:

а) Информативност текста

б) Објективност

в) Положај Срба у Османском царству од XVII и XVIII веку

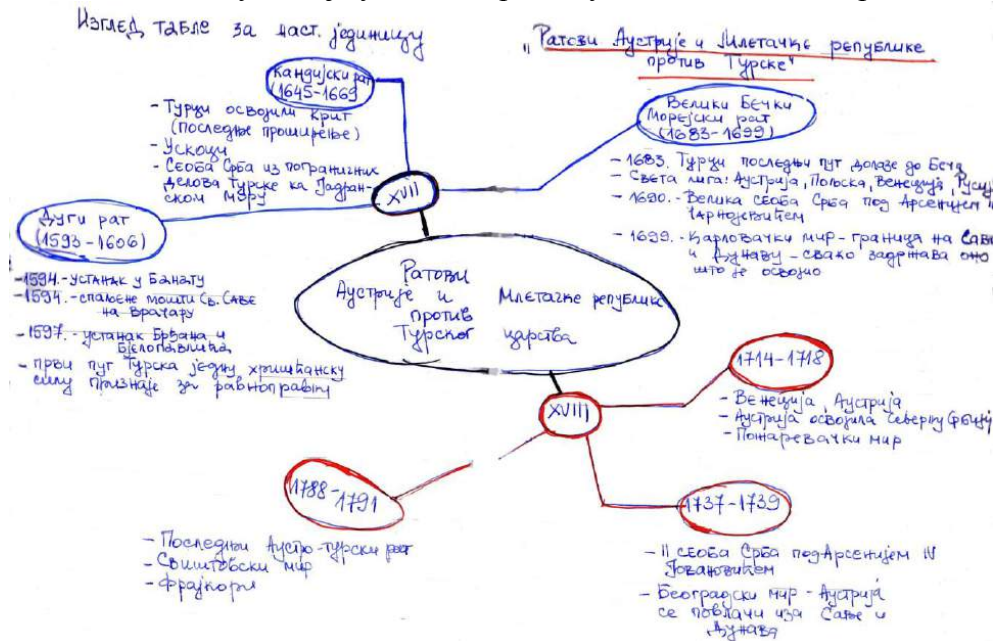
Очекујемо да из ових радова добијемо опис тешког положаја хришћана под Турцима и да пређемо на тему лекције, о ратовима великих хришћанских сила против Турака и како су и зашто Срби учествовали у тим ратовима.

Главни део:

* Наставник представља ученицима шему/мапу ума

Ратови великих хришћанских сила против Османског царства

Наставник може да ископира мапу ума, за сваког ученика по један примерак, или да је у пару прате, а ако нема техничких могућности онда може да је нацрта на табли и да сачека пет до десет минута да је ученици препишу, а онда да почне предавање.

* Ратови XVII века

Дуги рат- у најосновнијим цртама, онолико колико пише на мапи ума представити овај рат. Истаћи последице учешћа Срба у овом рату: спаљене мошти Св. Саве на Врачару; одмазда Турака

Кандијски рат- у најосновнијим цртама, онолико колико пише на мапи ума, представити овај рат. Истаћи последице учешћа Срба у овом рату: учешће ускока

Велики бечки рат (1683-1699)

Истаћи као велику прекретницу у историји Европе, јер Османско царство, на почетку рата опсађује Беч, а на крају рата по први пут губи велике територије и повлачи се до река Саве и Дунава.

Света лига

Продрли до Скопља- Карпошев устанак

1690. битка код Качаника; турски контранапад, повлачење аустријанаца

Огромне последице по Србе: Велика сеоба 1690. године; Арсеније III Чарнојевић

1699.-Карловачки мир-граница на Сави и Дунаву

* Ратови XVIII века

У ратовима XVIII века истаћи само најосновније чињенице, које се налазе у мапи ума.

1714-1718.године – Пожаревачки мир-северна Србија је претворена у аустријску провинцију Краљевину Србију

1737-1739. године – Београдски мир; Аустрија се повукла, а граница устаљена на Сави и Дунаву

Друга сеоба Срба, 1739. године-Арсеније IV Јовановић

1788-1791- последњи Аустро-турски рат; Свиштовски мир;
Срби учествују као фрајкори (помоћне војне јединице)

Завршни део:

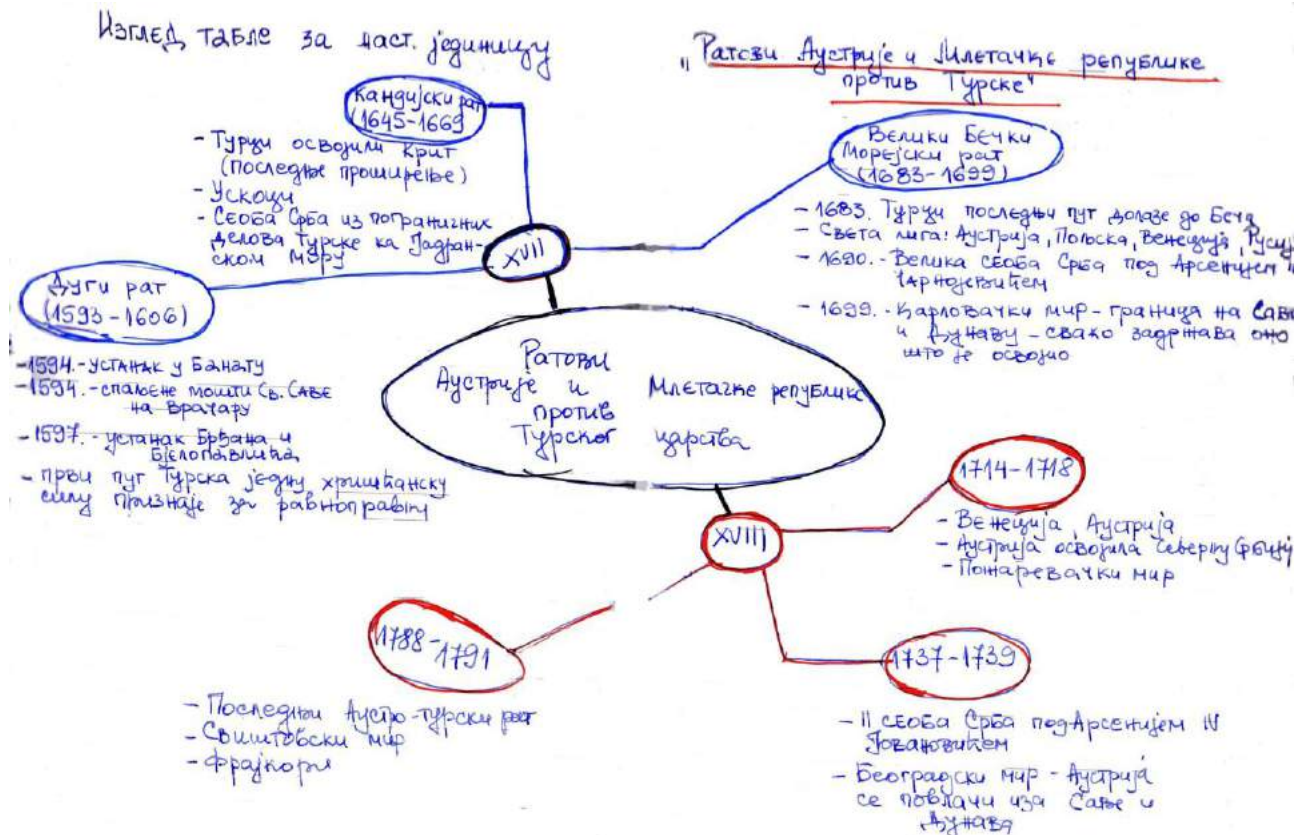
Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена прочитати текст о Капели мира која је саграђена специјално да би се у њој потписао мир између зараћених страна у Великом бечком рату (78. страна у књизи).

Домаћи:

Урадити питања из књиге на 79. страни.

Изглед табле:

Час број 21.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века**Наставна јединица:** Срби у ратовима Аустрије и Млетачке републике против Турског царства**Тип часа:** обрада/утврђивање**Циљ часа:**

-Утврђивање хронолошких одредница везаних за велике ратове хришћанских сила против Османлија

-Развијање умења анализе играно-документарног материјала

Облик рада: фронтални, индивидуални**Метод рада:** дијалогска метода, демонстративна**Стандарди:**

1.1.9; 1.2.1; 1.2.3; 2.1.6; 2.2.2;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходној лекцији и још:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Уме да уочи једноставне информације из филма „Турска опсада Беча 1683.“ - Издваја, именује, бар један сегмент филма који је упамтио/ла	-Зна целовито, узрочно-последично логично, хронолошки прецизно да исприча о Великом бечком рату (1683-1699)	- Уме да уочи став аутора филма „Турска опсада Беча 1683.“ о самом догађају, уме да процени стратегију и тактику напада Турака и одбране Аустријанаца

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (64-71. стране)

- Немачки играно-документарни филм „Турска опсада Беча 1683. године“ - одломци: 1. део- 9,36'; 3. део -9,50' и пети део, последњи 6,21'

http://www.antikvarne-knjige.com/studio/1683/turska-opsada-beca-1683-godine-1-deo-video_584c74c75.htmlhttp://www.antikvarne-knjige.com/studio/1683/turska-opsada-beca-1683-godine-3-deo-video_fffb74498.htmlhttp://www.antikvarne-knjige.com/studio/1683/turska-opsada-beca-1683-godine-5-deo-video_a4991a41a.html**Литература за наставнике:**

Уџбеник седмог разреда;

Радна свеска за седми разред (43-46. стране);

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

*Наставник подсећа ученике на лекцију са предходног часа.

Питања за подсећање су:

1. Колико ратова су водиле Хабзбуршка монархија и Османско царство у XVII и XVIII веку?
2. Који је, по вашем мишљењу, аустро-турски рат из овог доба био најважнији? Образложите свој одговор?
3. Објасните улогу Срба у ратовима хришћанских земаља против Османског царства?

Главни део:

* Наставник даје инструкцију ученицима пре гледања филма.

Инструкција за ученике: Сада ћемо погледати немачки играно-документарни филм „Турска опсада Беча 1683. године“. Пре него што почнемо, сваки ученик ће добити питања на која ћете чути одговоре током пројекције филма, а те одговоре треба да запишете на папир/у свеску, по редном броју питања.

Наставник чита сва питања.

Питања за ученике су:

1. О ком догађају је реч у овом филму?
2. Које године се дешава догађај у филму?
3. Која држава је последња нада опкољеном Бечу?
4. Када су Османлије освојиле Константинопољ?
5. Зашто су Османлије хтеле да освоје Беч?
6. Како се зове турски војсковођа који води напад на Беч? Каква га је судбина задесила на крају опсаде?
7. Ко предводи војску против Турака? Ко чини Свету лигу?
8. Која велика европска држава не подржава Хабзбуршку монархију у борби против Турака? Ко тада влада том државом? Зашто не подржавају Хабзбуршку монархију?
9. Зашто су пропадали многи покушаји европских држава да се уједине у борби против Османлија?
10. Зашто је 1683. година прекретница у владавини Османлија у Европи?
11. У ком граду и када је склопљен мир у Великом бечком рату?
12. Шта смо преузели из турске културе?

* Приказивање филма „Турска опсада Беча 1683. године“

Наставник приказује ученицима немачки играно-документарни филм „Турска опсада Беча 1683. године“- одломци: 1. део- 9,36'; 3. део -9,50' и пети део, последњи 6,21'.

*Одговарање на питања

Ученици фронтално, по принципу добровољности одговарају на питања.

* Разговор о филму

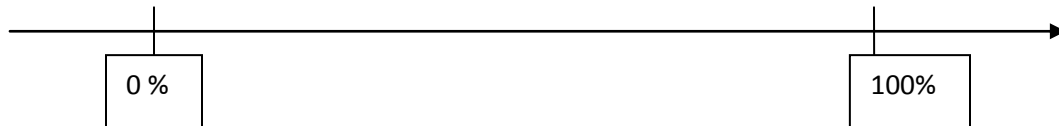
Разговарају о томе шта је на њих оставило највећи утисак у филму и зашто баш то? На основу чега, којих историјских извора, је израђен филм?

Колико је филм објективан?

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

На крају часа на бројевној правој, која ће бити на табли, треба да означе неким знаком, колико су научили о опсади Беча, на основу гледања филма.

Домаћи:

У Радним свескама питања са страна 47-51.

Час број 22.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Наставна јединица: Срби у ратовима Аустрије и Млетачке републике против Турског царства од XVI-XVIII века

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Утврђивање хронолошких одредница везаних за велике ратове хришћанских сила против Османлија

- Утврђивање знања и уочавање узрочно-последичних веза између догађаја: учешће Срба у ратовима хришћанских сила против Турског царства и последице тих ратова

- Развијање умења коришћења карте: Беч, Сремски Карловци, Сава, Дунав, Србија, Београд, Пожаревац

- Самопроцењивање знања и учествовања у раду од стране ученика и процена знања (постигнућа) ученика од стране наставника

Облик рада: фронтални рад; индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода, демонстративна; дебата

Стандарди:

1.2.7; 2.2.5; 3.2.6; 3.2.7;

Очекивани исходи:

Наведени су у припремама за предходне часове и још

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна да историјске појаве могу различито да се тумаче	- Препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима	- Уме да изрази став и мишљење по питању тумачења учешћа Срба у ратовима великих хришћанских сила против Османлија

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (72-79. стране)

- Историјска карта Европа од XV-XVIII века (72 страна у уџбенику)

- Радна свеска из историје за седми разред (47-51. стране)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Радна свеска за седми разред;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Обнављање градива из предходне лекције

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Корелација са географијом (Балканско полуострво, Сремски Карловци, Беч, Пожаревац, Београд, Сава, Дунав)

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник подсећа ученике на предходну лекцију и да ће данас бити обнављање кроз анализу одговора на питања из Радне свеске, која су била за домаћи.

Главни део:

***Обнављање лекције Срби у ратовима Хабзбуршке монархије и Млетачке републике против Османског царства, кроз питања у Радној свесци (47-51. стране)**

Ученици се јављају по принципу добровољности, а остали проверавају своје одговоре и исправљају погрешне.

*** Дебата: Позитивне и негативне последице по Србе, због њиховог учешћа у ратовима великих хришћанских сила против Османлија.**

-Наставник дели разред на пола. Једна половина заступа став да је корисно и добро што су Срби учествовали у ратовима великих хришћанских сила против Османлија, а друга половина заступа супротно гледиште.

-Сваки ученик за себе пише у свеске све могуће аргументе за задатак који је добио.

-На флип-чарту или табли наставник ће написати табелу за аргументе једне и друге групе. Како ко буде износио аргументован став наставник га записује на табли. Ученици смеју да говоре само кад предходни говорник заврши излагање. Уколико упадају једни другима у реч добијају негативне поене. Може да почне било који члан, било које групе. Свако ко се јави има максимално минут за излагање свог става.

*** Анализа дебате**

Кад је расправа исцрпљена, наставник и ученици дају свој суд о изнесеним аргументима, начину излагања, поштовању једни других током дебате и на основу тога дају оцену, која је половина однела победу.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Час број 23.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века****Наставна јединица: Сеобе Срба****Тип часа: обрада****Циљ часа:**

- Обнављање и усвајање хронолошких одредница везаних за сеобе Срба од XIV до XVIII века

- Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја:продор Турака-насељавање Срба у Хабзбуршку монархију; ратови великих хришћанских сила и сеобе Срба

- Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у сеобама Срба: Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић, цар Леополд I

- Развијање знања о улози СПЦ код Срба: Пећка патријаршија, Карловачка митрополија, Фрушка гора

- Развијање умења коришћења историјских карата за сеобе Срба: Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка, Срем

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко- дијалошка метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода; текст метода**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4;3.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна када су биле Велика сеоба и Друга сеоба Срба (1690. и 1739.) - Зна да наведе и објасни узроке сеоба Срба, уз помоћ наставника - Зна да именује и покаже простор који су населили Срби XVI-XIX века, уз помоћ наставника (Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка, Срем) -Зна да наведе, уз помоћ наставника, последице сеоба Срба, које се огледају у савремености -Зна ко су Арсеније III Чарнојевић и Арсеније IV Јовановић и зашто су важни	-Зна да на карти покаже Војну крајину и правце сеоба Срба -Зна узрочно-последично да опише Велику сеобу Срба -Зна узрочно-последично да опише Другу сеобу Срба -Зна да препозна на слици Паје Јовановића догађај који она описује-Сеобу Срба	-Зна целовито, узрочно-последично да опише сеобе Срба (од доласка Турака на Балкан) - Зна да повеже и опише процес сеоба Срба са ширењем Османског царства на Балкану и односом Угарске, па Хабзбуршке монархије и Млетачке према том процесу -Зна да последице сеоба Срба поткрепи примерима из садашњости -Зна да на било којој карти покаже правце сеоба Срба, Војну крајину

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (80-85..странице)

- Историјска карта: Сеобе Срба (81.страница у уџбенику)

- Текст Ђаконa Атанасија о сеоби Срба (83. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (80-85.) ;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Шести разред: Повлачење Срба у Срем пред освајачким походима Османског царства на Балкан

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Корелација са географијом: Беч, Београд, Скопље, Сава, Дунав, Пожаревац, Сремски Карловци.

Веронаука: патријарси који су предводили сеобе

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник подсећа ученике на градиво које су прешли кроз следећа могућа питања:

1. Како, на најкраћи могући начин, можемо описати положај Срба на Балкану од XVI до краја XVIII века?
2. На који начин су Срби покушавали да се ослободе Османске власти?
3. Које су последице учешћа Срба у ратовима великих хришћанских сила против Османлија?

Наставник издваја тему часа:

Сеобе Срба од XIV до XVIII века.

Главни део:

*** Наставник предаје о узроцима сеоба Срба**

Кроз кратко предавање наставник истиче, узроке сеоба Срба, показује на карти територије које су напуштали и оне које су насељавали.

Наставник уписује на табли:

Узроци

-Турско освајање српских земаља у XIV и XV веку

-Планско насељавање Срба у Војну крајину све три државе, које су владале на Балкану од XV до XVII века.

Учешће Срба у ратовима хришћанских сила против Османлија у XVII и XVIII веку.

*** Наставник описује Велику сеобу 1690. године**

Кроз кратко предавање наставник описује узрок, ток и последице Велике сеобе Срба и значај Арсенија III Чарнојевића. Користити мапу ума са часа Ратови великих хришћанских сила против Османлија.

*** Анализа текста**

Задаје се ученицима да прочитају, свако за себе текст ђаконa Атанасија који описује сеобу Срба и да одговоре на питање испод текста: да разврстају податке које даје ђакон по критеријуму, шта су од наведеног чињенице, а шта мишљење.

*** Наставник описује Другу сеобу Срба 1739. године**

Кроз кратко предавање наставник описује узрок, ток и последице Друге сеобе Срба и значај Арсенија IV Јовановића. Користити мапу ума са часа Ратови великих хришћанских сила против Османлија.

*** Последице сеоба Срба**

Наставник истиче последице сеоба Срба и показује територије одакле су се Срби иселили и где су се населили на карти.

Наставник уписује на табли:

Последице

-Етничке промене у Старој Србији и Јужној Угарској

-Асимилација Срба

-Велике људске и материјалне жртве

-Јачање утицаја СПЦ

Наставник истиче сеобе као процес који и данас траје. Тражи од ученика да наведу примере из најновије прошлости Срба или других народа.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

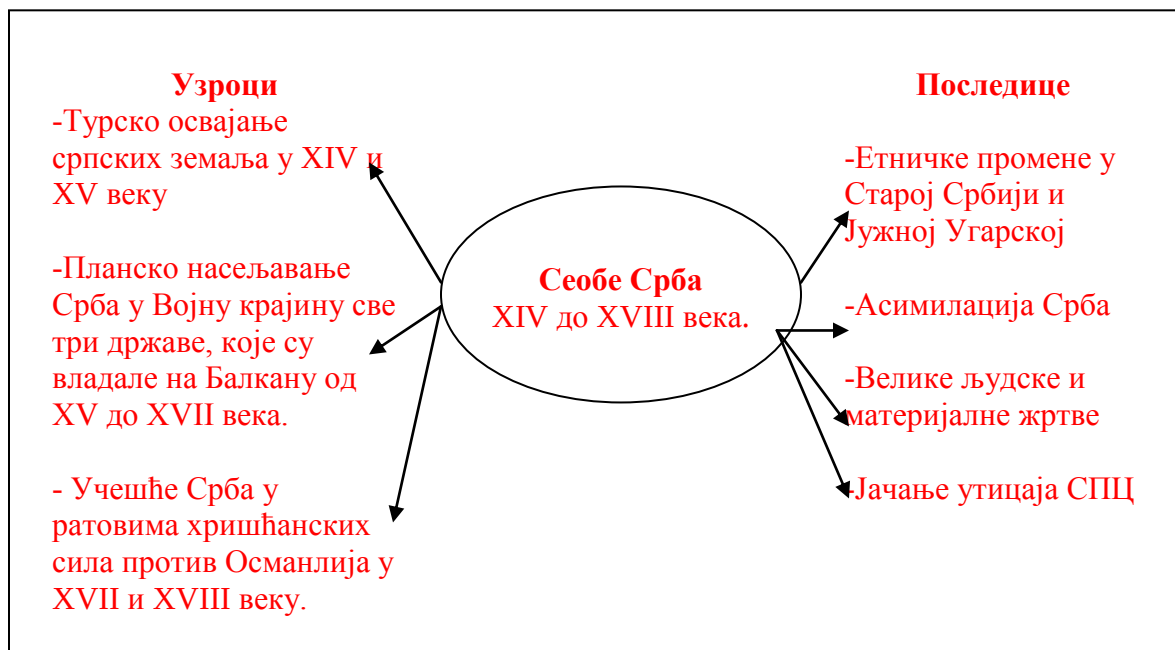
Уколико остане времена одговорити на питања са краја лекције на 85. страни.

Домаћи:

Урадити питања из Радне свеске од 52-57. стране.

Пројектни задатак, да сваки ученик изабере један фрушкогорски манастир, који ће описати у својим свескама, за следећи час.

Изглед табле:

Час број 24.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Наставна јединица: Сеобе Срба од XVI до краја XVIII века

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Обнављање хронолошких одредница везаних за сеобе Срба од XIV до XVIII века
- Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја:продор Турака-насељавање Срба у Хабзбуршку монархију; ратови великих хришћанских сила и сеобе Срба
- Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у сеобама Срба: Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић, цар Леополд I
- Развијање знања о улози СПЦ код Срба: Пећка патријаршија, Карловачка митрополија, Фрушка гора
- Развијање умења коришћења историјских карата за сеобе Срба: Лика, Кордун, Хрватска, Славонија, Далмација, Банат, Бачка, Срем

Облик рада: фронтални, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода, демонстративна, текст метода, истраживање

Стандарди:

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4;3.1.5;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходној лекцији

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (80-85..странице)
- Историјска карта: Сеобе Срба (81.страница у уџбенику)
- Радна свеска 52-57. странице

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (80-85.) ;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Шести разред:Повлачење Срба у Срем пред освајачким походима Османског царства на Балкан

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Корелација са географијом: Беч, Београд, Скопље, Сава, Дунав, Пожаревац, Сремски Карловци.

Веронаука: патријарси који су предводили сеобе

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник подсећа ученике на предходну лекцију и да ће данас бити обнављање кроз анализу одговора на питања из Радне свеске (52-57. странице), која су била за домаћи.

Главни део:

*** *Обнављање лекције Сеобе Срба, кроз питања у Радној свесци (52-57. стране)**

Ученици се јављају по принципу добровољности, а остали проверавају своје одговоре и исправљају погрешне.

*** Извештавање ученика - историјат изабраног фрушкогорског манастира**

Ученици се јављају по принципу добровољности и извештавају одељење о историји изабраног Фрушкогорског манастира. Уколико је неко од ученика изабрао исти манастир, допуњује извештај, уколико постоји још нешто што о њему треба рећи. И тако редом.

*** Наставник даје коментар на изнете историјате**

Наставник коментарише избор ученика и разговара: зашто су баш изабрали одређене манастире, где су пронашли податке, колико су изнети подаци релевантни, суштински за тему...како су излагали: став, говор, убедљивост...

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

*** Израда мапе Фрушкогорских манастира**

Наставник формира групе од ученика који су изабрали различите манастире, да израде мапу/ скицу Фрушке горе и да унесу слике одабраних манастира са кратким историјатом. Уколико нема довољно времена на часу, то треба да се уради за седам дана (за 27. час). Наставник подсећа ученике (као помоћ) да се на 66. и 67. страни уџбеника налази кратак историјат манастира : Крушедол и Ново Хопово, а на страни 95. су слике манастира Јазак, Врдник и Беочин.

Час број 25.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века****Наставна јединица: Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу****Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање појмова: Војна крајина, привилегије, покатоличавање, унијаћење
- Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја: продор Турака- ратови хришћанских сила против Турака-насељавање Срба у Хабзбуршку монархију и повластице Срба
- Обнављање знања о религији и њеној улози код Срба у новом веку: Пећка патријаршија, Карловачка митрополија, Фрушка гора
- Обнављање знања о личностима: Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић, цар Леополд I
- Развијање умења коришћења историјске карте, кроз показивање на карти: Војне крајине, Сремских Карловаца, Фрушке Горе, Дубровника, Далмације, Хабзбуршке монархије и Млетачке републике
- Обнављање знања о државном и друштвеном уређењу земаља и њиховој владарској идеологији: Хабзбуршке монархије, Млетачке републике и Дубровника

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко- дијалошка метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода; текст метода**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна ко су Арсеније III Чарнојевић и Арсеније IV Јовановић и зашто су важни - Зна да објасни појам покатоличавање и Војна крајина -Зна,уз помоћ наставника, да наведе привилегије Срба у Војној крајини -Зна да покаже на карти Војну крајину и Хабзбуршку монархију -Зна да именује два документа на којима се заснивају привилегије Срба и када су донети (Влашки закон -1630 и Привилегије цара Леополда 1690-1695) -Зна, уз помоћ наставника, да опише значај СПЦ за	-Зна критички да опише положај Срба, добре и лоше стране тог положаја под хабзбуршком и млетачком влашћу -Зна да објасни појам унијаћење -Уме на карти да покаже: Сремске Карловце, Фрушку Гору, Дубровник, Далмацију и Млетачку републику -Зна хронолошке одреднице настанка Војне крајине -Зна,самостално, да наведе привилегије Срба у Војној крајини и да је покаже на карти, као и Хабзбуршку монархију	-Уме да уочи разлоге и процес настанка и развоја Војне крајине - Зна да критички, аргументовано, процени положај Срба под хабзбуршком и млетачком влашћу (узроке досељавања, добре стране, притиске, начине очувања националног идентитета) -Уме да упореди положај Срба у Османском царству и под хабзбуршком и млетачком влашћу с обзиром на њихов економски, социјални, културни и верски положај

очување националног идентитета Срба то јест Карловачке митрополије посебно		
--	--	--

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (86-93. стране)
- Историјска карта: Војна крајина (86. и 87. страна у уџбенику)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (86-93.) ;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Корелација са географијом: Беч, Сава, Дунав, Дубровник, Далмација, Сремски Карловци.

Веронаука: покатоличавање, унијаћење

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник подсећа ученике на градиво које су прешли кроз следећа могућа питања:

1. Где се налази Србија од XVI до краја XVIII века, покажите на карти?
2. Које државе владају територијом Балкана од XVI до краја XVIII века?
3. Које су последице учешћа Срба у ратовима великих хришћанских сила против Османлија?
4. Које просторе Срби насељавају сеобама од XIV до краја XVIII века?

Наставник издваја тему часа:

Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу

Главни део:

*** Наставник предаје о положају Срба у Хабзбуршкој монархији од XVI до краја XVIII века**

Кроз кратко предавање наставник истиче, узроке сеоба Срба, показује на карти територије које су напуштали и оне које су насељавали, последице сеоба.

Објашњава положај Срба у Хабзбуршкој монархији:

- показује простор формирања Војне крајине (86/87. страна)
- привилегије Срба у Војној крајини (88. страна): Влашки закон и Привилегије цара Леополда
- верски положај Срба у Хабзбуршкој монархији

Наставник уписује на табли:

-Војна крајина је формирана у XVI веку на простору од Далмације, преко Лике, Кордуна, Баније и Славоније, до Срема и Баната.

- Војном крајином је управљао Бечки двор
- 1630.-Влашки закон
- 1690-1695.-Привилегије цара Леополда I
- Карловачка митрополија
- Покатоличавање и унијаћење

*** Наставник описује положај Срба под Млетачком републиком од XVI до краја XVIII века**

Кроз кратко предавање наставник описује узрок, ток и последице сеоба Срба у Далмацију. Као и у Аустрији били су важан војнички фактор на границама. Били су организовани кроз ускочке одреде, који су упадали на турску територију и борили се на страни Млечана у њиховим ратовима против Турака. У борби за очување националног идентитета, против покатоличавања, пресудну улогу је имала СПЦ.

Наставник уписује на табли:

- На простору Млетачке републике Срби су служили као војници-ускоци
- Национални идентитет Срба, од покатоличавања, је бранила СПЦ

*** Наставник описује привредни и културни значај Дубровника од XVI до краја XVIII века**

Кроз кратко предавање наставник описује привредни, културни и политички положај Дубровника у овом периоду.

Наставник уписује на табли:

- Уз подршку Османског царства и Шпаније, Дубровчани су се бавили посредничком трговином
- Срби-католици
- Крајем XVIII века Французи су укинули Млетачку републику, а 1808. године Дубровачку републику.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена одговорити на питања са краја лекције на 93. страни.

Домаћи:

Да ураде пројектни задатак на 62. страни Радне свеске: да изаберу неког од познатих ускока овог доба и напишу његову кратку биографију. Могу користити народне јуначке песме, енциклопедије, интернет.

Изглед табле:

Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу

- Војна крајина је формирана у XVI веку на простору од Далмације, преко Лике, Кордуна, Баније и Славоније, до Срема и Баната.
- Војном крајином је управљао Бечки двор
- 1630.-Влашки закон
- 1690-1695.-Привилегије цара Леополда I

- Карловачка митрополија
- По католичавање и унијаћење
- На простору Млетачке републике Срби су служили као војници-ускоци
- Национални идентитет Срба, од католичавања, је бранила СПЦ
- Уз подршку Османског царства и Шпаније, Дубровчани су се бавили посредничком трговином
- Срби-католици
- Крајем XVIII века Французи су укинули Млетачку републику, а 1808. године Дубровачку републику.

Час број 26.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Наставна јединица: Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Обнављање појмова: Војна крајина, привилегије, покатоличавање, унијаћење
- Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја: продор Турака- ратови хришћанских сила против Турака-насељавање Срба у Хабзбуршку монархију и повластице Срба
- Обнављање знања о религији и њеној улози код Срба у новом веку: Пећка патријаршија, Карловачка митрополија, Фрушка гора
- Обнављање знања о личностима: Арсеније III Чарнојевић, Арсеније IV Јовановић, цар Леополд I
- Развијање умења коришћења историјске карте, кроз показивање на карти: Војне крајине, Сремских Карловаца, Фрушке Горе, Дубровника, Далмације, Хабзбуршке монархије и Млетачке републике
- Развијање умења анализе историјских извора

Облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару

Метод рада: асоцијација; дијалошка метода, демонстративна, истраживање; текст метода; анализа

Стандарди:

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.3; 3.1.5;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходној лекцији

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (86-93. стране)
- Историјска карта: Војна крајина (86. и 87. страна у уџбенику)
- Радна свеска за седми (58-62. стране)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (86-93.) ;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Корелација:

Корелација са географијом: Беч, Сава, Дунав, Дубровник, Далмација, Сремски Карловци, Венеција, Лика, Кордун, банија, Славонија.

Веронаука: покатоличавање, унијаћење

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

***Наставник подсећа ученике на градиво које су прешли прошли час**

- Наставник тражи од ученика да напишу три тезе, тврдње о Војној крајини, свако за себе, у своје свеске.
- Након тога, ученици у пару разговарају о тим тезама и бирају две које су најважније.
- Наставник тражи од ученика да му кажу неке од тих теза, које уписује на табелу на табли или флип-чарт папиру.
- Кад се издвоји седам-осам теза, тражи од ученика да уоче, шта је од наведеног мишљење, а шта чињеница и да образложе свој одговор.

Војна крајина-тврдње	чињенице	мишљење

* Наставник подсећа ученике на домаћи, који су имали: да изаберу неког ускока и напишу његову кратку биографију

Главни део:

***Излагање ускочких биографија**

По принципу добровољности, ученици излазе и презентују биографију избраног ускока. Након тога представљају литературу, на основу које су је написали.

Сви заједно у одељењу критички размишљамо о коришћеним историјским изворима, колико су поуздани, релевантни и шта би се још могло користити.

У којој држави се данас налазе некадашњи ускочки центри?

***Обнављање лекције Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу (58-62. стране)**

Ученици одговарају на питања у Радним свескама (58-62. стране), уз помоћ уџбеника.

Ученици се јављају по принципу добровољности, а остали проверавају своје одговоре и исправљају погрешне.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена анализирати текст на 91. страни уџбеника, о обавезама Дубровчана према Османлијама.

Домаћи:

Подсетити ученике на домаћи од пре пар часова, да су по групама требали да направе мапу Фрушкогорских манастира. Требаће за следећи час.

Час број 27.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века****Наставна јединица: Почеци грађанске класе код Срба****Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Обнављање и допуњавање знања о СПЦ и њеној улози у новом веку: Пећка патријаршија, Карловачка митрополија, Фрушка гора

- Обнављање и допуњавање знања о личностима, које су обележиле просвећени апсолутизам у Хабзбуршкој монархији и последице њихове политике на Србе: Марија Терезија, Јосиф II

- Упознавање са културним достигнућима, институцијама и знаменитим личностима Срба пречана у новом веку: Доситеја Обрадовића, Стематографија, манастири у Хабзбуршкој монархији, Матица српска, Карловачка гимназија

- Развијање умења коришћења историјске карте: Сремски Карловци, Дубровник, Нови Сад

- Усвајање знања о културним утицајима из Дубровника

Облик рада: фронтални, индивидуални рад**Метод рада:** монолошко- дијалошка метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода; текст метода**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.10; 3.1.2;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна ко су Доситеј Обрадовић и Марија Терезија -Зна, уз помоћ наставника, да именује оно што повезује и ствара један народ: језик, осећај припадности, заједничко историјско искуство, простор, вера (пр. Срби, Руси, Енглези, Немци, Јевреји) -Зна, уз помоћ наставника, да објасни, зашто су за очување националног идентитета битни школство-Карловачка гимназија, култура, СПЦ, Матица српска -Зна да се Фрушка Гора другачије зове српска Света Гора	-Зна да именује друштвене слојеве Хабзбуршке монархије у којима је било Срба -Зна да објасни школске реформе Марије Терезије и какве је то последице имало по Србе - Зна да опише притиске на Србе и тешкоће на које су наилазили под хабзбуршком, млетачком влашћу и у Дубровнику -Зна да наведе, по избору, два манастира на Фрушкој Гори и по један (по избору) са подручја Лике, Кордуна, Славоније, Далмације, уз помоћ карте -Зна да објасни појам нација у културном, политичком, психолошком смислу-идентитет	- Зна да узрочно-последично анализира друштвену структуру Срба пречана и њихов положај (национални, социјални, политички, војни) -Зна да објасни узрочно-последично поступке католичке цркве према Србима и какве су последице које се и данас осећају због тих активности - Уме да уочи последице оснивања српских културних установа и у савремености - Зна шта чини национални идентитет и на који начин се он чува

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (94-99. стране)
- Историјска карта: Војна крајина (86. и 87. страна у уџбенику)
- Радна свеска за седми разред (63-66. стране)
- Басне за сваког ученика по један примерак

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (94-99. страна) ;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до седамдесетих година XIX века

Корелација:

Корелација са географијом: Беч, Сремски Карловци, Нови Сад, Фрушка гора.

Веронаука: покатоличавање, унијаћење

Српски језик: Доситеј Обрадовић и његова дела

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Припремити за сваког ученика да извуче по једну поучну причицу (без наравоученија)/ може једну причу да извуче више ученика. Када ученици прочитају причу, треба да схвате наравоученије.

Разговор у одељењу о причицама и њиховим поукама.

Како се зову овакве приче?

Ко је најпознатији српски писац басни? (очекивани одговор-Доситеј Обрадовић)

Наставник подсећа ученике на његову биографију, ко је он, одакле, по чему је познат (97. страна уџбеника)

Примери басни:

Гавран и лисица

Гавран је уграбио комад меса и одлетео на дрво. Приметила га је лисица, која се хтела домоћи меса, па је дошла испод дрвета и хвалила гавранову лепоту. Рекла му је да ниједна друга птица не заслужује краљевско достојанство које би гавран сигурно добио само да има глас. Гавран, желећи доказати да зна певати, испусти месо и закрешти свом снагом. Месо падне на тло, уграби га лисица и рече му: “Гавране, да још имаш и мозак, владао би над свим животињама!”

Поука: Не треба увек насести на ласкање, већ бити свестан својих могућности.

Дивљи и питоми магарац

Једног је дана дивљи магарац угледао питомог магарца у заклону. Приближио му се и почео говорити како је срећан, хвалио је његову телесну лепоту и обиље које му је доступно. Недуго затим видео је како натоварен тешко хода испред власника који га је ударао штапом. Поново му се обратио и рекао: “Ниси срећан како сам био мислио. За

обиље хране и благодати мораш трпети тешка понижења и мучно радити.”

Поука: Не постоји срећа која је изграђена на мукама и понижењим

Пас и његова сенка

Пас, носећи парче меса, пролазаше покрај једне реке. Опази у реци сенку своју и помисли да је то други пас с месом. Учини му се онај комад много већи, залети се да га уграби, испусти свој комад, те му га однесе вода, пак остане чудећи се, како у један мах оба комада пропадоше.

Поука - не види се оно што се има, зато што се гледа оно што се жели...

Славуј и јастреб

Славуј је певао у пролеће и увесељавао свакога који га је слушао. Ухватио га је јастреб и желео да га поједе. "Немој ме убијати, рече му славуј, видиш како ме људи радо слушају и називљу ме слатким пролећним певачем!" "Шта је мени до пролећа и до оних који те слушају! Ја се старам само о томе како ћу свој трбух напунити".

Поука - мудрост, наука, слава и врлина, све је то ништа за оне који све своје блаженство траже и налазе у чанку и у бокалу. Кад је њима само трбух пун, свему се осталом они смеју и ругају.

Наставник издваја тему часа:

Почеци грађанске класе код Срба

Главни део:

*** Наставник предаје о положају Срба у Хабзбуршкој монархији од XVI до краја XVIII века**

Кроз кратко предавање наставник истиче:

- у каквим условима (социјално-политичким) су Срби развијали своју културу и неговали национални идентитет (привилегије и смањивање привилегија у време Марије Терезије и Јосифа II)

-објашњава у које друштвене слојеве су углавном улазили Срби у Хабзбуршкој монархији (свештениоци, чиновници, трговци, официри)

-верски положај Срба у Хабзбуршкој монархији

(проблеми на које Срби наилазе: притисак Католичке цркве, одузимање школа црквама...

Карловачка митрополија-центар преписивачке делатности, уметности, културе, духовно и политичко вођство српског народа у Хабзбуршкој монархији)

Наставник записује на табли:

- У време Марије Терезије (1740-1780) сужене су привилегије Србима

- Све школе су постале државне и изузете су од утицаја цркве

*** Разговор о томе шта чини национални идентитет једног народа**

Кроз разговор са ученицима долази се до закључка, шта чини национални идентитет једног народа; зашто је важан и на које начине се Срби боре за његово очување.

Наставник записује на табли:

- 1790- Сабор у Темишвару- Срби траже оснивање световних школа на српском језику

- Прва српска гимназија је основана 1791. године у Сремским Карловцима

- Пишу књиге: Јован Рајић, Историја,

Христифор Жефаровић-Стематологија

Доситеј Обрадовић-просветитељство

- Карловачка митрополија

- 1826. године- Матица српска

*** Представљање мапа Фрушкогорских манастира**

Значајан чинилац у очувању националног идентитета је била делатност СПЦ, поготово манастири на Фрушкој гори, која је названа и Српска Света Гора.

Ученици лепе своје мапе на таблу, а сви процењују, која је мапа најбоља из позиције: уредности, читкости, прегледности, естетике.

Разговара се о манастирима које су изабрали, по чему су они значајни.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена одговорити на питања са краја лекције на 99. страни.

Домаћи:

Урадити питања из Радне свеске на странама 63-66. страна.

Изглед табле:

Почети грађанске класе код Срба

- У време Марије Терезије (1740-1780) сужене су привилегије Србима

- Све школе су постале државне и изузете од утицаја цркве

- 1790- Сабор у Темишвару- Срби траже оснивање световних школа на српском језику

- Прва српска гимназија је основана 1791. године у Сремским Карловцима

- Пишу књиге: Јован Рајић-Историја

Христифор Жефаровић-Стематологија

Доситеј Обрадовић-просветитељство

- Карловачка митрополија

- 1826. године- Матица српска

Час број 28.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Наставна јединица: Почеци грађанске класе код Срба

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

-Обнављање знања о СПЦ и њеној улози у новом веку: Пећка патријаршија, Карловачка митрополија, Фрушка гора

-Обнављање знања о личностима, које су обележиле просвећени апсолутизам у Хабзбуршкој монархији и последице њихове политике на Србе: Марија Терезија, Јосиф II

-Утврђивање знања о културним достигнућима, институцијама и знаменитим личностима Срба пречана у новом веку: Доситеја Обрадовића, Стематографија, манастири у Хабзбуршкој монархији, Матица српска, Карловачка гимназија

- Развијање умења коришћења историјске карте: Сремски Карловци, Нови Сад

- Развијање умења критичке анализе историјских извора

Облик рада: фронтални, индивидуални рад

Метод рада: монолошко- дијалошка метода; текст метода

Стандарди:

1.1.7; 1.2.1; 1.2.5; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходној лекцији

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (94-99. стране)

- Радна свеска за седми разред (63-69. стране)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (94-99. страна);

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијом Почеци грађанске класе код Срба

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до седамдесетих година XIX века

Корелација:

Веронаука: покатоличавање, унијаћење

Српски језик: Доситеј Обрадовић и његова дела

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник подсећа ученике на предходну лекцију и да ће данас бити обнављање кроз анализу одговора на питања из Радне свеске (63-66 стране), која су била за домаћи.

Главни део:

*** Обнављање лекције Почеци грађанске класе код Срба, кроз питања у Радној свесци (63-66 стране)**

Ученици се јављају по принципу добровољности, а остали проверавају своје одговоре и исправљају погрешне.

*** Анализа историјских извора у Радној свесци на страни 67.**

Сваки ученик за себе чита историјски извор, а након тога следи разговор у одељењу на питања испод текста.

*** Анализа илустрације на којој Јосиф II гура плуг**

На 68. страни Радне свеске се налази илустрација Јосифа II као гура плуг. Анализа илустрације.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

*** Обнављање градива из целокупне теме**

Наставник подсећа ученике на лекције које су учене током наставне теме **Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века** и да ће за седам дана имати проверу. Следећи час ће се вршити обнављање градива.

Напомиње да се при обнављању помогну лентом времена на 46/47. страни; мапом ума на 100 страни и питањима за обнављање на 101. страни.

Час број 29.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Наставна јединица: Српски народ под страном влашћу XVI-XVIII века

Тип часа: обнављање

Циљ часа:

- Обнављање најважнијих хронолошких одредница: 1526, 1557, 1690, 1683-1699, 1718; 1739; 1766, 1790.

- Обнављање најважнијих појмова; државно и друштвено уређење Османског царства (спахије, јањичари, Османлије-султан, тимарски систем, раја, власи; исламизација; данак у крви, ејалет-беглербеглук; Смедеревски санџак) и Хабзбуршке монархије (Карловачки и Пожаревачки мир; Српске привилегије; Сеобе Срба; Војна крајина; покатоличавање, унијаћење) нација-идентитет; хајдук; ускок...

- Обнављање знања о личностима овог периода: Сулејман Величанствени, Марија Терезија, Доситеј Обрадовић, Арсеније III Чарнојевић

Облик рада: фронтални, индивидуални рад

Метод рада: ланац знања, мапа ума, лента времена, дијалогска метода

Стандарди:

1.1.4; 1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.5; 3.1.2;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходним лекцијама

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (46-101. стране)
- Крап трака
- Цедуљице: питања-одговори

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (46-101. страна);

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са читавом наставном темом Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора и Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до седамдесетих година XIX века

Корелација:

Веронаука: покатоличавање, унијаћење

Српски језик: Доситеј Обрадовић и његова дела

Географија: Нови Сад, Фрушка гора, Војна крајина, Дубровник, Карловци, Беч, Београд...

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

*Наставник подсећа ученике на предходну наставну тему и да ће данас бити обнављање и припрема за тест.

* Ланац знања

-Ученици извлаче цедуљице (прилог 2). На неким цедуљицама су питања, а на неким одговори на та питања.

- Након извлачења цедуљица ученици траже свој пар тако што наглас кажу питање, а онај ко има тај одговор устане и каже.

- Кад сви кажу сва питања и одговоре, лепе их на табелу која је окачена на табли (прилог 1.) то јест, с обзиром на то да ли се дата питања и одговори односе на Османско царство или Хабзбуршку монархију. Ако се односе и на једну и на другу државу ставити цедуљице између колона.

Османско царство	Хабзбуршка монархија

Прилог 1.

Прилог 2. Питања и одговори

1. Ко је Сулејман Величанствени?

Турски султан, владао од 1520-1566. године, освојио Београд, победио у бици на Мохачком пољу, предузимао походе на Беч...

2. Ко је Марија Терезија?

Аустријска царица, владала од 1740-1780. године у чије време су смањене српске привилегије.

3. Ко је Арсеније III Чарнојевић?

Српски патријарх, предводио Велику сеобу Срба 1690. године.

4. Ко је Доситеј Обрадовић?

Србин из Хабзбуршке монархије, просветитељ, писац басни, први министар просвете у Србији, време Првог српског устанка.

5. Од када до када је постојала Пећка патријаршија?

Од 1557-1766. године.

6. Од када до када је трајао Велики Бечки рат?

Од 1683-1699. године.

7. Шта је то исламизација?

Процес ширења исламске вере и културе на немуслиманско становништво.

8. Шта је то унијаћење?

Процес којим православни верници прихватају папу за врховног свештеника, а чувају део православних обреда.

9. Шта је то Војна крајина?

Одбрамбени појас дуж јужне границе Хабзбуршког царства, који је имао задатак да га штити од Османског царства.

10. Шта су то Влашки статuti и Привилегије цара Леополда?

Повластице које су добијали Срби од аустријских владара ради вршења граничарске службе.

11. Ко су јањичари?

Елитне пешадијске јединице турске војске, попуњаване ратним заробљеницима или дечацима узетим данком у крви.

12. Ко су спахије?

Турски коњаници, који су за верну службу султану добијали тимар.

13. Ко је раја?

Зависни сељаци у Османском царству.

14. Ко су ускоци?

Срби који су пребегли у Хабзбуршку монархију и Млетачку републику пред Османлијама, а одатле су их организовано нападали. Најпознатији су Илија Смиљанић и Стојан Јанковић.

15. Ко су влашки сточари?

Најбројнији повлашћени слој хришћанског становништва, који је плаћао филурију.

Главни део:

*** Обнављање наставне теме Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века**

Ученици одговарају на питања са 101. стране у уџбенику, по добровољном принципу.

*** Анализа синтезе наставне теме на 100. страни**

Кроз кратка питања наставник мотивише ученике да читају и тумаче мапу ума за ову наставну тему.

Нпр:

1. Које су главне тезе везане за Османско царство?
2. Опишите положај Срба под Османлијама?
3. Које ратове воде велике хришћанске силе против Османлија?
4. Опишите положај Срба под хабзбуршком и млетачком влашћу?

Шта би још могли, желели да додају на ову шему?

*** Анализа ленте временана 46/47. страни?**

Кроз кратка питања наставник мотивише ученике да читају и тумаче ленту времена за ову наставну тему.

Нпр:

1. Шта се десило у време владавине цара Леополда I?
2. У време ког турског владара је обновљена Пећка патријаршија?
3. У време ког рата се десила Велика сеоба Срба?
4. Хронолошки редослед владара: да ли је Сулејман Величанствени владао пре или после цара Леополда I? У ком веку влада Сулејман Величанствени, а у ком Марија Терезија? У ком веку је обновљена, а у ком укинута Пећка патријаршија?

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

-

Изглед табле

Османско царство	Хабзбуршка монархија
Ко је Сулејман Величанствени? Турски султан, владао од 1520-1566. године, освојио Београд, победио у бици на Мохачком пољу, предузимао походе на Беч... Ко су влашки сточари? Најбројнији повлашћени слој хришћанског становништва, који је плаћао филурију. Ко је раја? Зависни сељаци у Османском царству. Ко су спахије? Турски коњаници, који су за верну службу султану добијали тимар. Ко су јањичари? Елитне пешадијске јединице турске војске, попуњаване ратним заробљеницима или дечацама узетим данком у крви. Шта је то исламизација? Процес ширења исламске вере и културе на немуслиманско становништво. Ко је Арсеније III Чарнојевић? Српски патријарх, предводио Велику сеобу Срба 1690. године. Од када до када је постојала Пећка патријаршија? Од 1557-1766. године.	Ко је Марија Терезија? Аустријска царица, владала од 1740-1780. годинеу чије време су смањене српске привилегије. Шта су то Влашки статут и Привилегије цара Леополда? Повластице које су добијали Срби од аустријских владара ради вршења. Шта је то Војна крајина? Одбрамбени појас дуж јужне границе Хабзбуршког царства, који је имао. Ко су ускоци? Срби који су пребегли у Хабзбуршку монархију и Млетачку републику пред Османлијама, а одатле су их организовано нападали. Најпознатији су Илија Смиљанић и Стојан Јанковић Шта је то унијаћење? Процес којим православни верници прихватају папу за врховног свештеника, а чувају део православних обреда. Од када до када је трајао Велики Бечки рат? Од 1683-1699. године. Ко је Доситеј Обрадовић? Србин из Хабзбуршке монархије, просветитељ, писац басни, први министар просвете у Србији, време Првог српског устанка.

Час број 30.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века****Наставна јединица: Српски народ под страном влашћу XVI-XVIII века****Тип часа: систематизација****Циљ часа:**

- Провера знања најважнијих хронолошких одредница: 1526, 1557, 1690, 1683-1699, 1718; 1739; 1766, 1790.

- Провера знања најважнијих појмова; државно и друштвено уређење Османског царства (спахије, јањичари, Османлије-султан, тимарски систем, раја, власи; исламизација; данак у крви, ејалет-беглербеглук; Смедеревски санџак) и Хабзбуршке монархије (Карловачки и Пожаревачки мир; Српске привилегије; Сеобе Срба; Војна крајина; покатоличавање, унијаћење) нација-идентитет; хајдук; ускок...

- Провера знања о личностима овог периода: Сулејман Величанствени, Марија Терезија, Доситеј Обрадовић, Арсеније III Чарнојевић

Облик рада: фронтални, индивидуални рад**Метод рада: тест, дијалошка метода****Стандарди:****1.1.6; 1.1.7; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3;****Очекивани исходи:**

Наведени су у предходним лекцијама

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (46-101. стране)
- Тест
- Решења теста и бодовна листа

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (46-101. страна);

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са читавом наставном темом Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из поглавља: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора и Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до седамдесетих година XIX века

Корелација:-

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

*Наставник даје ученицима упутства за час.

Прво ће радити тест 15 минута, а након тога ће разменити тестове и свако ће прегледати неком другом. Наставник ће писати одговоре на табли, а ученици ће на основу тога прегледати.

Главни део:

Подела теста (прилог 1- предлог питања на тесту)

Ученици раде тест 15 минута.

Прикупљање и размена тестова.

Прегледање тестова.

Завршни део:

Бодовање и оцењивање.

Наставник саопштава ученицима оцене.

Прилог 1.-Тест

Име и презиме: _____ Разред: _____
Број поена: _____ Оцена: _____

1. Повежите наведене личности и њихова дела. На цртици поред дела стави слово које се налази испред одговарајуће личности.

а) Сулејман Величанствени	_____	Просвећени апсолутиста у Хабзбуршкој монархији
б) Марија Терезија	_____	Османско царство достигло свој врхунац
в) Арсеније III Чарнојевић	_____	Велики везир у Османском царству
г) Мехмед-паша Соколовић	_____	Предводио Велику сеобу Срба
д) Арсеније IV Јовановић	_____	Представник просветитељске делатности код Срба
ђ) Доситеј Обрадовић	_____	Предводио Другу сеобу Срба

(6*0,5=3)

2.Повежите речи са њиховим значењима. На цртицама испред објашњења ставите слово које се налази испред одговарајуће речи .

а) Асимилација	_____	Процес када православни сачувају свој обред, а прихвате папу за свог верског поглавара
б) Исламизација	_____	Зависни сељаци, потчињени слој у Османском царству
в) Војна крајина	_____	Прихватање католичанства за своју веру
г) Унијаћење	_____	Прихватање језика и културе другог народа, стапање са њим
д) Покатоличавање	_____	Одбрамбени појас против Османлија у Хабзбуршкој монархији
ђ) Раја	_____	Прихватање ислама за своју веру

(6*0,5=3)

3. Избаците уљеза. Пронађите појам, који се не уклапа са другим појмовима у хоризонталном низу и заокружите слово испред њега.

а) Јањичари	б) Мартолози	в) Дербенције	г) Војнуци
а) Лика	б) Кордун	в) Славонија	г) Румелија
а) Султан	б) Санџакбег	в) Влашки сточари	г) Беглербег
а) Леополд I	б) Сулејман Величанствени	в) Јосиф II	г) Марија Терезија

(4*0,5=2)

4. Наведене догађаје поређајте по хронолошком редоследу догађања. Бројем 1. означите најстарији догађај, а 5. најмлађи.

- _____ Привилегије цара Леополда I
_____ Велика сеоба Срба
_____ Карловачки мир
_____ Друга сеоба Срба
_____ Спаљене мошти светог Саве на Врачару

(5*0,5=2,5)

4. Следеће исказе **разврстајте по логичном редоследу: узроци обнављања Пећке патријаршије, узроци укидања Пећке патријаршије и њен значај**. На цртице ћете **уписати** слова испред исказа који им одговарају. Сваки исказ можете употребити само једном.

- а) Османлије желе да се шире, па су им је потребни Срби као војници и мирна позадина на Балкану
 - б) Свештенство Пећке патријаршије предводи буне и устанке
 - в) Обнављају се цркве и манастири
 - г) Преписују се књиге
 - д) Утицај Мехмед-паше Соколовића
 - ђ) Очување традиције
 - е) Османска држава се више не шири и нису им потребни Срби као војници
 - ж) Очување националног идентитета
- Узроци обнављања Пећке патријаршије су: _____, _____
- Узроци укидања Пећке патријаршије су: _____, _____
- Значај Пећке патријаршије је: _____, _____, _____, _____

(8*0,5=4)

5. На цртици, поред наведених година, напишите шта се тада догодило.

1526. година _____

1699. година _____

1739. година _____

1791. година _____

(4)

6. Ако је исказ **тачан** заокружите **ДА**, а ако је **нетачан** **НЕ**.

- а) У време Великог бечког рата су спаљене мошти Светог Саве на Врачару.. ДА НЕ
- б) Срби у Далмацији се се организовали као ускоци и одатле су упадали на територију Османског царства. ДА НЕ
- в) Срби су прихватили да их Хабзбурзи насељавају у Војну крајину, јер су због тога добијали повластице. ДА НЕ
- г) Велике привилегије Србима је дала Марија Терезија. ДА НЕ

(4*0,5=2)

7. На линијама поред наведених појмова, напишите шта их повезује.

- а) Харач, кулук, данак у крви _____
- б) Макарије Соколовић, Арсеније III, Арсеније IV _____
- в) Дуги, Кандијски, Велики бечки _____
- г) Хопово, Крушедол, Гргетег _____

(4)

8. Заокружите слово испред тачног одговора.

Велики бечки рат је трајао:

- а) 1683-1690. б) 1788-1791. в) 1593- 1606. г) 1645-1669. д) 1683-1699.

Пећка патријаршија је трајала:

- а) 1566-1766. б) 1556-1776. в) 1557-1766 г) 1577-1776. д) 1557-1776.

Вођа хајдука се звао:

- а) Јатак б) Султан в) Харамбаша г) Патријарх д) Капетан
- (3*0,5=1,5)

Час број 31.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)**Наставна јединица:** Индустијска револуција**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

-Усвајање појмова: револуција, индустријска револуција, парна машина, грађанство и радничка класа

-Уочавање узрочно-последичних веза између развоја мануфактурне привреде и Прве индустријске револуције, као и Прве индустријске револуције и развоја грађанства и радничке класе

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко- дијалошка метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода; брејнсторминг, текст метода**Стандарди:**

1.1.8; 1.1.10; 1.2.1;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна да репродукује појмове: револуција и Прва индустријска револуција - Зна да хронолошки одреди век појављивања Прве инд. револуције -Зна да наведе бар један пример револуције (у било ком смислу и времену) -Зна да наведе узроке (демографски, политички, економски) настанка Прве индустријске револуције и њене последице, уз помоћ наставника -Зна да наведе проналазак којим је покренута Прва инд.револуција (парна машина) и ко је њен проналазач (Џејмс Ват) - Уме на слици, да разликује каравелу и пароброд	-Уочава и објашњава разлику између принципа производње у мануфактури и производње у Првој инд.револуцији -Зна да наведе неке од проналазака Прве индустријске револуције (летећи чунак, парна локомотива, пароброд...) - Разуме и зна да објасни узрочно-последично процес настанка Прве индустријске револуције и њене последице у целини -Зна, на примеру Енглеске и Француске, да објасни сеобе село-град и настанак и развој радничке класе -Зна да објасни разлику између погона каравеле и пароброда	-Зна да објасни процес преласка са феудалног на капиталистички начин производње и са мануфактурног капитализма на либерални капитализам -Зна да објасни промене у привреди и друштву које су настале са првом индустријском револуцијом

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (104-111. стране)
- Табела на 109. страни уџбеника

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (104-111. страна) ;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Чедомир Попов, Грађанска Европа (1770-1871) 1-2, Нови Сад 1989. година.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне јединице - Градови у новом веку

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из наставне теме Доба револуција-седми разред

Осми разред- Друга индустријска револуција

Корелација:

Корелација са географијом: Енглеска, Америка

Техничко образовање

СТРУКТУРА ЧАСА**Уводни део:**

Брејнсторминг техником на појам револуција, увести ученике у наставну јединицу.

Наставник објашњава шта је револуција, у којим све областима може да се јави и наводи примере.

Наставник издваја тему часа:

Прва индустријска револуција**Главни део:***** Наставник предаје о предусловима и узроцима Прве индустријске револуције**

- Наставник почиње са демографском револуцијом, која се десила у Европи у XVIII веку, која је изазвала повећане потребе за храном, обућом, одећом...што је утицало на развитак текстилне производње.

-Прекоокеанска трговина и мануфактурна производња су омогућиле богаћење дела градског становништва и нова улагања у производњу.

Наставник записује на табли:

Почетак XVIII века

Око 118. милиона ст.

90% сељачко становништво

1,5-5% племства и свештенства

Остало-грађанство

- Текстилна производња (летећи чунак, механички ткачки разбој)

Крај XVIII века

Око 187. милиона ст.

Повећање градског становништва
(урбанизација)

*** Парна машина, кључни проналазак Прве индустријске револуције**

Кроз кратко предавање наставник упознаје ученике са принципом рада парне машине, њеним конструктором Џејмсом Ватом (страна 105. у књизи), временом кад је патентирана и последицама њене примене.

Наставник записује на табли:

- Парна машина (1769)- Џејмс Ват
- Развој саобраћаја- пароброд и парна локомотива
- Развој рударства и металургије

*** Друштвене промене у Западној Европи изазване првом индустријском револуцијом**

-Анализа табеле на 109. страни, на којој је представљен број становника већих европских градова са почетка и са краја XVIII века.

- Кроз кратко предавање наставник упознаје ученике са променама у друштву које је изазвала прва индустријска револуција:

миграције људи из села у градове

урбанизација

повећање броја радничке класе, лош положај радника и почеци организованог наступања радника у борби за своја права

развој грађанства

загађење животне средине

-Стварају се предуслови за политичку револуцију

Наставник записује на табли:

Последице:

а) Миграције из села у град

б) Развој грађанства

в) Урбанизација

г) Капиталисти-радници (већи број, лош положај)

д)...

Политичка револуција

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена одговорити на питања са краја лекције на 111. стране.

Домаћи:

Урадити питања из Радне свеске на странама 69-73.

Изглед табле:

Час број 32.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)**Наставна јединица:** Политичке револуције**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

-Усвајање појмова: револуција, грађанство, устав, политичка права (активно и пасивно право)

-Уочавање узрочно-последичних веза између развоја привреде на Западу Европе и борбе за власт трећег сталежа

-Усвајање основних чињеница о низоземској, енглеској и америчкој револуције (узроци, време, сукобљене стране, последице)

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко- дијалошка метода; смислено-вербално рецептивна метода;**Стандарди:**

1.1.8; 1.1.10; 2.1.4; 2.1.6; 3.1.4;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Зна да наведе основна демократско-политичка права: -пасивно и активно право учествовања у власти (да бираш и да будеш биран) -право на удруживање-право збора и договора -поштовање воље већине -слобода штампе -Зна да репродукује дефиницију појма устав	-Зна да објасни у чему је значај Енглеске револуције и када се одиграла (XVII век) -Уочава и објашњава како су привредни процеси и промене утицали на друштвене промене, а ови на настанак политичких револуција -Уочава и именује обележја првих грађанских револуција (социјална, национална, верска)	-Зна да повеже и објасни процес преласка са апсолутне монархије на уставну парламентарну монархију или републику на примеру Енглеске (XVI в.) и Француске (XVIII в.) (постале уставне парламентарне републике и монархије) -Уочава и објашњава значај Америчке (1775-1783, Устав 1787.) и Низоземске (XVI в.) револуције -Зна да је идеал демократије подела власти на: -законодавну власт -извршну власт -судску власт

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (112-121. стране)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (112-121. стране)

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Чедомир Попов, Грађанска Европа (1770-1871) 1-2, Нови Сад 1989. година.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне јединице - Градови у новом веку; Прва

индустријска револуција

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из наставне теме Доба револуција-седми разред

Осми разред- наставна тема: Свет у другој половини XIX и почетком XX века

Корелација:

Корелација са географијом: Низоземска, Енглеска, САД

Грађанско васпитање: власт, устав, подела власти, пасивно и активно грађанско право

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Обнављање предходних знања кључних за обраду ове лекције.

Анализа шеме облика државног уређења од средњег века до најновијих времена, на 35. страни уџбеника.

Обратити пажњу на друштвене промене, које узрокују политичке промене у овом периоду.

Шта жели грађанство?

На који начин може да добије власт?

Обновити појам револуција.

Наставник издваја тему часа:

Политичке револуције

Главни део:

*** Наставник предаје о Низоземској револуцији**

Кроз кратко предавање објаснити:

- Низоземска је у то време једна од привредно најразвијенијих области у Европи
- На северу живе протестанти, на југу католици (верска карактеристика)
- Ослобођење од шпанских господара (племство, свештенство)
- Друга половина XVI века-Виљем Орански
- Низоземска (Холандија)- Белгија

Наставник записује на табли:

- Друга половина XVI века-Низоземска револуција

*** Наставник предаје о Енглеској револуцији**

Кроз кратко предавање наставник објашњава:

- Обновити знање о Енглеској (37. страна)- захваљујући развијању мануфактуре и бродоградње, јачању трговине и колонијалним поседима, Енглеска је постала водећа економска сила света.
- Грађански рат - парламент се бори против краља око власти, парламент жели већу моћ и ограничење краљевих права
- Чарлс I (1625-1649) – Оливер Кромвел
- Средина XVII века- Енглеска револуција
- Појам парламентарне монархије

Наставник записује на табли:

- Средина XVII века- Енглеска револуција**
- Парламентарна монархија**

* Наставник предаје о Америчкој револуцији

Кроз кратко предавање наставник објашњава:

- Настанак 13 амеџричких колонија и природу њихове зависности од Енглеске
- Ток револуције (1773-Бостонска чајанка; 1775-1783; Џорџ Вашингтон)
- Изградња демократског система: устав, грађанска политичка права, троеоба власти
- Декларација о независности 1776; Устав 1787. године

Наставник записује на табли:

- 1775-1783- Америчка револуција
- Устав - главни закон у једној држави
- Троеоба власти на законодавну, извршну и судску.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена одговорити на питања са краја лекције на 121. стране.

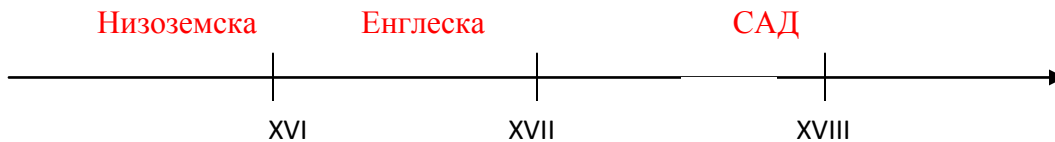
Домаћи:

Урадити питања из Радне свеске на странама 74-79. стране..

Изглед табле:

Политичке револуције

- Друга половина XVI века - Низоземска револуција
- Средина XVII века - Енглеска револуција
- Парламентарна монархија
- 1775-1783- Америчка револуција
- Устав - главни закон у једној држави
- Троеоба власти на законодавну, извршну и судску

Час број 33.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)

Наставна јединица: Привредне и друштвене промене у Западној Европи крајем XVIII и почетком XIX века

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Обнављање појмова: револуција, грађанство, устав, политичка права (активно и пасивно право), индустријска револуција, парна машина и радничка класа
- Обнављање знања о узрочно-последичним везама између развоја мануфактурне привреде и Прве индустријске револуције, као и Прве индустријске револуције и развоја грађанства и радничке класе, као и борбе за власт трећег сталежа
- Обнављање основних чињеница о низоземској, енглеској и америчкој револуције (узроци, време, сукобљене стране, последице)
- Развијање умења анализе историјских извора

Облик рада: фронтални, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода; текст метода

Стандарди:

1.1.8; 1.1.10; 2.1.6; 3.2. 5;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходним лекцијама

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (104-121. стране)
- Радна свеска за седми разред (69-79. стране)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Чедомир Попов, Грађанска Европа (1770-1871) 1-2, Нови Сад 1989. година.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме Успон Европе

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из наставне теме Доба револуција-седми разред

Осми разред- наставна тема: Свет у другој половини XIX и почетком XX века

Корелација:

Корелација са географијом: Низоземска, Енглеска, САД

Грађанско васпитање: власт, устав, подела власти, пасивно и активно грађанско право

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник подсећа ученике на предходне лекције и да ће данас бити обнављање кроз анализу одговора на питања из Радне свеске (69-79. стране), која су била за домаћи.

Главни део:

*** Обнављање лекције Прва индустријска револуција, кроз питања у Радној свесци (69-73. стране)**

Ученици се јављају по принципу добровољности, а остали проверавају своје одговоре и исправљају погрешне.

*** Анализа историјских извора у Радној свесци на страни 73.**

Сваки ученик за себе чита историјски извор, а након тога следи разговор у одељењу на питања испод текста.

*** Обнављање лекције Политичке револуције, кроз питања у Радној свесци (74-79. стране)**

Ученици се јављају по принципу добровољности, а остали проверавају своје одговоре и исправљају погрешне.

*** Анализа историјских извора у Радној свесци на страни 78.**

Сваки ученик за себе чита историјски извор, а након тога следи разговор у одељењу на питања испод текста.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Самоевалуација:

Дати ленту знања на којој је означено знање у процентима од 0-100%. Ученици треба да приђу ленти знања и да означе, неким знаком, колико на крају данашњег часа процењују да знају ове две лекције.

Домаћи:

-

Час број 34.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Све наставне теме из I полугодишта

Наставна јединица: Све наставне јединице из I полугодишта

Тип часа: систематизација

Циљ часа:

- Закључивање оцена за крај I полугодишта
- Анализа досадашњег рада ученика од стране наставника
- Препоруке за даљи рад
- Систематизација досадашњег градива

Облик рада: фронтални, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода; лента времена

Стандарди:

1.1.7; 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 3.1.1; 3.1.4;

Очекивани исходи:

- Сваки ученик је добио повратну информацију о свом постигнућу, као и препоруке за даље напредовање
- Сваки ученик је урадио бар један задатак систематизације градива из I полугодишта

Наставна средства:

- Белешке наставника

Литература за наставнике:

-

Повезаност са претходним градивом:

-

Повезаност са будућим градивом:

-

Корелација:

-

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник упознаје ученике са садржајем овог часа, то јест, да ће се закључивати оцене.

Док наставник буде појединачно прозивао ученике, остали ће радити:

а) Ленту времена за сво градиво које смо досада учили. На ленти времена треба да издвоје десет најважнијих догађаја из досадашњег градива.

б) Списак од десет личности, које су, по њима, обележиле овај период.

За овај рад могу да користе свеске и књиге

Главни део:

*** Закључивање оцена**

Наставник прозива једног по једног ученика и са њим анализира досадашњи успех: активност на часу, однос према раду, домаће задатке, оцене на вежбањима, додатна

ангажовања; ниво постигнућа... Даје препоруке за рад у другом полугодшту у складу са израженим аспирацијама ученика.

*** Израда ленти времена**

Сваки ученик за себе црта ленту времена и уноси 10 најзначајнијих догађаја из градива првог полугодишта.

*** Израда прегледа десет најистакнутијих личности из градива првог полугодишта**

Сваки ученик за себе уноси 10 најзначајнијих личности из градива првог полугодишта.

*** Презентација ученичких радова**

Кад наставник заврши са закључивањем, по принципу добровољности ученици излажу своје радове (цртају на табли ленту времена, излажу списак истакнутих личности).

Упоредјују међусобно које су догађаје изабрали и зашто баш те; које су личности изабрали и зашто баш те.

Завршни део:

*Наставник још једном, чита закључене оцене и жели ученицима да се добро одморе за распуст.

*Одмах, први час, на почетку другог полугодишта ће добити тест за проверу градива из првог полугодишта.

*Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима..

Домаћи:

-

Час број 35.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Градиво из првог полугодишта

Наставна јединица: Европа и свет од краја XV до краја XVIII века

Тип часа: провера знања

Циљ часа:

-Обнављање градива из првог полугодишта: основни појмови, личности, године

Облик рада: фронтални, индивидуални рад

Метод рада: тест, дијалогска

Стандарди:

1.1.6;1.1.7; 1.1.8; 3.1.3;

Очекивани исходи:

Наведени у предходним лекцијама

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (2-121. стране)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (2-121. стране)

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Историја српског народа 3/1,4/1,4/2, Београд 1986.

Драгољуб Живојиновић, Успон Европе, Београд 1998.

Халил Иналцик, Османско царство-класично доба 1300-1600, Београд 1974.

Ђоко Слијепчевић, Историја Српске православне цркве 1-2, Минхен-Келн, 1962-1986.

Чедомир Попов, Грађанска Европа (1770-1871) 1-2, Нови Сад 1989. година.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставних тема и јединица из првог полугодишта

Повезаност са будућим градивом:

Са лекцијама из седмог и осмог разреда

Корелација:

-

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

***Обнављање кључних знања из првог полугодишта, кроз израду мини-теста.**

Наставник подсећа ученике на прво полугодиште и даје инструкције за израду теста.

Главни део:

*** Наставник дели тест (прилог 1.)**

*** Ученици раде тест-15 минута**

*** Анализа питања на тесту, провера одговора и повратна информација**

Након израде теста, наставник ротира тестове, бележи одговоре на табли, а ученици прегледају, бодују и у складу са бодовном скалом дају оцене.

Тестови се потом враћају сваком ученику, да провери да ли је све добро прегледано и да се искоригује, ако нешто није у реду.

Завршни део часа:

***Уношење оцена у дневник и глобална, на нивоу одељења, анализа урађеног теста.**

Наставник у фронталном разговору анализира са ученицима:

Које питање су скоро сви урадили?
Које питање нико није урадио?
Шта је било најтеже? Зашто?

Прилог 1.

Полугодишњи тест VII разред, група А

1. **Повежите ствараоце и њихова дела.** На цртицама поред дела, напишите слово, које се налази поред тачног одговора:

а) Леонардо да Винчи	_____ Владалац
б) Макијавели	_____ Давид
в) Микеланђело Буонароти	_____ Мона Лиза
г) Еразмо Ротердамски	_____ Похвала глупости (лудости)
- (4)

2. Наведене догађаје **поређајте по хронолошком редоследу**. (бројем 1. означите најстарији догађај и тако редом)

_____ Колумбово откриће Америке	_____ Велика сеоба Срба
_____ Друга сеоба Срба	_____ Обнављање Пећке патријаршије
_____ Васко де Гама је открио поморски пут за Индију	
- (5)

3. **Допуните реченице:**

Територија уз јужну границу Хабзбуршке монархије формирана у XVI веку се зове _____.

Зависни сељаци у Османском царству су се звали _____.

Пећка патријаршија је обновљена _____ године.

(3)

4. **Спојте личности и догађаје**, опис. На линији испред догађаја, описа, напишите слово које се налази испред одговарајуће личности.

а) Арсеније III Чарнојевић	_____ Сматран је највећим европским владаром XVI века
б) Сулејман Величанствени	_____ Предводник Велике сеобе Срба
в) Доситеј Обрадовић	_____ Српски представник просветитељства
г) Марија Терезија	_____ Владар Хабзбуршке монархије
- (4)

5. Допуните низ **појмова логичним одговором**, који ћете написати на цртице:

Стари век ----- Средњи век ----- _____

Робовласништво ----- Феудализам ----- _____

Еснафи ----- Мануфактура ----- _____

(3)

6. Заокружите тачан одговор:

Облик владавине у ком владар долази на власт изборима зове се:

а) Република	б) Апсолутистичка монархија	в) Парламентарна монархија
г) Сталешка монархија	д) Сталешка република	

Граница између Хабзбуршке монархије и Османског царства се усталила на:

а) Дрини и Сави	б) Сави и Драви	в) Дунаву и Морави
г) Сави и Дунаву	д) Дунаву и Тимоку	
- (2)

7. На цртама, поред наведених година напишите шта се тада десило:

1459.година _____
1517.године _____
1526.године _____

(3)

8. Ако је исказ тачан **заокружите** ДА, а ако је нетачан НЕ.

Прва индустријска револуција почиње проналаском електричне енергије.	ДА	НЕ
Револуције у Европи у периоду либерализма је водило племство.	ДА	НЕ
Енглеска је протестантска држава.	ДА	НЕ
У Османском царству је владао парламент.	ДА	НЕ

(4)

9. **Објасните** појмове:

Реформација _____

Револуција _____

(2)

Име и презиме: _____ Одељење: _____

Број поена: _____ Оцена: _____

Полугодишњи тест VII разред, група Б

1. **Повежите ствараоце и њихова дела.** На цртицама поред дела, напишите слово, које се налази поред тачног одговора:

а) Леонардо да Винчи	_____	Похвала лудости (глупости)
б) Еразмо Ротердамски	_____	Четири јахача апокалипсе
в) Албрехт Дирер	_____	Тајна вечера
г) Микеланђело	_____	Мојсије

(4)

2. Наведене личности **поређајте по хронолошком редоследу** њихове владавине. (Бројем

1. означите најстарији догађај и тако редом).

_____ Обнављање Пећке патријаршије	_____ Укидање Пећке патријаршије
_____ Друга сеоба Срба	_____ Велика сеоба Срба
_____ Експедиција Фернанда Магелана је опловила свет	

(5)

3. **Допуните реченице:**

Прихватање папе за врховног свештеника, а очување дела православног обреда зове се _____.

На челу им се налази харамбаша, а они се зову _____.

Одвођење мушке деце у Османско царство у јањичаре, се зове _____.

(3)

4. **Спојте личности и догађаје**, опис. На линији испред догађаја, описа напиши слово које се налази испред одговарајуће личности.

а) Арсеније IV Јовановић	_____ Открио поморски пут за Индију
б) Васко да Гама	_____ Зачетник реформације
в) Мартин Лутер	_____ Предводио Другу сеобу Срба
г) Марија Терезија	_____ Владар Хабзбуршке монархије

(4)

5. **Допуните низ логичним одговором**, који ћете написати на цртице:

Средњи век----- _____ -----Савремено доба

_____ ----- Феудализам ----- Капитализм
Еснафи ----- _____ ----- Фабрике

(3)

6. Заокружите тачан одговор:

Облик владавине у ком владар има неограничену моћ зове се:

- а) Република б) Апсолутистичка монархија в) Парламентарна монархија
г) Сталешка монархија д) Апсолутистичка република

Велики бечки рат је трајао од:

- а) 1683-1690 б) 1788-1791. в) 1593- 1606. г) 1645-1669. д) 1683-1699.

(2)

7. На цртама, поред наведених година напишите шта се тада десило:

1492.година _____

1690.године _____

1766. године _____

(3)

8. Ако је исказ тачан **заокружите** ДА, а ако је нетачан НЕ.

Прва индустријска револуција почиње проналаском парне машине	ДА	НЕ
Револуције у Европи у периоду либерализма је водило грађанство.	ДА	НЕ
Царска Русија је православна држава.	ДА	НЕ
У Османском царству је владао султан.	ДА	НЕ

(4)

9. **Објасните** појмове:

Мануфактура _____

Патријарх _____

(2)

Име и презиме: _____ Одељење: _____

Број поена: _____ Оцена: _____

Час број 36.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)**Наставна јединица:** Француска револуција**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Обнављање, усвајање и примењивање појмова: револуција, грађанство, устав, политичка права, трећи сталеж, сталежи, на примеру Француске револуције
- Разумевање историјских процеса и токова: развој грађанства- доношење устава-укидање феудализма-развој уставне парламентарне монархије
- Уочавање улоге истакнутих личности из доба револуција: Робеспјер, Луј XVI
- Усвајање знања о државном и друштвеном уређењу земаља после Француске револуције (последицама Француске револуције)

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко- дијалогска метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода; текст метода**Стандарди:**

1.1.8; 1.1.10; 2.1.2;2.1.4;2.1.6;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна, уз помоћ наставника, да наведе узроке и повод Француске револуције - Зна датум почетка Француске револуције - Зна да наведе, уз помоћ наставника, циљеве револуције: грађанске слободе — имовинска и лична безбедност, једнакост грађана пред законом, слобода: вероисповести, говора, писане речи, окупљања, удруживања, бирачко право; право III сталежа да одлучује у Скупштини (да се пређе са гласања по сталежима на гласање по главама); укидање феудализма - Зна да уочи политичка права истакнута у Декларацији права човека и грађанина, а на основу текста Декларације -Зна дефиницију устава -Зна ко су Луј XVI и Марија Антоанета	-Зна да опише Француску грађанску револуцију (узрок, ток, последице) -Зна датум избијања Француске револуције и шта тај датум представља данас -Зна да објасни политичку промену која је у Француској наступила 1791. доношењем устава -Зна критички да процењује вредности које заступа Декларација права човека и грађанина -Разликује апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику, уз помоћ наставника -Зна да опише идеје на којима се заснивала револуција-развој национализма, одвајање религије од државе, слобода, братство, једнакост, романтизам... -Зна ко је Максимилијан Робеспјер и зашто је важан -Критички сагледава Јакобинску диктатуру	- Целовито описује, хронолошки логично, течно, процес настанка, тока и последице Француске револуције -Критички анализира идеје револуције, начин спровођења, идеје просветитељства у светлу данашње перспективе -Користи са лакоћом и разумевањем изразе: либерализам, политичка права, диктатура, уставна парламентарна монархија, револуција, демократија, терор -Зна и критички сагледава начине обрачунавања са „непријатељима револуције“ -Разликује самостално апсолутну монархију, уставну парламентарну монархију и републику

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (122-131.странице)
- Карикатура на 122. страни
- Декларација права човека и грађанина (125.страница)

- Карта Европе (135. стр. Уџбеник)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама: Апсолутистичке монархије и шема на 35. страни, као и Политичке револуције

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: Револуције 1848/1849. година

Осми разред: Свет крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско васпитање: државно и друштвено уређење; појам устав; људска права...

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник подсећа ученике на циљеве и исходе грађанских револуција (Низоземску, Енглеску и у САД).

Могућа питања:

Шта је то револуција?

Где су се одиграле прве грађанске револуције у Европи?

Зашто баш у том државама?

Какве су промене настале након грађанских револуција?

* Враћа их на шему на 35. страни уџбеника и преко ње анализира положај сталежа у Француској крајем XVIII века.

* Искористити карикатуру на 122. страни, где се види како племство и свештенство оптерећују трећи сталеж.

Ученици треба да објасне шта виде на њој?

Главни део:

*** Наставник објашњава утицај идеја просветитељства на побуну трећег сталежа**

Кроз кратко предавање наставник објашњава идеје које је истакло просветитељство, а које је подстакло трећи сталеж на револуцију. То су: људски разум, образовање, равноправност свих људи (сталежа) пред законом; подела власти на законодавну, извршну и судску.

*** Узрок, повод и почетак револуције**

Кроз кратко предавање наставник објашњава:

- повод: Луј XVI не успева да се избори са финансијским проблемима, па сазива

Скупштину државних сталежа ради повећавања пореза у мају 1789. године

- узроке револуције: тражење трећег сталежа: прогресивног опорезивања свих сталежа; гласање по главама, а не по сталежима; укидање феудализма, уставност; веће учешће у власти

- незадовољан III сталеж се издваја у Народну скупштину, коју у јулу 1789. проглашавају Уставотворном скупштином

-14. јула 1789. године нападом на Бастиљу почиње револуција (слика на 124. страни-анализа)

Наставник записује на табли:

Француска револуција

Луј XVI и Марија Антоанета

14. јул 1789. године- напад на Бастиљу почиње Француска револуција

Циљеви револуционара

Главна начела револуције: слобода, братство, једнакост

Гласање по сталежима-----гласање по главама

Укидање феудализма

Уставност, законитост (сви су једнаки пред законом)

Август 1789.-донета Декларација о правима човека и грађанина

* Декларација о правима човека и грађанина

Анализа. На страни 125. уџбеника ученици треба да прочитају одломак из „Декларације човека и грађанина“ и да фронтално одговоре на питања испод текста.

Поред тих, могућа питања су и:

Која су то природна и неотуђива права човека?

Шта је слобода?

На чему се могу темељити друштвене разлике?

Могу ли се ове идеје применити и данас?

* Устав 1791. и револуционарни ратови

Наставник кроз кратко предавање истиче главне моменте тока револуције.

Циљеви Француске револуције су се озаконили доношењем Устава из 1791. године, и њиме је Француска постала уставна монархија. Право гласа су добили само најбогатији грађани.

Револуционари се деле на две струје жирондинце и јакобинце.

Европске државе: Хабзбуршка монархија, Пруска, Енглеска, Холандија, Шпанија су покушале да врате Луја XVI на власт, монархију и да свргну револуционаре, али нису успели.

У септембру 1792. године је укинута монархија и проглашена република. Краљ и краљица су ухваћени и гиљотинирани 1793. године.

Наставник пише на табли:

1791.-Устав

Септембра 1792.-Француска постаје република

*Јакобинска диктатура

Од средине 1793. до средине 1794. године у Француској је владала Јакобинска диктатура.

Објаснити ученицима реч терор и гиљотину. Описати ученицима ток и крај јакобинске диктатуре, као и ко је Максимилијан Робеспјер.

Одбор јавног спаса; Закон о сумњивима.

Искористити слике на 128. страни Робеспјера и његовог погубљења на гиљотини.

Наставник пише на табли:

1793/1794. година-Јакобинска диктатура

Максимилијан Робеспјер-вођа јакобинаца

* Последице Француске револуције

Француска је постала република, укинут је феудализам, сељаци су постали власници земље коју обрађују, укинути су сталежи и сви су (бар формално) изједначени пред законом..

Појављују се политички покрет-национализам и културни-романтизам.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена прочитати текст „За оне који желе више“ на 130. страни.

Домаћи:

Урадити питања из књиге на 131 страни о Марсељеи.

Изглед табле:

Француска револуција

Луј XVI и Марија Антоанета

14. јул 1789. године - нападом на Бастиљу почиње Француска револуција

Циљеви револуционара

Главна начела револуције: слобода, братство, једнакост

Гласање по сталежима-----гласање по главама

Укидање феудализма

Уставност, законитост (сви су једнаки пред законом)

Август 1789.-донета Декларација о правима човека и грађанина

1791.-Устав

Септембра 1792.-Француска постаје република

1793/1794. година-Јакобинска диктатура

Максимилијан Робеспјер-вођа јакобинаца

Час број 37.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)

Наставна јединица: Француска револуција

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Обновљање појмова: револуција, грађанство, устав, политичка права, трећи сталеж, сталежи, на примеру Француске револуције
- Развијање умења анализе историјских извора: текстова, илустрација
- Развијање умења коришћења историјске карте

Облик рада: фронтални, индивидуални

Метод рада: дијалошка метода, демонстративна, текст метода

Стандарди:

1.1.8; 1.1.10; 3.2.4; 3.2.6;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходној лекцији

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (122-131. стране)
- Радна свеска за седми разред (80-86. стране)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама Апсолутистичке монархије и Политичке револуције

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из седмог и осмог разреда

Корелација:

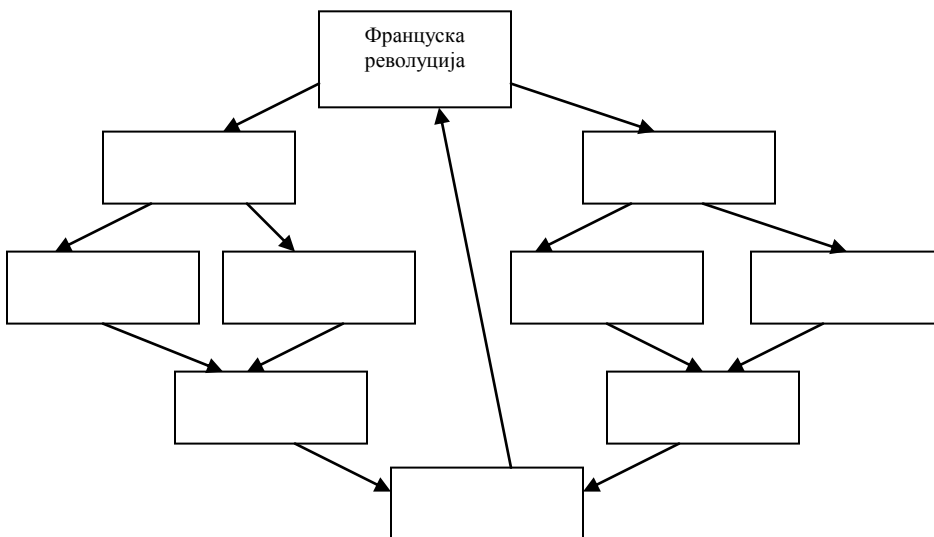
Грађанско васпитање: државно и друштвено уређење; појам устав; људска права...

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* **Асоцијација за увод у обнављање предходне лекције.**

Наставник је на флип-чарт папиру исцртао шему дијамант и написао на врху појам Француска револуција. Ученици асоцирају, а наставник попуњава поља.

Анализа ученичких одговора из шеме.

Наставник подсећа ученике на предходну лекцију и да ће данас бити обнављање кроз анализу одговора на питања из Радне свеске (80-86. стране). Треба да ураде 15 питања за двадесет минута.

Главни део:

*** Ученици одговарају на питања у радној свесци**

*** Ученици усмено одговарају на питања**

Ученици се јављају по принципу добровољности, а остали проверавају своје одговоре и исправљају погрешне.

*** Анализа текстуалних историјских извора у Радној свесци на страни 82. и 86.**

Сваки ученик за себе чита историјске изворе, а након тога следи разговор у одељењу на питања испод текста.

Разговор се води о положају жена по Декларацији права човека и грађанина и ставу Жан Жак Русоа о томе како види жену и њен положај у друштву. Упоредити ова два текста са данашњом позицијом жена.

***Анализа и упоређивање текста Максимилијана Робеспјера (85. стр.), којим оправдава терор и енглеске карикатуре (86.стр.) на којој је приказан јакобински терор.**

Одговорити на питања поред текста и карикатуре.

Упоредите, како терор види Максимилијан Робеспјер, а како Енглези? Зашто се њихови ставови разликују?

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

-

Час број 38.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)**Наставна јединица:** Наполеоново доба**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање знања (хронолошких и просторних) о Наполеоновим ратовима
- Уочавање улоге Наполеона Бонапарте и утицаја његове политике на промене државних и друштвених уређења у Европи
- Развијање умења коришћења историјских карата за период Наполеонових ратова
- Усвајање основних знања о Бечком конгресу и Светој Алијанси
- Разумевање и повезивање историјских процеса и токова: Наполеонов ратови и Бечки конгрес; Бечки конгрес и Света Алијанса

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко- дијалошка метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода;**Стандарди:**

1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 2.1.6;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна ко је Наполеон Бонапарта и зашто је важан - Зна да именује кључне битке Наполеонових ратовања и када су се десиле, уз помоћ наставника: Аустерлиц и Трафалгар 1805.; Бородинска 1812.; Битка народа код Лајпцига 1813.; код Ватерлоа 1815. - Зна, уз помоћ наставника, да наведе промене које је Наполеон изазвао својим освајањима по Европи: у Француској, Млетачкој републици - Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже места одигравања Наполеонових чувених битака - Препознаје и именује на сликама Наполеона Бонапарту - Зна да дефинише појам велика сила и да примени на примерима држава онда и данас	- Зна да, поред битака, покаже простор Наполеонових освајања и промене које је унео у тај простор - Зна да узрочно-последично опише однос Француске са Енглеском у овом периоду - Зна да опише однос Француске и Русије у овом периоду - Зна да опише однос Француске са Османским царством, уз осврт на узалудно Карађорђево тражење помоћи од Француске - Зна које је све унутрашње промене у Француској урадио Наполеон (пре свега Наполеонов кодекс) - Уочава и издваја, на основу текста у уџбенику, добре и лоше стране Наполеонове владавине - Зна да наведе основне карактеристике Бечког конгреса (када је био, ко је учествовао, а ко одлучивао, које промене доноси) - Препознаје да је Бечки конгрес почетак дефинисања политике великих сила на Конгресима	- Зна да опише у потпуности, хронолошки тачно, узрочно-последично период Наполеонове доминације у Европи - Зна детаљно да опише Бородинску битку и њене последице по опстанак Наполеона Бонапарте - Критички сагледава ратовање и идеје, које је ширио Наполеон Бонапарта по Европи, његове поступке у владавини и последице по данашњу Европу одлука Бечког конгреса - Уме самостално да изради ППТ или пано о Наполеону Бонапарти - Зна да наведе основне принципе на којима је заснована Европа на Бечком конгресу - Зна да опише узрочно-последично Бечки конгрес и да на карти да покаже његове одлуке - Зна узрок настанка Свете Алијансе 1815. године

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (132-141. стране)
- Карта: Наполеонове ратове 135. и Европа после Бечког конгреса 140. стр. -уџбеник)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Чедомир Попов, Грађанска Европа (1770-1781) 1-2, Нови Сад, 1989.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама: Француска револуција

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: Револуције 1848/1849. година

Осми разред: Свет крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско васпитање: државно и друштвено уређење; појам устав; људска права, грађански законик, велика сила...

Географија - Европа

СТРУКТУРА ЧАСА**Уводни део:**

* Наставник дели сваком пару укрштеницу коњићев скок.

Коњићев скок.

Решење ове укрштенице се добија тако, што ћете почети од слова у обележеном пољу и кретаћете се као скакач на шаховској табли, у облику слова Г.

Одговор је назив личности, која је обележила европску историју крајем XVIII и почетком XIX века.

ПАР	ПО	БО
ОН	◇◇◇◇ ◇◇◇◇	ТА
НА	НА	ЛЕ

Када ученици открију назив личности- **Наполеон Бонапарта**, наставник их пита да ли су до сада нешто чули о њему, гледали неки филм...

Наставник пише на табли:

Наполеоново доба

Наполеон Бонапарта (1769-1821)

Главни део:

***Долазак Наполеона на власт. Конзулат и царство.**

Наставник објашњава ко је Наполеон Бонапарта- порекло и почеци:

-почетак успона Наполеона у борби против непријатеља Француске револуције

- 1797.-мир у Кампоформију (борбе у Италији-укинута Венеција) означава окретање француске политике освајачким ратовима и јачање моћи генерала.
- 1798/99. - поход на Египат- покушај да угрози најбогатију енглеску колонију Индију
- 18. бримера (9.11.) 1799.- укидање Директоријума и успостављање Конзулата.
- Конкордат; увођење франка; Легија части
- 1804 - Крунисање Наполеона за цара (133. страна-анализа слике)

Наставник пише на табли:

1795-1799- Директоријум

1799.- Конзулат

1804.– Наполеон се прогласио за цара

- Грађански законик

* Наполеонове ратове (135. стр-карта)

Кроз кратко предавање наставник објашњава:

- Највећи противник Француске била је Енглеска
- 1805 - Трафалгар (Хорацио Нелсон)-136. стр-анализа слика битке и 137. стр. Карикатура (Енглези и Наполеон деле свет)
- 1805 – Аустерлиц (победа над руском и хабзбуршком војском, створене Илирске провинције након мира у Пожуну (Братислави) 1806. г.)
- 1806 - Континентална блокада Енглеске
- 1806 - код Јене поражена Пруска (до делова Пруске и Аустрије створио Варшавско војводство 1807. г)
- 1808.- Освојени Шпанија и Португалија (нису поштовали континенталну блокаду)
- Промене које уводи Наполеон у освојене територије су: увођење Грађанског законика, укидање феудализма, школе на народном језику, освојеним земљама су владала Наполеонова браћа и рођаци...
- 1810.- Оженио се аустријском принцезом Маријом Лујзом

Наставник пише на табли:

1805- битка код Трафалгара

1806.-Континентална блокада Енглеске

1806-1809- освојио Аустрију, Пруску, Шпанију, Португалију

* Слом Наполеона у Русији и коначан пад

- 1812.-Бородинска битка (Кутузов, 138стр-анализа слика и текста поред њих; тактика „спаљене земље“)
- 1813.-битка код Лајпцига (Битка народа-139.стр)
- 1814.-протеран на Елбу
- 1815.- Повратак на власт (100 дана)-слика на 139. страни и битка код Ватерлоа (Велингтон)-139.страна.
- Протеран други пут на острво Света Јелена у Атлантском океану, где је умро 1821. године

Наставник пише на табли:

-1812.- Бородинска битка

-1813.- Битка народа - битка код Лајпцига

-1814.- протеран на Елбу

-1815.- битка код Ватерлоа

-1815.-Протеран други пут на острво Света Јелена

* Бечки конгрес

Кроз кратко предавање упознати ученике са одредбама Бечког конгреса и циљевима Свете алијансе.

Бечки конгрес (1814/1815) је био први свеевропски конгрес (216 представника свих европских држава, сем Турске), али је главну реч водило њих 5: Руски цар Александар I, аустријски канцелар кнез Метерних, Пруска (краљ Фридрих Вилхелм III) , Британија (премијер Кастлери) и Француска (Таљеран)-слика 140 страна-уџбеник.

Заступан је принцип легитимитета и равнотеже снага, то јест повратак на стање пренаполеоновог доба и враћање старих династија на власт.

Појам – велика сила

Упоредити карте на 135. и 140. страни.

Света алијанса, створена 1815. у Паризу од стране руског, пруског и аустријског цара, ради очувања мира у Европи и спречавања револуција,

Наставник пише на табли:

1815.- Бечки конгрес

1815.- Света Алијанса

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена анализирати текст на 140. страни „за оне који желе више“ о Лудвигу ван бетовену и његовој Симфонији бр.3, названој Ероика.

Домаћи:

Урадити пројектни задатак из Радне свеске на страни 91. за следећи час. Записати занимљиве анегдоте и исказе Наполеона Бонапарте.

Изглед табле:

Наполеоново доба

Наполеон Бонапарта (1769-1821)

1795-1799- Директоријум

1799.- Конзулат

1804.– Наполеон се прогласио за цара

- Грађански законик

1805- битка код Трафалгара

1806.-Континентална блокада Енглеске

1806-1809- освојио Аустрију, Пруску, Шпанију, Португалију

1812.- Бородинска битка

1813.- Битка народа - битка код Лајпцига

1814.- протеран на Елбу

1815.- битка код Ватерлоа

-Протеран други пут на острво Света Јелена

1815.- Бечки конгрес

1815.- Света Алијанса

Час број 39.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)

Наставна јединица: Француска револуција и Наполеоново доба

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Обнављање појмова: револуција, грађанство, устав, политичка права, трећи сталеж, сталежи, на примеру Француске револуције
- Утврђивање кључних знања везаних за Наполеона Бонапарту: битке, државна политика, биографија
- Развијање умења анализе историјских извора: текстова, илустрација
- Развијање умења структурирања појмова и прављење прегледа догађаја

Облик рада: фронтални, индивидуални

Метод рада: дијалогска метода, демонстративна, текст метода; израда логичне шеме организације појмова; елементи пројектне наставе: анализа повезаности појмова и прављење прегледа догађаја

Стандарди:

1.2.1; 1.2.8; 2.1.1; 2.2.1; 2.2.4

Очекивани исходи:

Наведени су у предходним лекцијама.

И још:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Уз помоћ наставника, покушава да уради мапу учења	-Уз помоћ наставника, израдио је мапу учења	- Самостално успева да уради мапу учења

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (122-141. стране)
- Радна свеска за седми разред (80-91 стране)
- Припремљени задаци за домаћи, за следећи час

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Анегдоте везане за Наполеона Бонапарту

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама Француска револуција и Наполеоново доба

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из седмог и осмог разреда

Корелација:

Сви предмети: учење израде шема и логичног повезивања појмова; разликовање појмова вишег и нижег типа

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

- * **Анализа пројектног задатка са 91. стране Радне свеске, који је био за домаћи**
- * Примери, за случај да ученици не ураде добро свој задатак:

Кад се 1798. године искрцао у Египту Наполеон је рекао својим војницима:

„Војници, 40 векова гледа на вас!“

На маршу у Италију, Наполеон Бонапарта имао је помоћника, генерала Озероа, који је сматрао да не мора слушати наређења младог шефа. Наполеон је неко време подносио генералову недисциплину, а кад је превршио меру, запрети генералу:

- Господине! Ви сте за главу виши од мене, али ако не будете извршавали моја наређења, та разлика ће ускоро нестати.

Француски генерал Сент-Илер, велики Наполеонов пријатељ, непосредно пред избор Наполеона за доживотног конзула, држао је пред својим војницима овакав говор:

- Пријатељи. Народ, а то сте ви, мора да одлучи да ли да се Наполеон прогласи за доживотног конзула. Слободно можете да изразите своју вољу. Никако нећу да утичем на вас, само нешто бих вам сада рекао: они, који не буду гласали за Наполеона, биће јавно стрељани. Живела слобода!

У узбудљивом разговору са енглеским послаником Наполеон узвикну:

- Знате ли да ћу напасти Енглеску?

- То је Ваша ствар - одврати посланик.

- Али морате знати да ћу Енглеску и уништити!

- То је, међутим, наша ствар - одговори мирно Енглез.

Кад је освојио Москву, Наполеон је мислио да је остварио свој циљ и да је постао први господар Европе; зато је наредио да се израде нове колајне на којима је на једној страни био утиснут његов лик, а на другој страни ове речи:

- Боже, небо је твоје, а ова земља је моја!

Неколико тих колајни послао је у Оренбург, заједно с документима, изасланике који су требали да с Русима преговарају о миру. Руси су неколико дана касније вратили Наполеону колајне, али у измењеном облику. На другој страни колајне његов лик је био изгребан, а уместо њега стајале су речи:

- Леђа су твоја, а бич је мој.

Након повлачења из Москве 1812. године Наполеон Бонапарта је изјавио:

„Од узвишеног до смешног само је један корак“.

После протеривања на Елбу, кад се Наполеон искрцао на тло Француске, да опет преузме власт, Луј XVIII је слао војску да га у томе спречи. Међутим, послата војска почела је да прелази на Наполеонову страну. Наполеон шаље депешу(телеграм) Лују XVIII 20. марта 1815. године.

„Наполеон- Лују XVIII!

Краљу, брате мој, не шаљи ми више војника, имам их довољно“.

Упоредити са сликом на 91. страни Радне свеске која приказује исти догађај.

Шта се може закључити из слике и овог телеграма?

И још неколико мисли:

Глуп човек има предност над паметним, зато што је задовољан самим собом.

Бити у исто време и веома смео и веома опрезан, уметност је успеха.

Ја знам, кад је то потребно, скинути лављу кожу да бих навукао кожу лисице.

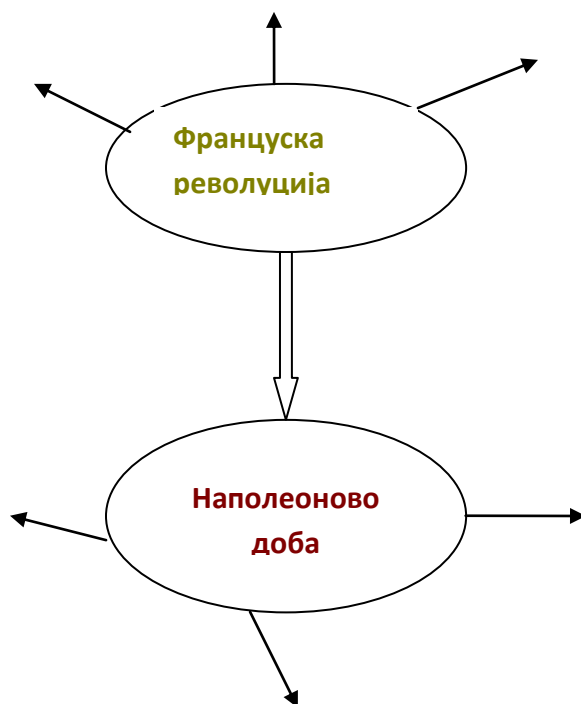
*Праштајући, човек се уздиже изнад оних који га вређају.
Лепу жену се свиђа очима, добра жена свиђа се срцу; једна је драгуљ, друга ризница.
У револуцијама постоје две врсте људи: они који их дижу и они који се њима користе.
Да бисмо одржали своју реч, најбоље је да је никада не дајемо.
Срце једног државника треба да буде у глави.
Ко зна ласкати, зна и клеветати.*

Са ученицима фронтално анализирати поруке (наравоученија) ових анегдота, мисли.
Колико одражавају историјску стварност?

Главни део:

*** Ученици раде мапу учења на тему Француске револуције и Наполеона Бонапарте**
Инструкција наставника: Свако од вас, појединачно, ће у своје свеске да уради мапу учења за предходне две лекције: Француску револуцију и Наполеона Бонапарту, то су уједно и главни појмови од којих крећемо. Свако може да креира на свој начин мапу знања о овим појавама и догађајима. Треба водити рачуна о нивоу општости појмова и међусобној повезаности. За рад имате 20 минута.

Наставник црта на табли почетак мапе учења.

Ученици раде мапу учења. Наставник даје сугестије током процеса израде.

*Анализа мапе учења

Кроз разговор са ученицима, наставник прави шему на табли, објашњавајући повезаност појмова, везу виших и нижих појмова...

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ученике који су урадили мапу учења (нема тачних решења, већ како год да су урадили то је њихов рад).

Наставник бележи ангажовање ученика током фронталне анализе мапе учења и то саопштава ученицима.

Домаћи:

Наставник припрема ученике за рад на следећем часу, тако што:

а) Бира 6 најбољих ученика (по три у групи) у одељењу, који ће дебатовати следећи час на тему: „Добре и лоше стране Наполеона Бонапарте“; дели им правила дебате (прилог 1.) да би знали како да поделе улоге у тиму и припреме се за дебату.

б) Већина осталих ученика у одељењу извлаче цедуљице са задацима, које треба да ураде за следећи час:

- написати о Наполеону са позиције Енглеца
- написати о Наполеону са позиције Француза (присталица револуције)
- написати о Наполеону са позиције Француза (противника револуције)
- написати о Наполеону са позиције Руса
- написати о Наполеону са позиције Аустријанаца
- написати о Наполеону са позиције Пруса

в) Најслабијим ученицима дати да ураде биографију Наполеона Бонапарте (могу да користе Енциклопедије из школске библиотеке, интернет; ограничити их на највише десет реченица о њему)

Препорука: Француска револуција и Наполеонова освајања су били мотив многих књижевних и уметничких дела. Препоручити за читање књиге: „Рат и мир“ Лав Николајевич Толстој, „Јадници“, Виктор Иго... филмова, серија...

Прилог 1.

Правила дебате (прилагођена трајању часа и узрасту)

Свака екипа има по три члана.

Током дебате су дозвољене су белешке.

Само дебатели на позицији 1. имају унапред спремљене говоре. Остали своје говоре допуњавају подацима добијеним у току дебате.

А-1-представља екипу, износи основне аргументе, представља тезу (2 минута)

Б-1- представља екипу, износи основне аргументе, представља тезу (2 минута)

Б-3 унакрсним испитивањем А-1 проверавају се аргументи и покушавају да се оборе (1 минут)

А-3 унакрсним испитивањем Б-1 проверавају се аргументи и покушавају да се оборе (1 минут испитује Б-1 (1 минут)

А-2- проширује аргументе примерима, (ако је могуће) служи се подацима из унакрсног испитивања (2 минута)

Б-2- проширује аргументе примерима, (ако је могуће) служи се подацима из унакрсног испитивања (2 минута)

Б-1 испитује А-2 (1 минут)

А-1 испитује Б-2 (1 минут)

А-3 –сажето износи закључке и синтезу своје екипе (2 минута)

Б-3- сажето износи закључке и синтезу своје екипе (2 минута)

Судије одлучују о победнику на основу:

-броја изнетих аргумената

- убедљивости, валидности аргумената

- убедљивости дебатера, начина излагања

Час број 40.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)**Наставна јединица:** Наполеон-личност и дело**Тип часа:** обнављање**Циљ часа:**

- Развијање умења формулисања и изражавања ставова
- Развијање умења анализе дебате, текста с обзиром на садржај, контекст, начин изражавања
- Развијање способности самоевалуације

Облик рада: фронтални, групни, индивидуални**Метод рада:** дијалошка метода; дебата, текст метода;**Стандарди:**

1.2.2; 2.2.5; 3.2.6; 3.2.7;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходним лекцијама.

И још:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Укључио се, бар једном, у оквиру неке активности на часу и изразио став по неком питању на часу	- Изражава свој став, уз бар један аргумент	- Аргументовано изражава свој став о Наполеону Бонапарти - Аргументовано процењује учинак дебатера, учесника на часу

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (122-141. стране)
- Радна свеска за седми разред (80-91 стране)
- Правила дебате; табела за процену дебатера

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама Француска револуција и Наполеоново доба

Повезаност са будућим градивом:

Лекције из седмог и осмог разреда

Корелација:

Сви предмети: учење аргументованог изражавања

СТРУКТУРА ЧАСА**Уводни део:***** Наставник проверава домаћи задатак***** Биографија Наполеона Бонапарте**

Неко од ученика, по принципу добровољности, ко је то имао као задатак, излаже кратку биографију Наполеона Бонапарте.

Главни део:*** Припремање дебате: организационо, просторно..**

Инструкција наставника: На табли су истакнута правила дебате (прилог 1), ученици седају у клупе једни наспрам других, одређује се ученик који ће мерити време, а сви остали ученици су комисија, која ће на крају дебате да процени, која група је победник на основу табеле. Оцене се, за сваки сегмент, дају од 1-3.

	A-1	A-2	A-3
број изнетих аргумената			
убедљивост, валидност аргумената			
убедљивост дебатера, начин излагања			
Оцена			
	B-1	B-2	B-3
број изнетих аргумената			
убедљивост, валидност аргумената			
убедљивост дебатера, начин излагања			
Оцена			

*** Дебата на тему „Добре и лоше стране Наполеона Бонапарте“**

***Анализа дебате**

Кроз разговор са ученицима, наставник анализира добре и лоше стране дебатера; уписује у табелу аргументе које су изнели дебатери и оцене за поједине сегменте дебате, консензусом комисије-гласањем.

Гласањем свих чланова комисије се одређује, на крају дискусије, која је група победила.

*** Презентације ученичких радова о Наполеону из различитих позиција (личног угла)**

По принципу добровољности наставник изводи ученике, по један ученик, за задату тему:

- написати о Наполеону са позиције Енглеца
- написати о Наполеону са позиције Француза (присталица револуције)
- написати о Наполеону са позиције Француза (противника револуције)
- написати о Наполеону са позиције Руса
- написати о Наполеону са позиције Аустријанаца
- написати о Наполеону са позиције Пруса

Њихов задатак је да презентују свој рад другима, а публика ће проценити аргументацију аутора, став, начин изражавања.

*** Анализа ученичких радова о Наполеону из различитих позиција (личног угла)**

Могућа питања за анализу:

1. Чије излагање вам се највише свидело?

2. Зашто вам се баш то излагање свидело?
3. Чији рад је био најаргументованији?
4. Који аргументи су изношени у радовима?
5. Ко је од излагача изражавао пријатељски став према Наполеону Бонапарти?
6. Зашто је неко био пријатељски, а неко непријатељски расположен према Наполеону Бонапарти?

Завршни део:

На табли наставник пише име Наполеон и тражи од ученика да се изјасне да ли им се свиђа као владар или не, неким знаком.

Да

Наполеон

Не

Анализа одговора.

Наставник бележи у своју свеску ученике који су се ангажовали током часа, на различите начине.

Домаћи:

За домаћи питања из Радне свеске на странама 87-91.

Прилог 1.

Правила дебате (прилагођена трајању часа и узрасту)

Свака екипа има по три члана.

Током дебате су дозвољене су белешке.

Само дебатели на позицији 1. имају унапред спремљене говоре. Остали своје говоре допуњавају подацима добијеним у току дебате.

А-1-представља екипу, износи основне аргументе, представља тезу (2 минута)

Б-1- представља екипу, износи основне аргументе, представља тезу (2 минута)

Б-3 унакрсним испитивањем А-1 проверавају се аргументи и покушавају да се оборе (1 минут)

А-3 унакрсним испитивањем Б-1 проверавају се аргументи и покушавају да се оборе (1 минут испитује Б-1 (1 минут)

А-2- проширује аргументе примерима, (ако је могуће) служи се подацима из унакрсног испитивања (2 минута)

Б-2- проширује аргументе примерима, (ако је могуће) служи се подацима из унакрсног испитивања (2 минута)

Б-1 испитује А-2 (1 минут)

А-1 испитује Б-2 (1 минут)

А-3 –сажето износи закључке и синтезу своје екипе (2 минута)

Б-3- сажето износи закључке и синтезу своје екипе (2 минута)

Судије одлучују о победнику на основу:

- броја изнетих аргумената
- убедљивости, валидности аргумената
- убедљивости дебатера, начина излагања

Час број 41.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)**Наставна јединица:** Револуције 1848/1849.године**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Примењивање појмова: револуција, грађанство, устав, политичка права, на примеру револуција 1848/1849.

- Усвајање типологије револуција по узроцима

- Усвајање знања о државном и друштвеном уређењу земаља пре и после револуција: Француска, Хабзбуршка монархија, Немачка, Италија

Облик рада: фронтални рад, рад у пару**Метод рада:** дијалогска метода, демонстративна, текст метода-анализа текста из уџбеника**Стандарди:**

1.1.8;1.1.9; 1.1.10; 1.2.1;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да хронолошки и просторно дефинише Револуцију 1848/49 -Зна да именује узроке револуције 1848/1849. године -Зна да наведе, уз помоћ наставника, последице револуције 48/49	-Зна да анализира револуцију у Хабзбуршкој монархији, уз посебан осврт на револуцију у Мађарској и положај Српског покрета у Јужној Угарској - Разликује, уз помоћ наставника, националне, социјалне или политичке и узроке револуција - Зна да уочи, издвоји и запише циљеве револуције из текста (за Француску, Немачку, Италију, Хабзб. монархију)	- Са лакоћом разликује узроке револуције по својој природи -Зна да целовито повеже и објасни узроке и последице Револуције 1848/1849 и зашто се тај период зове „Пролеће народа“ - Примењује знање из предходних лекција да објасни суштину политичких промена у западној и средњој Европи 1848/1849. - Разликује појмове политичког и правог народа

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (142-151.странице)

- Карта: Револуције 1848. године (143.стр.уџбеник) и Национални састав Хабзбуршке монархије (145. стр. - уџбеник)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Чедомир Попов, Грађанска Европа (1770-1781) 1-2, Нови Сад, 1989.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Доба револуција

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: Уједињење Немачке и Италије

Осми разред: Свет крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско васпитање: државно и друштвено уређење; појам устав; људска права, национални, политички, социјални циљеви и последице

Географија – Европа: Француска, Италија, Немачка, Хабзбуршка монархија

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник дели сваком пару списак циљева и резултата револуције 1848/1849. године.

Инструкција наставника:

Разврстајте циљеве/резултате револуције 1848/1849. године у одговарајуће колоне:

Циљеви и резултати:

Добијање устава, откуп феудалних права и намета, национално уједињење, слобода кретања, употреба грба и заставе, либерални устав, слобода штампе, укидање ропства, национална аутономија, цензусно право гласа, укидање феудализма, опште право гласа за мушкарце, ослобођење кметова, образовање либералних влада, право на рад партија, употреба народног језика

ПОЛИТИЧКИ:

СОЦИЈАЛНИ:

НАЦИОНАЛНИ:

Ученици разврставају циљеве и последице Револуције 1848/1849. године по својој суштини.

Сумација: Наставник фронтално анализира одговоре ученика, који се јављају по принципу добровољности.

Главни део:

*** Анализа циљева револуције 1848/1849**

Наведене циљеве у уводном делу часа народи Западне и Средње Европе су покушали да остваре револуцијом 1848/1849. године.

Ученици у пару добијају табелу (прилог 1.) у коју треба да упишу циљеве револуција с обзиром на њихов карактер и територију.

Један ученик у пару чита из уџбеника текстове: Револуција у Француској (144. стр.) и Револуција у Хабзбуршкој монархији (145-147), а други чита Револуција у италијанским земљама (148.стр.) и Револуција у немачким земљама (149/150. стр.)

За рад имају 20-25 минута.

*** Анализа текста и попуњавање табеле**

*** Сумација одговора ученика**

Наставник на табели на табли, сумира одговоре ученика. Ученици се јављају по принципу добровољности. Ученици исправљају своје одговоре у обрасцу који су добили за попуњавање.

*** Анализа резултата револуције 1848/1849. године**

Наставник на табели заокружује циљеве који су се остварили током Револуције 1848/1849. године.

Могућа питања уз табелу:

1. Зашто у Француској немамо истакнуте националне циљеве?
2. У чему се разликују циљеви Француске револуције 1848/1849. године од револуционарних циљева у осталим државама?
3. Када су Французи добили права, за која се други народи Европе боре средином XIX века?
4. Шта мислите, зашто се раздобље револуција 1848/1849. године назива „Пролеће народа“? (видети карту 143. страна)
5. У чему је посебност револуције 1848/1849. године у Хабзбуршкој монархији, у односу на револуционарне покрете у другим државама? (карта националног састава Хабзбуршке монархије 145. стр.)

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

Преписати табелу у свеске.

Урадити питања из Радне свеске (92-97. стране)

Изглед табле:

Циљеви и резултати револуције 1848/1849.	Француска	Италија	Немачка	Хабзбуршка монархија
Социјални	Бољи услови живота и рада	Укидање кметства	Укидање кметства	Укидање кметства

Политички	Опште право гласа; републику, уместо монархије	Успостављање грађанских права; Укидање феудализма;	Равноправност, политичке и јавне слободе, слободу говора и штампе; Устав; Укидање феудализма	Укидање феудализма; доношење устава; слобода штампе; укидање апсолутизма;
Национални		Уједињење Италије	Уједињење Немачке	Мађари траже независност; Мањи народи траже аутономију

Прилог 1.

Циљеви и резултати револуције 1848/1849.	Француска	Италија	Немачка	Хабзбуршка монархија
Социјални				
Политички				
Национални				

Час број 42.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)**Наставна јединица:** Индустриска револуција**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

-Усвајање појмова: национална држава, парламент, канцелар-премијер...

-Усвајање знања везаних за уједињење Немачке и Италије (време, ток, личности, последице...)

-Усвајање знања о личностима: Бизмарк и Кавур

- Развијање умења коришћења историјске карте

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко- дијалошка метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода**Стандарди:**

1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна основне чињенице везане за уједињење Италије (Пијемонт, 1861) и Немачке (Пруска, 1871, Други рајх) -Зна на карти да покаже Немачку и Италију после уједињења	-Зна, уз помоћ наставника, да опише узроке и предуслове уједињења Немачке и Италије -Зна критички да сагледа улогу личности у историјским процесима, на примеру уједињења Италије и Немачке (Камило Кавур и Ото фон Бизмарк) - Зна на карти да покаже Немачку и Италију пре и после уједињења	-Зна да опише свеобухватно, уз показивање на карти и знања из лекције Револуције 48/49 процес уједињења Немачке и Италије - Зна да опише однос Папске државе (Ватикана) према уједињењу Италије (тзв. Ватиканско ропство папа)

Наставна средства:

Уџбеник за VII разред основне школе (152-159. стране)

Карте Немачке (156. стр.) и Италије (153. стр.)

Историјска карта: Европа 1878. године

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (152-159. стране) ;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Чедомир Попов, Грађанска Европа (1770-1871) 1-2, Нови Сад 1989. година.

Алан Џ. П. Тејлор, Борба за превласт у Европи 1848-1918., Сарајево 1968.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне јединице – Револуције 1848/1849.године

Повезаност са будућим градивом:

Осми разред- Европа крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Корелација са географијом: Немачка, Италија, Пруска, Пијемонт, Рим, Француска

Структура часа

Уводни део:

Подсећање ученика на градиво са предходног часа

Наставник фронтално обнавља са ученицима градиво са предходног часа, које се односи на циљеве револуције 1848/1849.године

То чини кроз следећа могућа питања:

Наведите циљеве револуције 1848/1849. у Италији и Немачкој? (карта Европе 1848.-страна 143.)

Да ли су успели да се уједине? (Не)

Погледајте карту Европе у XIX веку (странице 153 и 156.), где су Немачка и Италија? Ко ће да покаже на карти?

Шта им је заједничко? (расцепканост на мање државе)

Наставник издваја тему часа:

Овај час ћемо проучити процесе уједињења Немачке и Италије, који ће умногоме дефинисати слику и данашње Европе и Европске уније.

Наставник пише наслов наставне јединице на табли у табелу:

Уједињење Немачке и Италије

Главни део:

*Наставник предаје уједињење Италије

Камило Кавур – креатор политике уједињења Италије око Пијемонта

Ћузепе Мацини и Ћузепе Гарибалди су били за револуционарне методе уједињења и републиканско уређење.

1853-1856. приближавања Пијемонта Француској (Наполеон III); Кримски рат

1859.- победе над војском Хабзбуршке монархије код Мађенте и Солферина

1860.-Ћузепе Гарибалди покреће револуцију у Краљевству обеју Сицилија

1861.- проглашена је Краљевина Италија у Торину, на челу са краљем Пијемонта, Виториом Емануелом II

1866. –за време рата између Хабзбуршке монархије и Пруске, Италија је узела Венецију.

1870.- довршено је уједињење Италије припајањем папске државе (Ватиканско ропство папа до 1929. године), а главни град је постао Рим

Наставник пише на табли, попуњава табелу

	Уједињење Италије
Циљ	Национално уједињење Обједињавање тржишта
Центар уједињења	Пијемонт
Личности	Камило Кавур, Ћузепе Гарибалди
Време уједињења	1861.-Краљевина Италија 1870.-довршено уједињење, главни град Рим

*Наставник предаје уједињење Немачке

Две идеје о уједињењу Немачке: око Пруске и око Хабзбуршке монархије
Анализа карте на 156. страни- Зашто је Пруска била предводник уједињења?

Ото фон Бизмарк-канцелар Пруске водећа личност уједињења Немачке: „Политика крви и гвожђа“ - 157. стр. текст код слике Ота фон Бизмарка, прочитати и одговорити на питања испод њега.

Ратови против Хабзбуршке монархије (1866.) и Француске (1870/1871) за уједињење Немачке.

1871.-Проглашење Другог немачког царства у Версају, на чијем се челу нашао пруски краљ Вилхелм I.

Укинуто је Друго француско царство (Наполеон III) и проглашена Трећа француска република-слика на 158. стр.

Наставник довршава табелу:

	Уједињење Немачке
Циљ	Национално уједињење Обједињавање тржишта
Центар уједињења	Пруска
Личности	Ото фон Бизмарк
Време уједињења	1871.-Друго немачко царство

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена одговорити на питања са краја лекције на 159. страни.

Домаћи:

Урадити питања из Радне свеске на странама 98-101.

Изглед табле:

Уједињење Немачке и Италије

	Уједињење Немачке	Уједињење Италије
Циљ	Национално уједињење Обједињавање тржишта	Национално уједињење Обједињавање тржишта
Центар уједињења	Пруска	Пијемонт
Личности	Ото фон Бизмарк	Камило Кавур, Ћузепе Гарибалди
Време уједињења	1871.-Друго немачко царство	1861.-Краљевина Италија 1870.-довршено уједињење, главни град Рим

Час број 43.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)

Наставна јединица: Револуција 1848/49. године и уједињење Немачке и Италије

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Утврђивање појмова: револуција, грађанство, устав, политичка и национална права, национална држава, парламент, канцелар-премијер...

- Утврђивање знања везаних за револуције 1848/1849. и уједињење Немачке и Италије (време, ток, личности, последице...)

- Развијање умења коришћења историјске карте

- Развијање умења самопроцењивања

Облик рада: фронтални, индивидуални

Метод рада: дијалогска метода, демонстративна,

Стандарди:

1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 2.1.1; 3.1.6;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходним лекцијама

Наставна средства:

Уџбеник за VII разред основне школе (142-159. стране)

Карте Немачке (156. стр.) и Италије (153. стр.) и 143.-Револуције 1848. године

Историјска карта: Европа 1878. године

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (142-159. стране) ;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Чедомир Попов, Грађанска Европа (1770-1871) 1-2, Нови Сад 1989. година.

Алан Џ. П. Тејлор, Борба за превласт у Европи 1848-1918., Сарајево 1968.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Доба револуција

Повезаност са будућим градивом:

Осми разред- Европа крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Корелација са географијом: Немачка, Италија, Пруска, Пијемонт, Рим, Француска

Грађанско васпитање: грађанска права (политичка, национална), устав

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник подсећа ученике на наставне јединице са прошла два часа.

Тражи од ученика, да, пре него што почну проверу урађеног у радним свескама, ставе сами себи оцену на почетку сваке од ове две лекције у Радној свесци.

Наставник води евиденцију о урађеном домаћем.

Главни део:

Провера питања из лекције *Револуције 1848/1849.

- *Ученици усмено одговарају на питања из радне свеске по принципу случајног одабира
- *Ученици током одговарања исправљају своје одговоре у радним свескама
- * Наставник даје повратну информацију о успешности одговора
- * Сваки ученик даје себи оцену, процењује на крају ове лекције, колико су његови одговори били успешни
- * Наставник бележи на табли сумарно, колико је ученика дало себи на почетку оцене од 1-5, а колико сада на крају провере ове лекције

Провера питања из лекције *Уједињење Немачке и Италије

- *Ученици усмено одговарају на питања из радне свеске по принципу случајног одабира
- *Ученици током одговарања исправљају своје одговоре у радним свескама
- * Наставник даје повратну информацију о успешности одговора
- * Сваки ученик даје себи оцену, процењује на крају ове лекције, колико су његови одговори били успешни
- * Наставник бележи на табли сумарно, колико је ученика дало себи на почетку оцене од 1-5, а колико сада на крају провере ове лекције

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Анализа самопроцене ученика. Ко је себе преценио, ко подценио, а ко био реалан?

Час број 44.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)**Наставна јединица:** Грађански рат у САД**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање основних чињеница о грађанском рату у САД (када? где? узроци, последице? Абрахам Линколн; Индијанци, робови)

- Развијање умења критичке анализе текста, као и контекста грађанског рата у САД и односа белаца према староседеоцима у Америци и робовима

- Развијање умења анализе историјске карте

Облик рада: фронтални, индивидуални**Метод рада:** монолошко- дијалошка метода, демонстративна, смислено-вербално рецептивна метода; текст метода**Стандарди:**

1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.4; 3.1.2;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да покаже на карти где се налази Америка и САД -Зна да опише одакле робови у Америци и какав је њихов положај -Зна да наведе, уз помоћ наставника, узрок и последице сукоба између Севера и Југа -Зна да староседеоце Америке зовемо Индијанцима	- Зна на карти да покаже Север и Југ-зарађене стране грађанског рата у САД -Зна да опише узрок и последице Грађанског рат у САД (1861-1865) -Зна ко је Абрахам Линколн -Зна да опише положај робова и Индијанаца у САД	-Целовито уме да опише историју Америке од Колумбовог открића пута за Америку, преко европских досељавања, потискивања староседелаца, довођења робова, ослобођења од Енглеске, доношења Устава САД 1787, индустријског напретка, продора на Дивљи запад (златна грозница) и грађанског рата -Критички сагледава однос белих људи према индијанцима-староседеоцима, као и према робовима, циљеве грађанског рата обе стране и шта је тај рат донео за становнике Америке

Наставна средства:

Уџбеник за VII разред основне школе (160-165 стране)

Карта Развој САД (118. стр.)

Карта Грађанског рата у САД (163. стр.)

Одломак из Декларације независности САД (120. стр.)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (160-165 стране) ;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Хенри Паркс; Историја Сједињених Америчких Држава, Београд 1985.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне јединице – Велика географска открића, ПОлитичке револуције (Америчка револуција), Индустијска револуција

Повезаност са будућим градивом:

Осми разред- Европа крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Корелација са географијом: САД

Грађанско васпитање: политичка и грађанска права

Структура часа

Уводни део:

Индијанско питање и положај робова (повезивање са ранијим знањем)

*Наставник даје инструкцију ученицима: да свако у своје свеске, напише три речи, исказа, тезе о Индијанцима, које зна, које је чуо, оно што му прво падне на памет када се каже Индијанац.

Када то ученици ураде, наставник сумира одговоре на табли/флип-чарту у табелу:

Тезе о Индијанцима	Мишљење	Чињеница

* Наставник прво записује тезе, а онда од ученика тражи да процене да ли су те тезе, мишљење или чињенице.

*Сумација, вођени разговор: у чему је разлика између мишљења и чињеница, зашто је нешто мишљење, а зашто чињеница?

(очекујемо да се сете Колумбовог открића Америке, конквистадора, уништења Индијанаца, колонизације, ропства...)

*161. страна слика Индијанца и наставник објашњава шта су резервати.

Положај робова

*Наставник подсећа на развој ропства, као последицу великих географских открића.

Упућује ученике да прочитају први пасус на 162. страни и да нађу одговор на питање: Опишите положај робова у САД.

*Ученици читају текст на 162. страни (први пасус) и слика на 163. страни-претучен роб

* Фронтална, анализа текста-пасуса

*** Поређење положаја Индијанаца и робова са одломком Декларације независности (120. стр.)**

Ученици читају одломак (подсећају се) из Декларације независности

„Ми сматрамо да су ове истине саме по себи очигледне, да су сви људи створени једнаки, да им је њихов Створитељ подарио нека неotuђива права и да ту спадају живот, слобода и потрага за срећом...”

Питање: Да ли се права људи из Декларације примењују на све у САД у овом периоду?

И док се у ово време у Европи дешавају грађанске револуције и борба за једнака права свих, видећемо шта се дешава на другом делу света у САД, да ли су се Индијанци и црнци изборили за своја права.

Наставник издваја тему часа и пише на табли: :

Грађански рат у САД

Староседеоци Индијанци су потиснути у резервате

Робови- црнци без икаквих права

Главни део:

*Наставник предаје о територијалном ширењу и индустријском успону у САД

Анализа карте Развој САД на 118. страни.

- Подсетити ученике на првих 13 колонија, које су европљани основали у Америци и њихово осамостаљење од Енглеске, револуцијом (1775-1783) , која је резултирала Уставом и Декларацијом о независности; Џорџ Вашингтон; република.
- Задатак: На карти пронађите првих 13 европских колонија.у САД.
- Опишите на основу карте, како је текло ширење САД, у ком правцу и на који начин? (куповином и освајањем; са истока, према западу).
- Објаснити шта је то „Златна грозница“ и синтагму „дивљи запад“
- Подсетити ученике на прву индустријску револуцију (Џорџ Стивенсон, парна локомотива), развој трансконтиненталне железнице, повезивање свих делова САД.

Наставник бележи на табли:

Територијално ширење САД: освајањем и куповином земљишта, потискивањем Индијанаца

Технолошки развој у XIX веку

*Интереси Севера и Југа

- Наставник задаје ученицима да прочитају поглавље: Сукоб Севера и Југа на 162. страни и да попуне табелу:

Интереси Севера	Интереси Југа

-Ученици читају текст и у својим свескама попуњавају табелу.

-Сумација: фронтално, по принципу добровољности, ученици се јављају и одговарају, а наставник сумира одговоре.

Наставник пише на табли:

Интереси Севера	Интереси Југа
Ослобођење робова, да би радили у фабрикама, што би довело до привредног (индустријског) раста	Задржати бесплатну робовску радну снагу на плантажама

*Ток сукоба и последице рата

Наставник, у кратким цртама предаје о току војних операција у грађанском рату.

Узрок: привредне и друштвене разлике у државама Севера и Југа

Абрахам Линколн (1860-1865)- председник САД, заговорник ослобађања робова

Грађански рат је почео 1861. године када су се државе Југа одвојиле од САД и формирале нову савезну државу, коју су назвале: Конфедерација Америчких Држава.

На карти (163. страна) ученици треба да покажу где су зарађене стране у грађанском рату у САД: Север и Југ.

Како су се у рату звале државе Севера? (Унија)

Како су се у рату звале државе Југа? (Конфедерација)

1861-1865 - грађански рат у САД

Војска Конфедерације је била под вођством Роберта Лија.

Војску Уније је успешно водио Јулисиз Грант од 1864. године.

Последице: укидање ропства 1865. није значило и крај расизма у САД.

Ојачала је власт федерације над појединачним државама.

Индустријски развој је подстакнут.

Наставник бележи на табли:

Абрахам Линколн- председник САД

1861-1865- Грађански рат у САД из међу Севера (Уније) и Југа (Конфедерације)

Победиле су снаге Севера

Укинута је ропство

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена одговорити на питања са краја лекције на 165. страни.

Домаћи:

Урадити питања из Радне свеске на странама 102-105.

Изглед табле:

Грађански рат у САД

Староседеоци Индијанци су потиснути у резервате

Робови- црнци без икаквих права

Територијално ширење САД: освајањем и куповином земљишта, потискивањем Индијанаца

Технолошки развој у XIX веку

Интереси Севера	Интереси Југа
Ослобођење робова, да би радили у фабрикама, што би довело до привредног (индустријског) раста	Задржати бесплатну робовску радну снагу на плантажама

Абрахам Линколн- председник САД

1861-1865- Грађански рат у САД из међу Севера (Уније) и Југа (Конфедерације)

Победиле су снаге Севера

Укинуто је ропство

Час број 45.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)**Наставна јединица:** Велике силе, Источно питање и балкански народи**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање кључних знања везаних за Источно питање (појам, простор, националне револуције народа на Балкану, велике силе: Аустро-Угарска, Русија, Енглеска; Берлински конгрес (ко? где? када? како? зашто?))
- Развијање умења критичке анализе: сагледавање Источног питања из позиција земаља учесница
- Развијање умења коришћења карте (Османско царство, Балканске државе, велике силе: Аустро-Угарска, Русија)

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко-дијалошка метода, демонстративна, смисаоно вербално-рецептивна**Стандарди:**

1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 3.1.6;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да објасни појмове: велика сила и Источно питање -Зна да наведе заинтересоване стране у решавању Источног питања - Зна када је био Берлински конгрес и које су његове најважније одлуке за српске земље -Зна да покаже на карти Европу пре и после Берлинског конгреса	-Зна да, уз помоћ наставника, опише кључне интересе свих заинтересованих страна у решавању Источног питања: - Зна да опише, уз помоћ наставника, ток Велике источне кризе: са нагласком на устанку у Херцеговини и Босни (1875-1878) -Уочава и описује улогу Русије у ратовима са Османским царством током XVIII и XIX века -Уочава и описује интересе великих сила према Русији и Османском царству -Зна да опише Берлински конгрес (кад је био, ко учествује-одлучује, који су интереси заступљени, којим одлукама се завршио, да на карти покаже све промене које је овај Конгрес донео) -Зна, на карти, да покаже промене које је донео Берлински конгрес	- Зна да опише узрочно-последично логично, хронолошки тачно, ток Велике источне кризе: са нагласком на устанку у Херцеговини и Босни (1875-1878) -Зна да опише процес ослобађања балканских држава у XIX веку -Уочава и описује значај Грчког устанка (1821-1829) за промену односа великих сила према југо-истоку Европе - Анализира целовито позицију Русије у југо-источној Европи, однос великих сила према њој, позицију балканских народа у таквој мрежи интереса у XIX веку

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (166-173. стране)
- Карта: Османско царство у првој половини XIX века (167.стр.) и Балканско полуострво након Берлинског конгреса (171 стр.); Ширење Османског царства (48.стр.)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Васиљ Поповић, Источно питање, Београд 1996.

Хвостов, Историја дипломатије 2, Београд 1949.

Додатни материјали из историје Еуроклио, део Османско царство и други део Националне државе и знамења

Повезаност са претходним градивом:

Наставна тема: Срби од XVI до XVIII века-положај покорених народа у Османском царству, ратови великих хришћанских сила против Османлија
Бечки конгрес и Света Алијанса

Повезаност са будућим градивом:

Наставне теме: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора и Српски народ под страном влашћу од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века

Осми разред: Европа и Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Географија: Балканске државе, велике силе, Османско царство, Берлин

Структура часа**Уводни део****Подсећање на предходно градиво**

Наставник, фронтално, кроз неколико питања, подсећа ученике на догађаје који су учени у наставној теми О српском народу под страном влашћу од XVI до XVIII века, кроз следећа, могућа, питања:

Наведите узроке, време и простор Турског ширења у Европи. (карта на 48. стр.-Ширење Османског царства)

Објасните узроке опадања Турског утицаја у Европи.

Ко учествује у борбама против Османског царства?

Покажите на карти територије Османског царства до Карловачког мира и после њега.

Шта закључујете, шта се дешава са Османским царством почев од Великог бечког рата?

Наставник издваја тему часа и пише на табли:

Велике силе, Источно питање и балкански народи

Главни део**Наставник објашњава појам Источно питање**

-**Источно питање**- проблем опстанка Турске у југо-источној Европи.

-Израз Источно питање се први пут јавља на конгресу Свете Алијансе 1822. по питању Грчког устанка.

-То је процес који траје од задње Турске опсаде Беча 1683.до склапања Лозанске конвенције 1923. када је на изврстан начин завршен.

-Руски цар Николај I 40-их година XIX века уводи за Турску израз « болесник на Босфору»

***Османско царство**

Султани су покушали да реформишу (правно и војно) Османско царство, али им није успело. Закони које су доносили се нису спроводили.

Избијали су национални и сепаратистички покрети широм Османског царства током XIX века

1830-1832.- Борба са сепаратизмом албанских и босанских феудалаца (Хусеин Градашчевић-Змај од Босне и Мустафа-паша Бушатлија; Шкодра-паша)

Наставник објашњава чиниоце Источног питања

Ко је заинтересован да искористи слабљење Османског царства на Балкану?

Наставник црта шему три фактора који се у XIX и почетком XX века боре међусобно у оквирима Источног питања (табела 1.)

Табела бр.1

Наставник објашњава утицаје и интересе великих сила

Иза сваког Балканског питања се крије проблем односа снага и утицаја великих сила на Истоку.

***Аустро-Угарска**

Офанзивни полет турске војске је достигао врхунац у опсади Беча 1683.године, али већ на крају тог рата 1699.године, Карловачким миром, граница између Хабзбуршке монархије и Османског царства се устаљује следећих 200 година на Сави и Дунаву.

1791. – Свиштовским миром граница између Аустрије и Турске је потврђена на Сави и Дунаву;

Аустрија се одрекла ратова на Балкану, све док није истиснута из средње Европе, уједињењем Немачке и Италије. Од тада, свој правац ширења види ка Солуну.

***Русија**

2/2 XVIII века: У време Катарине Велике (1762-1796) руска спољна политика се окреће ка Турској због:

а) Пребацивања тежишта руске спољне трговине са балтичких области на јужне провинције Царства, преко Црног (топлог) мора у Европу

б) Гради традицију «Трећег Рима»

1770/1771-Руска флота побеђује турску код Чесме (Хиос) и то је прва велика победа хришћана на мору после Лепанта (1571)

1774.-Мир у Кучук-Кајнарџију дао је Русији слободан излаз на Црно море и отворио трговачку везу са Средоземљем; дао јој је неку врсту протектората над Влашком и Молдавијом и православним хришћанима у Турској.

1841.-Дарданелски уговор-потврђено је правило да Босфор и Дарданели буду затворени за све ратне бродове, док се Порта налази у миру. Укинута је руски, а успостављен је европски протекторат над Турском.

1853-1856 - Кримски рат-Руси траже протекторат над православним хришћанима и заузимају Влашку и Молдавију. Када су Руси уништили турску флоту, Енглеска, Француска, Пијемонт бране Турску. Рат се завршава 1856. Париским миром кад је Турска примљена у „концерт великих сила“.

Руси се усмеравају на копнени прилаз мореузима и турски део Јерменије.

***Енглеска**

Изгубивши 1783.године Северноамеричке колоније сконцентрисала је сву пажњу на Индију-бранила је Турску као бедем Индије. Желела је да спречи јачање Русије, као и заштити интересе своје поморске трговине. Кад је Турска показала велике знаке слабости, Енглеска је почела да подржава тежње Аустро-Угарске на Балкану.

Египат је 1882.године постао британски протекторат.

Наставник објашњава интересе балканских народа

Национално ослобођење.

½ XIX века: Први српски устанак (1804-1813)-прва национална револуција у Европи

Политика великих сила у ово време била је одређивана односом према Наполеону Бонапарти (Французи су били против руских тежњи на истоку)

1812.-Букурешки мир између Русије и Турске, због Наполеоновог напада на Русију (8. тачка се односи на Србе)

1815.-Бечки конгрес се изјаснио за суверенитет Турске. После Наполеоновог слома 1815. Руси врше притисак на Турску, па они попуштају према Србима у Другом српском устанку 1815.године.

1821.-Грчки устанак

Руси прекидају односе са Турском и шаљу ултиматум са захтевом за протекторатом над хришћанима. Пруска и Француска стају уз руске захтеве, а Енглеска и Аустрија су против. По доласку новог министра Канинга Енглеска почиње да води филхеленску политику плашећи се да на овом делу Балкана не превлада руски утицај.

14. IX 1829.-Једренски мир-слабљење Турске; одлучено је да се Грчка образује као самостална краљевина на челу са Отоном Баварским, што је и учињено 1830.

Наставник објашњава Велику источну кризу

1875. - Турска је банкротирала

1875. -Избија устанак у Источној Херцеговини познатији под називом „**Невесињска пушка**“

8.7.1876.-У Рајхштату тајни споразум Андрашија и Горчакова да у случају турске победе остане статус кво, а у случају пораза, да међусобно расподеле спорне турске области: А-У да анектира БиХ без Санџака (Рашке области)

1876/1877. Први и Други српско-турски рат

1877.-Руси улазе у рат против Турске и стижу до Једрена. Мислили су да ће ову победу искористити противно интересима Енглеске и обавеза према Аустро-Угарској, ако не дирају мореузе.

3.3.1878. – Санстефански мир-Србији, Црној Гори и Румунији је призната независност; створена је Велика Бугарска. Овај мир је изазвао протесте других великих сила, које су се противиле јачању Русије.

Наставник објашњава Берлински конгрес (13.6-13.7.1878)

На Берлинском конгресу под председништвом Бизмарка, биле су заступљене велике силе и Турска. Представници балканских народа нису имали право одлучивања. Интереси великих сила су били следећи: Русија-бугарофилска, Енглеска-гркофилска; Аустрија-БиХ, а против стварања велике словенске државе на Балкану. Француска се због изгубљеног рата 1870/1871 држала резервисано.

Одлуке: (издиктирати у свеске)

-Бугарска је подељена на аутономну Кнежевину Бугарску и провинцију Источну Румелију
-Босну и Херцеговину окупира Аустро-Угарска, која у Санџаку може да држи војне одреде

-Црна Гора, Србија и Румунија су добиле независност и проширење територије

Наставник показује на 171. страни промене на Балкану, које је донео Берлински конгрес.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Уколико остане времена **обновити градиво са часа** кроз следећа могућа питања:

Шта подразумевамо под појмом Источно питање?

Када се оно јавља и зашто баш тада?

Ко је заинтересован за решавање Источног питања?

Опишите и објасните утицаје великих сила у оквиру Источног питања?

Покажите на карти: велике силе, Османско царство у XIX веку.

Када почиње борба балканских народа за ослобођење од Османског царства?

Ко први започиње процес националних револуција?

Која балканска држава је прва добила независност?

Када је Србија добила независност?

Опишите однос великих сила према питању опстанка Османског царства на Балкану?

Домаћи:

Урадити питања из Радне свеске (108-112 стране)

Изглед табле:

Велике силе, Источно питање и балкански народи

Источно питање је проблем опстанка Турске у југо-источној Европи.

1804-1813.-Први српски устанак

1815.-Други српски устанак

1821.-Грчки устанак

1830.-Грчка постаје независна

1856-1859.-Кримски рат

1875-1878.-Велика источна криза

1878.-Берлински конгрес

Час број 46.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)

Наставна јединица: Грађански рат у САД и Велике силе, Источно питање и балкански народи

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Утврђивање чињеница о грађанском рату у САД и Источном питању (хронолошке и територијалне одреднице; узрок-последике)
- Утврђивање кључних појмова о грађанском рату у САД и Источном питању
- Развијање умења коришћења историјске карте
- Развијање умења анализе историјских извора (текст, илустрација, карикатура)
- Развијање умења самопроцењивања и процењивања других

Облик рада: фронтални, индивидуални

Метод рада: дијалогска метода, демонстративна; текст метода

Стандарди:

1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.2.4; 3.2.6;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходним лекцијама

Наставна средства:

Уџбеник за VII разред основне школе (160-173. стране)

Радна свеска за седми разред (102-112. страна)

Историјска карта: Грађански рат у САД (163. уџбеник-105. радна свеска) Балканско полуострво 1878. године (171. стр. уџбеник-111 радна свеска)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда (160-173. стране) ;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Чедомир Попов, Грађанска Европа (1770-1871) 1-2, Нови Сад 1989. година.

Алан Џ. П. Тејлор, Борба за превласт у Европи 1848-1918., Сарајево 1968.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама и садржајима из наставне теме Доба револуција

Повезаност са будућим градивом:

Осми разред- Европа крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Корелација са географијом: САД, балканско полуострво и државе на њему, Русија, Аустро-Угарска, Берлин

Грађанско васпитање: грађанска права (политичка, национална), велика сила

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник подсећа ученике на предходне две наставне јединице.

Наставник води евиденцију о урађеном домаћем.

Главни део:

Провера питања из лекције *Грађански рат у САД

*** Ученици који седе заједно у клупи, размењују радне свеске и прегледају једни другима питања објективног типа у радној свесци.**

Наставник даје инструкцију: Прегледаћемо једни другима питања: 1, 2, 3, 8 и 10. , а онда дати и оцене. Наставник пише одговоре на табли, а ученици прегледају и поред питања пишу број поена. На крају ћемо оценити ових пет питања.

Кључ:

1. а, в, г, б (за сваки тачан, по 0,5 поена, укупно 2 поена)
2. да, да, да, не (за сваки тачан, по 0,5 поена, укупно 2 поена)
3. север: а, в, д
југ: б, г, ђ (за сваки тачан, по 0,5 поена, укупно 3 поена)
8. б (1 поен)
10. 1861-1865, Севера или Уније (за 3 одговора по 1 поен, укупно 3 поена)

Критеријум оцењивања:

- 4-5 поена- довољан 2
- 6-7 поена – добар 3
- 8-9 поена – врло добар 4
- 10-11 поена – одличан 5

Након оцењивања, ученици враћају једни другима радне свеске и проверавају прегледано. Врши се корекција, онде, где се примете грешке.

Наставник уноси те оцене у своју евиденцију.

*** Анализа преосталих питања из лекције *Грађански рат у САД***

Ученици усмено одговарају на питања из радне свеске по принципу добровољности.

Ученици током одговарања исправљају своје одговоре у радним свескама

Наставник даје повратну информацију о успешности одговора

*** Анализа историјског извора (162. стр. уџбеник слика, и 107. радна свеска ист.извор)**

*** Анализа илустрације Деда Мраза из 1863. године (пројектни задатак)**

Провера питања из лекције *Велике силе, Источно питање и балкански народи

Ученици усмено одговарају на питања из радне свеске по принципу добровољности.

Ученици током одговарања исправљају своје одговоре у радним свескама

Наставник даје повратну информацију о успешности одговора

*** Анализа енглеске карикатуре из 1876. године (пројектни задатак) о улози Русије на Балкану.**

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

Наставник подсећа ученике да ће следећи час имати проверу знања из ове области.

Час број 47.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Редни број часа:

Наставна тема: Доба револуција (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)

Наставна јединица: Доба револуција

Тип часа: систематизација

Циљ часа:

-Обнављање градива

-Проверавање и утврђивање степена знања и умења ученика из ове наставне теме

Облик рада: фронтални, индивидуални

Метод рада: Тест, дијалогска, демонстративна

Стандарди:

1.1.6; 1.1.8; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.6; 3.1.1;

Очекивани исходи:

Наведени су у лекцијама обраде из ове области.

Наставна средства:

- Питања за испитивање или тест

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда; (од 102. стране до 175. стране)

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Седми разред-област Успон Европе

Повезаност са будућим градивом:

Осми разред, наставна тема: Свет крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Географија

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

Наставник дели ученицима тестове (прилог 1.) и даје им 15 минута за његову израду.

Главни део часа:

Тест

* Ученици раде тест

* Кад је тест прикупљен, ученици фронтално одговарају на питања из теста.

* Наставник бележи критеријум на табли

Анализа наставне теме Доба револуција

Анализа ленте времена на 102/103. страни, кроз могућа питања:

1. У време ког енглеског краља је био грађански рат у Енглеској?
2. Ко је владао Француском у време Америчке револуције?
3. Шта бисте још додали на линију времена од догађаја, које смо до сад учили, а мислите да недостају?

Анализа синтезе теме на 174. страни

Могућа питања за анализу синтезе:

1. Испричајте ми неколико реченица о Индустријској револуцији на основу ове шеме?
2. Где и када су се одиграле прве грађанске (политичке) револуције?
3. Када је почела Француска револуција?
4. Када је Француска постала република?
5. Ко је Наполеон Бонапарта?
6. Које државе су у револуцији 1848/1849. године испољиле претежно националне циљеве?
7. Када су се Италија и Немачка ујединиле?
8. Како се зову најважнији конгреси великих сила у XIX веку?
9. Због чега је важан Берлински конгрес?

Уколико остане времена, **урадити и питања са 175. стране, која представљају сумацију целог поглавља.**

Завршни део часа

Наставник бележи у своју евиденцију ученике који су одговарали на питања.

Самоевалуација ученика:

Ученици треба да изађу на таблу и на скали од 1-100% одреде, колико су савладали ову наставну тему.

На другој скали од 1-5, треба да процене, шта мисле, како су урадили тест.

Наставник бележи сумарне резултате уз ово одељење и упоредиће их са резултатима теста.

.

Прилог 1. (предлог теста) Доба револуција

Име и презиме: _____ Разред: _____

Број поена: _____ Оцена _____

1. На празне црте, испод одређених година унесите називе догађаја, који су се тада десили.

1789.година	1861.година	1871.година
_____	_____	_____
_____	_____	_____

(3*0,5=1,5)

2. Пажљиво прочитајте следеће исказе. Ако је исказ **тачан** заокружите **ДА**, а ако је **нетачан** **НЕ**.

а) Енглеска је била најразвијенија држава почетком XIX у Европи.	ДА	НЕ
б) Наполеон Бонапарта је успео да освоји Русију.	ДА	НЕ
в) САД су монархија.	ДА	НЕ
г) Прву индустријску револуцију је означио проналазак каравеле.	ДА	НЕ

(4*0,5 = 2)

3. Повежите **речи** са њиховим **значењима**. На цртицама испред објашњења дате речи, ставите слово које се налази испред одговарајућег појма.

а) Велике силе	_____	Покрет за слободу трговине, против апсолутистичке власти владара, увођење парламентаризма и грађанских слобода
б) Либерализам	_____	Проблем опстанка Турске у југо-источној Европи
в) Револуција	_____	Организација, чији је био циљ борба против револуција и очување стања у Европи створено Бечким конгресом
г) Света Алијанса	_____	Приврженост сопственој нацији и држави
д) Национализам	_____	Моћне државе, које утичу на светску политику
ђ) Источно питање	_____	Нагли преображај, велика коренита промена

(6*0,5=3)

4. Поред следећих низова појмова, на цртици, напишите шта их повезује.

Бастилја, Максимилијан Робеспјер, Луј XVI	_____
Низоземска, Енглеска, САД, Француска	_____
Џејмс Ват, парна машина, Енглеска, пароброд	_____

(3)

5. Поређајте хронолошки следеће догађаје. На цртици испред догађаја напишите број, по временском редоследу догађаја (најстарији догађај означи бројем 1, а најмлађи бројем 6).

_____ Француска револуција	_____ Донет устав САД	_____ Наполеон постаје цар
_____ Бечки конгрес	_____ Грађански рат у САД	_____ Берлински конгрес

(6*0,5=3)

6. Заокружите слово испред тачног одговора:

Прва балканска држава, која се ослободила Турака је била:

а) Србија	б) Црна Гора	в) Грчка	г) Бугарска	д) Румунија

Декларација права човека и грађанина је донета у :

а) Француској	б) Италији	в) Низоземској	г) Енглеској	д) САД

Немачку је ујединио:

а) Ото фон Бизмарк	б) Наполеон III	в) Камило Кавур	г) А. Линколн	д) Луј XVI

(3*0,5=1,5)

7. **Изаберите уљеза.** Од наведених исказа у хоризонталном низу, заокружите слово испред оног, који није у вези са осталим појмовима.

Феудализам је до средине XIX века укинут у:

а) Русија	б) Француска	в) Хабзбуршка монархија	г) Енглеска

Националне револуције у XIX веку су се одиграле у:

а) Србија	б) Италија	в) Немачка	г) Француска

(2*0,5=1)

8. Следеће исказе **разврстајте по логичном редоследу: узрок, последица**. У табеле испод исказа, ћете у одговарајуће колоне, **уписати слово**, које се налази испред одговарајућег исказа.

- а) Пропадање Османског царства
- б) Неједнак положај пред законом
- в) Продор Русије и Аустрије ка југо-истоку Европе
- г) Развој мануфактура
- д) Берлински конгрес
- ђ) Сви су исти пред законом
- е) Државом управља неограничено владар, уз племство и свештенство
- ж) Србија, Црна Гора и Румунија су постале независне
- з) Потиснут утицај Русије на Балкану
- и) Развој међуконтиненталне трговине
- ј) Ограничена уставом или укинута власт владара
- к) Развој градова
- л) Борба балканских народа за ослобођење од Османлија
- љ) Настанак фабрика

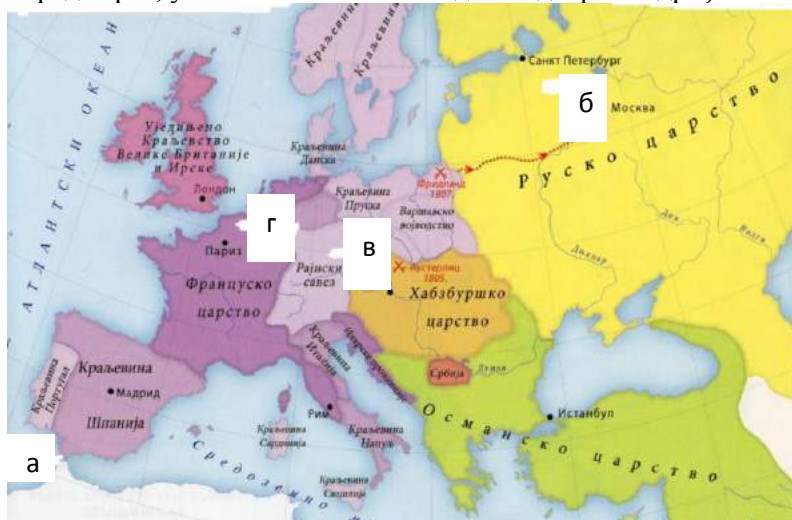
Узрок	Појава	Последица
	Индустријска револуција	

Узрок	Појава	Последица
	Грађанске (политичке) револуције	

Узрок	Појава	Последица
	Велика источна криза	

(14*0,5=7)

9. На карти су означена места где су се одиграле чувене Наполеонове битке. Поред одговарајућег слова, поред карте, упишите назив места где се одиграла одређена битка.

а) _____

б) _____

в) _____

г) _____

(4)

Критеријум оцењивања:

Максимум: 26

Минимум: 8,5

8,5-12,5=2

13-17=3

17,5-21,5=4

22-26=5

Час број 48.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица: Српска револуција****Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Разумевање, обнављање и усвајање појмова национална револуција, устав, аутономија
- Усвајање хронолошких и просторних оквира српске револуције
- Повезивање српске револуције (националне историје) са елементима опште историје (ситуација у Османском царству у XVIII и поч XIX века, као и процеси у Европи у том периоду)

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко-дијалошка метода, текст метода; вођена дискусија, мозгалице**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.1;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да наведе фазе револуције и именује вође тих фаза -Зна да, уз помоћ наставника, наведе главна обележја Српске револуције -Зна где се револуција просторно одиграла (Смедеревски санџак) и зна да га покаже на карти -Зна да су синоними Смедеревски санџак и Београдски пашалук -Зна ко су Доситеј Обрадовић и Вук Караџић -Зна да су Срби извели прву националну револуцију у Европи -Зна да објасни појмове: устав и револуција	-Зна да, уз помоћ наставника, опише процес који зовемо Српска револуција (хронолошки, просторно, ко су вође, узроци, последице) -Зна да именује друге државе у којима су у XIX веку изведене националне револуције (Немачка и Италија) - Зна да наведе карактеристике националне револуције и објасни појам аутономија -Препознаје на сликама Доситеја Обрадовића и Вука Стефановића Караџића	-Зна самостално да опише процес који зовемо Српска револуција (хронолошки, просторно, ко су вође, узроци, последице) -Зна да повеже Српску револуцију са догађајима који су се у исто време дешавали у Европи - Уме самостално на основу анализе песме „Востани Србије“, да уочи национални програм Срба

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (178 -183.странице)
- Карта: Првог српског устанка (184. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Г. Маретић, Историја српске револуције, Београд 1987.;

В.С.Карацић, Историјски списи;

Р.Љушић, Историја српске државности,2, Србија и Црна Гора- нововековне српске државе, Нови Сад 2001

Р.Љушић, А.Веселиновић,Српске династије; Платонеум,2001.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века.

Појмови: национална револуција, аутономија

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско васпитање: државно и друштвено уређење; појам устав; људска права, национални, политички, социјални циљеви и последице

Географија – Београдски пашалук-Смедеревски санџак, Београд, Сава, Дунав

Српски језик: Доситеј Обрадовић „Востани Србије“

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник пише на табли реч РЕВОЛУЦИЈА. Ученици брејнсторминг техником асоцирају на ову реч.

* Анализа одговора ученика.

* Обнављање кроз питања.

1. Шта је то револуција?
2. Које смо до сада револуције учили?
3. Које смо циљеве револуција до сада истицали?
4. Које националне циљеве револуција смо помињали?
5. Шта је било са Србијом у време када се дешавају револуције у Европи?

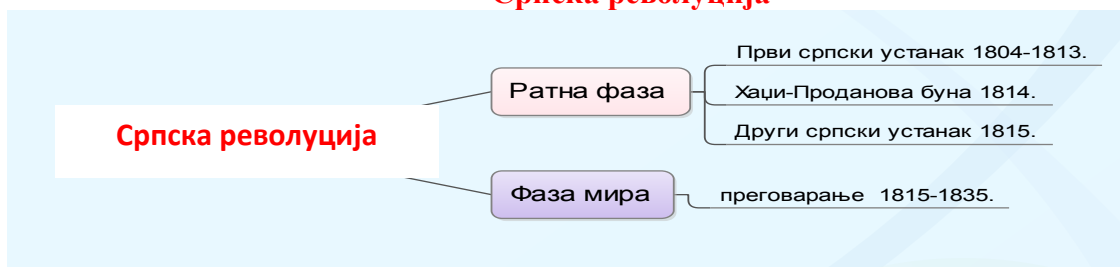
Главни део:

* Наставник упознаје ученике са појмом Српска револуција

Српска револуција је период од 1804-1835. године у ком се Србија изборила за аутономију и укидање феудалних односа. Дешава се на територији Смедеревског санџака-Београдског пашалука (показати на карти 184. страна).

Наставник бележи на таблу назив наставне јединице и периодизацију Српске револуције.

Српска револуција

*Предуслови за избијање Српске револуције

Наставник подсећа ученике на последњи Аустро-турски рат (1788-1791) и његове последице за Србе. Многи Срби су учествовали у овом рату на страни Аустрије, као **фрајкори**, српски добровољачки одреди. Овај рат се у Србији зове и Кочина крајина.

Наставник пише на табли:

-Кочина крајина 1788-1791. године

-фрајкори- српски добровољачки одреди при аустријској војсци

Срби су научили да се војно организују, стекли су искуство у борбама са регуларном турском војском и успоставили везе преко Саве и Дунава за набавку наоружања, преко потребног за устанак.

Свиштовским миром Срби су добили амнестију.

* Реформе Селима III (1789-1807)

Желећи да смири стање у Београдском пашалуку Селим III (слика на 179. страни) је протерао дахије из Београдског пашалука. Они су се склонили у Видин. Дахије су били одметници од турске власти и чинили су свакаква злодела српском народу.

Наставник пише на табли:

Дахија-одметник од турске власти

Реформе Селима III

Хаци Мустафа-паша

Реформе Селима III у Београдском пашалуку је спроводио београдски везир, Хаци Мустафа-паша („Српска мајка“). Срби су добили повластице: порез су убирале сеоске старешине; слобода вероисповести; слобода трговине; локалне чете су чувале српска села од упада дахија...

Због смиривања стања развило се занатство и трговина (пре свега стоком, прасићима) и један број Срба се обогатио, што им је омогућило да имају чиме да набаве оружје за устанак.

Овом трговином су стекли иметак и будуће вође устанака: Ђорђе Петровић Карађорђе и Милош Обреновић.

* Дахијска страховлада

После Наполеоновог напада на Египат 1798. године, ослабљено Османско царство, је допустило повратак дахија у Београдски пашалук.

Аганлија, Кучук-Алија, Мула Јусуф и Фочић Мехмед-ага су укинули српске повластице и увели терор. Више нико није био сигуран за свој живот и своју имовину. Дахије су 1801. године убиле Мустафа-пашу (180. страна). Општа несигурност је натерала Србе да почну да организују устанак.

* Сеча кнезова-повод за устанак

Оборкнез ваљевски Алекса ненадовић, бивши фрајкор је одржавао везе са аустријском страном. Његово писмо упућено у земун, на Остружници, ухвате Турци. Схвативши да Срби спремају побуну, желећи да је угуше дахије реше да поубијају највиђеније Србе у јануару 1804. године. Тај догађај се зове **сеча кнезова**. Тада је без икаквог суда убијено преко 70 истакнутих вођа српског народа. То је био повод за устанак.

Наставник пише на табли:
Јануар 1804. – сеча кнезова

*Анализа песме Доситеја Обрадовића „Востани Сербие“

Вођена дискусија: на 182. страни уџбеника, ученици, сваки за себе, треба да прочитају песму Доситеја Обрадовића и да фронтално, у разговору, одговоре на питања, која се налазе испод песме.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 183. страни.

Домаћи:

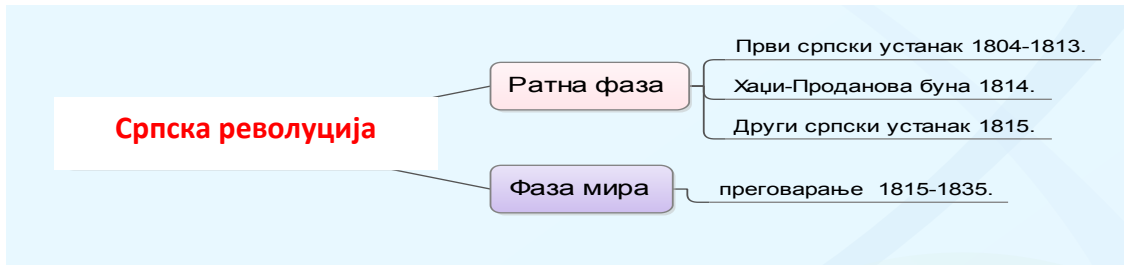
За следећи час ученици треба да прочитају песму „Почетак буне на дахије“ и одговоре на питања:

1. Ко је рад да диже устанак на Турке?
2. Какве знаке Бог шаље Србима да се дижу на устанак?
3. Зашто се Срби не дижу на устанак и поред Божијих опомена?
4. Колико је дахија у песми, а колико их је историјски познато да су владали Београдским пашалуком?
5. Како дахије тумаче чудне небеске прилике?
6. Како је султан Мурат на Косову саветовао Турке да владају Србима, да им царство дуговечно буде?
7. Како дахије решавају да се обрачунају са Србима? Издвојте стихове, који то илуструју.
8. Како су погубљени Алекса Ненадовић и Илија Бирчанин?
9. Како се спасао Ђорђе Петровић?
10. Објасните стих: „Уста раја ко' из земље трава“.

Песму могу наћи нпр. у Антологији народних јуначких песама, Војислава Ђурића, на странама 651-666, издање СКЗ из 1983. године или у читанци за осми разред ОШ.

Изглед табле:

Српска револуција

Кочина крајина 1788-1791. године

фрајкори- српски добровољачки одреди при аустријској војсци

Дахија-одметник од турске власти

Реформе Селима III

Хаџи Мустафа-паша

Јануар 1804. – сеча кнезова

Час број 49.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица:** Прилике у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века**Тип часа:** утврђивање**Циљ часа:**

- Разумевање и повезивање историјских токова и процеса: последњи Аустро-турски рат-реформе Селима III – дахије- Сеча кнезова- Буна на дахије
- Уочавање узрочно-последичних веза између догађаја (Наполеонов поход на Египат-повратак дахија у БГ пашалук; дахије-устанак)
- Развијање умења анализе историјских извора: анализа историјских чињеница у песми „Почетак буне на дахије“ - 8. разред
- Утврђивање појма фрајкор

Облик рада: фронтални рад, индивидуални рад**Метод рада:** дијалогска метода; текст метода, праћење развојне линије феномена**Стандарди:**

1.1.7;1.1.10; 1.2.2; 2.1.2; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна да наведе значај Кочине крајине 1788-1791. за будући устанак, уз помоћ наставника -Зна да наведе повластице Срба у време владавине Мустафа-паше и зашто је тај период важан за избијање устанка, уз помоћ наставника -Зна када се одиграла и зашто Буна на дахије -Уме да прочита једноставне информације из песме Почетак буне на дахије и одговори на питања наставника (ко жели да се побуне, зашто, које знаке Бог даје Србима „да се на оружје дижу“, зашто то Срби не чине, како дахије желе да спрече промену власти?)	- Зна да опише, уз помоћ наставника, целовито ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века -Зна да опише целовито Буну на дахије (узрок, ток, последице, време) -Уме да изведе закључак на основу информација из песме Почетак буне на дахије (шта значе чудне небеске појаве за Србе; преведи небеске појаве у астрономске појаве; како Турци долазе до закључка шта те појаве на небу значе; шта султан Мурат саветује Турцима како да владају над рајом, а шта су они учинили...?) -Зна ко су Алекса Ненадовић, Илија Бирчанин, Филип Вишњић - Зна да објасни појам фрајкор	-Зна узрочно-последично да анализира ситуацију у Београдском пашалуку крајем XVIII и почетком XIX века са аспекта раје, Османлијског царства, дахија и ситуације у осталом делу Европе -Уме, без проблема, да уочи и протумачи тражене податке из песме Почетак буне против дахија - Уме да изради графикон, где ће на доњој црти бити хронологија, а на горњој степен слободе Срба, почев од 1791-1804. године

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (178 -183.странице)
- Радна свеска за седми разред (113-117)
- Карта: Првог српског устанка (184. страна)
- Војислав Ђурић, Антологија народних јуначких песама, „Почетак буне на дахије“,

СКЗ 1983., 651-666.725/726

- Г. Маретић, Историја српске револуције, Београд 1987, 37/38. стр.;

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Војислав Ђурић, Антологија народних јуначких песама, „Почетак буне на дахије“,

СКЗ 1983., 651-666.725/726

Г. Маретић, Историја српске револуције, Београд 1987, 37/38. стр.;

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Српски народ под страном влашћу од XVI до краја XVIII века.

Појмови: национална револуција, аутономија

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско васпитање: државно и друштвено уређење; појам устав; људска права, национални, политички, социјални циљеви и последице

Географија – Београдски пашалук-Смедеревски санџак, Београд, Сава, Дунав

Српски језик: „Почетак буне на дахије“

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник подсећа ученике на лекцију од прошлог часа кроз следећа могућа питања:

1. О чему смо причали прошли час?
2. Који догађај од прошлог часа је на вас оставио највећи утисак? Зашто?

Главни део:

*** Израда и провера питања у радној свесци за лекцију Српска револуција 1804-1835. од 113-116. стране**

Ученици одговарају на питања из радне свеске, свако за себе и за тај рад имају 10-15 минута.

Провера ученичких одговора. Јављају се по принципу добровољности.

***Анализа песме „Почетак буне на дахије“**

Ученици по принципу добровољности одговарају на постављена питања са предходног часа

1. Ко је рад да диже устанак на Турке?
2. Какве знаке Бог шаље Србима да се дижу на устанак?
3. Зашто се Срби не дижу на устанак и поред Божијих опомена?
4. Колико је дахија у песми, а колико их је историјски познато да су владали Београдским пашалуком?
5. Како дахије тумаче чудне небеске прилике?
6. Како је султан Мурат на Косову саветовао Турке да владају Србима, да им царство дуговечно буде?
7. Како дахије решавају да се обрачунају са Србима? Издвојте стихове, који то илуструју.
8. Како су погубљени Алекса Ненадовић и Илија Бирчанин?

9. Како се спасао Ђорђе Петровић?

10. Објасните стих: „Уста раја ко' из земље трава“.

*** Поређење текста из песме са одломком из књиге Гедона Ернеста Маретића, Историја српске револуције**

Инструкција наставника: Упоредите део текста песме који описује покушај хватања карђорђа и Станоја Главаша са одломком из ове књиге, који се налази на 37/38. страни. Шта је исто, а шта је различито у овим приказима истог догађаја?

Ученици упоређују два одломка.

Фронтално, по принципу добровољности се разговара о њима.

Могућа питања су:

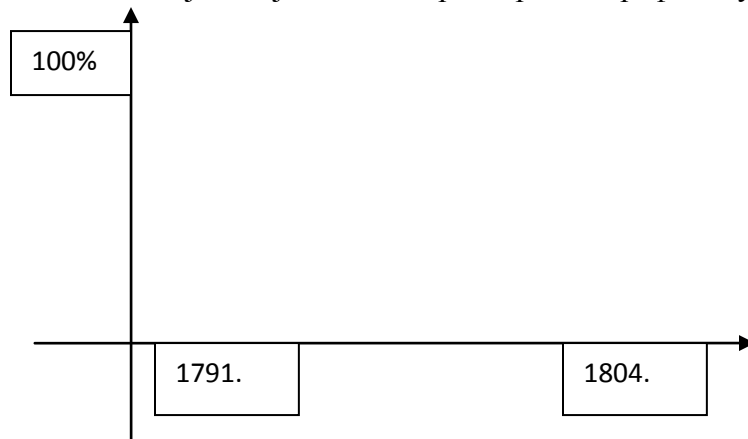
1. Који одломак је на вас оставио већи утисак? Зашто?
2. Који вам делује истинитије и реалније? Зашто?

Завршни део:

Наставник на табли црта графикон: на доњој црти је период од 1791-1804.године, а на горњој је степен слободе Срба у овом периоду од 1-100%.

Ученици треба у својим свескама да нацртају графикон слободе Срба у овом периоду.

Ученик са најтачнијим одговором црта на графикону на табли.

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

-

Час број 50.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица: Први српски устанак 1804-1813.год.****Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање хронолошких и просторних оквира Првог српског устанка
- Повезивање националне и европске историје: (Наполеон, Русија, Османско царство)
- Усвајање основних чињеница везаних за мир у Букурешту (када? ко? узроци? последице?)
- Развијање умења коришћења историјске карте и сналажења на њој
- Развијање умења анализе историјских извора: Устаничка заклетва
- Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија...
- Уочавање улоге истакнутих личности у Првом српском устанку: Карађорђе Петровић, Стеван Синђелић, хајдук Вељко Петровић
- Упућивање ученика на проучавање локалне историје: личности, које су узеле учешћа у Првом српском устанку....

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко-дијалошка метода, текст метода; смислено вербално рецептивна;**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна датум почетка Првог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Првог српског устанка -Зна да наведе места и године најважнијих битака Првог српског устанка (Иванковац 1805. Мишар, Делиград 1806. Чегар 1809.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Први српски устанак -Зна да наведе три устаничке војводе, по избору, а да то није вођа устанка -Зна ко су Карађорђе Петровић и Стеван Синђелић -Уме да, уз помоћ наставника, анализира текст устаничке заклетве	-Зна самостално да покаже на карти места главних битака Првог српског устанка, Орашац, Београдски пашалук, Ниш, Босна, Дрина, Сава, Морава, Шабац -Зна ко је хајдук Вељко Петровић -Зна да опише однос великих сила према Србији у време Првог српског устанка -Зна да објасни Букурешки мир 1812. -Зна догађаје и личности из локалне историје -Уме самостално да анализира текст устаничке заклетве	-Зна да хронолошки прецизно, узрочно-последично логично опише Први српски устанак и покаже наведене догађаје на карти -Критички анализира српске победе и поразе у време устанка и изражава свој став -Критички анализира Букурешки мир с позиције Русије, Србије, Османског царства -Анализира утицаје политике Наполеона Бонапарте на Србију у овом периоду (поход на Египат, одбијање да помогне Карађорђу...)

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (184/185, 187/188. страна)
- Карта: Првог српског устанка (184. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Р. Љушић, Историја српске државности, 2, Србија и Црна Гора-нововековне српске државе, Нови Сад 2001.

Читанка Првог српског устанка, Горњи Милановац, 2003.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама: Српска револуција и Први српски устанак

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Географија – Београдски пашалук-Смедеревски санџак, Београд, Сава, Дунав, Мишар, Чегар, Иванковац, Делиград, Орашац, Ниш

Српски језик: „Бој на Мишару“

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник чита текст, не говорећи ученицима о чему се ради:

„ Ко издао, издало га тело: пожелео поћи, а не могао!

У кући му се не јављало ни старо ни младо.

Од руку му се све скаменило:

У тору му овце не блејале, у обору краве не рикале.

Да Бог да, да се у сињи камен претворио, да се други на њега угледају.

Не био срећан, ни дуговечан, нити лице Божије икад видео.

АМИН!“

(Устаничка заклетва положена у Орашцу на Сретење 1804. године)

Наставник поставља питања.

1. Како је на вас деловао овај текст?
2. Зашто је страشان?

Наставник објашњава да је овај текст Устаничка заклетва. Поставља питање:

3. Зашто су устаници морали да се зајачу на овај начин?
4. Повежите са песмом „почетак буне на дахије“-зашто се Срби дуго не дижу на устанак?
5. Који догађај је био повод за устанак? (Сеча кнезова)

Наставник издваја тему часа и пише на табли:

**Први српски устанак
(1804-1813)**

Главни део:

* Почетак Првог српског устанка 1804. године

Након сече кнезова у другој половини јануара 1804. године, 2/15. фебруара 1804. године на Сретење, у Орашцу, Срби су одлучили да подигну устанак. Наставник показује где је Орашац.

Наставник пише на табли:

-2/15. фебруар 1804. године-у Орашцу је подигнут Први српски устанак на Сретење -вођа (вожд) устанка је био Ђорђе Петровић-Карађорђе

О расположењу Срба за устанак говоре нам и подаци Г.Е. Маретића (49. стр.):

Средина фебруара 300 устаника

Крај фебруара 3000

Средина марта 15000

Крај марта 19-20.000

Крај априла 33.0000

Први циљ устаника је био да се ослободе дахија и успоставе кнежинску самоуправу под патронатом неке од великих сила: Русије или Хабзбуршке монархије.

Уклањање дахија и смиривање Срба Порта је поверила босанском везиру Бећир-паши.

Крајем јула су ухваћене дахије и погубљене на дунавском острву Ада Кале. То је учинио Миленко Стојковић.

Порта није хтела да пристане на посредовање неке велике силе у корист Срба и послала је војску да смири Србе.

У августу 1805. је дошло до битке код Иванковца, када су османску војску победили устаници. Овом битком, буна на дахије, је прерасла у борбу за ослобођење. Наставник показује где се налази Иванковац.

-1805.-бој на Иванковцу

***Даљи ток Првог српског устанка**

Турци следеће 1806, шаљу две војске на Београдски пашалук. Војска из Босне је поражена на Мишару, а из Ниша на Делиграду. Наставник показује Мишар и Делиград.

-1806.- бојеви на Мишару и Делиграду

-крајем 1806- освојен Београд

Након ових победа Срби шаљу у Цариград 1806. године, Петра Ичка да преговара са Турцима. Порта у јануару 1807. године издаје ферман, којим пристаје да Србима да аутономију на челу са наследним кнезом....

Устаничке вође су одбиле ову понуду, надајући се да ће добити самосталност, ако наставе борбу уз подршку Русије, која је заратила са Турском 1806. године. На Штубику и Малајници устаници побеђују Турке 1807. године. Након примирја, борбе су обновљене 1809. године.

Срби су 1809. године доживели велики пораз у бици на Чегру. Својом храброшћу и јуначком погибијом су се истакли Ресавци са својим војводом Стеваном Синђелићем. Од одсечених српских глава Турци су изградили Ћеле-кулу. Наставник показује Чегар на карти и Ћеле –кулу (188. страна)

-1809.-бој на Чегру; Стеван Синђелић

-Ђеле-кула

Устаници су победили Турке 1810. године у борбама код Варварина и Лознице.

* Мир у Букурешту 1812.

Наполеонов поход на Русију је натерао да 1812. године склопи мир са Турском у Букурешту. Осма тачка, овог мира се односила на Србе.

-1812-Букурешки мир (Русија-Турска)

Срби су добили амнестију у унутрашњу управу, али се Турци враћају у Пашалук. Срби одбијају да прихвате одредбе овог уговора. Општи турски напад на Србију је кренуо 1813. године. Карађорђе се са већином вођа склонио у Аустрију. Овим је Први српски устанак био завршен.

У страху од турске одмазде велики број људи је пребегао преко Саве и Дунава у Аустрију. За заповедника пашалука је именован Сулејман-паша Скопљак.

Наставник пише на табли:

1813. – крај Првог српског устанка

* Значај устанка

-Срби су извели прву националну револуцију и тиме ставили српско питање пред Европу, као саставни део Источног питања

- Отворен је пут другим националним револуцијама

- Срби су девет година били слободни и почели да организују своју државу

- Споразум у Букурешту 1912. године је представљао правну основу за посредовање Русије у корист Срба

- Отворен је пут за Други српски устанак

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 191. страни.

Домаћи:

За следећи час ученици треба да прочитају одломак из песме „Бој на Мишару“ и одговоре на питања, на 123. страни Радне свеске

Да изабере једног устаничког војводу (а да то није вођа устанка) и напишу његову кратку биографију у своје свеске (пројектни задатак из Радне свеске на 125. страни).

Изглед табле:

Први српски устанак (1804-1813)

-2/15. фебруар 1804. године-у Орашцу је подигнут Први српски устанак на Сретење

-вођа (вожд) устанка је био Ђорђе Петровић-Карађорђе

-1805.-бој на Иванковцу

-1806.- бојеви на Мишару и Делиграду

-крајем 1806- освојен Београд

- 1809.-бој на Чегру; Стеван Синђелић
- Ћеле-кула
- 1812-Букурешки мир (Русија-Турска)
- 1813. – крај Првог српског устанка

Час број 51.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора

Наставна јединица: Први српски устанак

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Утврђивање хронолошких и просторних оквира Првог српског устанка
- Утврђивање основних чињеница везаних за мир у Букурешту
- Развијање умења коришћења историјске карте и сналажења на њој
- Развијање умења анализе историјских извора: „Бој на Мишару“
- Израда малих пројектних задатака: биографије устаника ...
- Уочавање улоге истакнутих личности у Првом српском устанку: Карађорђе Петровић, Стеван Синђелић, хајдук Вељко Петровић

Облик рада: фронтални рад, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода; текст метода, прављење каталога војсковођа; ланац знања

Стандарди:

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.1; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3.

Очекивани исходи:

Наведени су у предходној лекцији

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (184/185. и 187/188. 190/191. стране)
- Радна свеска за седми разред (119-125, са изузетком 121. стр.)
- Карта: Првог српског устанка (184. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Нововековне државе Србија и Црна Гора

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Географија – Београдски пашалук-Смедеревски санџак, Београд, Сава, Дунав, Мишар, Иванковац, делиград, Чегар, Ниш, Орашац

Српски језик: „Бој на Мишару“

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник је припремио цедуљице за ланац знања.

Ученици питају по редним бројевима.

1.	Шта је био повод за избијање Првог српског устанка?	Повод за избијање Првог српског устанка је била Сеча кнезова.
2.	Када је подигнут Први српски устанак?	Први српски устанак је подигнут 2/15. фебруара 1804. године
3.	Где је подигнут Први српски устанак?	Први српски устанак је подигнут у Орашцу.
4.	Ко је изабран за вођу Првог српског устанка?	За вођу Првог српског устанка је изабран Карђорђе Петровић.
5.	Када је била битка на Иванковцу?	Битка на Иванковцу је била 1805. године.
6.	Када је била битка на Мишару?	Битка на Мишару је била 1806. године.
7.	Која битка се догодила исте године у Србији када и битка на Мишару?	Битка на Делиграду се десила исте године када и битка на Мишару 1806.
8.	Зашто су Срби одбили Ичков мир?	Срби су одбили Ичков мир, јер су желели потпуно ослобођење од Турака, а не само аутономију.
9.	Када су Срби доживели велики пораз у Првом српском устанку?	У боју на Чегру, Срби су били поражени.
10.	Шта је то Ћеле-кула?	Споменик сазидан од српских глава након битке на Чегру.
11.	Ко је предводио Ресавце у бици на Чегру?	Ресавце је предводио Стеван Синђелић.
12.	Зашто је сазидана Ћеле-кула?	Ћеле-кула је сазидана да би се заплашили Срби.
13.	Која велика сила је ратовала са Турцима у исто време када је био Први српски устанак.	Русија је ратовала са Турцима у исто време када је био Први српски устанак.
14.	Зашто се Руси повлаче из рата са Турском?	Русију је напао Наполеон Бонапарта, па се повлачи из рата са Турском.
15.	Ко је склопио Букурешки мир?	Русија и Турска су склопиле Букурешки мир.
16.	Када је склопљен Букурешки мир?	Букурешки мир је склопљен 1812. године
17.	Шта Срби добијају Букурешким миром?	Помиловање, унутрашњу самоуправу, повратак Турака у Београдски пашалук
18.	Да ли су Срби прихватили одредбе Букурешког мира?	Срби нису прихватили одредбе Букурешког мира.
19.	Које године је завршен Први српски устанак?	Први српски устанак је завршен 1813. године.
20.	Ко је Карађорђе Петровић?	Вођа Првог српског устанка.
21.	Које су последице Првог српског устанка?	Прва национална револуција; Срби су били слободни девет година; потпомогао је буђење других револуција, као и подизање Другог српског устанка.
22.	Од које до које године је трајао Први српски устанак?	Од 1804-1813. године је трајао Први српски устанак.
23.	На који празник је подигнут Први српски устанак?	Први српски устанак је подигнут на празник Сретење.
24.	Наведите три устаничке војводе.	Хајдук Вељко Петровић, Стеван Синђелић, Миленко Стојковић
25.	Шта је урадила већина устаничких вођа након слома Првог српског устанка?	Већина устаничких вођа је пребегла преко Саве и Дунава у Аустрију.

Главни део:*** Израда и провера питања у радној свесци за лекцију Први српски устанак од 119-125. стране (сем 121. стране, која се учи следећи час)**

Ученици одговарају на питања из радне свеске, свако за себе и за тај рад имају 10-15 минута.

Провера ученичких одговора. Јављају се по принципу добровољности.

***Анализа одломка песме „ Бој на Мишару“**

Ученици по принципу добровољности одговарају на питања на 123. страни Радне свеске, што су већ имали за домаћи.

*** Пројектни задатак са 125. стране, који су имали за домаћи.**

Наставник качи на зид дужи папир, на коме ће ученици након излагања записати име свог војсковође и 3-4 најзначајније чињенице о њему. На крају излагања требало би да буде као својеврстан каталог војсковођа.

По принципу добровољности ученици се јављају да прочитају, још боље препричају биографију изабраног војсковође.

Наставник коментарише избор чињеница у раду и начин излагања.

Након излагања ученик прилази папиру и пише податке које сматра кључним. За то време излази следећи ученик, који излаже свог изабраног војсковођу и тако редом.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

-

Час број 52.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица: Организација устаничке власти****Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

-Уочавање улоге државних институција и (СПЦ и школа) у очувању националног идентитета

-Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у Првом српском устанку: (прота Матеја Ненадовић, Доситеј Обрадовић)

- Усвајање знања о почецима државног и друштвеног уређења устаничке Србије (Правитељствујушћи Совјет сербски и попечитељства)

Облик рада: фронтални рад, индивидуални рад**Метод рада:** монолошко-дијалошка метода; текст метода, мозгалица**Стандарди:**

1.1.7; 1.2.1; 2.2.1;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да наведе последице Првог српског устанка -Зна ко је прота Матија Ненадовић -Зна да именује органе власти у Србији у време Првог српског устанка -Зна да наведе које су најзначајније образовно-културне установе основане (Велика школа и Богословија) у време Првог српског устанка	-Зна да опише организацију устаничке власти током устанка -Зна да објасни зашто је важно оснивање школа и Богословије и ко је Србима из Београдског пашалука помагао у томе -Зна да објасни улогу проте Матеје Ненадовића у изградњи државног уређења устаничке Србије	-Уме целовито да опише и објасни функционисање устаничке Србије

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (186. и 189. стр.)

- Радна свеска за седми разред (121. стр.)

- Карта: Првог српског устанка (184. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Нововековне државе Србија и Црна Гора

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско васпитање: органи државне власти

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Мозгалица на појам ВЛАСТ

На флип-чарт папиру или табли наставник исписује све речи, које ученике асоцирају на појам власт.

Наставник сумира резултате.

* Подсећање на главне тачке Првог српског устанка.

Кроз могућа питања наставник обнавља градиво са предходних лекција.

1. Када је избио Први српски устанак?
2. Зашто је избио Први српски устанак?
3. Где је подигнут Први српски устанак?
4. Ко је изабран за вођу Првог српског устанка?
5. Које су последице Првог српског устанка?
6. Како се владало ослобођеном Србијом?

Наставник издваја тему часа:

Организација устаничке власти

Главни део:

* Анализа текста на 189. страни уџбеника „О оснивању прве народне власти у Србији“

Инструкција наставника: прочитаћете текст на 189. страни уџбеника - О оснивању прве народне власти у Србији. Након тога, покушаћете да промислите на питања испод текста, а на њих ћемо одговорати фронтално, у међусобном разговору. Имате за читање 5 минута.

Поред питања у књизи, додати:

1. Колико је било чланова Совјета?
2. Ко је требао да буде члан Совјета?
3. Зашто је Совјет премештен из манастира Вољавче?
4. На коју данашњу државну институцију вас подсећа Совјет?

*Организација устаничке власти

Наставник кроз кратко предавање објашњава време и узрок настанка Правитељствујушчег Совјета сербског, начин функционисања ове институције...улогу проте Матеје Ненадовића

Наставник пише на табли:

1805. година- Правитељствујушчи **совјет**

Председник Совјета- **прота Матеја Ненадовић**

* Попечитељство

Наставник објашњава прелазак са Совјета на Попечитељства, која су постојала, колико их је било, улогу Доситеја Обрадовића и Јакова Ненадовића...

Наставник пише на табли:

1811. године- Попечитељства (министарства)

* Државни симболи

Наставник подсећа на ознаке, симболе државности: грб, заставу и химну. На 187. страни уџбеника анализирати државне симболе у Првом српском устанку.

Које симболе уочавају на печати Совјета и застави из Првог српског устанка?

Шта ови симболи значе?

Да ли данас на застави Србије постоје симболи који су се користили и у устанку?

*** Образовање**

Кратак осврт на образовање у Србији у оквиру Османског царства.

Где су Срби стицали знања у време владавине Османског царства над овим просторима?

Где је основана прва српска Гимназија? Када?

Истаћи значај отварања Велике школе и Богословије, као и утицај и значај Срба-пречана за настанак и функционисање ових институција.

Истаћи улогу Доситеја Обрадовића и Вука Стефановића Караџића за Први српски устанак.

Наставник пише на табли:

1808. година- Велика школа и Богословија

Доситеј Обрадовић

Вук Стефановић Караџић

*** Прота Матеја Ненадовић**

Инструкција наставника: прочитајте текст на страни 186. о проти Матеји Ненадовићу

Поред питања у књизи одговорити и на:

1. Ко је прота Матеја Ненадовић?
2. Шта је написао прота Матеја Ненадовић?
3. Са којом познатом личношћу данас би га упоредили? Образложите одговор.

Завршни део:

***Одговорити на питања из Радне свеске на 121. страни (9, 10,11)**

* Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Домаћи:

Да у своје свеске нацртају грб и заставу из Првог српског устанка.

Изглед табле:

Организација устаничке власти

1805. година- Правитељствујушчи совјет

Председник Совјета- прота Матеја Ненадовић

1811. године- Попечитељства (министарства)

1808. година- Велика школа и Богословија

Доситеј Обрадовић

Вук Стефановић Караџић

Час број 53.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора

Наставна јединица: Први српски устанак

Тип часа: обнављање

Циљ часа:

- Утврђивање кључних знања о Србији у Првом српском устанку: хронолошки и просторни оквир, важне личности, организација устаничке власти, узроци, повод и последице...

- Развијање умења прављења прегледа догађаја за овај период

- Уочавање повезаности националне и светске историје

- Развијање умења сналажења на историјској карти

Облик рада: фронтални рад, индивидуални рад, рад у пару

Метод рада: мапа ума, лента времена, графички приказ историјских периода са њиховим кључним одликама; дијалогска, демонстративна

Стандарди:

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Наведени у предходним лекцијама

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (178-191.)

- Карта: Првог српског устанка (184. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Нововековне државе Србија и Црна Гора; Наполеон Бонапарта

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Географија: Београд, Мишар, Чегар, Ниш, Босна, Делиград, Иванковац

Сви предмети: израда логичке шеме организације појмова

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

***Карта из Првог српског устанка (мини тест)**

Сваки ученик добија нему карту Београдског пашалука и треба да унесе имена места која на тој карти недостају. За рад имају пет минута.

а) У карту, у обележена поља, унесите имена места, која недостају.

Критеријум:

7 појмова.-максимум

4 појма-2

5 појма-3

6 појмова-4

7. појмова-5

а) Након попуњавања, потписују своје име и презиме на полеђини и предају папириће наставнику. Он ће након часа, прегледати карте и дати оцене. У овом случају наставник или сам или позива неког од ученика, да изађе пред карту и покаже појмове, који су требали да буду унети

б) Варијација: разменити карте међу ученицима и дати им да прегледају једни другима. Наставник показује место, по место, а они прегледају и дају поен, по поен. На крају саберу поене и дају оцену.

Главни део:

*Израда линије времена за период од 1788-1813. године

Инструкција наставника: Ваш задатак ће бити да урадите линију времена за београдски пашалук од 1788-1813. године. Издвојте најзначајније године и догађаје. Имате за рад 10 минута. Радите у пару, али свако мора имати ленту времена у својој свесци.

Ученици раде ленте времена

Сумација, провера ленти времена.

Наставник на основу увида предлаже да ученик са најпотпунијом лентом времена је исцрта на табли, а остали могу да допуне, ако нешто недостаје или да исправе своје неме карте. Истиче добра и занимљива решења, која су се појавила током увида у радове ученика.

***Израда мапе ума за Први српски устанак**

Инструкција наставника: Ваш задатак ће бити да на основу предходне две лекције урадите мапу ума Први српски устанак. Имате за рад 10 минута. Уочите главне појмове и повежите их у целину.

Ученици израђују мапу ума.

Наставник даје сугестије, одговара на питања.

Сумација, провера мапа ума

Наставник на основу увида у радове ученика, предлаже оног ко има најбољу варијанту мапе ума да је нацрта на табли. Истаћи ће њене добре стране и мане мапа ума, које је приметио током прегледања радова.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Ако остане времена-завршна игра (Ко је тајанствена личност?): наставник или ученик говори опис слике или делатност поједине личности, а ученици је именују.

На пример:

Вожд Првог српског устанка- Карађорђе Петровић

Први председник Совјета- прота Матеја Ненадовић

Храбро погинуо на Чегру- Стеван Синђелић

Бранио Крајину, Неготин од Турака- хајдук Вељко Петровић

Био први министар просвете Србије, попечитељ, аутор „Востани Србије“, басни...-Доситеј Обрадовић

Описао Први српски устанак, прикупио многе српске народне јуначке песме, реформисао азбуку- Вук Стефановић Караџић

Изглед табле:

Лента времена: Први српски устанак

Мапа ума: Први српски устанак

Час број 54.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица: Други српски устанак****Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање хронолошких и просторних оквира Другог српског устанка
- Повезивање националне и европске историје: (Наполеон, Русија, Османско царство)
- Усвајање основних чињеница везаних за усмени споразум Милоша и Марашли Али-паше (када? ко? узроци?последнице?)
- Развијање умења коришћења историјске карте
- Уочавање улоге истакнутих личности, које су учествовале у Другом српском устанку: (Хаџи Продан Глигоријевић, Станоје Главаш, Милош Обреновић, Танаско Рајић)

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко-дијалогска метода, илустративна-демонстративна, текст метода; смислено вербално рецептивна;**Стандарди:**

1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна датум почетка Другог српског устанка - Зна да именује место где је почео устанак и да га покаже на карти -Именује вођу Другог српског устанка -Зна да наведе места и године најважнијих битака Другог српског устанка (Љубић, Дубље Пожаревац 1815.) и да их уз помоћ наставника покаже на карти -Зна када је почео, а када се завршио Други српски устанак -Зна ко је Милош Обреновић и зашто је важан	-Зна када је била и у чему је значај Хаџи Проданове буне -Зна да целовито, уз показивање на карти, опише Други српски устанак (ко? када? где? последнице? узроци?) - Уме да упореди, уз помоћ наставника, Први и Други српски устанак	-Користећи предходна знања уме да опише међународну ситуацију током 1815.године у Европи и последнице по Други српски устанак - Уме самостално да упореди Први и Други српски устанак

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (192-197. страна)
- Карта: Другог српског устанка (198. страна)
- Милошев говор у Такову на 195. страни
- Слика Паје Јовановића, Таковски устанак(193. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Р. Љушић, Историја српске државности, 2, Србија и Црна Гора-нововековне српске државе, Нови Сад 2001.

Историја српског народа, 3/1-5/2, Београд 1986.

Читанка Другог српског устанка, Горњи Милановац, 2004.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама: Српска револуција и Први српски устанак

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Географија – Београдски пашалук-Смедеревски санџак, Београд, Сава, Дрина, Љубић, Таково, Дубље, Обреновац, Ниш

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник подсећа ученике на градиво са предходних часова кроз следећа могућа питања:

Наставник поставља питања.

1. Од када до када је трајао Први српски устанак?
2. Зашто је подигнут Први српски устанак?
3. Ко је предводио Први српски устанак?
4. Које су последице Првог српског устанка?

Наставник издваја тему часа и пише на табли:

Други српски устанак

Главни део:

* **Београдски пашалук под Сулејман-пашом Скопљаком и Хаџи Проданова буна**

По освајању Београдског пашалука, Турци су се свестили српском становништву. Велики број је убијен, други одведени у робље, много имовине опљачкано.... Порези су бивали све већи, турска управа све окрутнија. Од устаничких вођа у Пашалуку су остали Станоје Главаш и Милош Обреновић.

Хаџи Проданова буна избија половином септембра 1814. године у пожешкој нахији, са седиштем у манастиру Трнави код Чачка. (слика Хаџи Продана на страни 192.) Милош Обреновић је одбио да се придружи устаницима сматрајући да буна није добро организована и да је избила прерано. Слом ове буне изазвао је нови талас турске одмазде. Станоје Главаш је убијен.

Наставник пише на табли:

- 1814. година-Хаџи Проданова буна

* **Почетак Другог српског устанка**

Видевши да им нема другог спаса, Срби почињу Други српски устанак. Избио је **11/23. априла 1815. године, на Цвети, у Такову**. За вођу Другог српског устанка је изабран **Милош Обреновић**.

Анализа и упоређивање слика са сабора у Орашцу и Такову

Погледајте слике на 184. и 193. страни уџбеника и упоредите их.

У чему су сличности? Шта је приказано на овим сликама? Шта вође држе у рукама? Шта симболизује застава? Ко су најистакнутије личности на сликама?

Анализа говора Милоша Обреновића окупљеном народу.

Наставник тражи од ученика да гледају слику Паје Јовановића Таковски устанак на 193. страни и да га слушају док чита Милошев говор окупљеним устаницима на 195. страни. Шта Милош очекује од устаника?

Наставник пише на табли:

- 11/23. априла 1815. године на Цвети, у Такову, избија Други српски устанак
- За вођу је изабран Милош Обреновић

***Даљи ток Другог српског устанка**

План је био исти, као и у Првом српском устанку: ослободити средишњи део Пашалука, отерати Турке из нахијских центара и опколити турске гарнизоне по тврђавама. У мају 1815. Срби су потукли Турке на Љубићу и освојили Чачак. Покушај босанског Хуршид-паше да уђе у Пашалук, је спречен битком на Дубљу 14. јула 1815. године.

Устаници су Турке победили у биткама на Љубићу, Дубљу, Палежу (Обреновцу).

Наставник показује на карти (198. страна) места битака. Наставник описује храброст Танаска Рајића на Љубићу.

Наставник пише на табли

- 1815.- бојеви на Љубићу, Дубљу и код Палежа

У ово време побеђен је Наполеон Бонапарта и траје Бечки конгрес. Ове чињенице и српске победе натерале су Османлије на преговоре са Србима.

Преговоре воде Милош Обреновић и Марашли Али-паша, новопостављени везир Београдског пашалука. Полазне тачке су Ичков мир из 1807 и 8-а тачка Букурешког мира из 1812. године. Начињен је усмени (тзв. Белички) споразум, којим Срби добијају; слободу вере, трговине, извесну аутономију, српске стершине сакупљају порез (о Ђурђевдану и Митровдану)...У Београду се оснива Народна канцеларија. Створена је заједничка српско-турска управа.

Наставник пише на табли:

- Усмени споразум између Милоша Обреновића.и Марашли Али-паше
- Заједничка српско-турска управа

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 197. страни.

Домаћи:

Треба да упореде Први и Други српски устанак, по овој шеми.

Изглед табле:

Други српски устанак

- 1814. година-Хаџи Проданова буна
- 11/23. априла 1815. године на Цвети, у Такову, избија Други српски устанак
- За вођу је изабран Милош Обреновић
- 1815.- бојеви на Љубићу, Дубљу и код Палежа
- Усмени споразум између Милоша Обреновића и Марашли Али-паше
- Заједничка српско-турска управа

Час број 55.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица: Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића****Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Обнављање и усвајање појмова: устав, хатишериф, аутономија
- Усвајање хронолошких и просторних оквира Прве владавине Милоша и Михаила Обреновића
- Усвајање основних чињеница везаних за хатишерифе, Сретењски устав и Турски устав
- Уочавање улоге истакнутих личности: Милош и Михаило Обреновић, кнегиња Љубица, Димитрије Давидовић
- Усвајање знања о развоју државног и друштвеног уређења аутономне Србије
- Уочавање улоге државних институција (СПЦ и школа) у очувању националног идентитета

Облик рада: фронтални рад**Метод рада:** монолошко-дијалогска метода, текст метода; смислено вербално рецептивна;**Стандарди:**

1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.2; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да објасни појам хатишериф -Зна када је Србија добила аутономију -Зна годину када је донет Сретењски устав (1835) и зашто је он важан, зашто је данас то Дан државности Србије? Друштво слободних сељака (Србија), од 1835.године -Зна да објасни појам устав и чему служи устав -Зна године владавине Милоша Обреновића - Зна ко су Милош и Михаило Обреновић	-Зна да, уз помоћ наставника, опише унутрашњу политику кнеза Милоша (обрачун са противницима, убиство Карађорђа, Покајница, изградња школа, подизање бања, културних институција...) -Зна да, уз помоћ наставника, опише спољну политику кнеза Милоша -Зна да, уз помоћ наставника, опише промене у Србији после добијања аутономије -Зна ко је кнегиња Љубица -Зна да именује уставе који су донети у време прве владавине кнеза Милоша - Зна зашто је Милош „добровољно“ напустио власт (Милетина буна) - Зна зашто је Михаило напустио власт (Вучићева буна)	-Зна целовито да опише прву владавину кнеза Милоша (1815-1939) -Зна ко је Димитрије Давидовић -Зна да, уз помоћ наставника, опише промене у Србији после добијања аутономије

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (198-205. страна)
- Карта: Другог српског устанка (198. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Р. Љушић, Историја српске државности, 2, Србија и Црна Гора-нововековне српске државе, Нови Сад 2001.

Историја српског народа, 3/1-5/2, Београд 1986.

Читанка Другог српског устанка, Горњи Милановац, 2004.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Географија – Београдски пашалук, Београд, Крагујевац

Грађанско: аутономија, основна унутрашња права аутономне власти

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник на 198. страни тражи од ученика да му покажу: Београдски пашалук, битке Другог српског устанка, Београд, Таково

* Анализа домаћег са предходног часа: шема-поређење Првог и Другог српског устанка.

Ученици се јављају по принципу добровољности, а наставник попуњава шему на табли/флип-чарт папиру.

Питање: као се завршио Други српски устанак?

Наставник издваја тему часа и пише на табли:

Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића

Главни део:*** Добијање аутономије**

Прве године своје владавине Милош је обележио приближавањем Русији, поткупљивањем османских власти, ради очувања задобијених повластица, као и обрачуном са политичким противницима. Карађорђе је желео да се подигне општи устанак балканских народа против Османске власти и ради тога се 1817. године вратио у Србију. Устаничке војводе, на челу са Милошем, процениле су да би то била опасност по тек стечени мир, као и за њихову власт, па су решиле да га убију. То је учињено јула 1817. у Радовањском Лугу.

Грчки устанак је избио 1821. године. Пошто су велике силе, на крају, ипак, решиле да помогну Грцима да се ослободе од Турака и добију независност, Србија је искористила прилику да добије аутономију. Србија је 1830. године добила хатоишериф, којим јој се признаје аутономија, а бератом из исте године Милош је добио наследну кнежевску титулу.

Османским царством је тада владао Махмуд II (1808-1839).

Хатишерифом из 1833. Србији је прикључено још шест нахија (граница из 1813. године). Наставник показује на карти проширење Србије из 1833. године.

Наставник пише на табли:

- 1830. -Хатишериф-Србија добија аутономију
- 1830.- Берат- Милош добија наследну кнежевску титулу
- 1833.- Хатишериф- Србија је проширена за шест нахија

*** Владавина Кнеза Милоша од 1815-1839. године**

Током Милошеве владавине побуне против њега су избијале неколико пута. Расте незадовољство истакнутих првака: Томе Вучића Перишића, Аврама Петронијевића, Јеврема Обреновића... Милошевом аутократском владавином. Траже поделу власти и усвајање устава. Због тога су прозвани уставобранитељима.

Прочитати одломак из Вуковог писма Милошу 1832. године (200. страна) и одговорити на питања испод текста.

Сретењски устав је написао Димитрије Давидовић и донет је 1835. године. Овим уставом укинут је феудализам. (201. страна, слика и пропратни текст)

Наставник пише на табли:

1835.-Сретењски устав- престанак феудалних обавеза

Пошто овакав либералан устав није одговарао Аустрији, Русији и Турској, укинут је. Турски устав је донет 1838. године (202. страна). Уз кнеза, се уводи у власт, Совјет од 17 чланова, који су на ову дужност изабрани доживотно, па Милош није могао да их мења. Не желећи да влада на овакав начин, Милош је абдицирао 1839. године.

Владавина Милошевог сина Михаила (1839-1842) је била краткотрајна. Уставобранитељи су га протерали и 1842. године, на власт, довели Карађорђевог сина, Александра Карађорђевића.

Описати личност кнегиње Љубице (204. страна).

Наставник пише на табли:

1838.- Турски устав- Савет од 17 чланова

1815-1839- Прва владавина кнеза Милоша Обреновића

1839-1842- Прва владавина Михаила Обреновића

*** Привреда, култура и свакодневни живот у Кнежевини Србији**

Србија почиње економски и културно да јача. Број становника расте. У ово време, главни град је Крагујевац. Ту се оснива Гимназија (1833), штампарија (1833), покрећу се Новине србске (1834), позориште (1835), Лицеј (1838.).

Прочитати на 204. страни упутства која кнез Милош даје Димитрију Давидовићу о томе како треба новине да пишу, какве треба да буду....

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 205 страни.

Домаћи:

За следећи час, да ученици припреме краће биографије Карађорђа Петровића и Милоша Обреновића.

Изглед табле:

Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића

- 1830. -Хатишериф-Србија добија аутономију
- 1830.- Берат- Милош добија наследну кнежевску титулу
- 1833.- Хатишериф- Србија је проширена за шест нахија
- 1835.- Сртењски устав- престанак феудалних обавеза
- 1838.- Турски устав- Савет од 17 чланова
- 1815-1839- Прва владавина кнеза Милоша Обреновића
- 1839-1842- Прва владавина Михаила Обреновића

Час број 56.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора

Наставна јединица: Србија 1815-1842. године

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Обнављање појмова: устав, хатишериф, аутономија
- Обнављање чињеница везаних за Други српски устанак, прву владавину Милоша и Михаила Обреновића
- Обнављање основних чињеница везаних за хатишерифе, Сретењски устав и Турски устав
- Уочавање улоге истакнутих личности: Милош и Михаило Обреновић, кнегиња Љубица, Димитрије Давидовић
- Развијање умења анализе историјских извора (сликовних и текстуалних)

Облик рада: фронтални рад, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода; текст метода; игра памћења

Стандарди:

1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходне две лекције

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (192-205.странице)
- Радна свеска за седми разред (126-135)
- Карта: Србија од 1815. до 1868. године (198. страна)
- Слика Таковски устанак (193.страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Историја српског народа 3/1-5/2, Београд 1986.

А. Веселиновић, Р. Љушић, Српске династије, Платонеум 2001.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (Други српски устанак, Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића)

Појмови: национална револуција, аутономија, устав

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско васпитање: државно и друштвено уређење; појам устав; људска права, национални, политички, социјални циљеви и последице

Географија – Београдски пашалук; Београд, Сава, Дунав, шест утврђених градова, који су и даље остали под турском влашћу

Српски језик: одломак из дела Вука Стефановића Караџића (претварање у управни говор)

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник подсећа ученике на лекцију од прошлог часа кроз следећа могућа питања:

1. О чему смо причали прошли час?
2. Који догађај од прошлог часа је на вас оставио највећи утисак? Зашто?

Главни део:

*** Израда и провера питања у радној свесци за лекцију Други српски устанак од 126-128. стране**

Инструкција наставника: Отворите радне свеске и одговорите на питања од 126-128. стране. Имате за рад 15 минута.

Ученици одговарају на питања из радне свеске, свако за себе и за тај рад имају 10-15 минута.

Провера ученичких одговора. Јављају се по принципу добровољности.

***Анализа одломка из дела В.С.Карацића „Милош Обреновић, књаз Србији“ и слике Таковски устанак, Паје Јовановића**

Инструкција наставника: Погледајте слику Таковски устанак, Паје Јовановића, на 193. страни уџбеника.

Ученици гледају слику минут.

Игра памћења:

Инструкција наставника: Затворите књиге. Опишите ми слику. Шта сте упамтили, које детаље?

Ученици фронтално причају, наставник записује на табли

Сумација: ученици се враћају на слику и пореде своје одговоре са сликом

Инструкција наставника: Сада ћемо да повежемо ову слику и текст историјског извора у Радној свесци на страни 129. Текст који имате пред собом је опис Сабора у Такову и написао га је Вук Стефановић Караџић.

Ваш задатак ће бити да претворите овај текст у управни говор.

Ученици раде задатак.

Извештавање. По принципу добровољности.

*** Одговарање на питања из лекције Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића**

Ученици одговарају на питања из Радне свеске одмах, по принципу добровољности.

Остатак питања, који се не заврши овај час, остаје за домаћи задатак.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Подсетити ученике: да ће следећи час бити посвећен вођама устанка: Карађорђу и Милошу Обреновићу, и да поред њихових биографија, које су требали да припреме већ за овај час, донесу за следећи час, што више материјала који могу да сакупе: из дечијих новина, интернета, слике...о вођама Првог и Другог српског устанка.

Домаћи:

За домаћи задатак: питања из Радне свеске из лекције Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића (130-135. страна)

Час број 57.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица:** Карађорђе Петровић и Милош Обреновић**Тип часа:** утврђивање**Циљ часа:**

- Уочавање улоге истакнутих личности: Карађорђа Петровића и Милоша Обреновића
- Развијање способности критичког закључивања и самосталног излагања градива
- Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија...

Облик рада: фронтални рад, групни рад**Метод рада:** дијалогска метода; кооперативно у групама ученика; прављење панона истакнутих историјских личности; текст метода; венов дијаграм**Стандарди:**

1.1.7; 3.1.3; 3.2.1;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна ко су Карађорђе и Милош Обреновић -Зна да наведе титуле Карађорђа и Милоша - Зна, уз помоћ наставника, да уочи и опише значај Карађорђа и Милоша Обреновића -Зна на слици да разликује и именује Милоша и Карађорђа	- Уме да упореди владавину двојице вођа устанка - Уме да издвоји добре и лоше стране владавине једног и другог -Уме да направи пано, ППТ, презентацију о једном или о другом (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)	-Критички уме да издвоји кључне моменте њихове владавине и да да свој суд о неким личним, политичким, дипломатским потезима двојице вођа устанка -Проналази занимљивости из живота двојице вођа и то презентује другима (уз сугестије наставника где да нађе одговарајућу литературу)

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (178-205.)
- Радна свеска за седми разред (130-135. стр.)
- Карта: Првог српског устанка (184. страна)
- Карта Србије 1815-1868. године (198. страна)
- Цедуљице са материјалима за поделу на групе и рад у групама

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања
Историја српског народа 3/1-5/2, Београд 1986.

А. Веселиновић, Р. Љушић, Српске династије, Платонеум 2001.

Читанка Првог српског устанка, Горњи Милановац, 2003.

Читанка Другог српског устанка, Горњи Милановац

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Нововековне државе Србија и Црна Гора

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Сви предмети: развијање умења издвајања битних чињеница и њиховог презентовања

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* **Прегледати домаћи:** питања из Радне свеске, Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића (130-135) и унети у евиденцију

* **Показати слике** Карађорђа (185. страна) и Милоша Обреновића (194. страна) и тражити од ученика да их именују
Наставник издваја тему часа; вође устанка Карађорђе и Милош Обреновић, њихова улога у историји Србије

Главни део:

* Подела ученика на групе

Ученици извлаче цедуљице 6 група по 4 члана.

Цедуљице за групе:

Група Карађорђе Петровић: слика Карађорђа Петровића, биографија Карађорђа, Први српски устанак, лоза Карађорђевића

Група Милош Обреновић: слика Милоша Обреновића, биографија Милоша Обреновића, Други српски устанак, лоза Обреновића

Укупно група: 3-Карађорђа и 3-Милоша; са тим што ће се бојом цедуљица на коме су материјали (бела, жута, плава...по избору наставника) проналазити у којој су групи.

Напомена: лозе Обреновића и Карађорђевића, наћи у Читанкама за Први и Други српски устанак, а кратке биографије у књизи “Српске династије”.

* **Задатак за групе:** Свака група ће добити пола флип-чарт папира, на којој треба да представи своју личност на најбољи могући начин. Користите све материјале, које сте донели од куће, биографију, лозу, слику, коју сте добили на цедуљицама. За рад имате 20 минута.

Наставник дели свакој групи папир, фломастере, маркере, лепак, селотејп...

*Рад у групама

* Излагање група

Пре почетка излагања група наставник поставља на таблу критеријуме, по којима ће се оцењивати панои.

- чињенице које су презентоване (колико су кључне, да ли их има много/мало...)
- распоред материјала на табли (прегледност, важност изложеног...)
- начин излагања чланова групе (јасноћа, прецизност, самоувереност, убедљивост...)
- илустративност (уметнички дојам, да ли је довољно илустративан материјал за текст...)

Свака група поставља свој пано на зид/таблу и представља га.

* Евалуација и самоевалуација паноя

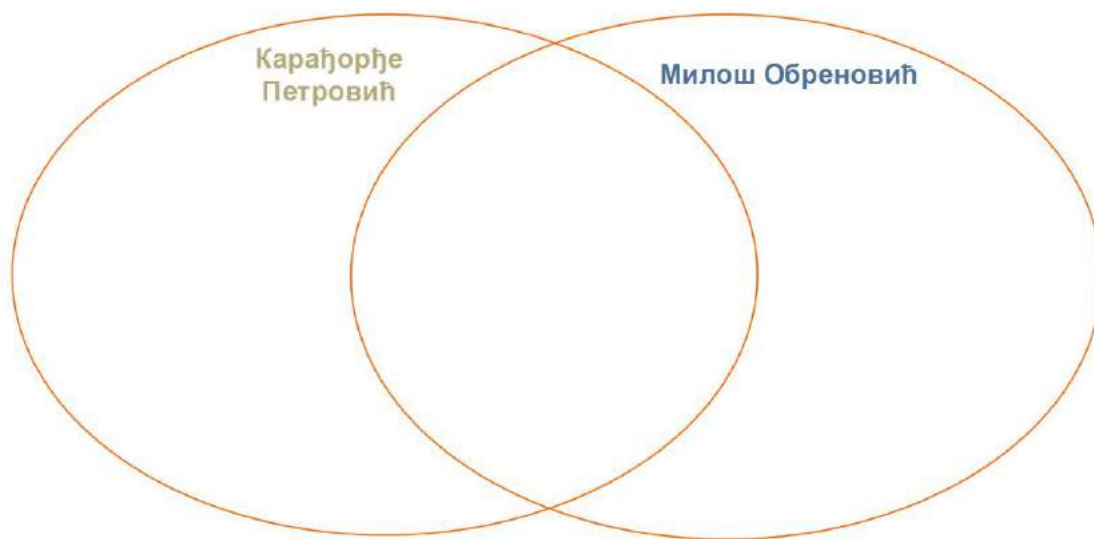
Ученици фронтално износе своје мишљење о паноиима који су изложени водећи рачуна о датим критеријумима. Бира се најбољи пано, а чланови те групе добијају петице у евиденцију. Сви остали добијају плусеве за своју активност на изради паноя, давању мишљења, образложења...

Завршни део:

- * Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима
- * Наставник подсећа ученике да ће следећи час имати 15-томинутну проверу знања везаног за Србију од краја XVIII века до 1842. године.

Домаћи:

Да у своје свеске попуне Венов дијаграм: сличности и разлике између Карађорђа Петровића и Милоша Обреновића

Час број 58.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора

Наставна јединица: Србија од краја XVIII века до 1842. године

Тип часа: провера знања и обнављање

Циљ часа:

- Утврђивање хронолошких и просторних оквира Србије од краја XVIII века до 1842. године

- Утврђивање основних чињеница везаних Србију од краја XVIII века до 1842. године

- Проверавање знања, евалуација и самоевалуација

Облик рада: фронтални рад, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода; тест

Стандарди:

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.1; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3.

Очекивани исходи:

Наведени су у предходним лекцијама

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (176-205.)

- Тест

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Нововековне државе Србија и Црна Гора

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Географија – Београдски пашалук-Смедеревски санџак, Београд, Сава, Дунав, Мишар, Иванковац, Делиград, Чегар, Ниш, Орашац, Таково, Крагујевац, Љубић

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник проверава домаћи са прошлог часа и бележи у своју евиденцију.

* Наставник је припремио тестове за проверу знања

Главни део:

* **Израда теста (прилог1.)**

* **Размена тестова**

Инструкција наставника: Размените тестове (пар у клупи) и сада ћемо пажљиво прегледати тестове једни другима и оценити их.

* **Прегледање тестова**

Наставник пише одговоре на табли, објашњава критеријум бодовања, а ученици прегледају и пишу поене.

* **Оцењивање**

Наставник даје критеријум бодовања, по коме ученици добијају оцене.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску број бодова и оцену за сваког ученика

Домаћи:

. —

ТЕСТ А

1. Заокружите слово испред тачног одговора.

Пронађите исправан хронолошки редослед догађаја:

- а) Хаџи Проданова буна, Буна на дахије, Први српски устанак, Други српски устанак
- б) Први српски устанак, Буна на дахије, Хаџи Проданова буна, Други српски устанак
- в) Буна на дахије, Први српски устанак, Хаџи Проданова буна, Други српски устанак
- г) Други српски устанак, Хаџи Проданова буна, Буна на дахије, Први српски устанак

(1)

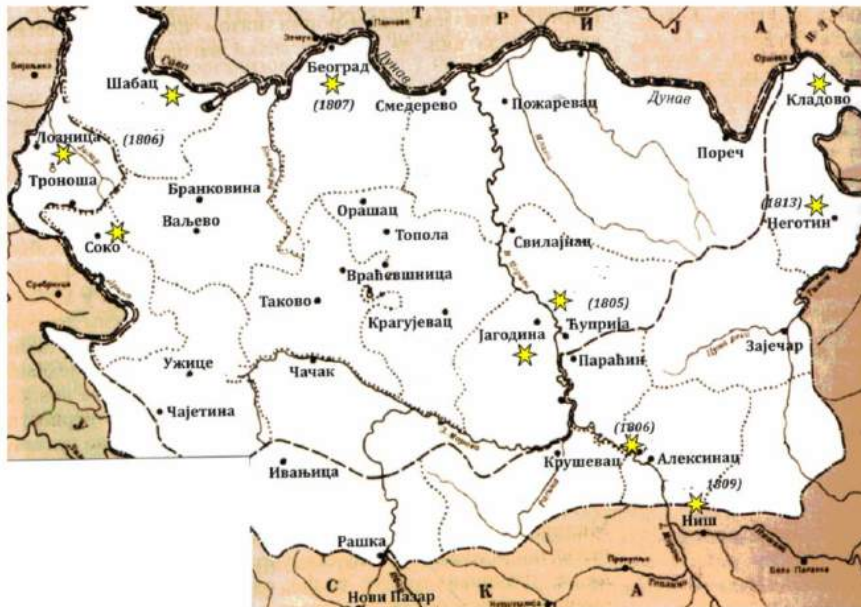
2. Повежите личност и догађај за који је везана. На цртици испред догађаја ставите слово испред одговарајуће личности.

а) Карађорђе Петровић	_____ Просветитељ, први министар (попечитељ) просвете у устаничкој Србији
б) Милош Обреновић	_____ Владао Србијом први пут 1839-1842. године
в) Михаило Обреновић	_____ Вожд Првог српског устанка
г) Прота Матеја Ненадовић	_____ Вођа Другог српског устанка
д) Доситеј Обрадовић	

(4)

3. У карту:

- а) Упишите на одговарајуће место Мишар и Иванковац
- б) Заокружите место избијања Другог српског устанка

(3)

4. Ако је исказ **тачан** заокружите **ДА**, а ако је **нетачан** **НЕ**.

- а) По хатишерифу из 1830.г. османска војска је остала у пограничним градовима Београдског пашалука.
- б) У устаничкој Србији као врховни орган власти је 1805. године

ДА НЕ

- формиран Правитељствујушчи совјет.
 в) Турским уставом је у Србији укинут феудализам.
 г) Творац Сретењског устава је Вук Стефановић Караџић.

ДА НЕ
 ДА НЕ
 ДА НЕ
 (4*0,5=2)

5. Поред догађаја, на линијама, напишите године када су се одиграли:

Кочина крајина - _____ - _____

Битка на Љубићу _____

Сретењски устав _____

(4)

6. Повежите догађаје који су се одиграли исте године. На цртице испред догађаја са десне стране, ставите слово, које се налази испред одговарајућег догађаја са леве стране:

а) Грчка добија независност	_____ Србија добија аутономију
б) Бородинска битка	_____ Букурешки мир
в) Наполеон се прогласио за цара	_____ Почео је Први српски устанак

(3)

7. Пажљиво прочитајте текст и одговорите на питања:

„Цар умрије, а ми остадосмо, И ми нашег цара не слушамо, Већ велики зулум подигосмо: Погазисмо њихово поштење, Свакојаке биједе износисмо, И на рају глобе навалисмо, И гријоту Богу учинисмо... Сад су наке постале прилике, Сад ће неко изгубити царство;	Не бојте се краља ниједнога, Краљ на цара ударити неће.... Чувајте се раје сиротиње.... Тако наши инцијели кажу: Да ће ваше куће погорети, Ви дахије главе погубити; Из огњишта пронић' ће вам трава... Друмови ће пожелет Турака, А турака нигде бити неће.“
---	---

а) Које су све невоље сналазиле рају од стране дахија?

б) Од кога дахијама прети највећа опасност? _____

(3)

ТЕСТ Б

1. **Заокружите** слово испред тачног одговора.

Пронађите исправан хронолошки редослед догађаја:

- а) Кочина крајина, Први српски устанак, Други српски устанак, Србија добија аутономију
 б) Кочина крајина, Први српски устанак, Србија добија аутономију, Други српски устанак
 в) Први српски устанак, Кочина крајина, Други српски устанак, Србија добија аутономију
 г) Србија добија аутономију, Кочина крајина, Први српски устанак, Други српски устанак

(1)

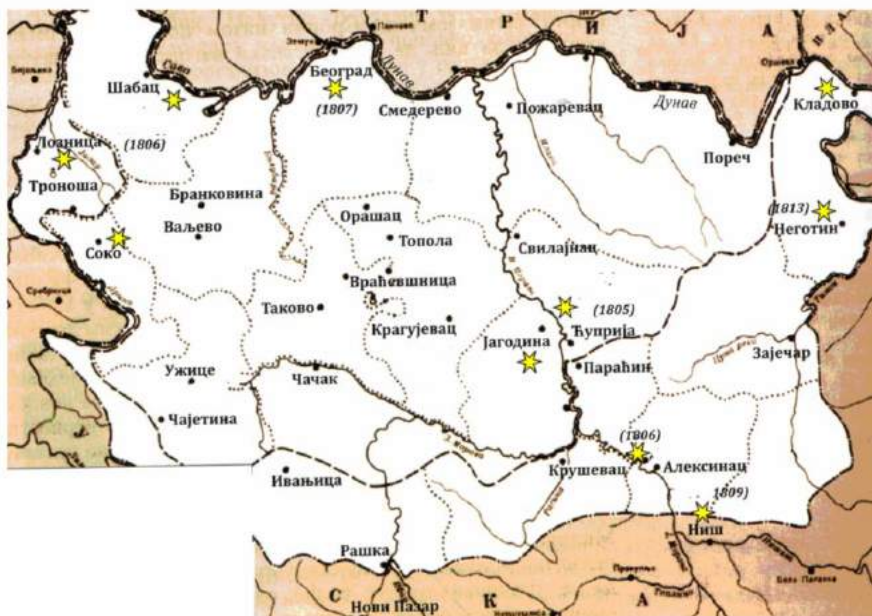
2. **Повежите годину и догађај који се тада десио.** На цртици испред догађаја ставите слово испред одговарајуће личности:.

а) Прота Матеја Ненадовић	_____ Први председник Правитељствујушћег совјета
б) Доситеј Обрадовић	_____ Владао Србијом први пут 1839-1842. године
в) Михаило Обреновић	_____ Вожд Првог српског устанка
г) Карађорђе Петровић	_____ Вођа Другог српског устанка
д) Милош Обреновић	

(4)

3. **У карту:**

- а) Упишите на одговарајуће место Делиград и Чегар
 б) Заокружите место избијања Првог српског устанка

(3)

4. Ако је исказ **тачан** заокружите **ДА**, а ако је **нетачан** **НЕ**.

- а) Буна на дахије је била повод за избијање Другог српског устанка.
- б) По хатишерифу из 1833. године Београдски пашалук је проширен за 6 нахија.
- в) Сретењским уставом је у Србији укинут феудализам.
- г) Букурешки мир је склопљен између Аустрије и Русије.

ДА НЕ

ДА НЕ

ДА НЕ

ДА НЕ

(4*0,5=2)

5. Поред догађаја, на линијама, напишите године када су се одиграли:

Први српски устанак - _____ - _____

Битка на Иванковцу _____

Милош напушта власт (прва владавина) _____

(4)

6. Повежите догађаје који су се одиграли исте године. На цртице испред догађаја са десне стране, ставите слово, које се налази испред одговарајућег догађаја са леве стране:

- а) Битка код Лајпцига _____ Крај Првог српског устанка
- б) Бечки конгрес _____ Почетак Другог српског устанка
- в) Наполеон се прогласио за цара _____ Буна на дахије

(3)

7. Пажљиво прочитајте текст и одговорите на питања:

„Поменути народ (Срби) имаће потпуну слободу вере у својим црквама.

Кнез Милош Обреновић, на основу царске дипломе коју је добио и награде за његову верност Високој Порти, потврђен је у достојанство првог кнеза српског народа и то ће достојанство остати наследно у његовој породици.

Муслиманима који не припадају гарнизонима градова, забрањује се да могу становати у Србији...”

а) О ком документу је овде реч? _____

б) Ко је признат за наследног кнеза Србије? _____

в) Где смеју да остану муслимани у Србији, по овом документу? _____

(3)

Час број 59.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица: Уставобранитељски режим и кнез Александар Карађорђевић****Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање нових појмова и обнављање старих: Начертаније, национални програм, уставобранитељ, Грађански законик
- Усвајање хронолошких оквира владавине Александра Карађорђевића
- Усвајање основних чињеница везаних за Начертаније и Грађански законик
- Уочавање улоге истакнутих личности: Александар Карађорђевић, Илија Гарашанин, Вук Караџић

Облик рада: фронтални, индивидуални**Метод рада:** монолошко-дијалошка метода, текст метода; смислено вербално рецептивна; брејнсторминг**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да објасни појам уставобранитељ -Зна да објасни, уз помоћ наставника, ко су Александар Карађорђевић и Илија Гарашанин и зашто су важни -Зна шта је то Начертаније и када је донето (1844) - Зна ко је Вук Стефановић Караџић	-Уме да уочи, издвоји и опише главне елементе уставобранитељске владавине -Зна ко су најважнији уставобранитељи: (Тома Вучић Перишић, Аврам Петронијевић, кнегиња Персида, Јован Хаџић) - Зна да објасни, уз помоћ наставника, основне елементе Начертанија и Грађанског законика -Зна да наведе значај В.С.Караџића	-Уме критички да сагледа владину уставобранитеља, њихове добре и лоше стране -Зна да објасни зашто је важно доношење Грађанског законика и Начертанија и који су главни елементи тог програма -Зна да објасни значај реформе језика Вука С. Караџића

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (206-211. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Р. Љушић, Историја српске државности, 2, Србија и Црна Гора-нововековне српске државе, Нови Сад 2001.

Историја српског народа, 3/1-5/2, Београд 1986.

Слободан Јовановић, Уставобранитељи и њихова влада (1838-1858), Београд 1990.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско: национални програм, грађански законик

Српски: Вук Стефановић Караџић, реформа језика

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник тражи од ученика асоцијације на реч **уставобранитељ**. Након записивања свих одговора на табли, сумира их и објашњава ко су уставобранитељи. То су биле виђеније политичке личности у Србији, чији је циљ био да ограниче самовољу Милоша Обреновића. Најугицајнији су били: Тома Вучић Перишић, Аврам Петронијевић (кратка биографија на 203. страни), Јеврем Обреновић и Илија Гарашанин.

Наставник издваја тему часа:

Уставобранитељски режим 1842-1858.

Главни део:

* Наставник даје инструкцију ученицима да прочитају **уводни део лекције** на 206. страни. Када ученици прочитају текст, поставља им питања:

1. Како се звала држава, којом су владали уставобранитељи?
2. Ко је владао Кнежевином Србијом у време уставобранитеља?
3. Који устав је био на снази у време владавине уставобранитеља?
4. Који су најзначајнији документи који су настали у њихово време?

Наставник пише на табли:

- Кнез Александар Карађорђевић (1842-1858)

- **1844. године** - Начертаније, први српски национални програм (Илија Гарашанин)

- Грађански законик (Јован Хаџић)

*** Начертаније, Илије Гарашанина и спољна политика Србије у време уставобранитеља**

Као млада држава Србија је морала да дефинише свој спољнополитички програм. То је учинио Илија Гарашанин 1844. године, када је написао први српски национални програм-Начертаније. Главни циљ је био да се Срби ослободе османске власти, потом да се Кнежевини Србији прикључе: Босна и Херцеговина, Стара Србија, Црна Гора и северна Албанија и на крају, стварање конфедерације балканских држава.

Наставник показује на карти наведене територије.

Подсетити ученике на појам Стара Србија.

Инструкција наставника: ученици, свако за себе, треба да прочитају текст из Начертанија (209. страна) у књизи. Одговорити фронтално на питања из текста.

Србија је слала војвођанским Србима, добровољачке одреде 1848. године, као помоћ у њиховој борби против Мађара.

Пошто је у Кримском рату задржала неутралност, Србија добија право слободне пловидбе Дунавом, што је подстакло њену трговину.

* Развој државних установа, просвете и културе у Кнежевини

Престоница Србије се 1841. године из Крагујевца пребацује у Београд. Самим тим се пребацују све државне и културне установе: Лицеј (ће од 1863. бити Велика школа...), Друштво за оснивање Народног позоришта...

Оснивају се нове установе: Војна академија, Народни музеј, Друштво српске словесности (касније Српско учено друштво)...

Основана је пошта, прорадила прва телеграфска линија

Први закон, који је регулисао грађанска права у Србији је био Грађански законик Јована Хаџића 1844. године.

У време уставобранитеља 1847. године, прихваћена је реформа језика Вука Стефановића Караџића. (208. страна) Један од великих противника ове реформе је био Јован Хаџић.

Наставник пише на табли:

- Друштво српске словесности $\Longrightarrow$ Српско учено друштво
- Лицеј $\Longrightarrow$ Велика школа
- 1847.- Вукова реформа језика

*Крај уставобранитељског режима

Због великих међусобних неслагања у самом Совјету, као и несугласица између Совјета и Александра Карађорђевића, 1858. је организована Светоандрејска скупштина, на којој је одлучено да се А.Карађорђевић збаци са власти и врати Милош Обреновић. Овом скупштином је председавао Миша Анастасијевић.

Наставник пише на табли:

- 1858.-Светоандрејска скупштина

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 211 страни.

Домаћи:

Да ученици одговоре на питања из Радне свеске 136-139. стране.

Изглед табле:

Уставобранитељски режим 1842-1858.

- Кнез Александар Карађорђевић (1842-1858)
- 1844. године - Начертаније, први српски национални програм (Илија Гарашанин)
- Грађански законик (Јован Хаџић)
- Друштво српске словесности $\Longrightarrow$ Српско учено друштво
- Лицеј $\Longrightarrow$ Велика школа
- 1847.- **Вукова реформа језика**
- 1858.- Светоандрејска скупштина

Час број 60.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора

Наставна јединица: Уставобранитељски режим и кнез Александар Карађорђевић

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Утврђивање појмова: Начертаније, национални програм, уставобранитељ, Грађански законик

- Утврђивање хронолошких оквира владавине Александра Карађорђевића, и праћење развојне линије Србије у првој половини XIX века

- Утврђивање основних чињеница везаних за Начертаније и Грађански законик

- Уочавање улоге и обнављање знања о истакнутим личностима: Александар Карађорђевић, Илија Гарашанин, Вук Караџић

- Развијање умећа критичке анализе текста

Облик рада: фронтални рад

Метод рада: дијалогска, текст метода, драматизација, ланац знања, лента времена

Стандарди:

1.1.7; 2.1.1; 3.1.1; 3.1.3;

Очекивани исходи:

Наведени у предходној лекцији

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (206-211.странице)

- Радна свеска (136-140. странице)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Нововековне државе Србија и Црна Гора;

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско: устав, Грађански законик, национални програм

Српски: Јован Стерија Поповић, Вук Стефановић Караџић

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

***Ланац знања**

. * Наставник је припремио цедуљице за ланац знања (модификована верзија са линијом времена).

Ученици траже личност на коју се односи исказ. Један број ученика извлачи цедуљице на којима су имена личности и стављају их на одговарајуће место на линију времена на табли. Остали, на основу текстова на својим цедуљицама, одговарају фронтално и стављају их на ленту времена, онде где припадају.

Карађорђе Петровић	Вођа Првог српског устанка
Милош Обреновић	Вођа Другог српског устанка
Прота Матеја Ненадовић	Први председник Правитељствујушчег совјета

Илија Гарашанин	Творац Начертанија
Јован Хаџић	Творац Грађанског законика
Димитрије Давидовић	Творац Сретењског устава
Стеван Синђелић	Јунак боја на Чегру
Хајдук Вељко Петровић	Устанички вођа, борио се у Крајини, погинуо код Неготина у Првом српском устанку.
Вук Стефановић Караџић	Прикупљао српско народно стваралаштво, извршио реформу српског језика
Љубица Вукомановић-Обреновић	Жена кнеза Милоша
Персида Ненадовић	Жена кнеза Александра Карађорђевића
Михаило Обреновић	Владао Србијом од 1815-1839. године
Александар Карађорђевић	Владао Србијом од 1839-1842. године
Аврам Петронијевић	Владао Србијом у време уставобранитеља
Хаџи Продан Глигоријевић	Владао Србијом од 1842-1858.
Танаско Рајић	У његово време Србија је добила аутономију
Паја Јовановић	У његово време Србија је подигла прву националну револуцију и била девет година слободна од османске власти
Васа Чарапић	Носио је титулу војда
	Основано је Друштво српске словесности
	Почео да се примењује тзв. Турски устав
	Уставобранитељ
	Вођа буне из 1814. године
	Устаник, истакао се у бици на Љубићу
	Осликао Други српски устанак, сабор у Такову
	Српски јунак, погинуо у борбама за Београд

Сумација наставника, кроз фронтални разговор са ученицима:

1. Које су личности везане за Први, Други српски устанак, периоде: 1815-1842, 1842-1858.
2. Који су догађаји карактеристични за ове периоде?
3. Да ли имамо још нешто што није наведено на цедуљицама?

Главни део:

***Одговарање на питања за домаћи из Радне свеске на странама 136-139.**

Наставник води евиденцију редовности израде домаћих задатака.

Ученици фронтално одговарају на питања. Исправљају своје одговоре у радним свескама.

*** Драматизација одломка из комедије Јована Стерије Поповића „Женидба и удадба“, 140. страна**

Инструкција наставника: прочитајте одломак из комедије Ј.С.Поповића на страни 140. и договорите се са другом/другарицом из клупе, ко жели да га драматизује пред осталима. По принципу добровољности, један пар, евентуално два излазе и изводе одломак.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Изглед табле:
Лента времена за прву половину XIX века у Србији

Час број 61.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица:** Друга владавина Милоша и Михаила Обреновића (1858-1868)**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Обнављање и усвајање појмова: Начертаније, национални програм, Први балкански савез
- Усвајање хронолошких оквира друге владавине Милоша и Михаила Обреновића
- Усвајање основних чињеница везаних за добијање градова
- Уочавање улоге истакнутих личности: Милош и Михаило Обреновић

Облик рада: фронтални**Метод рада:** монолошко-дијалогска метода, текст метода; смислено вербално рецептивна;**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да именује Милоша и Михајла Обреновића и зна хронолошки редослед њихове владавине - Зна годину када је Србија ослободила градове од Турака (1867) - Зна зашто се главна улица у Београду зове кнез Михајлова и шта пише и зашто на његовом споменику -Зна, уз помоћ наставника, да покаже градове, које је Србија добила 1867. године	-Зна да наведе главне карактеристике Милошеве краткотрајне друге владавине -Зна да наведе и објасни главне карактеристике Михаилове друге владавине -Уме, уз помоћ наставника, да уочи, издвоји и опише промене у Србији у време кнеза Михаила -Зна на који начин је завршио своју владавину кнез Михаило -Зна самостално да покаже градове, које је Србија добила 1867. године	-Уме целовито, самостално, узрочно-последично, да опише другу владавину кнеза Михаила -Зна да опише добијање српских градова (1867) -Повезује Начертаније са покушајем стварања Балканског савеза

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (212-217. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Р. Љушић, Историја српске државности, 2, Србија и Црна Гора-нововековне српске државе, Нови Сад 2001.

Историја српског народа, 3/1-5/2, Београд 1986.

Слободан Јовановић, Друга владавина Милоша и Михаила, Београд 1990.

Бездно-Светлана Велмар Јанковић

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско: независност, државни симболи, устав

Географија: Београд, Ужице, Кладово, Соко, Смедерево, Шабац

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Обнављање претходног градива кроз следећа могућа питања:

1. Када је била прва владавина Милоша Обреновића?
2. Које догађаје издвајамо из његове прве владавине?
3. Када је била прва владавина Михаила Обреновића?
4. Које догађаје издвајамо у његовој првој владавини?
5. Када је враћен други пут на власт Милош Обреновић?

Наставник издваја тему часа:

Друга владавина Милоша и Михаила Обреновића

Главни део:

*** Друга владавина Милоша Обреновића (1858-1860)**

Кроз кратко предавање наставник упознаје ученике са главним особеностима Милошеве друге владавине. Након Светоандрејске скупштине 1858.године, Милош Обреновић се враћа на престо Србије. Владао је апсолутистички. Министре је постављао по својој вољи. Најзначајније је што је добио наследну кнежевску титулу. Послао је Михаила у иностранство, не би ли испитао расположење Европе, по питању ослобођења од турске власти.

Наставник пише на табли:

- Друга владавина Милоша Обреновића (1858-1860)
- Добио је титулу наследног кнежевског достојанства

*** Друга владавина Михаила Обреновића (1860-1868)**

Михаилову политику карактерише апсолутизам у унутрашњој политици и активна национална политика на спољнополитичком плану.

Наставник пише на табли:

-Друга владавина Михаила Обреновића (1860-1868)

На Преображењској скупштини 1861. донети су:

Закон о народној скупштини-чисто саветодавно тело без већег политичког утицаја; четири пута мања скупштина од Светоандрејске, а чланове поставља кнез

Закон о Савету- саветнике поставља кнез по свом нахођењу; доноси законе, али није самостално тело

Закон о народној војсци-предвиђа општу војну обавезу свих од 20-50 године.

Овим законима је обезвређен Турски устав.

Наставник пише на табли:
1861.-Преображењска скупштина

***Либерална опозиција-Уједињена омладина српска**

Главни противници апсолутизма кнеза Михаила су били млади српски либерали. Њихов циљ је био укидање кнежевог апсолутизма и интензивнија национална политика. У Новом Саду су 1866. године основали удружење Уједињену омладину српску. Њен председник је био Јеврем Грујић, а најистакнутији члан Владимир Јовановић (214.страна).

Наставник пише на табли:
1866.-Уједињена омладина српска

*** Ослобођење српских градова**

До инцидента на Чукур-чесми је дошло 15. јуна 1862. године. Турски војници су убили српског дечака (216. страна).

Инструкција наставника: Сваки ученик ће за себе да прочита овај кратак текст, а фронтално ћемо одговорити на питања испод њега..

Ученици читају текст, а потом фронтално одговарају на питања.

Срби су кренули на Турке, који су били у Калемегданској тврђави, а ови су топовима бомбардовали Београд 17. јуна 1862. године.

Кнез Михаило је ово искористио да поведе дипломатску борбу за избацивање и последњих турских посада из Србије.

Подсетити ученике на одредбе хатишерифа из 1830. године и градове у којима су остале турске војне посаде, кроз неколико могућих питања:

1. Које су основне одредбе хатишерифа из 1830. године?
2. Које су основне одредбе хатишерифа из 1833. године?
3. У којим градовима су остале турске посаде после хатишерифа?
4. Зашто баш у тим градовима?

Дипломатска борба је трајала пет година. Најзад, у априлу 1867. године кнез Михаило је добио кључеве шест српских градова. На Калемегдану је остала још увек, да се вијори турска застава.

Наставник пише на табли:
- 1862.. – Инцидент на Чукур-чесми
- 1867. - Михаило Обреновић добија кључеве шест српских градова

Инструкција наставника: сваки ученик за себе да прочита текст на 212/ 213. страни, о споменику кнезу Михаилу у Београду.

Могућа питања су:

1. Који градови су убележени на споменик кнезу Михаилу?
2. Зашто баш ти градови?
3. Шта пише на другој страни споменика?
4. Пронађите на карти ове градове.

Први балкански савез

Следећи Начертаније Илије Гарашанина Михаило је 1866/1868. радио на стварању Балканског савеза против Турака. Склопио је савезе са Црном Гором, Грчком, Румунијом. Преговарао са бугарским револуционарним одбором. Ове активности прекинула је изненадна кнежева смрт. У Кошутњаку 29. маја 1868. на кнеза је извршен атентат. Прави налогодавци тог злочина никада нису откривени.

Наставник пише на табли:

-1866-68..-стварање Првог балканског савеза

-1868.- атентат на кнеза Михаила

Културна политика и приватан живот кнеза Михаила

Лицеј (1838) је постао Велика школа (1863). Друштво српске словесности (1841) је прерасло 1864. године у Српско учено друштво. Оснива се Народно позориште у Београду.

Велики кнежев пријатељ је био Анастас Јовановић, један од првих литографа у Европи. Захваљујући њему су нам остале слике виђених људи тог времена у Србији.

Приватан живот кнеза Михаила није био тако успешан, као други сегменти његове владавине. У браку са Јулијом Хуњади није имао деце. Ванбрачни потомак Велимир, као такав, није имао право да наследи оца. Због тога ће, након Михаилове смрти, престо наследити унук Јеврема Обреновића (Милошевог брата)-Милан Обреновић.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 217. страни.

Домаћи:

Да ученици одговоре на питања из Радне свеске 141-145. стране.

Препоручити ученицима, ко жели, да прочита роман Светлане Велмар- Јанковић, *Бездно* и да га презентује другим ученицима.

Изглед табле:

Друга владавина Милоша и Михаила Обреновића

- Друга владавина **Милоша Обреновића** (1858-1860)
- Добио је титулу наследног кнежевског достојанства
- Друга владавина **Михаила Обреновића** (1860-1868)
- 1861.-Преображењска скупштина
- 1866.-Уједињена омладина српска
- 1862.. – Инцидент на Чукур-чесми
- 1867. - Михаило Обреновић добија кључеве шест српских градова
- 1866-68..- стварање Првог балканског савеза
- 1868.- атентат на кнеза Михаила

Час број 62.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица: Србија на путу ка независности (1868-1878)****Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање нових појмова: намесник, намесништво, независност, државни симболи, романтизам
- Усвајање хронолошких и просторних оквира: владавине Милана Обреновића, Берлинског конгреса, Велике источне кризе, српско-турских ратова, територијалног проширења Србије
- Повезивање националне и европске историје: (Велике силе, Бизмарк, Русија, Османско царство)
- Усвајање основних чињеница везаних за Берлински конгрес
- Корелација градива са географијом (употреба карте)
- Уочавање улоге истакнутих личности: Милан Обреновић, Јован Ристић, Бизмарк
- Корелација са српским: песма Отаџбина Ђуре Јакшића

Облик рада: фронтални**Метод рада:** монолошко-дијалошка метода, демонстративна, текст метода; смислено вербално рецептивна;**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да објасни појмове намесник и намесништво -Зна од када до када је била Велика источна криза и када је био Берлински конгрес -Зна ко влада Србијом у време Берлинског конгреса и коју носи титулу -Зна ко су Милан Обреновић и Јован Ристић -Зна да наведе државна обележја (грб, застава, химна) и препознаје обележја државе Србије -Зна да покаже на карти Србију пре и после Берлинског конгреса, уз помоћ наставника -Зна да, уз помоћ наставника, наведе одлуке Берлинског конгреса које се односе на Србију и српске земље	-Зна да објасни значај Намесничког устава из 1869.године -Зна самостално да наведе одлуке Берлинског конгреса за Србију и српске земље -Зна, уз помоћ наставника, да узрочно-последично и хронолошки прецизно опише Велику источну кризу (1875-1878) уз показивање на карти -Препознаје у изворима да је национално надахнуће пратио развој романтизма у књижевности (нпр. анализа песме „Отаџбина“ Ђуре Јакшића)	-Зна да опише функцију Другог намесништва (1868-1872) -Уме целовито да опише Велику источну кризу, користећи знања из предходних лекција -Зна да опише преображај спољне политике Аустро-Угарске од средњоевропске монархије ка држави која тежи ка југо-истоку Европе на примеру Аустро-Угарске улоге у Великој источној кризи

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (218-223. страна)
- Карта Србије у време Велике источне кризе (220. страна)
- Карта Србије у Првом српском устанку (184. страна)
- Карта Србије од 1815-1868. (198. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Р. Љушић, Историја српске државности, 2, Србија и Црна Гора-нововековне српске државе, Нови Сад 2001.

Историја српског народа, 3/1-5/2, Београд 1986.

Документарно-играни филм: *Кнежевина Србија*

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Са лекцијом: Велике силе, Источно питање и балкански народи

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско: устав, независност, државни симболи

Географија: Балканско полуострво пре и после Берлинског конгреса

СТРУКТУРА ЧАСА**Уводни део:**

* Обнављање претходног градива, које је у вези са овом лекцијом, кроз следећа могућа питања:

1. Којим догађајем је Србија почела борбу за ослобођење од турске власти?
2. Како је окончан Први српски устанак?
3. Када је био Други српски устанак?
4. Када је Србија добила аутономију?
5. Када је Србија добила територијално проширење?
6. Показати на карти Београдски пашалук и проширење Србије из 1833. године?
7. Зашто је важан Сретењски устав?
8. Који устав је важећи од 1838. године у Србији?
9. Када је Србија добила шест градова, у време ког српског владара?
10. Шта је покушао Михаило Обреновић на путу ослобођења Србије и других балканских народа, да оствари?

Наставник издваја тему часа:

**Србија на путу ка независности
(1868-1878)**

Главни део:*** Друго намесништво**

Кроз кратко предавање наставник упознаје ученике са главним особеностима владавине Другог намесништва.

Након убиства кнеза Михаила, на престо је постављен 14-огодишњи Милан Обреновић, унук Милошевог брата Јеврема Обреновића. Пошто је био малолетан уместо њега је владало намесништво: Јован Гавриловић, Миливоје Петровић Блазнавац и **Јован Ристић**. Намесништво је донело устав 29. јуна 1869. године тзв. Намеснички устав. Дobili смо прву стално бирану Народну скупштину, без општег права гласа. Трећину посланика је именовао владар, а остало народ. Државни савет је добио функцију врховног суда и горњег дома. Кнез Милан Обреновић је преузео власт 1872. године када је постао пунолетан.

Наставник пише на табли:

- Милан Обреновић (1868-1889)
- Друго намесништво (1868-1872) - Јован Ристић
- 1869. година-Намеснички устав

* Србија у Великој источној кризи (1875-1878)

Велика источна криза почиње Невесињском пушком, устанком Срба у Херцеговини 1875. године. Желећи да помогну устаницима, Србија и Црна Гора улазе у рат са Османским царством 1876. године и то је **Први српско-турски рат**. Петар Карађорђевић је учествовао у овом рату под псеудонимом Петар Мркоњић.

Анализа текста на 222. страни у ком Милан Обреновић образлаже улазак Србије у рат.

Сваки ученик за себе треба да прочита текст, а потом следи фронтални разговор кроз следећа питања:

1. Како се кнез Милан обраћа народу?
2. Зашто су се Срби у БиХ подигли на устанак?
3. Зашто Србија улази у рат?

Црна Гора је била успешнија у борбама са Османлијама од Србије. Показати на карти (220. стр.) места битака у Србији. Србија је потписала примирје са Турском.

У априлу 1877. године Русија улази у рат против Турске, Осваја Једрене и стиже скоро да Цариграда.

Србија, такође, опет, улази у рат против Турске тзв. **Други српско-турски рат** у ком је била успешнија и ослободила југо-источну Србију. У овом рату помогла нам је руска војска (генерал Михаил Черњајев-221. страна)

У марту 1878. године склопљен је **Санстефански мир**. По овом миру, Србија, Црна Гора и Румунија су добиле независност и извесно територијално проширење, али је највише добила Велика Бугарска. Русија је мислила да на тај начин оствари претежан утицај на Балкану

Наставник пише на табли:

- 1876. -Први српско-турски рат
- 1877.- Руско-турски рат
- Други српско-турски рат
- март 1878.-Санстефански мир

* Берлински конгрес

Великим силама није одговарало јачање Русије на Балкану и Средоземљу, па су организовале нови конгрес 13. јуна-13. јула 1878. године у Берлину. На овом Конгресу велике силе су преиначиле одлуке Санстефанског мира. Пошто су одлучивале само велике силе, српски представник Јован Ристић (220. страна) није имао директан утицај на одлуке овог конгреса, као ни други представници балканских народа. Да би добили наклоност Аустро-Угарске морали смо да пристанемо на склапање трговачког уговора и изградњу железнице. Пошто Јован Ристић није желео да потпише уговор којим се Аустро-Угарској даје статус најповлашћеније нације, његова влада је смењена и доведен је Чедомиљ Мијатовић, који је то потписао.

Наставник чита, фронтално ученицима следеће Змајеве стихове, који се односе на одлуке Берлинског конгреса:

*„ И свршено је- мађијском мером
И потписано злаћаним пером
И прослављено господским пиром
И српска пропаст зове се миром “.*

Ученици се јављају и одговарају на то како су разумели стихове песме.

Одлуке:

Велика Бугарска је укинута и подељена на Кнежевину Бугарску и Источну Румелију. Србија је добила независност и проширење за 4 округа: Пиротски, Врањски, Нишки и Топлички. (показати на карти)

Црна Гора је добила независност и градове: Никшић, Подгорицу, Бар и Улцињ
Руминија је добила независност

Босна и Херцеговина су поверене на управу Аустро-Угарској.

Наставник пише на табли:

- јун/јул 1878. године-Берлински конгрес

- Србија добија независност и територијално проширење

Анализа текста на 222. страни уџбеника: изјава Ото фон Бизмарка о Балкану.

Ученици, свако за себе, читају текст и потом, фронтално одговарају на питања.

*** Србија од 1804-1878. године**

Ученици треба да погледају карте на странама: 184, 198 и 220. Могућа питања су:

1. Упоредите карте Србије од 1804-1878. године. Шта примећујете?
2. У ком правцу се шири Србија?
3. Када се Србија проширила и где?

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 223. страни.

Препорука ученицима да погледају играно-документарни филм: *Кнежевина Србија*.

Домаћи:

Да ученици одговоре на питања из Радне свеске од 146-150. стране.

Изглед табле:

Србија на путу ка независности
(1868-1878)

- **Милан Обреновић** (1868-1889)
- Друго намесништво (1868-1872) - Јован Ристић
- 1869. година-Намеснички устав
- 1876. -Први српско-турски рат
- 1877.- Руско-турски рат
 - Други српско-турски рат
- март 1878.- Санстефански мир
- јун/јул 1878. године-**Берлински конгрес**
- Србија добија независност и територијално проширење

Час број 63.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора

Наставна јединица: Србија 1858-1868. године

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

- Обнављање појмова: устав, хатишериф, аутономија, независност, Источно питање
- Обнављање чињеница везаних за Другу владавину Милоша и Михаила Обреновића, Милана Обреновића
- Уочавање улоге истакнутих личности: Милош, Михаило и Милан Обреновић, Јован Ристић
- Развијање умења анализе историјских извора (сликовних и текстуалних)
- Развијање умења коришћења историјске карте

Облик рада: фронтални рад

Метод рада: дијалогска метода; текст метода; демонстративна

Стандарди:

1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходне две лекције

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (212-223.странице)
- Радна свеска за седми разред (141-150)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Историја српског народа 3/1-5/2, Београд 1986.

А. Веселиновић, Р. Љушић, Српске династије, Платонеум 2001.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (Друга владавина Милоша и Михаила Обреновића, Србија на путу ка независности)

Појмови: национална револуција, аутономија, устав, независност

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско васпитање: државно и друштвено уређење; појам устав;

Географија – Београдски пашалук; Београд, Сава, Дунав, шест утврђених градова, који су и даље остали под турском влашћу, окрузи на Југо-истоку Србије, које је добила Берлинским конгресом.

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Анализа карте у уџбенику на 218. страни (из британског атласа из 1884. године). Могућа питања су:

1. Које државе уочавате на овој карти?
2. Где се све простире Османско царство на Балкану 1884. године?

3. У ком је статусу Босна и Херцеговина у овом периоду?

*Наставник бележи редовност доношења домаћег у своју свеску евиденције.

Главни део:

*** Провера одговора у радној свесци за лекцију Друга владавина Милоша и Михаила Обреновића од 141-145. стране**

Ученици фронтално одговарају на питања из радне свеске и исправљају своје одговоре. Јављају се по принципу добровољности.

*** Провера одговора у радној свесци за лекцију Србија на путу ка независности 1868-1878. године од 146-150. стране**

Ученици фронтално одговарају на питања из радне свеске и исправљају своје одговоре. Јављају се по принципу добровољности. .

*** Самопроцена**

Наставник поставља на таблу линију од 1-100% и сваки ученик прилази табли и ставља неки знак поред процењеног процента својих тачних одговора.

Сумација наставника

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Препорука ученицима, да за 10-15 дана, ко жели, изради ППТ о женама српских владара из XIX века.

Домаћи:

За домаћи задатак: Израдите ленту времена за Србију од 1804-1878. године.

Час број 64.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица: Црна Гора у доба владичанства****Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање нових појмова: теократска држава, владика, Цетињска митрополија
- Усвајање хронолошких и просторних оквира: Црне Горе и Брда
- Повезивање националне и европске историје: (Србија, Русија, Османско царство)
- Усвајање основних чињеница везаних за владавину владика Петра I, Петра II и њихове личности

Облик рада: фронтални, индивидуални**Метод рада:** монолошко-дијалошка метода, текст метода; смислено вербално рецептивна; брејнсторминг-асоцијације, техника двоструког записа**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 1.2.1; 2.1.1;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
-Зна да именује појмове: теократска држава, владика -Зна где се налазио центар Црногорске државе (Цетиње) и зашто баш ту -Зна порекло имена државе Црне Горе - Зна да је Цетињска митрополија остала центар православља за Србе, после укидања Пећке патријаршије -Зна, на карти да покаже Црну Гору - Зна, на основу слике, да именује Петра II Петровића Његоша	-Зна да објасни појмове теократска држава и владика -Зна да опише друштво Црне Горе, подељено на племена и братства -Зна да опише мере које су уводили Петар I и Петар II не би ли ујединили завађена племена -Зна да наведе књижевна дела Петра II Петровића Његоша -Зна да објасни значај Цетињске митрополије, поготово после укидања Пећке патријаршије -Зна на карти да покаже: Црну Гору, Брда, Цетиње	-Зна да опише унутрашњу и спољну политику црногорских владика од краја XVIII до средине XIX века (сарадња са Русијом, Србијом, односи са Османлијама...)

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (224-231. страна)
- Карта: територијални развој Црне Горе (224. стр.)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Р. Љушић, Историја српске државности, 2, Србија и Црна Гора-нововековне српске државе, Нови Сад 2001.

Историја српског народа, 3/1-5/2, Београд 1986.

А. Веселиновић, Р.Љушић, Српске династије, Платонеум 2001.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из теме Нововековне државе Србија и Црна Гора

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Нововековне државе Србија и Црна Гора и Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до седамдесетих година XIX века

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско: теократија

Српски: Петар II Петровић Његош, “Горски вијенац“

Географија: Цетиње, Црна Гора, Брда...

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник тражи од ученика да покажу на карти Европе Црну Гору.

* Сваки ученик за себе записује по три тезе које зна о Црној Гори.

Наставник сумира тако што на табли, папиру записује тезе (ученици се фронтално јављају, по принципу добровољности), а онда ученици треба да одреде да ли су изнете тезе мишљење или чињеница.

Теза	Мишљење	Чињеница

Наставник издваја тему часа:

Црна Гора у доба владичанства

Главни део:

*** Територија, становништво, теократија**

Наставник кроз кратко предавање описује:

- географски положај Црне Горе и Брда, шта се под тим подразумевало у овом периоду
- племенску организацију и подељеност
- утицај владика из породице Петровић Његош (Цетиње)
- објашњава шта је то теократија

Наставник пише на табли:

- Племенска подељеност
- Цетињска митрополија
- Теократија - када свештеник влада државом
- Владика Данило Петровић (1697-1735)

*** Петар I Петровић Његош**

Кроз кратко предавање наставник упознаје ученике са најважнијим карактеристикама владавине Петра I Петровића Његоша (1782-1830):

- победа над Османлијама на Мартинићима и Крусима 1796. године
- покушава да уједини племена и изгради државне институције (1798-Законик опшчи црногорски и брдски и Правитељство суда)

- односи са Русијом, Турском, Француском, Србијом
- Свети Петар Цетињски

Наставник бележи на табли:

-Владика Петар I Петровић Његош (1782-1830)

* Петар II Петровић Његош

Кроз кратко предавање наставник упознаје ученике са најважнијим карактеристикама владавине Петра II Петровића Његоша:

- даље учвршћивање власти (Правитељствујушчи сенат црногорски и брдски; гвардија и перјаници)
- односи са Србијом и Османским царством
- написао «Горски вијенац», посветио га Карађорђу (230. страна)

Наставник пише на табли:

-Владика Петар II Петровић Његош (1831-1851)

*О владикама (слике и текстови у лекцији)

Наставник усмерава ученике на слике у лекцији: Цетиње (манастир)-225. страна

Слике Данила Петровића (225), Петра I Петровића (227) и Петра II Петровића (228-229), кроз следећа могућа питања:

- Како је приказан Петар I, као монах или као световни владар? а како Петар II?
- Шта се све налази на Цетињу, зашто је он био престоница у ово време?
- Која је данас престоница Црне Горе?

Наставник усмерава ученике на додатне текстове у лекцији:

Ученици треба да прочитају кратке текстове о Петру II Петровићу и да усмено, фронтално одговоре на питања, која се налазе испод тих текстова:

- 229. страна-шта је владика поручио својим борцима пре боја са Османлијама
- 230.опис владике од стране Вука Стефановића Караџића

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 231 страни.

Домаћи:

Да прочитају текст на 226. страни и да одговоре на питања испод текста, који се односи на писмо руског цара петра великог владици Данилу.

Да ученици одговоре на питања из Радне свеске 151-155. стране.

Изглед табле:

Црна Гора у доба владичанства

- Племенска подељеност
- Цетињска митрополија
- Теократија/ када свештеник влада државом
- Владика Данило Петровић (1697-1735)
- Владика Петар I Петровић Његош (1782-1830)
- Владика Петар II Петровић Његош (1831-1851)

Час број 65.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора****Наставна јединица:** Кнежевина Црна Гора**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање нових и обнављање раније учених појмова: теократија, световна држава, кнежевина, независност, Источно питање, Берлински конгрес
- Усвајање хронолошких и просторних оквира: Црне Горе и Брда пре и после Берлинског конгреса
- Повезивање националне и европске историје: (Србија, Русија, Османско царство)
- Усвајање основних чињеница везаних за Берлински конгрес, Црногорско-турске ратове

Облик рада: фронтални**Метод рада:** монолошко-дијалошка метода; смислено вербално рецептивна;**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна да именује владарску династију Црне Горе (Петровић) - Зна ко је Никола Петровић, кнез (1860-1910), краљ (1910-1918) - Зна да покаже на карти Црну Гору пре и после Берлинског конгреса - Зна да наведе одлуке Берлинског конгреса везане за Црну Гору	- Зна ко је кнез Данило и да опише промене које је увео у Црну Гору (прелазак од теократске ка световној држави и Законик Данила I) - Зна да опише односе Петровића са српским владарима - Зна да опише учешће Црне Горе у Великој источној кризи	- Зна да критички анализира сарадњу Србије и Црне Горе у XIX веку - Зна целовито да опише Велику источну кризу и учешће Србије и Црне Горе и њој

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (232-237. страна)
- Карта: Територијални развој Црне Горе (224. стр)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Р. Љушић, Историја српске државности, 2, Србија и Црна Гора-нововековне српске државе, Нови Сад 2001.

Историја српског народа, 3/1-5/2, Београд 1986.

Момо Капор и Зуко Џумхур „Зелена чоја Монтенегра“

А. Веселиновић, Р. Љушић, Српске династије, Платонеум 2001.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из теме: Нововековне државе Србија и Црна Гора, посебно са лекцијом Црна Гора у доба владичанства

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме: Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до седамдесетих година XIX века

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско: независност, државни симболи, границе

Географија: Црна Гора, Бар, Улцињ

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Обнављање предходног градива кроз следећа могућа питања:

1. Како је било организовано становништво Црне Горе и Брда у XVII и XVIII веку ?
2. Ко је био први владика из династије Петровић Његош?
3. Зашто је Цетиње био центар племенима из Црне Горе и Брда?
4. Ко су Петар I и Петар II Петровић Његош?
5. На које начине су владике прве половине XIX века покушавале да обједине завађена племена и зашто је то било важно?
6. Ко је наследио владика Петра II Петровића Његоша?

Наставник издваја тему часа:

Кнежевина Црна Гора

Главни део:

*** Књаз Данило (1851-1860)**

Кроз кратко предавање наставник упознаје ученике са главним особеностима владавине књаза Данила.

- У његово време, дотадашњи теократски начин управе се мења и он постаје први световни владар из ове династије.
- Трудио се да ојача власт, чиме би преовладао племенски сепаратизам и организовао отпор против Турака. Спровео је реформу којом су племена постала: административно-територијалне јединице, којима управљају капетани (у себи обједињују судску, административну и војну власт).
- **1855.** године донет Општи земаљски законик.
- После битке на Грахову 1858. године, међународна комисија одређује нову границу између Црне Горе и Турске.
- Убијен је у атентату у Котору

Наставник пише на табли:

- **Књаз Данило Петровић (1851-1860)**
- **1855-Општи земаљски законик**
- **1858-битка на Грахову**

*** Никола Петровић Његош (1860-1918)**

Наставник у најважнијим цртама описује владавину кнеза Николе (слике на 235. страни) до 1878. године и учешће Црне Горе у Великој источној кризи. Наставник показује на карти Црну Гору и Брда пре и после Берлинског конгреса.

Наставник пише на табли:

- **Никола Петровић Његош** (кнез од (1860-1910) и краљ 1910-1918))
- 1875-1878-Велика источна криза
- 1878.-Берлински конгрес-Црна Гора добија независност и територијално проширење.

***Анализа синтезе на 238. страни, везане за Црну Гору у XVIII и XIX веку**

Питања уз синтезу:

1. Које личности су издвојене као најзначајније за Црну Гору у овом периоду?
2. Ко им је савременик у Србији?
3. Који догађаји су се одиграли у исто време у Србији и Црној Гори?
4. Зашто су важне издвојене личности?
5. Шта бисте ви додали на ову шему? Зашто?

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 237. страни.

Домаћи:

Да ученици одговоре на питања из Радне свеске 156-160. стране.

Препоручити ученицима, ко жели, да прочита роман Моме Капора и Зука Џумхура, Зелена чоја Монтенегра и да га презентује другим ученицима.

Изглед табле:

Кнежевина Црна Гора

- **Књаз Данило Петровић** (1851-1860)
- 1855-Општи земаљски законик
- 1858-битка на Грахову
- **Никола Петровић Његош** (кнез од (1860-1910) и краљ 1910-1918))
- 1875-1878-Велика источна криза
- 1878.-Берлински конгрес-Црна Гора добија независност и територијално проширење.

Час број 66.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора

Наставна јединица: Црна Гора у новом веку

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

-Обнављање појмова: теократија, световна држава, кнежевина, независност, Источно питање, Берлински конгрес, племенска организација

-Обнављање хронолошких и просторних оквира: Црне Горе и Брда пре и после Берлинског конгреса

- Развијање умења тумачења и повезивања националне и европске историје: (Србија, Русија, Османско царство), као и улога истакнутих личности: Петра I, Петра II и Николе Петровића

- Обнављање основних чињеница и узрочно-последичних веза везаних за Берлински конгрес, Црногорско-турске ратове

Облик рада: фронтални, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода; текст метода; демонстративна

Стандарди:

1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходне две лекције

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (224-239.странице)

- Радна свеска за седми разред (151-160)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Историја српског народа 3/1-5/2, Београд 1986.

А. Веселиновић, Р. Љушић, Српске династије, Платонеум 2001.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из теме: Нововековне државе Србија и Црна Гора, посебно са лекцијом Црна Гора у доба владичанства

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме: Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до седамдесетих година XIX века

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско: независност, државни симболи, границе

Географија: Црна Гора, Брда, Никшић, Бар, Улцињ

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

*** Анализа ленте времена на странама 176/177. у уџбенику.**

Могућа питања су:

1. Које државе су приказане на овим лентама времена?
2. Ко је владао Србијом и Црном Гором почетком XIX века?

3. Ко је владао Србијом и Црном Гором у време Берлинског конгреса?
4. Када Црна Гора постаје кнежевина, а када Србија?
5. Које династије владају Србијом и Црном Гором од 1804-1878. године?

*Наставник **бележи** редовност доношења и израде **домаћег** у своју свеску евиденције.

Главни део:

*** Провера одговора у радној свесци за лекцију Црна Гора у доба владичанства од 151-155. стране**

Ученици фронтално одговарају на питања из радне свеске и исправљају своје одговоре. Јављају се по принципу добровољности.

*** Провера одговора у радној свесци за лекцију Кнежевина Црна Гора од 156-160. стране**

Ученици фронтално одговарају на питања из радне свеске и исправљају своје одговоре. Јављају се по принципу добровољности. .

*** Самопроцена**

Наставник поставља на таблу мету (концентричне кругове) и сваки ученик прилази табли и ставља неки знак поред самопроцењеног знања, то јест колико је задовољан својим знањем.

Сумација наставника

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Наставник подсећа ученике да ће следећи час имати проверу градива из наставне теме: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора.

Домаћи:

Препорука: да погледају документарно-игране филмове Кнежевина Србија и Краљевина Србија.

Час број 67.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Нововековне српске државе Србија и Црна Гора

Наставна јединица: Српске земље од краја XVIII века до 1878. године

Тип часа: провера знања и обнављање

Циљ часа:

- Утврђивање кључних чињеница везаних за Србију и Црну Гору од краја XVIII века до 1878. године (догађаји, године, личности)

- Проверавање знања, евалуација и самоевалуација

Облик рада: фронтални рад, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода; тест

Стандарди:

1.1.7; 1.2.1; 2.1.1; 3.1.3.

Очекивани исходи:

Наведени су у предходним лекцијама

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (176-239.)

- Тест

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из наставне теме: Нововековне државе Србија и Црна Гора

Повезаност са будућим градивом:

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

-

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Наставник је припремио тестове за проверу знања и дели их ученицима

Главни део:

* **Израда теста (прилог1.)**

* **Размена тестова**

Инструкција наставника: Размените тестове (пар у клупи) и сада ћемо пажљиво прегледати тестове једни другима и оценити их.

* **Прегледање тестова**

Наставник пише одговоре на табли, објашњава критеријум бодовања, а ученици прегледају и пишу поене.

* **Оцењивање**

Наставник даје критеријум бодовања, по коме ученици добијају оцене.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску број бодова и оцену за сваког ученика

Домаћи: -

Име и презиме: _____ Разред: _____
Број поена: _____ Оцена: _____

1. На празне црте, испод одређених година, унесите **име и презиме владара који су тада владали Србијом..**

1804-1813.	1815-1839.	1842-1858.
_____	_____	_____
_____	_____	_____

(3)

2. **Повежите** наведене **личности** и њихова **дела**. На цртици поред дела, ставите слово које се налази испред одговарајуће личности.

а) Карађорђе Петровић	_____ Владика
б) Милош Обреновић	_____ Творац Начертанија
в) Илија Гарашанин	_____ Јунак битке на Чегру
г) Петар II Петровић	_____ Реформисао азбуку
д) Вук Караџић	_____ Вођа Првог српског устанка
ђ) Јован Ристић	_____ Вођа Другог српског устанка
е) Стеван Синђелић	_____ Представник Србије на Берлинском конгресу
- (7*0,5=3,5)

3. Повежите **године** и **догађаје**, који су се тада одиграли. На цртици испред догађаја стави те слово које се налази испред одговарајуће године.

а) 2/15. фебруар 1804.	_____ Берлински конгрес
б) 11/23. април 1815.	_____ Србија добија аутономију
в) 1830.	_____ Почетак Првог српског устанка
г) 1835.	_____ Почетак Другог српског устанка
д) 1867.	_____ Укида се феудализам у Србији
ђ) 1878.године	_____ Османлије напуштају градове у Србији

(6*0,5=3)

4. **Наведите** два најзначајнија догађаја из периода Српске револуције, који су везани за верски празник Сретење Господње?

- а) _____
б) _____

(2)

5. На цртицама поред појмова напишите шта их повезује:

Иванковац, Мишар, Делиград, Чегар _____
Сретењски, Турски, Намеснички _____
Невесињска пушка, Српско-турски ратови, Црногорско-турски ратови, Ћунис _____

(3)

6. **Наведите** одлуке Берлинског конгреса везане за :

Србију _____
Црну Гору _____
Босну и Херцеговину _____

(3)

7. Следеће исказе **повежите са владавином одређеног владара**. У табеле испод исказа, ћете на одговарајуће цртице, **уписати** слово испред тврдње, с обзиром да ли су се десиле у време владавине одређених владара.

- а) Букурешки мир склопљен између Русије и Османског царства
- б) Први српски устанак
- в) Добијање аутономије за Србију
- г) Добијање независности
- д) Велика источна криза
- ђ) Србија добија кључеве 6 градова
- е) Наследна кнежевску титулу
- ж) Донето Начертаније
- з) Донет Грађански законик
- и) Победа српске војске на Мишару
- ј) Донет Турски устав
- к) Укинут феудализам у Србији
- л) Србији је припојено шест нахија

Карађорђе Петровић _____, _____, _____

Милош Обреновић (прва и друга владавина) _____, _____, _____, _____, _____

Михаило Обреновић (прва и друга владавина) _____

Александар Карађорђевић _____, _____

Милан Обреновић _____, _____

Никола Петровић _____, _____

(15*0,5=7,5)

8. Прочитајте пажљиво текст и одговорите на питања.

„И ако није допуштено сумњати да Висока Порта, верна својим начелима, неће бити милостива и племенита према Србима (народу који јој је потчињен и који јој одавно плаћа данак), нађено је као правично да се, с погледом на учешће које су Срби узели у овом рату, то свечано уговори једном одредбом о њиховој безбедности. Услед тога и према члану 4, Висока Порта даје Србима потпуну амнестију, и обећава да њихов мир неће моћи бити помућен због прошлих догађаја. Утврђења саграђена у њиховој земљи за време овога рата а која нису раније постојала, биће сравњена са земљом, утолико уколико буду непотребна у будуће, и Висока Порта заузме као и раније друге градове и ставиће у њих артиљерију, муницију и гарнизоне које буде сматрала за умесно. Али да ти гарнизони не би неправедно угњетавали Србе, Висока Порта ће, само по својим осећајима милосрђа, поступати према том народу са свом потребном умереношћу; осим тога, на молбу Срба, Висока Порта ... ће оставити њима самима бригу о унутрашњој управи земље, примаће непосредно од њих новац од умерених пореза које ће разрезати на њих и предузеће за то мере договорно с народом...”

Коју државу представља израз Висока Порта у тексту? _____

Које одредбе овог уговора су повољне за Србе?

Овај текст говори позитивно о:

- а) Високој Порти
 - б) Србима
 - в) Русији
 - г) Ни о коме, неутралан је
- (1+3+1=5)

Час број 68.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века****Наставна јединица: Срби под хабзбуршком влашћу****Тип часа: обрада****Циљ часа:**

- Обнављање појмова: национални идентитет, Матица српска, Војна крајина и усвајање појма Војводство Србија и Тамишки Банат
- Утврђивање и усвајање просторних оквира: Војна крајина, Војводство Србија и Тамишки Банат, Аустро-Угарска
- Уочавање улоге културно-просветних и верских институција у развијању и очувању националног идентитета

Облик рада: фронтални, рад у пару**Метод рада: монолошко-дијалошка метода; смислено вербално рецептивна; слагалица****Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна да покаже на карти Војну крајину - Зна да наведе начине на које су Срби покушавали да очувају своју народност, национални идентитет (Матица српска, СПЦ) - Зна када се Хабзбуршка монархија преобразила у Аустро-Угарску (1867) - Зна уз помоћ наставника, да објасни последице Аустро-угарске и Хрватско-угарске нагодбе по положај Срба - Разликује и именује сталеже српског становништва у Аустро-Угарској (сељаци, градско становништво, трговци, занатлије, професори, учитељи)	- Зна да наведе и објасни српске захтеве на Темишварском сабору 1790. - Зна да наведе последице учешћа Срба у револуцији 1848/1849 на страни Аустријског цара (суштина Војводства Србије и Тамишког Баната) - Зна да објасни узроке и последице настанка Војводства Србије и Тамишког Баната и да ту територију покаже на карти - Зна ко је Светозар Милетић - Уме да, уз помоћ наставника, узрочно-последично опише положај Срба у Аустро-Угарској	- Уме да анализира положај Срба у Хабзбуршкој монархији-Аустро-Угарској са различитих аспеката: верски, социјални, културни, национални, политички - Уочава корене анимозитета према Србима који се јављају код Хрвата током целог новог века, али од Хрватско-угарске нагодбе много израженије - Зна да уочи, издвоји и опише положај Срба у Хабзбуршкој монархији током XIX века до 1878. године (Берлинског конгреса)

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (242-251. страна)
- Карта: Војна крајина (87. стр)
- Карта: Национални састав Хабзбуршке монархије (145. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Р. Љушић, Историја српске државности, 2, Србија и Црна Гора-нововековне српске државе, Нови Сад 2001.

Историја српског народа, 3/1-5/2, Београд 1986.

Д.М. Павловић, Србија и српски покрет у Јужној Угарској 1848 и 1849, Београд 1986.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама: Срби под хабзбуршком и млетачком влашћу; Почети грађанске класе код Срба; Револуција 1848/49.године

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до седамдесетих година XIX века

Осми разред: Срби ван Србије крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Грађанско: национална и грађанска права, револуција

Географија: Нови Сад, Сремски Карловци, Сава, Дунав

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Обнављање претходног градива техником пазле (слагалица):

Дати ученицима у паровима појмове (15 појмова написаних на цедуљицама), које треба да сложе у одређен хронолошки и логички редослед. То могу да раде на клупи или папиру А-4.

То су следећи појмови:

1. Велика сеоба Срба;
2. 1690. година;
3. Арсеније III Чарнојевић
4. Привилегије цара Леополда;
5. Сеоба Срба по Арсенијем IV Јовановићем
6. Војна крајина
7. Сремски Карловци
8. Фрушка Гора
9. Крушедол
10. Хопово
11. Доситеј Обрадовић
12. Гимназија
13. Покатоличавање
14. Унијаћење
15. Асимилација

Ученици раде у пару.

Сумација наставника: ученици се јављају и презентују како су повезали одређене појмове и зашто баш на тај начин.

Наставник издваја тему часа:

Срби под хабзбуршком влашћу

Главни део:

* **Борба за аутономију-Темишварски сабор 1790. године**

Кроз кратко предавање наставник упознаје ученике са главним узрочно-последичним особеностима Темишварског сабора.

Наставник пише на табли:

- 1790.-Темишварски сабор

*** Војна крајина у XIX веку**

Наставник у најважнијим цртама обнавља узроке настанка и престанка потребе за постојањем Војне крајине, анализира судбину крајишника.

*** Револуција 1848/1849. године**

Наставник подсећа ученике на циљеве Револуције 1848/49. године и објашњава циљеве Срба у Хабзбуршкој монархији у тој револуцији. Шта су хтели од Мађара, зашто су пружили подршку цару, шта је тражено на Мајској скупштини.

Наставник пише на табли:

- 1848. – Мајска скупштина

*** Војводство Србија и Тамишки Банат (1849-1860)**

Наставник показује на карти простор који је заузимало Војводство Србија и Тамишки Банат, потом објашњава шта су Срби желели, а шта су добили из Револуције 1848/49.

Наставник пише на табли:

- 1849-1860- Војводство Србија и Тамишки Банат

*** Срби седамдесетих година XIX века**

Наставник објашњава:

- када је и зашто укинато Војводство Србија и Тамишки Банат
- зашто је и када Хабзбуршка монархија постала Аустро-Угарска
- у каквој су били позицији остали народи у Двојној монархији
- ко је Светозар Милетић и зашто је важан?

Наставник пише на табли:

- 1867- Аустро-Угарска нагодба
- 1869-Светозар Милетић, Српска народна слободоумна странка

*** Развој српске културе у XIX веку**

Наставник објашњава значај развоја институција: Матице српске, Текелијанума, српских школа, СПЦ... за очување националног идентитета.

Наставник пише на табли:

- 1826- Матица српска

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 251 страни.

Домаћи:

Да ученици одговоре на питања из Радне свеске 161-165. стране.

Изглед табле:

Срби под хабзбуршком влашћу

- 1790.-Темишварски сабор
- 1848. – Мајска скупштина
- 1849-1860- Војводство Србија и Тамишки Банат
- **1867-** Аустро-Угарска нагодба
- 1869-Светозар Милетић, Српска народна слободоумна странка
- **1826- Матица српска**

Час број 69.**Школа:****Наставник:****Разред и одељење:****Наставна тема:** Српски народ под страном влашћу од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века**Наставна јединица:** Положај Срба у османском царству**Тип часа:** обрада**Циљ часа:**

- Усвајање појмова: Стара Србија, Невесињска пушка
- Усвајање просторних оквира: Стара Србија, Аустро-Угарска, Босна и Херцеговина
- Уочавање улоге личности: Хусеин-бег Градашчевић, Омер-паша Латас, Мића Љубибратић, Лука Вукаловић

Облик рада: фронтални**Метод рада:** монолошко-дијалошка метода; смислено вербално рецептивна;**Стандарди:**

1.1.7; 1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.2; 2.1.5;

Очекивани исходи:

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
- Зна на карти, уз помоћ наставника, да покаже Босну и Херцеговину, Стару Србију и Македонију - Зна да, уз помоћ наставника, објасни узроке опадања власти и дисциплине у Османском царству и какве је то последице имало по положај хришћана-Срба - Зна на који начин Срби покушавају да поправе свој положај (устанци Луке Вукаловића, Невесињска пушка...) - Зна да наведе одлуку Берлинског конгреса која се односи на БиХ	- Зна на карти, самостално, да покаже Босну и Херцеговину, Стару Србију и Македонију - Зна како се манифестовала Српска револуција у овим крајевима - Зна да опише Невесињску пушку, догађај којим почиње Велика источна криза - Зна да опише како су одлуке Берлинског конгреса које су се односиле на БиХ одразиле на положај Срба у Старој Србији	- Зна да покаже на карти Босански пашалук и опише Турску управу у њему до XIX века - Зна да узрочно-последично опише последице Османске управе у Босни, као и безвлашће које је настало у XIX веку

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (252-257. страна)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Р. Љушић, Историја српске државности, 2, Србија и Црна Гора-нововековне српске државе, Нови Сад 2001.

Историја српског народа, 3/1-5/2, Београд 1986.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама: Велике силе и источно питање

Повезаност са будућим градивом:

Седми разред: лекције из наставне теме Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до седамдесетих година XIX века

Осми разред: Срби ван Србије крајем XIX и почетком XX века

Корелација:

Географија: Стара Србија, Ниш, Босна и Херцеговина

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

* Обнављање предходног градива кроз следећа могућа питања:

1. Поред ослобођених Србије и Црне Горе, где је још било Срба у великом броју на Балкану?
2. У каквом стању се налазило Османско царство у XIX веку?
3. Какав је био положај хришћана у Османском царству у XIX веку?

Наставник издваја тему часа:

Положај Срба у Османском царству у XIX веку

Главни део:

*** Положај Срба у Босни и Херцеговини**

Кроз кратко предавање наставник упознаје ученике са главним узрочно-последичним особеностима Босне и Херцеговине у Османском царству:

- капетаније
- исламизација
- буне хришћана (Јово Јанчић-1809; Лука Вукаловић 1852-1862; Невесињска пушка-Мића Љубибратић)
- буне босанских ага и бегова (1831-Хусеин-бег Градашчевић)
- покушаји османске власти да уведе законитост на побуњеним просторима (Омер-паша Латас; Хатихумајун 1856. године)
- Велика источна криза (1875-Невесињска пушка; Берлински конгрес)

*** Положај Срба у старој Србији и Македонији**

Наставник кроз кратко предавање описује положај Срба у Старој Србији и Македонији, објашњава појам Стара Србија и показује на карти; описује последице Велике источне кризе на овим просторима

Наставник пише на табли:

- Побуне хришћанског становништва у БиХ и Старој Србији
- Побуне босанских и албанских ага и бегова
- Омер-паша Латас
- Стара Србија обухвата Рашку област, Косово и Метохију и северни део Македоније
- Велика источна криза (1875-1878)
- 1875. Невесињска пушка
- БиХ је окупирана од стране Аустро-Угарске

.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Обнављање лекције кроз одговарање на питања са краја лекције на 257 страни.

Домаћи:

Да ученици одговоре на питања из Радне свеске 166-169. стране.

Изглед табле:

Положај Срба у Османском царству

- Побуне хришћанског становништва у БиХ и Старој Србији
- Побуне босанских и албанских ага и бегова
- Омер-паша Латас
- Стара Србија обухвата Рашку област, Косово и Метохију и северни део Македоније
- Велика источна криза (1875-1878)
- 1875. Невесињска пушка
- БиХ је окупирана од стране Аустро-Угарске

Час број 70.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Српски народ под страном влашћу од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века

Наставна јединица: Срби ван Србије у XIX веку до 1878.године

Тип часа: утврђивање

Циљ часа:

-Обнављање појмова: раја, Војна крајина, национални идентитет, Источно питање, Берлински конгрес, Војводство Србија и Тамишки Банат

- Развијање умења тумачења и повезивања националне и европске историје: (Србија, Аустро-Угарска, Османско царство), као и улога истакнутих личности у тим догађајима

- Обнављање основних чињеница и узрочно-последичних веза везаних за побуне хришћана, босанских и албанских ага и бегова на овим просторима

Облик рада: фронтални, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода; текст метода; демонстративна

Стандарди:

1.1.7;1.1.9; 1.1.10; 2.1.1; 2.1.5; 3.1.3;

Очекивани исходи:

Наведени су у предходне две лекције

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе (240-259странице)

- Радна свеска за седми разред (161-169)

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Историја српског народа 3/1-5/2, Београд 1986.

Повезаност са претходним градивом:

Са лекцијама из теме: Српски народ под страном влашћу од краја XVIII до седамдесетих година XIX века

Повезаност са будућим градивом:

Осми разред: Србија крајем XIX и почетком XX века и Срби ван Србије крајем XIX и почетком XX века; Балкански ратови

Корелација:

Географија: Стара Србија, Босна и Херцеговина, Сремски Карловци, Нови Сад, Ниш

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

*** Анализа ленте времена на странама 240/241. у уџбенику.**

Могућа питања су:

1. Које државе су приказане на овим лентама времена?
2. Које династије владају овим државама у XIX веку?
3. Шта Срби у обе приказане државе покушавају да добију и на које начине?
4. Који догађај повезује Аустро-Угарску и Османско царство?

***Наставник бележи редовност доношења и израду домаћег у своју свеску евиденције.**

Главни део:

*** Провера одговора у радној свесци за лекцију Срби под хабзбуршком влашћу од 161-165. стране**

Ученици фронтално одговарају на питања из радне свеске и исправљају своје одговоре. Јављају се по принципу добровољности.

*** Провера одговора у радној свесци за лекцију Положај Срба у Османском царству од 166-169. стране**

Ученици фронтално одговарају на питања из радне свеске и исправљају своје одговоре. Јављају се по принципу добровољности. .

*** Провера одговора питања на 259. страни**

Ученици усмено одговарају на питања са 259. стране, по принципу добровољности.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Наставник подсећа ученике да ће их следећи час питати на историјској карти.

Домаћи:

По слободном избору за следећи час:

1. Издвојте по 10 најзначајнијих личности из опште и националне историје и поред њих напишите у по једној реченици, ко су оне биле.
2. На линији времена издвојте најзначајније догађаје (по 10) из опште и националне историје, када су се десили и назив догађаја
3. Напишите есеј, користећи уџбеник, белешке, литературу: Положај Срба у новом веку

Час број 71.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: Све наставне теме

Наставна јединица: Све наставне јединице

Тип часа: систематизација

Циљ часа:

- Систематизација градива
- Развијање умења сналажења на историјској карти

Облик рада: фронтални, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода; демонстративна

Стандарди:

1.1.9; 1.2.4; 3.1.1

Очекивани исходи:

Наведени су у предходним лекцијама

Наставна средства:

- Уџбеник за VII разред основне школе
- Историјске карте; атлас

Литература за наставнике:

Уџбеник седмог разреда;

Кључни појмови наставе историје за крај обавезног образовања

Повезаност са претходним градивом:

Са свим лекцијама из седмог разреда

Повезаност са будућим градивом:

Са свим лекцијама из осмог разреда

Корелација:

Географија

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

*Наставник **бележи** израду **домаћег** у своју свеску евиденције и прати редовност доношења.

Главни део:

*** Сумација личности**

Ученици фронтално именују најзначајније личности новог века по њиховом избору, које су записали за домаћи. Јављају се по принципу добровољности. Упоредују своје изборе.

*** Сумација догађаја**

Ученици фронтално именују најзначајније догађајеи новог века по њиховом избору, које су записали за домаћи. Јављају се по принципу добровољности. Упоредују своје изборе.

*** Наставник ће покупити свеске са есејима (ако их је неко изабрао) и погледаће их и оценити.**

*** Проверавање знања на карти.**

Инструкција наставника. Сваки ученик ће добити по 60 секунди да покаже по пет појмова на карти. Појмове извлаче на цедуљицама.

Предлог цедуљица са појмовима:

1. Шпанија Путовање Кристифора Колумба Војна крајина Цариград (Истанбул) Орашац и Таково	2. Португалија Фиренца Дубровник Ширење Османског царства у Европи Иванковац и Чегар
3. Енглеска Експедиција Фернанда Магелана Правци сеоба Срба Дрина Мишар и Делиград	4. Низоземска Рим Венеција Битке Наполеона Бонапарте (Трафалгар, Бородин, Лајпциг, Ватерло) Љубић и Пожаревац
5. Русија Путовање Васка да Гаме Војводство Србија и Тамишки Банат Сава Ширење Србије од 1804-1878. године	6. Француска Покажите државе где се прво развија протестантизам (Немачка, Холандија, Енглеска...) Дунав Љубић и Дубље Италија
7. САД Фрушка Гора Ниш Државе где су се одиграле прве грађанске револуције (Низоземска, Енглеска) Цетиње	8. Османско царство Сремски Карловци Државе прве индустријске револуције (Енглеска, САД) Београд Беч
9. Немачка Стара Србија Нови Сад Ватикан Црна Гора	10. Додатна цедуљица Крушедол Пећ Цетиње Крка (манастир) Грачаница

Уколико неко од ученика буде расположен, дати му додатну цедуљицу (са тежим појмовима) да покаже на карти.

Завршни део:

Наставник бележи у своју свеску ангажовање ученика током овог часа и то саопштава ученицима.

Наставник подсећа ученике да ће следећи час закључивати оцене

Домаћи:

-

Час број 72.

Школа:

Наставник:

Разред и одељење:

Наставна тема: -

Наставна јединица: Закључивање оцена

Тип часа: систематизација

Циљ часа:

- Систематизација оцена
- Развијање умења самопроцењивања

Облик рада: фронтални, индивидуални рад

Метод рада: дијалогска метода

Стандарди: -

Очекивани исходи:

Наведени су у предходним лекцијама

Наставна средства:

- Евиденција наставника

Литература за наставнике:

Закон о оцењивању

Повезаност са претходним градивом:

Са свим продуктима и активностима ученика током године

Повезаност са будућим градивом:

Развијање способности за евалуацију и самоевалуацију

Корелација:

-

СТРУКТУРА ЧАСА

Уводни део:

*Наставник подсећа ученике на елементе оцењивања.

Главни део:

* Сваком ученику понаособ наставник даје образложење и процену знања, постигнућа, редовност доношења домаћих, учествовања у активностима на часу, додатног ангажовања... даје препоруке за будући рад.

Завршни део:

Наставник пожели ученицима да се на распусту добро одморе и припреме за следећу школску годину.

Наставник подсећа ученике да ће на почетку следеће школске године имати иницијално тестирање из градива које су прошли од петог до осмог разреда.

Домаћи:

-